ಶ್ರೀಧರ ಪುಷ್ಪ

ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪದಪಾಠ, ಅನುವಾದ, ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತ ಪುನಶ್ಚರಣಾ ಕ್ರಮ
ಹಾಗೂ ಯಜುರ್ವೇದೀಯ ಪ್ರಾತಃ/ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ, ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ
ಔಪಾಸನ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಬಲಿಹರಣ, ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ

ಉಗ್ರಂ ವೀರಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ಜ್ವಲಂತಂ ಸರ್ವತೋಮುಖಮ್ ।
ನೃಸಿಂಹಂ ಭೀಷಣಂ ಭದ್ರಂ ಮೃತ್ಯುಮೃತ್ಯುಂ ನಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಪ್ರಕಾಶಕರು :
ಶ್ರೀ ಪವಮಾನ ಸೇವಾ ಸಮಿತಿ (ರಿ.)
ದೇವರಚಿಕ್ಕನಹಳ್ಳಿ, ಬಿಳೇಕಹಳ್ಳಿ ಅಂಚೆ,
ಬೆಂಗಳೂರು-76. ದೂರವಾಣಿ : 26489092

॥ श्री मध्वेश हयवदन पाहि ॥

ಶ್ರೀಧರ ಪುಷ್ಪ

परमपूज्य पण्डितराज श्रीजालिहाळ श्रीनिवासाचार्याणा प्रियान्तेवासिना
म. शा. सं. श्री द्वारकानाथाचार्येण विरचितः

मन्युसूक्तार्थमञ्जरी

श्री पवमान सेवा समिति (रि.)
श्रीराघवेंद्रस्वामि मठः
देवरचिक्कनहळ्ळि बेंगलूरु - ५६० ०७८

SHRIDHARA PUSHPA
Manyusooktarthamanjari -- A profound commentary or famous MANYU SOOKTAS of Rigveda 10th Mandala, Writter by Vidwan **Sri Dwarakanathacharya** along with Moolamantra Padapaatha and Kannada translation by **respected author**

Published by **:** **PAVAMANA SEVA SAMITI (R.)**
Sri Raghavendraswamy Math
Devarachikkanahalli
Bengaluru - 560 078
Phone : 26489092, 9449039092

First Edition **:** **2014**

Copies : **1000**

Price : **Rs. 75/-**

Printed at : **SRI RAYEESHA ENTERPRISE**
#13/829, "Rayeesha" 6th Main, 5th 'A' Cross
Kothnur Dinne, J. P. Nagar 8th Phase,
Bangalore - 5600 76 . Cell : 9845194286
E-mail : rayeeshaenterprise@gmail.com
sashriprints8@gmail.com

ಪ್ರಕಾಶಕರ ನುಡಿ

ನೃಸಿಂಹೋಽಖಿಲಾಜ್ಞಾನಮತಧ್ವಾಂತದಿವಾಕರಃ ।
ಜಯತ್ಯಮಿತಸಜ್ಞಾನಸುಖಶಕ್ತಿಪಯೋನಿಧಿಃ ॥

ಶ್ರೀ ಪವಮಾನ ಸೇವಾ ಸಮಿತಿಯ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ, ಶ್ರೀ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರು ಹಾಗು ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ವಾಮಿಗಳ ಮೃತ್ತಿಕಾ ಬೃಂದಾವನದ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಯು 1996ರಲ್ಲಿ ನೆರವೇರಿತು. ಅಂದಿನಿಂದಲೂ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶ್ರೀ ಮಠದಲ್ಲಿ ಪಾಠ- ಪ್ರವಚನಾದಿಗಳು, ಬೃಹತೀ ಸಹಸ್ರ, ಪವಮಾನ ಮೊದಲಾದ ಹೋಮ-ಹವನಾದಿಗಳು, ವಾಕ್ಯಾರ್ಥಸಭಾ, ಗ್ರಂಥ ಪ್ರಕಾಶನ, ವಿದ್ವತ್ ಸನ್ಮಾನ, ಆರಾಧನಾ ಮಹೋತ್ಸವ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸುವಾಸಿನೀ ಸಮಾರಾಧನಾ ಮೊದಲಾದ ಶ್ರೀಹರಿಗುರುಸೇವಾರೂಪ ಕಾರ್ಯಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದು ನಗರದ ಈ ಭಾಗದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಗೆ ಶ್ರೀ ಮಠವು ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಗಳ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ.

ಶ್ರೀ ಮಠದ 17ನೇ ವಾರ್ಷಿಕೋತ್ಸವದ ಶುಭ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸಾಧಕರಿಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಲೆಂದು ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪದಪಾಠ, ಅನುವಾದ, ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತ ಪುನಶ್ಚರಣಾ ಕ್ರಮ, ಹಾಗೂ ಯಜುರ್ವೇದೀಯ ಪ್ರಾತಃ/ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ, ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ, ಔಪಾಸನ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಬಲಿಹರಣ, ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞವನ್ನು ಪ್ರಕಾಶನ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯಂತೆ ವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ವಿ॥ ಶಾ॥ ಸಂ॥ ಶ್ರೀ ದ್ವಾರಕಾನಾಥಾಚಾರ್ಯರು ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತಕ್ಕೆ ಪದಪಾಠ, ಕನ್ನಡಾನುವಾದ ಹಾಗೂ ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತ ಪುನಶ್ಚರಣಾ ಕ್ರಮವನ್ನು ತಿಳಿಸಿರುವುದಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ಎಲ್ಲಾ ಸತ್ಕರ್ಮಗಳಿಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನವೀಯುತ್ತಿರುವ ಆಚಾರ್ಯರಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಮಿತಿಯ ಪರವಾಗಿ ಭಕ್ತಿ ಪೂರ್ವಕ ಪ್ರಣಾಮಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಶ್ರೀಧರ ಪುಷ್ಪ ಪ್ರಕಾಶನಕ್ಕೆ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸಹಕಾರವನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಮೂಲಕ ಶ್ರೀ ಹರಿ-ವಾಯು-ಗುರುಗಳ ಸೇವೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವ ಅಂತರಂಗ ಭಕ್ತರಿಗೂ ಮತ್ತು ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೂ ಜ್ಞಾನ, ಭಕ್ತಿ, ವೈರಾಗ್ಯವನ್ನು ಕರುಣಿಸಲೆಂದು ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಾಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನರಸಿಂಹ ಸ್ವಾಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಸಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸುಂದರವಾಗಿ ಮುದ್ರಿಸಿ ಕೊಟ್ಟ ರಯೀಶ ಎಂಟರ್‌ಪ್ರೈಸ್‌ನ ಮಾಲೀಕರಾದ ಕೂಡ್ಲಿ ನಾ. ಶ್ರೀ. ವಾಸುದೇವರಾವ್ ಇವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥದ ಅಕ್ಷರ ಜೋಡಣೆಯನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಆಸಕ್ತಿಯಿಂದ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟ ಶ್ರೀ ಅರವಿಂದ ಹಾರ್ನಹಳ್ಳಿಯವರಿಗೂ ನಮ್ಮ ವಂದನೆಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥರೂಪ ಶ್ರೀಧರ ಪುಷ್ಪವನ್ನು ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥ ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನರಸಿಂಹ ದೇವರ ಪಾದಾರವಿಂದಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ.

ಶ್ರೀ ಪವಮಾನ ಸೇವಾ ಸಮಿತಿ
ಬೆಂಗಳೂರು

|| श्री हनुमभीममध्वेश हयवदन पाहि ||

|| श्री गुरुराजो विजयते ||

परमपूज्य पण्डितराज

श्रीमज्जालिहाळ श्रीनिवासाचार्याणां प्रियान्तेवासिना

म। शा। सं। श्री द्वारकानाथाचार्य विरचिता

|| मन्युसूक्तार्थमञ्जरी ||

|| ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತಾರ್ಥಮಂಜರೀ ||

ಈ ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತವು ದಶವು ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಈ ಮಂಡಲದ ವಿನಿಯೋಗವನ್ನು *यस्ते मन्यो त्वया मन्यो इति सूक्ताद्वयस्य तु । तापसस्य सुतो मन्यु ऋषिराद्योऽवमः स्मृतः ।। मन्युनामानृसिंहो वै देवताऽत्र प्रकीर्तिता ।। ऋगाद्या जगती प्रोक्ता द्वितीयाद्या ऋचौ नव ।। त्रिष्टुभोऽन्त्याश्चतस्रश्च जगत्योऽत्र ऋचो मताः ।।* ಎಂದು ವಿನಿಯೋಗ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಉಲೇಖಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಸೂಕ್ತದಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಮಂತ್ರಗಳಿದ್ದಾವೆ. ಈ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಮನ್ಯುವೇ ಋಷಿಗಳು. ಮನ್ಯುನಾಮಕ, ಮನ್ಯು ಅಂತರ್ಗತ ನರಸಿಂಹನೇ ದೇವತಾ. ಇಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇಯ ಮಂತ್ರ, ಕಡೆಯ ನಾಲ್ಕುಮಂತ್ರಗಳು ಜಗತೀ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ. ಉಳಿದ ಮಂತ್ರಗಳು ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಸ್ಸಿನಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಮಂತ್ರದ ಜಪ ಹೋಮಾದಿಗಳಿಂದ ಅನಿಷ್ಟ ನಿವೃತ್ತಿಯು, ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯಾ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯು ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮಂತ್ರಗಳು ಪರಮಮುಖ್ಯ ವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹದೇವರನ್ನೂ ಹಾಗೂ ಮುಖ್ಯವೃತ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ, ಧೀರೇಂದ್ರತೀರ್ಥರೇ ಮೊದಲಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸೂಕ್ತವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಶ್ರೀಭೀಮಸೇನದೇವರು, ದುಃಶಾಸನನನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

मन्त्र १

संहिता – **यस्ते मन्योऽविधद्वज्रसायक**
सह ओजः पुष्यति विश्वमानुषक् ।

साह्याम दासमार्यं त्वया युजा
सहस्कृतेन सहसा सहस्वता || १ ||

पद पाठः – यः । ते । मन्यो इति । अविधत् । वज्र । सायक ।
सहः । ओजः । पुष्यति। विश्वम् । आनुषक् ।
साह्याम । दासम् । आर्यम् । त्वया । युजा ।
सहःऽकृतेन । सहसा । सहस्वता || १ ||

ಸಂಹಿತಾ – ಯಸ್ತೇ ಮನ್ಯೋಽವಿಧದ್ವಜ್ರ ಸಾಯಕ
ಸಹ ಓಜಃ ಪುಷ್ಯತಿ ವಿಶ್ವಮಾನುಷಕ್ ।
ಸಾಹ್ಯಾಮ ದಾಸಮಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ
ಸಹಸ್ಕೃತೇನ ಸಹಸಾ ಸಹಸ್ವತಾ ॥೧॥

'**हे अविधद्वज्रसायक** ವಜ್ರಸದೃಶವಾದ ನಂದನವೆಂಬ ಶಂಖ ಅಥವಾ ಬಾಣವನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ, **हे मन्यो** ಕ್ರೋಧಕ್ಕೆ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ರುದ್ರಾಂತರ್ಗತನಾದ, ಯಜ್ಞಾಭಿಮಾನಿ ಇಂದ್ರಾಂತರ್ಗತನಾದ, ಜ್ಞಾನರೂಪನಾದ ಮನ್ಯುನಾಮಕನಾದ ನರಸಿಂಹನೇ, ***मन्यु दैत्ये कृतौ कृधि*** ಎಂದು ಕೋಶದಲ್ಲಿದೆ. ನಿರುಕ್ತಕಾರರೂ ಸಹ, ***मनुतेः दीप्तिकर्मणः क्रोधकर्मणः सम्बन्धकर्मणः वा*** ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ, ***मन्युः कृपा*** ಎಂದು ಹೈಮಾದ್ರಿ ವೃತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ್ದರಿಂದ, ಕೃಪಾಶ್ರಯನೇ ಪೂಜಾರ್ಹನಾದವನೇ ಆಗ್ರಹಸಹಿತವಾಗಿ ಮನನಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸುವವನೇ, ನರಸಿಂಹನೇ,

ते ನಿನ್ನ, **यः** ಯಾವ, **सहः** ಬಲವು, **ओजः** ತೇಜಸ್ಸು, ಪ್ರಭಾವವು, ***ओजः प्राभावे दीप्तौ च*** ಎಂದು ಕೋಶವು, **विश्वम्** ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನು, **आनुषक्** ವ್ಯಾಪಿಸತಕ್ಕದ್ದಾಗಿ, **पुष्यति** ಪೋಷಿಸುತ್ತದೆ, **सहस्वता** ***सहो बलं सहो मार्गं*** ಎಂದು ಕೋಶವಚನದಂತೆ ಬಲವುಳ್ಳ, ಸಹನೆಯುಳ್ಳ, **त्वया** ನಿನ್ನಿಂದ, **युजा** ಕೂಡಿಕೊಂಡು, **सहसा** ಬಲದಿಂದ ಸೈನ್ಯದಿಂದ, **दासम्** ನೀಚನನ್ನು **आर्यम्** ದೊಡ್ಡವನಾದ ಶತ್ರುವನ್ನು ನಾವುಗಳು **साह्यामः** ನಿರಾಕರಿಸುತ್ತೇವೆ.

[1]हे **मन्यो** ವೇದಾರ್ಥಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ, ಶುದ್ಧವಿದ್ಯಾವೈಭವನಾದ ಪೂಜ್ಯನಾದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ, **वज्रसायक** ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನು ಭೇದಿಸಿ, ಅವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ ಶರ ಸ್ವರೂಪನಾದವನೇ ***पञ्चात्मको मारुत: प्राण:*** ಎಂದು ವಚನವಿದೆ. ಶ್ರುತಿಜನ್ಯವಾದ ಜ್ಞಾನವೇ ಆಯುಧವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನೇ, **य:** ಯಾವ, **ते** ನಿನ್ನ, **सह:** ಮಾನಸಿಕ ಶಾರೀರಿಕ ಬಲವು, **ओज:** ಅಖಂಡಸಾಮರ್ಥ್ಯವು, ಇನ್ನೊಬ್ಬರನ್ನು ನವೀಕರಿಸುವ ಪ್ರಭಾವವು, **विश्वम्** ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳನ್ನು, **आनुषक्** ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಕೂಲವಾಗುವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ, **अविधात्** ಧರಿಸುತೀಯಾ.

ಹಾಗೂ **पुष्यति** ಭಗವಂತನ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಪಾಲಿಸುತ್ತೀಯೇ, **सहस्वता** ಬಲಸಹನೆಯುಳ್ಳ, ತನಗೆ ಹಾಗೂ ಪರರಿಗೆ ಸಹನೆಬಲಗಳನ್ನು ಕೊಡುವ, ಗಂಭೀರ ಸರಳ ಸ್ವಭಾವ ಬಲಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ, **सहस्कृतेन** ಬಲಾದಿಪ್ರದಾಯಕನಾದ, ***कृतं निवारण निषेधयो:*** ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ, ಪರರಿಂದ ನಿವಾರಣೆರಹಿತನಾದ, **त्वया** ನಿನ್ನಿಂದ, **युजा** ಕೂಡಿದ, **सहसा** ವಾಯುದೇವರಿಂದ, ***सहसा वायुना*** ಎಂದು ಋಗ್ಭಾಷ್ಯದ ವಚನ, **दासम्** ಅತ್ಯಂತ ನೀಚನಾದ, **आर्यम्** ಬಲಿಷ್ಠನಾದ (ಯುಕ್ತಿಗಳಿಂದ) ಪ್ರತಿವಾದಿಯನ್ನು, **साह्याम:** ನಿರಾಕರಿಸುವ ಅಥವಾ, **दासम्** *दासि दंसते दर्शने च* ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಭಗವಂತ ಪರಿಚರ್ಯೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರ ಜೀವಿಸುವ ಭಗವದ್ಭಕ್ತನಾದ, **आर्यम्** ಪರಮ ಧಾರ್ಮಿಕನಾದ, **साह्याम:** ಪರಾಮರ್ಶಿಸೋಣ. ***प्राणो वा व महान् सह ओज बलमित्याचक्षते*** ಎಂದು ಪೈಂಗಿ ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

मन्त्र २

संहिता – **मन्युरिन्द्रो मन्युरेवास देवो**
मन्युर्होता वरुणो जातवेदा: ।
मन्युं विश ईळते मानुषीर्या:
पाहि नो मन्यो तपसा सजोषा: ।। २ ।।

पदपाठः – मन्युः । इन्द्रः । मन्युः । एव । आस । देवः ।
मन्युः । होता । वरुणः । जातऽवेदाः । मन्युं ।
विशः । ईळते । मानुषीः । याः । पाहि । नः ।
मन्यो इति । तपसा । सऽजोषाः ॥ २ ॥

ಸಂಹಿತಾ - ಮನ್ಯುರಿಂದ್ರೋ ಮನ್ಯುರೇವಾಸ ದೇವೋ
ಮನ್ಯುರ್ ಹೋತಾ ವರುಣೋ ಜಾತವೇದಾಃ ।
ಮನ್ಯುಂ ವಿಶ ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾಃ
ಪಾಹಿ ನೋ ಮನ್ಯೋ ತಪಸಾ ಸಜೋಷಾಃ ॥೨॥

[1]**मन्युः एव देवः** ಮನ್ಯುನಾಮಕನಾದ ನರಸಿಂಹನೇ ಕ್ರೀಡಾದಿಗುಣಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ದೇವ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು. *द्योतनात् विजयात् कान्त्या स्तुत्या व्यवहृतेरपि। गत्या रत्या च देवः* ಎಂದು ಋಗ್ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ವಚನವಿದೆ. **होता** ಆರು ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಹೋಮಿಸುವವನು. *होतृसंस्थं विशेषतः । इन्द्रियाग्निषु चार्थानां यद्धोता होतृनामकः* ಎಂದು ವಚನ. **आस** ಆಗಿದ್ದಾನೆ **वरुणः** *आवृणोतीति वरुणः तपसा ज्ञानतोऽपि वा । वरमुन्नयतीत्यस्मात् वरानन्दत्वतोऽपि वा* ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನು, ಅಜ್ಞಾನಿಗಳನ್ನೂ ಆವರಿಸಿದವನು, ವರಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನು, ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆನಂದವುಳ್ಳವನು.

ಅವನೇ **जातवेदः** ಹುಟ್ಟಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿದವನು.**आस्य** ಆಗಿದ್ದಾನೆ. **तपसा** ಕೃಚ್ಛ್ರ ಚಾಂದ್ರಾಯಣಾದಿ ಕಠಿಣ ವ್ರತಗಳಿಂದ, ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳಿಂದ, **सजोषाः** *तूष्णीमर्थे सुखं जोषम्* ಎಂದು ಕೋಶವಿದೆ, ಸುಖಸಹಿತನಾದ ತೂಷ್ಣೀಂಭೂತನಾದ, **याः** ಯಾವ, **मानुषीः** ಮನುಷ್ಯಸಂಬಂಧಿಗಳಾದ, **विशः** ಪ್ರಜೆಗಳು, **त्वा** ನಿನ್ನನ್ನು **ईळते** ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ. **ताः** ಅಂತಹ ಪ್ರಜೆಗಳನ್ನೂ, **नः** ನಮ್ಮಗಳನ್ನೂ, **पाहि** ರಕ್ಷಿಸು .

[1]**मन्युः** ರಮಾಪ್ರಸಿದ್ಧವರ್ಜ್ಯವಾದ, ನಾರಾಯಣಪ್ರಸಿದ್ಧ-ವರ್ಜ್ಯವಾದ ಅನಂತವೇದಗಳಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ, *मन्युः ज्ञानी* ಎಂಬ

ಕರ್ಮನಿರ್ಣಯ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಜ್ಞಾನಿಯಾದ, **इंद्रः ऐश्वर्यात् इंद्रनामा तु, यस्माद् वायुपदे योग्या बहवस्त्विन्द्रनामका:** ಎಂಬ ವಚನಗಳಿಂದ ಐಶ್ವರ್ಯವುಳ್ಳ, ಅನಂತತೇಜಸ್ವಿಯಾದ, ಸ್ಥಾವರ ಜಂಗಮಾತ್ಮಕ ಸರ್ವ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ, **इन्द्रस्वं प्राणमोजसा** ಎಂದು ಷಟ್‌ಪ್ರಶ್ನವಚನವು, **चतुर्दशेषु चेन्द्रेषु यो द्वितीयस्तु रोचनः । वायुरिति विख्यातः** ಎಂದು ಗರುಡಪುರಾಣದ ವಚನದಂತೆ ಇಂದ್ರ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು, **यो वै वयुः स इंद्रः, य इन्द्रः स वायुः, स योऽयं मध्ये प्राणः एष एवेन्द्रः** ಎಂದು ಶತಪಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ. **इन्द्रः परमैश्वर्यसम्पन्नो भीमः** ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಐಶ್ವರ್ಯಸಂಪನ್ನನಾದ, ಆ ವಾಯುವೇ ಇಂದ್ರ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನು.

देव एव [1]ಕ್ರೀಡಾದಿಗುಣಸಂಪನ್ನನಾಗಿದ್ದಾನೆ, [2]ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ಸ್ವರೂಪನಾಗಿದ್ದಾನೆ. [3]ಭಕ್ತರುಗಳಿಗೆ ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಡುವವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. [4]ಸಕಲ ಜೀವರುಗಳ ಕ್ರೀಡೆಗೆ ಕಾರಣನಾಗಿದ್ದಾನೆ. [5]ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದಾನೆ. [6]ಬ್ರಹ್ಮರೂಪದಿಂದ ವೈಕುಂಠದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತಜೀವರುಗಳನ್ನು, ವಾಯುರೂಪದಿಂದ ಸಂಸಾರದ ಜೀವರನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸುತ್ತಾನೆ, ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾನೆ. [7]ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸುತ್ತಿಸುತ್ತಾನೆ. [8]ಪ್ರಳಯದಲ್ಲಿ ಜೀವರುಗಳನ್ನು ಭಗವಂತನ ಉದರದಲ್ಲಿ ಮಲಗಿಸುತ್ತಾನೆ, [9]ಸ್ವರ್ಗಲೋಕಕ್ಕೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ. **वायवे त्वां प्रादाद्दिवम्** ಎಂಬ ವಚನವಿದೆ.

[10]**द्यौः नाम देवी विद्युत् स्यात् साक्षादेव सरस्वती** ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಸರಸ್ವತಿ, ಭಾರತೀದೇವಿಯರಿಗೆ ಪತಿಯಾದ, [11]**द्योतनात् सर्ववस्तूनां** ಎಲ್ಲ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವ, **ज्ञानरूपां प्रियां चेति** ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಜ್ಞಾನಿಪ್ರಿಯನಾದ, [12]**प्राणो ह्यहनि** ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಅಹರಭಿಮಾನಿಯಾದ, [13]**कस्मै देवाय हविषा विधेम** ಎಂಬ ಶೃತಿಯಂತೆ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭನ ಪದವಿಗೆ ಬರುವ, [14]**देवो द्युनाथो भवति** ಎಂಬ ಯಾಸ್ಕರ ವಚನದಂತೆ ಸತ್ಯಲೋಕೇಶ್ವರನಾದ, [15]**देवौ विष्णुश्च वायुश्च सर्वज्ञत्वात्क्रमेण च** ಎಂಬಂತೆ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ, [16]**देवेश्रेष्टस्तु मारुतः, देवानां देवता वायुः वायोः देवो जनार्दनः** ಎಂಬಂತೆ ದೇವತಾಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ, [17]ರುದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಪನಾದ, ಸರ್ವ ದೇವತೆಗಳಿಂದಲೂ ಉಪಾಸಿತನಾದ,

होता [1]*पापया मायया मिथ्या स्तुवन्तं त्वामपि प्रभो । मायामयाः स्तवगुणाः न सन्ति परमार्थतः । इति नित्यं स्तुवन्तं च मायावादस्य गदर्थम् । सञ्चूर्णय तमस्येव क्षिप्त्वा तमास्मभिः सदा । दूरं च पातयत्वेतान् वायुस्तस्मिन् तमस्यध* ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಭಗವಂತನ ನಿಂದಿಸುವ ನಿರ್ಗುಣ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವವಾದಿಗಳನ್ನು ಅಂದಂತಮಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕುವ, ಹರಿಭಕ್ತರುಗಳಿಂದ ಅರ್ಪಿತವಾದ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯಗಳಿಂದ ಸದಾ ಪ್ರೀತನಾದ, ತಾನೇ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣರ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಆದರಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಸಕಲಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಿ ಸಂತೋಷಪಡುವ, ಸಕಲ ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗೆ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿ ಕೊಡುವ.

[2]*अग्निः वै देवानां होता* ಎಂದು ಐತರೇಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾದಲ್ಲಿದೆ. **होमं यः करोति स होता** ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಂತೆ ಹರಿಯ ಆಜ್ಞೆಗಳಿಗನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತನ್ನು ರುದ್ರಾಂತರ್ಗತ ಸಂಕರ್ಷಣನಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸುವವನು. **वायोर्भूतानि जायन्ते लयमेष्यन्ति तत्र च** ಎಂಬ ವಚನವೂ ಇದೆ. [3]ಋಗ್ವೇದದ ಅರ್ಥವನ್ನು ತಿಳಿದವನು. **होता ऋग्वेदमर्मवेदी, तस्य वेदित्वं च विष्णोः प्रीत्यर्थमेवानतु ज्ञानार्थम्** ಎಂಬ ವಚನವು ಗೀತಾತಾತ್ಪರ್ಯನ್ಯಾಯದೀಪಿಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

[4]*होत यज्ञत् प्रजापतिः* ಎಂಬ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಸರಿಸಿ ಅನಾರತವಾಗಿ ವೇದೋಚ್ಚಾರಣೆ ಮಾಡುವವನು. [5]ವಷಟ್ಕಾರನು. **प्राणाः वाक् च प्राणापानौ वषट् कारः** ಎಂದು ವಚನವಿದೆ. [6]ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಆಹ್ವಾನಿಸಲ್ಪಡುವವನು, **होता आह्वातव्यः** ಎಂದು ಯಾಸ್ಕರ ವಚನ.

वरुणः [1]**महान् वै मुख्यप्राणो येन व्याप्तं चराचरम्** ಎಂಬಂತೆ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಆವರಿಸುವವನು [2]ಎಲ್ಲರೂ ಇವನನ್ನೇ ಗುರುಗಳನ್ನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಡುವವನು. **वरुणं सन्तं वरुणमित्याचक्षते** ಎಂದು ಗೋಪಥದಲ್ಲಿದೆ. [3]ಸ್ವಯಂ ಭೃತ್ಯನಾಗಿ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಶರಣಭಾವದಿಂದ ತನ್ನಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಆರಾಧಿಸುವವನು. **वृणोतिजुहोती समनार्थौ** [4]ವರುಣನಾಮಕನಾದಾದಿತ್ಯನಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನಾದವನು.

जातवेदा: [1]ಹುಟ್ಟಿರುವ ಎಲ್ಲ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನೂ, ***प्राणो वै जातवेदा: स हि जातानां वेद*** ಎಂದು ಐತರೇಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲಿದೆ. [2]ಎಲ್ಲ ಪ್ರಮೇಯಗಳನ್ನು ನಿಸ್ಸಂಶಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಸುಖವಾಗಿ ತಿಳಿದವನು, [3]ಹುಟ್ಟಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಮಾನನಾದ, [4]ಯಾರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಎಲ್ಲ ವೇದಗಳು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದವೋ ಅವನು **जातवेदा:** [5]ಜಾತಪ್ರಜ್ಞನು, ಹುಟ್ಟಿದನಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನು, [6]ವೇದಗಳು ಯಾರ ಮುಖದಿಂದ ಉಪದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟವೋ ಅವನು ಜಾತವೇದನು. ಹುಟ್ಟಿರುವ ಸಾತ್ವಿಕರಲ್ಲಿ ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸಿ, ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವನು.

आस ಆಗಿದ್ದೀಯೇ, **आस** ಹೇ ಸ್ವಾಮಿ, ಸರ್ವಾಂತರ್ಯಾಮಿ, ***तपसा तप आदित्य उच्यते*** ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಸೂರ್ಯನ ತಾಪಕಾತ್ಮವಾದ ತೇಜಸ್ವಿನಂತೆ, ವಿಲಕ್ಷಣ ತೇಜಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ, ಶಾಸ್ತ್ರದೃಷ್ಟವಾದ ಕಾಯಕ್ಲೇಶನಿಮಿತ್ತಕವಾದ ಅನಶನ, ನಿರ್ಜಲಾದಿ ಕಠಿಣಮಹಾವ್ರತಗಳಿಂದ, ಧ್ಯಾನಾದಿಗಳಿಂದ, **सजोष:** ನಮ್ಮ ಸೇವೆಗಳಿಂದ ಪ್ರೀತನಾದ, ನಮ್ಮಗಳಿಂದ ಸಹಿತವಾಗಿ ಪರಸ್ಪರವಾಗಿ ಪ್ರೀತನಾದ, **या: मानुषी:** ಯಾವ ಮಾನವ ಸಂತತಿಯ, **विश:** ಪ್ರಜೆಗಳು, **मन्युम्** ಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕನಾದ, **त्वा** ನಿನ್ನನ್ನು ಪ್ರಾಣದೇವರನ್ನು **ईळते** ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ, **ता: न** ಅಂತಹ ತಪಸ್ವಿಗಳಾದ ಜನರನ್ನು **पाहि** ಯೋಗ್ಯತಾನುಸಾರವಾಗಿ ರಕ್ಷಿಸು.

मन्त्र ३

संहिता – **अभीहि मन्यो तवसस्तवीयान्**
तपसा युजा वि जहि शत्रून् ।
अमित्रहा वृत्रहा दस्युहा च
विश्वा वसून्या भरा त्वं न: ।। ३ ।।

पदपाठ – अभी । इहि । मन्यो इति । तवसः । तवीयान् ।
तपसा । युजा । वि । जहि। शत्रून् ।अमित्रऽहा ।

वृत्रऽहा । दस्युऽहा । च । विश्वा । वसूनि । आ ।
भर। त्वम् । नः ।। ३ ।।

ಸಂಹಿತಾ – ಅಭೀಹಿ ಮನ್ಯೋ ತವಸಸ್ತವೀಯಾನ್
ತಪಸಾ ಯುಜಾ ವಿ ಜಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಅಮಿತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹಾ ದಸ್ಯುಹಾ ಚ
ವಿಶ್ವಾ ವಸೂನ್ಯಾ ಭರಾ ತ್ವಂ ನಃ ।।೩।।

[1]ಮೊದಲಿನ ಎರಡು ಋಕ್ಕುಗಳಿಂದ ಶತ್ರುಗಳ ನಿಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ, ಶತ್ರುನಿಗ್ರಹಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ತನಗೆ ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತಾರೆ. **हे मन्यो** ಮನ್ಯುನಾಮಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ, **त्वं** ನೀನು, **तवसः** ಬಲಿಷ್ಠರುಗಳಿಗಿಂತ, **तवीयान्** ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದೀಯೇ ಅಥವಾ **तवसः** ಅತ್ಯಂತ ವೃದ್ಧನಾದವನು **तवीयान्** ಗುಣತಃ ದೇಶತಃ ಕಾಲತಃ ಪೂರ್ಣನು, *तव इति सौत्रो धातुः वृद्धर्थः* ಅಂತಹ ನೀನು **अभि इहि** ನಮಗೆ ಅಭಿಮುಖನಾಗಿ ಬಾ.

तपसा युजा ಅನೇಕವ್ರತಾದಿಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನದಿಂದ, ತಪಸ್ಸಿನ **सहसा** ಬಲದಿಂದ, **शत्रून्** ಶತ್ರುಗಳನ್ನು **विजहि** ನಾಶಪಡಿಸು. ಅಥವಾ **तपसा** ಆಲೋಚನೆಯಿಂದ **युजा** ಧ್ಯಾನದಿಂದ *युज समाधौ इति धातुपाठात्* **वि जहि** ನಿನಗೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಹರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆಯಾ! ಎಂದರೆ, **अमित्रहा** ಅಮಿತ್ರರಾದ ಹಿರಣ್ಯಕಶಿಪು ಮೊದಲಾದವರನ್ನು ನಾಶಿಸಿರುವಿ, **च** ಮತ್ತು **वृत्रहा** ಇಂದ್ರಾಂತರ್ಗತನಾಗಿ ವೃತ್ತಾಸುರನನ್ನು ನಾಶಿಸಿರುವಿ, ಅಥವಾ ಆವರಕವಾದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ನಾಶಿಸಿರುವಿ. *वृञ् वरणे इति धातोः।।* **दस्युहा** ಗೂಢದ್ವೇಶಿಗಳನ್ನು ನಾಶಿಸುವಿ.

ಅಂತಹ ನೀನು **नः** ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ **विश्वा** *विश्वानि* ಸಮಸ್ತವಾದ **वसूनि** ಧನಗಳನ್ನು **आ भर** ಕೊಡು, ಧನಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸು. *द्रव्यं वित्तं स्वापतेयं रिक्तमुक्थं धनं वसु* ಎಂದು ಕೋಶವು.

[2]हे **मन्यो** ಅಹಂಕಾರಿಕ ಪ್ರಾಣನಾಥನೇ, *मन्युरहङ्कारः स च नासिक्य वायुः, अहंकारिकप्राणः, तस्योत्पादकत्वात् मुख्यप्राणोरपि तदुपदेशः ।* ಮಹತ್ತತ್ವಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ವಾಯುದೇವರೂ ಸಹ

ಅಹಂಕಾರತತ್ವದ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣರಾದ್ದರಿಂದ ಮನ್ಯು ಎಂದರೆ ವಾಯುದೇವರೇ, ಸರ್ವ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರನೇ, ಅವಿರತವಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಆಸಕ್ತರಾಗಿ ನಿರ್ವಿಕಾರವಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳ, ಮನನಶೀಲನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಅತ್ಯಂತಪ್ರಿಯನಾದ, ***मन्यु: सौन्दर्ये*** ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಸುಂದರನಾದ ಸೀತಾರಾಮನ ಸಂದೇಶವನ್ನು ಹರಿಸಿದ ಹನುಮಂತನೇ, **त्वं** ನೀನು **तवस:** ಬಲಿಷ್ಠರಾದವರಿಗೂ, **तवीयान्** ಬಲಿಷ್ಠನಾಗಿದ್ದೀಯ.

ದೇಶಕಾಲ ಪರಿಚ್ಛಿನ್ನರಾದ ಸೂರ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು ಕೊಡುವವನಾಗಿದ್ದೀಯೇ. ***तराय मारुताय स्तवसे*** ಎಂಬ ಶ್ರೂತಿಯಲ್ಲಿ ***स्तवसे*** ಸ್ವಬಲಯುಕ್ತನಾದ, ತತ್ಸ್ವರೂಪನಾದ ಮಾರುತಿಗೆ ಎಂಬ ಅರ್ಥವು ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ, ***तुरो वेगा हरि: वायु:*** ಎಂಬ ವಾಕ್ಯದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಭಕ್ತರನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ, **अभि इहि** ನಮ್ಮನ್ನು ರಕ್ಷಿಸಲು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಾ, ಅಥವಾ ನಮ್ಮ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ದೂರ ಓಡಿಸು.

साहसा तपसा युजा ಅತ್ಯುಗ್ರವಾದ ತಪಸ್ಸು, ವೈರಾಗ್ಯ, ಬ್ರಹ್ಮಚರ್ಯ, ಜ್ಞಾನ ಧ್ಯಾನ, ತಪೋಶ್ವೈರ್ಯಾದ್ಯನಂತ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಿಂದ ಭಕ್ತಾನುಗ್ರಹಕಾರಕ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದವನಾಗಿ, **न:** ನಮ್ಮನ್ನು, **शत्रून्** ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು **वि जहि** ಇನ್ನೊಮ್ಮೆ ಅವರಿಂದ ಬಾಧೆಯಾಗದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಹರಿಸು. ***अयं वै यमो योऽयं वायु: पवन:*** ಎಂದ ಶತಪಥದಲ್ಲಿದೆ, ***रोगहा वायु:*** ಎಂದು ಋಗ್ಭಾಷ್ಯದ ವಚನವು. ***जन्माधिव्याध्युपाधि प्रतिहति विरह प्रापकाणाम्, जरयित: जन्ममृत्यामयानाम्*** ಎಂದು ವಾಯುಸ್ತುತಿ, ***जरयिता शोषयिता*** ಎಂದು ದುರ್ಗಾದಾಸರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನವು.

अमित्रहा ಸುಜನರಾದವರಿಗೆ ಕಂಠಕರಾದ ಕಿರ್ಮೀರ, ಬಕ, ಮಣಿಮಂತಾದಿ ದೈತ್ಯರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸಿದ, **वृत्रहा** ಪಾಪಸಮೂಹಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ದುರಾಸೆಗಳಿಗೆ ನಾಶಕರ್ತಾ, ಅಥವಾ ವಿಮಲಜ್ಞಾನಾಚ್ಛಿದಕವಾದಾವಿದ್ಯೇಯನ್ನು ಸಂಹರಿಸು. ಅಂತಹ ನೀನು **तवसोऽसि** ಇವೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. ಅಂತಹ ನೀನು **न:** ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ, **विश्वा वसूनि** ಗೋ ಹಿರಣ್ಯಜ್ಞಾನಾದಿ ಸಂಪತ್ತುಗಳನ್ನು **आ भर** ಕೊಡು ಪಾಲಿಸು.

मन्त्र ४

संहिता – **त्वं हि मन्यो अभिभूत्योजाः**
स्वयंभूर्भामो अभिमातिषाहः ।
विश्वचर्षणिः सहुरिः सहावा
नस्मास्वोजः पृतनासु धेहि ।। ४ ।।

पदपाठः – त्वम् । हि । मन्यो इति । अभिभूतिऽओजाः । स्वयंऽभूः ।
भामः । अभिमातिऽसहः । विश्वऽचर्षणिः । सहुरिः ।
सहावान् । अस्मासु । ओजः । पृतनासु । धेहि ।।४।।

ಸಂಹಿತಾ – **ತ್ವಂ ಹಿ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಭೂತ್ಯೋಜಾಃ**
ಸ್ವಯಂ ಭೂರ್ಭಾಮೋ ಅಭಿಮಾತಿಷಾಹಃ।
ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಿಃ ಸ ಹುರಿಃ ಸಹಾವಾ
ನಸ್ಮಾಸ್ವೋಜಃ ಪೃತನಾಸು ಧೇಹಿ ।।೪।।

'ಹೆ **मन्यो,** ಮನ್ಯುನಾಮಕನಾದ ನರಸಿಂಹನೇ, **अभिभूत्योजाः** ಪರರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವ ಓಜಸ್ಸುಳ್ಳವನಾದ, **स्वयंभूः** ತಾನೇ ತನ್ನ ರೂಪಗಳನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಪಡಿಸುವ, ಸ್ತಂಭದಿಂದ ನರಸಿಂಹರೂಪದಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತನಾದವನು ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು, **भामः** ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪವುಳ್ಳವನೇ, ***भादीसौ माङ् माने इति धातोः औणादिको डप्रत्ययः*** ಬಂದಾಗ ಈ ರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ, **अभिमातिषाहः** ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವ, ***षह मर्षणे इति धातो औणादिको डप्रत्ययः***

विश्वचर्षणिः ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನೇ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಿವುಳ್ಳವ **सहुरिः** ಸಹನಶೀಲನಾದ, **सहवान्** ಬಲಿಷ್ಠನಾದ, ತೇಜಸ್ವಿಯಾದ ನೀನು, **अस्मासु** ನಮ್ಮ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ **पृतनासु** ಸೇನೆಗಳಲ್ಲಿ **ओजः** ಬಲವನ್ನು, **धेहि** ಕೊಡು, ಅಥವಾ **पृतनासु** ನಮ್ಮ ಸಾಧನೆಗಳಿಗೆ ಸೈನ್ಯರೂಪವಾದ ಇಂದ್ರಿಯಗಳಲ್ಲಿ, ಸಾಧನೆ ಮಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಬಲವನ್ನು ಇಡು.

[1]*हे* **मन्यो** *मनधातुर्धृत्यर्थः* ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಧೃತಿಸ್ಮೃತ್ಯಾದಿ ಶ್ರೇಷ್ಠಗುಣಪರಿಪೂರಿತನಾದ ವಾಯವೇ,
ज्ञाने विरागे हरिभक्तिभावे धृतिस्थितिप्राणबलेषु योगे ।
बुद्धौ च नान्यो हनूमत्समानः पुमान् कदाचित् क्वच कश्चनैव ಎಂದು ವಚನವು,
मन्यति मनतिश्च स्मृणोतौ इति मन्युः स्मृत्यर्थः।
तत्वज्ञाने विष्णुभक्तौ धैर्ये स्थैर्ये पराक्रमे ।
वेगे च लाघवे चैव प्रतापस्य च वर्जने । भीमसेन समोनास्ति ಎಂದು ನಿರ್ಣಯದ ವಚನ, **मन्यु** *विद्वान् विद्वान् मध्वः* ಎಂದು ಶೃತಿಯು.

अभिभूत्योजाः ಶತ್ರುಗಳ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ, *अभिभूतकारि ओजः यस्य सः* ಎಂದು ಮಧ್ಯಮ ಪದಲೋಪಸಮಾಸ ಮಾಡಿದರೆ, ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಔಜಸ್ಸನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವ.

स्वयम्भू [1]*स्वयं विष्णुः तस्माद् भवतीति* ಪರಮಾತ್ಮನ ದೆಸೆಯಿಂದ ಉತ್ಪನ್ನನಾದವನು, *विष्णुजत्वाद्धि स्वयंभूरिति विरिञ्च उच्यते* ಎಂದು ವಚನವಿದೆ. *मुख्यप्राणः तदुद्भवः* ಎಂದು ವಚನ, *स्वयंभू ब्रह्मसञ्ज्ञासौ* ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣ, [2]*स्वयं रमेशप्रेरणया स्वेच्छया कर्मसम्बन्धं विना अवतरतीति* ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಕರ್ಮಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೆ ಅವತರಿಸುವನು. [3]*स्वयं श्रीहरे सर्वार्थं भूः अवतीर्णः* ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸೇವೆಗೆ ಅವತರಿಸಿದನು, [4]*स्वयमेव भूः पूर्णः* ಸಕಲಶುಭಗುಣಗಳಿಂದ ಪೂರ್ಣನು, *स्वयम्भूः प्राण उच्यते, प्राणो वा आशायाः भूयान्* ಎಂದು ಉಪನಿಷತ್, *प्राणोवा सर्वेभ्यः भूयान्* ಎಂದು ಕೌಶರವ್ಯಶೃತಿಯು ಇದೆ, [5]*सु शोभने पूजायाश्च अयं ज्ञानं भू प्राप्तः, द्वितीयायाः लुक्* ನಿರವಧಿಕ ಪವಿತ್ರವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನು, ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಅತಿಶಯಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಉಪಾಸನೆಗೇ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಪ್ತನಾದವನು,

[6]*सु अयं सम्यक् ज्ञानम् अन्यान् भावयतीति बोधयतीति यावत्।* ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬೋಧಿಸುವವನು, [7]**स्वयम्भूः** *स्वत एव स्वेतरजीवापेक्षया गुणपूर्णः* ಬೇರೆ ಜೀವಗಳಿಕ್ಕಿಂತ

ಹೆಚ್ಚಿನ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನು, [8]**स्वयं परमात्मनि भू शुद्धौ क्वापि शुद्धः** ಪರಶುಕ್ಲತ್ರಯನಾದವನು, [9]ಪರಮಾತ್ಮ ವಿಷಯಕ ಯಥಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನದ ನಿಶ್ಚಯದಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದವನು, **जनितोऽत विष्णोः** ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯು,.

भामः [1]ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಜ್ಞಾನಪ್ರಕಾಶ ಸ್ವರೂಪನಾದ, ಸುಂದರವಾದ ತೇಜಸ್ಸುಳ್ಳವ, **प्राणो वै ज्योतिः** ಎಂದು ಶತಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣ, **वायुः ज्योतिः वायुना ज्योतिषा इति ह वै विज्ञायत इति च श्रुतिः इति दुर्गादासः** ದುರ್ಗಾದಾಸರು ಈ ಶ್ರುತಿಯನ್ನು ಉದಾಹರಿಸಿದ್ದಾರೆ, ಇಲ್ಲಿ ವಾಯುದೇವರೇ ಜ್ಯೋತಿರೂಪವೆಂದು ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ, [2]**भामः पूज्यः** ಎಂದು ಪದರತ್ನಾವಲಿ ಎಂಬ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವಂತೆ, ಸುರನರಾದಿ ಸಕಲ ಸಜ್ಜನರಿಂದ ಪೂಜಿತನು, **त्रैलूक्याचार्यः** ಎಂದು ವಾಯುಸ್ತುತಿಯಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲಿಖಿತವಾಗಿದೆ, [3]ಭಕ್ತರಿಂದ ಸ್ತುತನಾದವನು ಭಕಾರ ಮಕಾರಾದಿ ಧಾತುಗಳಿಗೆ ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳು ಕಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅನೇಕಾನೇಕಾಗುಣವಂತ.

अभिमातिषाहः ದುರ್ಮತಗಳನ್ನು ಧ್ವಂಸಿಸುವವನು, ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಹಿಂಸಿಸುವವನು, **विश्वचर्षणिः** [1]ವಿಶ್ವಶಬ್ಧವಾಚ್ಯನಾದ ನರನೆಂಬ ವಾಯುದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯು, ಸಕಲಮನುಷ್ಯಕುಲಕ್ಕೆ ಜೀವನಾಧಾರ, [2]ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಸಾಕ್ಷಾತ್ತಾಗಿ ಪೂಜಿಸುವ, ಅವ್ಯಾಕೃತಾಕಾಶವ್ಯಾಪ್ತವಾದ ಸಕಲಾವಯವ ಸಂಪನ್ನನಾದ ಶ್ರೀ ಹರಿಯನ್ನು ನೋಡುವ, **विद्युद्वत्मानुषा मुक्ताः सूर्यमण्डल वस्तुशः। प्रतिबिम्बवच्च गिरिशो ब्रह्मैनं पश्यति स्पृष्टम्** ಎಂದು ತೈತ್ತರೀಯಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದ,

[3]ಎಲ್ಲಾ ಜೀವರೂ ಮಾಡಿರುವ ಶುಭಾಶುಭ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ನೋಡುವ, [4]ವಿಶೇಷವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವ ಸರ್ವಜ್ಞ, [5]ಸಕಲ ಜಗತ್ತನ್ನೂ ತನ್ನ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಣ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವ, [6]ಭಗವಂತನ ಸೇನಾನಿ, **चषणिश्चमूस्थन्नाथत्वात्मन्योश्चमूश देन व्यवहतिः** ಎಂಬ ವಚನವಿದೆ, [7]ಪ್ರಾಣನೆಂಬ ಅಗ್ನಿಯು, **प्राणो अग्निः** ಎಂದು ಶತಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲಿದೆ, [8]ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಜ್ಞಾನಪಡೆದವರು ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು. [9]ಸಕಲಮುಕ್ತಿಯೋಗ್ಯರಿಗೂ ಜ್ಞಾನಪ್ರದಾತಾ,

सहुरिः [1]ಕ್ಷಮಾಗುಣವುಳ್ಳವ, [2]ಸ್ಥಿರನಾದವ, [3]ಭೂಮಿಗೆ

ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ರುದ್ರದೇವರ ಜನಕ, *प्राणो मन्युः ततश्चान्नाभिधो हरः* ಎಂದು ಛಾಂದೊಗ್ಯ ವಚನವು, *जुहोते क्विन् हुरिः होता* ವಿಷ್ಣುಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ ಸದಾ ಸಹಿತನಾದವನು, [4]ಎಲ್ಲ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನು *अतिरोहितविज्ञानात् वायुरप्यमृतः स्मृतः* ಎಂದು ವಚನವು. [5]*जुहोते, ह्वयतेः वा क्विन्, औणादिको बाहुलिकत्वात् सम्प्रसारणदीर्धाभावः हुरिः* ಎಂದು ಹೆಸರು. ಶ್ರೀಹರಿಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಹೆಸರುಳ್ಳವನು. [6]ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಬಂಧುವು. *उरुक्रमस्य हि बन्धुः* ಎಂದು ಶೃತಿಯು. [7]*सहुरि ह्यन्धकारः* ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ದೈತ್ಯರಿಗೆ ಭಗವಂತನ ಜ್ಞಾನವಾಗದಂತೆ ಮಾಡುವವನು.

सहवान् ಬಲಿಷ್ಠನಾದ, ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವ, **मन्यो** ವಾಯುದೇವರೇ, **अस्मासु पृतनासु** ನಮ್ಮನ್ನು ಗೆಲ್ಲುವ ದೈತ್ಯರುಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲು, **ओजः** ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಕೀರ್ತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು, **हि** ನಿತ್ಯವಾಗಿ, **धेहि** ಕೊಡು.

मन्त्र ५

संहिता – **अभागः सन्नप परेतो अस्मि**
तव क्रत्वा तविषस्य प्रचेतः ।
तं त्वा मन्यो अक्रतुर्जिहीळाहं
स्वा तनूर्बलदेयाय मेहि ।। ५ ।।

पदपाठः – अभागः । सन् । अप । पराऽइत । अस्मि । तव ।
क्रत्वा । तविषस्य । प्रचेत इति प्रऽचेतः । तं । त्वा ।
मन्यो इति । अक्रतुः । जिहीळ । अहं । स्वा । तनूः ।
बलऽदेयाय । मा । आ । इहि ।। ५ ।।

ಸಂಹಿತಾ – ಅಭಾಗಃ ಸನ್ನಪ ಪರೇತೋ ಅಸ್ಮಿ
ತವ ಕ್ರತ್ವಾ ತವಿಷಸ್ಯ ಪ್ರಚೇತಃ ।
ತಂತ್ವಾ ಮನ್ಯೋ ಅಕ್ರತುರ್ಜಿಹೀಳಾಹಂ
ಸ್ವಾತನೂರ್ಬಲದೇಯಾಯ ಮೇಹಿ ।।೫।।

[1]**प्रचेतः** ಪ್ರಕೃಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ, **मन्यो** ಮನ್ಯುನಾಮಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ, **त्वा** ನಿನ್ನನ್ನು, **अप** ಬಿಟ್ಟು, **क्रत्वा** ಯಜ್ಞಾದಿ ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಿಂದ, **तविषस्य** ಬಲಿಷ್ಠನಾದ, ಪೂಜ್ಯನಾದ, **तव** ನಿನಗೆ, **अहम्** ನಾನು, **अभागः सन्** ಯಜ್ಞಾಭಾಗವನ್ನು ಕೊಡದೆ, **परेतः** ಶತ್ರುಗಳಿಂದ ಆಕ್ರಮಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ **असि** ಆಗಿದ್ದೇನೆ.

अक्रतुः ನಿನ್ನನ್ನು ಉದ್ದೇಶಿಸಿ ಪೂಜಿಸಿದ ತ್ಯಾಗಜಪಾದಿರಹಿತನಾದ, **अहम्** ನಾನು, **तम्** ಅಂತಹ ಮಹಿಮೋಪೇತನಾದ **त्वा** ನಿನ್ನನ್ನು, **जिहीळा** ಬಿಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಆದು **अहम्** ನಾನು, **तनूः** ಶರೀರವು **तव** ನಿನ್ನಿಂದ ನಿಯಮ್ಯನು. ***यस्यात्मा शरीरम् य आत्मानमन्तरो रमयति*** ಎಂಬ ಶ್ರುತಿಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿಷಯವು ನಿರುಪಿತವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ **बलदेयाय** ನನಗೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬಲವನ್ನು ಕೊಡಲಿಕ್ಕೆ **मा आ इहि** ನನ್ನಲ್ಲಿ ಬಾ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗು.

मन्यो [1]ಮನ್ಯುಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ತಾಪಸರುದ್ರೇಶನಾದ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸೇವೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧೆಯುಳ್ಳವನೇ, [2]ಸರ್ವಜ್ಞನಾಗಿದ್ದರೂ ಸದಾ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸಂತೋಷಕ್ಕಾಗಿ ಶ್ರವಣಮನನಗಳನ್ನು ಮಾಡುವ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೆ, **तविषस्य** [1]***ताविषःस्वर्लोकः सत्यलोको वा सोऽस्यस्तिति तविषः*** ಸತ್ಯಲೋಕೇಶ್ವರನಾದವನೇ, [2]***तविषी बलम्*** ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಅತ್ಯಂತಬಲಿಷ್ಠನಾದವ, [3]***तविषी गङ्गा*** ಎಂಬಂತೆ ಗಂಗೆಗೆ ಈಶನಾದ ರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದವ, [4]***तविषी सेना*** ಎಂಬಂತೆ ಸೇನಾನಾಯಕನಾದ, [5]***तविषी भूमिः*** ಎಂಬಂತೆ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತನ್ನ ವಶದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವ.

तव ನಿನ್ನ **क्रत्वा** ಕರ್ಮಜ್ಞಾನ ಸಂಕಲ್ಪಗಳಿಂದ, **हे सन्** ನಿತ್ಯಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ, ***सत्पाणः, सदिति प्राण इति श्रुतेः, ज्ञानरूपेण वायुना*** ಎಂಬ ಭಾಷ್ಯವಚನ, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ, **अभागः सन्** ಭಾಗ್ಯಹೀನನಾದ, ಸರ್ವಜ್ಞತ್ವ, ಕರ್ತೃತ್ವಾದಿ ಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಿನ್ನ ಸಮನಾಗಲು ಯಾವಾಗಲೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗದವನು, **अहम्** ನಾನು **असि** ಆಗಿದ್ದೇನೆ. ನಿನ್ನನ್ನೇ ತಿಳಿಯಲು ಅಸಾಧ್ಯನಾದ ನಾನು ನಿನ್ನ ತಂದೆಯಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ?

अपपरेतः ***पर परमात्मा*** ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧವಿಲ್ಲದೇ ಶ್ರೀಹರಿಯ

ಸಂಬಂಧ ರಹಿತನಾದ **परं** *श्लाघ्यम्* ಅಶ್ಲಾಘ್ಯಗುಣಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ದೂಷವಂತ, **अस्मि** ಆಗಿದ್ದೇನೆ. **प्रचेतः** *प्रचेता जातवेदा अग्निः* ಎಂಬ ಶಾಕಪಾಣಿಯ ವಚನದಂತೆ ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುವ ಉತ್ತಮವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನೇ, **अक्रतुः** ಜ್ಞಾನಕರ್ಮಗಳಿಂದ ದೂರನಾದ, ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಭಗವಂತನ ನಿಶ್ಚಯಾತ್ಮಕವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳ, **अहम्** ನಾನು, **त्वा** ನಿನ್ನನ್ನು **जिहीळ** ದೀನದೂನನಾಗಿ ಜ್ಞಾನಕ್ಕಾಗಿ ಆಶ್ರಯಿಸಿದೇನೆ.

स्वा तनूः [1]ನಮ್ಮಂತೆ ಜೀವಕೋಟಿಪ್ರವಿಷ್ಟನಾಗಿದ್ದರೂ ಜೀವೋತ್ತಮನಾಗಿದ್ದೀಯೆ. [2]ಸ್ವರೂಪದಿಂದ ಲಕ್ಷಿತವಾದ ಸಹಭೋಗವಾದ ಸತ್ಯಲೋಕೇಶ್ವರನಾಗಿದ್ದೀಯಾ, **स्वा** [1]*स्वा हिरण्यं महाप्रकाशो ज्योतिरिच्यते ज्योतिर्वै हिरण्यम्, ज्योतिरेषोऽमृतो हिरण्यम्* ಎಂದು ಶತಪಥ ಬ್ರಹ್ಮಣ. [2]**स्वा सुखस्वरूपम्** तनूः देहः **स्वरूपं वा यस्य** ಎಂದು ವಿಗ್ರಹಿಸಿ ಸುಖಸ್ವರೂಪನಾದ **स्वा** ಎಲ್ಲಾ **तनू** ನಾಮಗಳುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದೀಯೆ,

बलदेवाय ಶರೀರಾದಿ ಸರ್ವಬಲವನ್ನು ಪೋಷಿಸಲು, ಭಗವತ್ತತ್ವಧಾರಣೆಯ ಶಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕೊಡಲು, ನಿನ್ನ ಭಕ್ತರನ್ನು ಉದ್ಧರಿಸಲು, **मा आ इहि** ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ನನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಬಾ. ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿರುವ ನಿನ್ನ ಸನ್ನಿಧಾನದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸನ್ನಿಧಾನವು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಬರುತ್ತದೆ.

तुष्टे ब्रह्मणि विष्णुश्च तुष्टो लोकान् प्रदास्यति ।
अगम्यत्वात् हरिस्तस्मिन् आविष्टो मुक्तिदो भवेत् ಎಂದು ವಚನವಿದೆ.

सज्ज्ञानायान्दविज्ञानमूर्ती प्राप्तौ पृथ्वीमाश्रमे तत्र तावत्।
जाज्वल्येते विष्णुवायू स्म देवौ वेदव्यासानन्दतीर्थाभिधानौ
ಎಂದು ಶ್ರೀ ಸುಮಧ್ವವಿಜಯ ವಚನವಿದೆ.

मन्त्र ६

संहिता – **अयं ते अस्म्युप मे ह्य॒र्वाङ्**
प्रतीचीनः संहुरे विश्वधा यः ।

मन्यो वज्रिन्नभि मा मा ववृत्स्व
हनाव दस्यूँ रुत बोध्यापेः ॥ ६ ॥

संहिता – अयं । ते । अस्मि । उप । मा । आ । इहि । अर्वाङ् । प्रतीचीनः । सहुर । विश्वऽधायः । मन्यो इति । वज्रिन् । अभि । माम् । ववृत्स्व । हनाव । दस्यून् । उत । बोधि । आपेः ॥ ६ ॥

ಸಂಹಿತಾ – **ಅಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮ್ಯುಪಮೇಹ್ಯರ್ವಾಙ್**
ಪ್ರತೀಚೀನಃ ಸಹುರೇ ವಿಶ್ವಧಾಯಃ ।
ಮನ್ಯೋ ವಜ್ರಿನ್ನಭಿ ಮಾಮಾ ವವೃತ್ಸ್ವ
ಹನಾವ ದಸ್ಯೂರುತ ಬೋಧ್ಯಾಪೇಃ ॥೬॥

'हे **सहुरे** *षह मर्षणे, ततो उरिन्, इति रूपम्* ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಮರ್ಧಿಸುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನೆ, **विश्वधा** ಜಗತ್ಪ್ರವರ್ತಕನಾದ, **यः** ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪಿಯಾದ, **वज्रिन्** ದೋಷರಹಿತನಾದ, ***वर्जनाद् वज्र उच्यते*** ಎಂದು ವಚನವು. ಅಥವಾ ವಜ್ರಾಯುಧವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ, **अयं** ಈ ಜನರು, ನಾನೂ ಸಹ, **ते** ನಿನ್ನವರಾಗಿ **अस्मि** ಇದ್ದಾರೆ. ಅಥವಾ ನಿನ್ನ ಆಜ್ಞಾನೆಯಂತೆ ನಿನ್ನ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವರಾಗಿದ್ದಾರೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು **मा** ನನ್ನ **उप** ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ **आ इहि** ಬರುವವನಾಗು, ನೀನು ಸ್ವಾರ್ಧಾರನಾಗಿದ್ದೀಯೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

अर्वाङ् ಕೆಳಗಿನಲೋಕಗಳಲ್ಲಿರುವ **विश्वधा** ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚನಧಾರಣೆ ಪೋಷಣೆಗಳನ್ನು ಮಾಡುವವನು, **उत** ಮತ್ತು , **प्रतीचीनः** ಮೇಲಿನ ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ನೀನು ಧಾರಣಪೋಷಣಕರ್ತನಾಗಿದ್ದಿಯೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನೀನು, **अभि** ಎಲ್ಲದಿಕ್ಕುಗಳಿಂದಲೂ **मा** ನನಗೆ, **अपिः** ***आ समन्तात् पिबिति स्वरूपानन्दमिति आपेः तत्वज्ञानम्*** ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು **बोधि** ತಿಳಿಸು ಭೋದಿಸು, ದ್ವಿತೀಯ ವಿಭಕ್ತಿಯ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಷಷ್ಠೀ ವಿಭಕ್ತಿಯಿದೆ.

'हे **मन्यो** [1]ಪ್ರಳಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನ ದಹನಶೋಷಣನಾಶಗಳನ್ನು

ಮಾಡುವವನೆ, *अत्ता विश्वस्य संहर्ता* ಎಂದು ಷಟ್‌ಪ್ರಶ್ನಭಾಷ್ಯ, ***ब्रह्मा स कालमानितु संहर्तॄणां प्रभुः स्मृतः*** ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯ, [2]ವಿಪರೀತ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವರಲ್ಲಿ ಕ್ರೋಧವುಳ್ಳವನೆ, **सहुरे** ಕ್ಷಮಾಸಮುದ್ರನೇ, ಶ್ರೀಹರಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗು ರಮಾದೇವಿಯರಲ್ಲಿ ಸದಾ ಕ್ರೋಧರಹಿತನಾದವನೇ, ***क्षात्रं धर्मं स्ववता केशवाज्ञया सर्वं सेहे भीमेन*** ಎಂದು ಯಮಕಭಾರತ, [3]ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರಸಾದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಪೂರ್ಣಬಲಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನೇ, [4]ಕಲ್ಯಾದಿದೈತ್ಯರ ಉಪದ್ರವಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯುಳ್ಳವನೇ, [5]ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಭಕ್ತರಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಹೋಗುವವನೇ, ***ओजस्वनभिभाव्यत्वात् सहश्च स्वेच्छया कृतेः । बलं विधारकत्वाच्च विधृतिः वायुरुच्यते*** ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವಚನವು, ಅಲ್ಲಿ ***द्रविणं तरः सहो बलम्*** ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಲಾಗಿದೆ. ***स ह धातुः तृप्तिशक्त्यवरोध-प्रतिघातकान्तिसम्भक्त्याश्चर्यविस्मयसहसाकम्पनाकुलीभावलोटनपश्यतिकर्मसु*** ಎಂದು ಹೇಳಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಅಖಂಡಭಗವಂತನ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವದಿಂದ ತೃಪ್ತನೇ, ಅನಂತಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯೇ, ವೈರಾಗ್ಯದಿಂದ ಕುಡಿದವನಾದ್ದರಿಂದ ವಿಷಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವವನೇ, ಅತ್ಯುಜ್ವಲ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳವನೆ, ಆದರದಿಂದ ಸದಾ ಹರಿಯ ಭಜನೆಯಲ್ಲಿ ನಿರತನೇ, ಅತ್ಯಾಶ್ಚರ್ಯನಾದವನೇ, ತನ್ನ ವೀರ್ಯವಿಕ್ರಮಶೌರ್ಯಾ ಭಯಾದಿಗಳಿಂದ ಎಲ್ಲರಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಪನೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆಮಾಡುವವನೆ, ದುಷ್ಟ ಜನರಿಗೆ ಆಕುಲತೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವವನೇ, ಸ್ವಯಂ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ ಕಂಪನೆಯನ್ನು ಹುಟ್ಟಿಸುವವನೆ, ಶ್ರೀನಾರಾಯಣನ ಪಾದಕಮಲಗಳಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವದಿಂದ ಅಲ್ಲೇ ತಿರುಗುವವನೆ, ರಮಾ ನಾರಾಯಣರನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಎಲ್ಲಾ ಜಗತನ್ನು ನಿಃಸಂಶಯವಾಗಿ ತಿಳಿದವನೇ, ***अन्यत्रालोचने सर्वविषयम्*** ಎಂದು ಪ್ರಮಾಣಲಕ್ಷಣದವಚನ,

वज्रिन् [1]ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಅನಾದಿನಿತ್ಯಜ್ಞಾನಿಯೇ, ***सविशेषं जगत् सर्वं भूतं भव्यं भवच्च यत्। आलोचनाच्च यज्ञामेम भासते परमाणुवत्*** ಎಂದು ಸತ್ತತ್ವರತ್ನಮಾಲೆಯಲ್ಲಿದೆ, ***एवं प्रलयकालेऽपि प्रतिभातपरावरः। वायुः नित्यसमः*** ಎಂದು ಅನುವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ***अतिरोहितविज्ञानाद्वायुरप्यमृतः स्मृतः*** ಎಂದು ಈಶಾವಾಸ್ಯಭಾಷ್ಯ, [2]***वज्र एव वाग्*** ಎಂದು ಐತರೇಯ. ತದಭಿಮಾನಿಯಾದ ಭಾರತೀದೇವಿಯರನ್ನೆ ಪತ್ನಿಯಾಗಿವುಳ್ಳವನೇ, [3]***विद्युत्पतिर्वायुरेव*** ಎಂದು ಭಾಷ್ಯ. ಎಲ್ಲಾ ಜಗತನ್ನು

ಚೇಷ್ಟಿಸುವ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ ಸ್ವಾಮಿಯಾಗುಳ್ಳವನೇ, [4]***वज्रो वा एष यद्यूप:*** ಎಂದು ಐತರೇಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಯೂಪಾಧಿಷ್ಠಾತಾ ಚತುರ್ಮುಖನೇ, ***अहङ्कार: पशु: ओंकार: यूप:*** ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯು, ***ओङ्कार वाच्य: चतुर्मुख:। ओङ्कारवाच्यं पूर्ण हरि: करोति प्रतिपादयतीति।*** [5]**ऋजिषी वज्रि** ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಋಜುವಾದ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನೇ, **अयम्** ನಾನು ಮತ್ತು ಜನರು, **ते** ನಿನ್ನ **अस्मि** ದಾಸರಾಗಿದ್ದೇವೆ.

ಆದ್ದರಿಂದ **मा उप आ इहि** ನನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಮೀಪದಲ್ಲಿ ಬರುವವನಾಗು, **विश्वधाय:** [1]ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಕ್ಕೆ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತಾ, ಧಾರಕ, ಪೋಷಕಸೂತ್ರನಾಗಿದ್ದೀಯಾ, ***स्यूतं जगदीदम् यस्मिन् सूत्रं वायुरसौ स्मृत:*** ಎಂದು ಬೃಹದ್ಭಾಷ್ಯ, ***स: सूत्रात्मा समुदीष्टो वायुर्लोकप्रणायक:*** ಎಂದು ಭಾಗವತತಾತ್ಪರ್ಯವು, [2]***विपूर्वात् श्वसितेर्ड:*** ಪ್ರತ್ಯಯದಿಂದ ವಿಶ್ವನೆಂದು ಶ್ವಾಸಕ್ಕೆ ನಿಯಾಮಕನು, ***धाय: पति:*** ಎಂದು ಇರುವುದರಿಂದ ಪ್ರಾಣಪತಿಯು. [3]**विश्वो वायु:** ಎಂಬಂತೆ, ಆ ವಾಯುವೇ ಧಾರಕನು ರಕ್ಷಕನು ವಿಶ್ವಭರನೆಂದರ್ಥವು, ***विश्वंभरो वायु:*** ಎಂದು ವಚನ, [4]***विश्वं सरमं नारायणं आत्मनि धत्ते*** ರಮಾಸಹಿತನಾದ ನಾರಾಯಣನನ್ನು ಹೃದಯಲ್ಲಿ ಧರಿಸಿದವನು.

[5]ಹರ್ಯಾಜ್ಞೆಯಿಂದ ಜಗತ್ತಿನ ಭಾರವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು, ***तस्मै विश्वस्य भारं प्रतिदिशवां स्त्वाम्*** ಎಂದು ವಚನವು, [6]***विश्वधां नारायणं याति, गच्छति जानाति वा,*** ಜಗತ್ತಿನ ಧಾರಕನಾದನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿದವನು, ಅವನನ್ನು ಕುರಿತು ಹೋಗುತ್ತಕ್ಕವನು, [7]ವಿಶ್ವರೂಪನಾದ ರುದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟನಾಗಿ ಧಾರಕನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ***प्रसादार्थं बकस्यापि वायुनोक्त:श्वरूपिणा । शौवोद्विध इति प्रोको रुद्रादिनां श्वरूपिणाम्*** ಎಂದ ವಚನವು. [8]***श्वा वै वायु: श्वसनात्*** ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಶುನಕರೂಪವನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೆ, ***विश्वधा: य:*** ಎಂಬ ಪದವಿಭಾಗವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು. ***यथा लक्षणं पदं कर्तव्यम्*** ಎಂದು ಪತಂಜಲಭಾಷ್ಯ, ***तस्मादवग्रहोऽनवग्रहो वा*** ಎಂದು ಸ್ಕಂದಭಾಷ್ಯ. ಯಜ್ಞಾರೂಪನಾಗಿ ಈ ಜಗತ್ತನು ಧರಿಸಿದವನು. ***य: प्रकाशरूप:*** ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವಚನ.

ಅಂತಹ ನೀನು, **माम्** ***आङ् एतेश्च ह्रस्वश्च***

ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಜ್ಞೆಯಿಂದ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತೀ ಎಂದು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ **उप आ इहि** ರಕ್ಷಣೆಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಸಮೀಪ ಬಂದಿದ್ದೇನೆ. **दस्यून्** ಕಾಮಕ್ರೋಧಾದಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು, ಬಾಹ್ಯವಾದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು, ಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಅನ್ಯಥಾ ಅರ್ಥೈಸುವ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಾವಿಬ್ಬರೂ **अभि हनाव** ನಾಶಿಪೋಣ. **उत** ಮತ್ತು **आपे:** ಶತ್ರುಗಳ ಹನನದ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು **बोधय** ನಮಗೆ ತಿಳಿಸು **अर्वाङ्** ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ, **प्रतीचीनः** ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ನನನ್ನು **आ वृवस्व** ಆದರಿಸು. *सर्वं प्राणेनावृतम्, प्राणो वै वासः सुवासः, सोऽयं शरिरैः परिवृत्तः, आव्रत्ताः सर्वजीवाः हि यथैव कनका वटाः । आच्छाद्यन्ते वित्तवाद्भिः* ಎಂಬ ವಚನಗಳು.

मन्त्र ७

संहिता – **अभि प्रेहि दक्षिणतो भवा**
मेऽधा वृत्राणि जङ्घनाव भूरि ।
जुहोमि ते धरुणं मध्वो अग्र
मुभा उपांशु प्रथमा पिबाव ।। ७ ।।

पदपाठः – अभि । प्र । इहि । दक्षिणतः । भव । मे ।यअध ।
वृत्राणि । जङ्घनाव । भूरि । जुहोमि । ते । धरुणं ।
मध्वः । अग्रम् । उभौ । उपऽअंशु । प्रथमा।
पिबाव।।७।।

ಸಂಹಿತಾ – **ಅಭಿ ಪ್ರೇಹಿ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಭವಾ**
ಮೇಽಧಾ ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಂಘನಾವ ಭೂರಿ ।
ಜುಹೋಮಿ ತೇ ಧರುಣಂ ಮಧ್ವೋ ಅಗ್ರೆ
ಮುಭಾ ಉಪಾಂಶು ಪ್ರಥಮಾ ಪಿಬಾವ ।।೭।।

'**अध** ಅಕಾರವಾಚ್ಯ ಚತುರ್ಮುಖನ್ನು ಧರಿಸಿದ, ಮನ್ಯುನಾಮಕ ನರಸಿಂಹನೇ, **माम् दक्षिणतः** ನನ್ನ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ **अभि प्रेहि**

ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಲ್ಲು, ಮತ್ತು **भव** ಬಾ **अध अथ** ಆಮೇಲೆ, **ते** ನಿನ್ನ **मध्वः** ಮಧುಗಳಿಗೆ ಧಾರಣಶಕ್ತಿಪ್ರದನಾದ, ಮಧುರರಸೋಪೇತವಾದ ರಸವನ್ನು **अग्रम्** ಮೊದಲು, **जुहोमि** ಹೋಮಿಸುತ್ತೇನೆ, *हु दानादनयोः* ಎಂದು ಧಾತುವು, ಹೋಮಾನಂತರ **उभौ** ನಾವಿಬ್ಬರೂ, **उपांशु** ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ, **प्रथमा** ಮೊದಲು **पिबाम** ಕುಡಿಯೋಣ, ಆ ರಸವನ್ನು ಪಾನಮಾಡಿ **भूरि** ಬಹಳವಾದ **वृत्राणि** ಪಾಪಗಳನ್ನು ಶತ್ರುಗಳ ಸಮುದಾಯವನ್ನು **जङ्घनाव** ಪುನಃ ಪುನಃ ನಾಶಿಸೋಣ.

हे मन्यो [1]*मन्यन्ते मन्वते अस्मिन्* ಎಂಬಂತೆ ಶ್ರೀಹರಿಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥಾನನಾದ, [2]*मन्युः संक्रमः* ಎಂದು ಹೈಮಾನುಶಾಸನ, *सङ्क्रमः विधारकः सेतुः घटकः आश्रयः मध्यमः* ಎಂದೆಲ್ಲಾ ಶಬ್ದಗಳು ಒಂದೇ ಅರ್ಥವುಳ್ಳದ್ದು ಸಂಕ್ರಮ ಸಾಧನವು ಭೂಮಿಜಲಗಳಿಗೆ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತದೆ ಅದರಂತೆ, *मध्यमः प्राणः* ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಶ್ರೀಹರಿಯು ಇವನಿಗೆ ಉತ್ತಮನು, ಬಾಕಿ ಎಲ್ಲಾ ಜೀವರು ಇವನಿಗೆ ಅಧಮರು, ಇವರಿಬ್ಬರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಇರುವವನೇ, [3]ದುರ್ಗಮವಾದ ಸಂಸಾರವೆಂಬ ಸಮುದ್ರವನ್ನು ದಾಟಿಸುವವನೇ, [4]ಶ್ರೀಹರಿಪ್ರಸಾದ ಸಂಪಾದನೆಗೆ ದ್ವಾರನಾದವನೇ, [5]ಸಕಲಸಜ್ಜೀವರಿಗೆ ತತ್ತ್ವೋಪದೇಶದಿಂದ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದ ಆಶಯನೇ, ಉಭಯಕಾಲಕ್ಕೂ ಆಶ್ರಯನೇ, *स मोक्षेऽपि वायुरेव हि सर्वदा* ಎಂದು ವಚನವು. [6]ಭಗವದಪರೋಕ್ಷಜ್ಞಾನ ಸಾಧನವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡುವವನು, [7]ನಿರತಿಶಯವಾಗಿ ತಿಳಿಯುವವನೇ, **अभि प्रेहि** ನನ್ನ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೇ ಹರಿಯಲ್ಲಿ ನಿವೇದನವನ್ನು ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಮಾಡು, ಒಳಗೂ ಹೊರಗೂ ನನಗೆ ಅಭಿಮುಖನಾಗಿರು.

अध ಆದ್ದರಿಂದ, **दक्षिणतः** ದಾನಾದಿ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಅನುಕೂಲವಾದ ಉತ್ಸಾಹವುಳ್ಳ ವುಳ್ಳವನಾಗಿ **मे** ನನ್ನ, ಕ್ಷೇಮಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ **भव** ಆಗು **ते** *द्वितीयार्थे षष्ठी* ನಿನ್ನನ್ನು, **अग्रम्** [1]ಸ್ವಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನಿನ್ನ ಅಂಗರಾದ ಭಗವದ್ಭಕ್ತರಿಗೆ ಅಜ್ಞಾನಾದಿಗಳನ್ನು ನಾಶಿಸುವವ, [2]ವರ್ಣಾಶ್ರಮಾಚಾರಗಳಿಂದ ಶುದ್ಧರಾದವರಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ಕೊಡುವ, **धरुणम्** [1]ವಂಶದಂತೆ ಸಕಲಧಾರಕನಾದ, *प्राणो वंश इति स्थविरः शाकल्यः* ಎಂದು ವಚನವಿದೆ, *तथेन्द्रियाभिमानि देवनां वायुराश्रयः* ಎಂದು ಭಾಷ್ಯವಚನವಿದೆ. **धारुणः**

मध्व:, पृथिव्या: धारणो मध्व:, ग्रहस्याच्छादनादिनां मध्यवंशो यथाश्रय: ಎಂದು ವಚನದಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಜಗತ್ತಿಗೂ ಆಶ್ರಯನು, [2]ಪ್ರತಿಷ್ಠನು, ***प्रतिष्ठा वै धारणम्*** ಎಂದು ಶತಪಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ***प्रतिष्ठा प्रतिमा*** ಎಂದು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸಿದ್ದಾರೆ. ***वृष्णो: विशिष्टा प्रतिमा वायुरेव*** ಎಂದು ಭಾಷ್ಯವಚನ, [3]***मिथ्यात्वाख्याशत उद्धारात् साधूनां गुरुत्वेनोद्धारकत्वात् धरुणो धारणशील:*** ಎಂದು ಸುರೋತ್ತಮತೀರ್ಥರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನದಂತೆ ಗುರುತ್ವೇನ ಉಪದೇಶಕನಾಗಿ ಧರಿಸುವವ.

[4]***स्थित एव हि मुख्यप्राण: इदं धत्ते धारयति*** ಎಂಬ ಪೌತ್ರಾಯಣಶ್ರುತಿಯಂತೆ ಎಲ್ಲಾ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿದ್ದು ಧರಿಸುವ, [5]***धरुणमुदकम्*** ಎಂಬಂತೆ ಸಕಲಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಪ್ರಾಣಭೂತನಾದವ. ***प्राणिनां प्राणभूत:*** ಎಂದು ವಚನ. [6]ಪಕ್ಷೀಶನಾದ ಗರುಡನನ್ನು ನಿಯಮಿಸುವವ, ***धरुणो गरुड: वैनतेय: स च प्राण:, प्राणो वै सुपर्णं प्राणो वै पतङ्ग:*** ಎಂದು ಜೈಮಿನಿಯೋಪನಿಷತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣದಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಗರುಡೇಶನು, [7]ಅನಂತವೇದೋತ್ಥನ್ನ ಜ್ಞಾನರತ್ನಗಳಿಗೆ ಧಾರಕನು, [8]***धरुण आयुक्त:*** ಎಂದು ಆನಂದಸಾಗರನು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಮುಖ್ಯಸಚಿವನು, [9]***धरुण: गोवत्स:, स चेह शिशुर्वायुरेव, वायुर्गोवत्सरूपेण सर्वप्राणिषुसंस्थित:*** ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಗೋವತ್ಸನಾದ **मध्व:** ***मध्वम्*** ವಿಭಕ್ತಿಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿದೆ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು, ***मध्वो वो नाम मारुततं यजत्रा*** ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾದ ಶಬ್ದವನ್ನೇ ಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಅಂತಹ ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು **उपांशु** ಏಕಾಂತದಲ್ಲಿ, **प्रथमा** ಅತ್ಯಂತಶ್ರೇಷ್ಠತಮವಾದ, ಅಮೃತಮಯವಾದ ಉಪದೇಶಾಮೃತವನ್ನು **उभौ** ಸೇವ್ಯಸೇವಕರಾದ **आवाम्** ನಾವಿಬ್ಬರೂ, **पिबाव** ಹರಿಯ ಪ್ರೀತಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ, ಮುಕ್ತಿಸಾಧನಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಸೇವಿಸುತ್ತೇವೆ, **अध** ಆಮೇಲೆ ಇದರ ದ್ವಾರಾ **भूरि** ಬಹಳವಾದ **वृत्राणि** ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕರಣಗಳಿಂದ ಜನ್ಮವಾದ ಪಾಪಗಳನ್ನು **जङ्घनाव** ನಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ನಾಶಿಸುವವರಾಗೋಣ, ಇದರಿಂದ ಶುದ್ಧನಾದ ನಾನು **जुहोमि** ಈ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನನಗೆ ಮುಕ್ತಿಯ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ನಿನಗೆ ನಿನ್ನ ಅಂತಃಕರಣ ನಿಯಾಮಕನಾದ ಹರಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ, ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶಾಮೃತಪಾನದಿಂದ

ನಾವು ಶುದ್ಧರಾಗಿ ಶಿಷ್ಯರ ಸಂತತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣಮಾಡಿ ಕೃತಾರ್ಥರಾಗಿ ಭಜಿಸುತ್ತೇವೆ.

मन्त्र ८

संहिता – **त्वया मन्यो सरथमारुजन्तो**
हर्षमाणासो धृषिता मरुत्वः ।
तिग्मेषव आयुधा संशिशाना
अभि प्र यन्तु नरो अग्निरूपाः ।। ८ ।।

पदपाठः – त्वया । मन्यो इति । सऽरथम् । आऽरुजन्तः।
हर्षमाणासः। धृषिताः । मरुत्वः । तिग्म ऽ इषवः।
आयुधा । संऽशिशानाः । अभि । प्र । यन्तु । नरः।
अग्निऽरूपाः ।। ८ ।।

ಸಂಹಿತಾ – **ತ್ವಯಾ ಮನ್ಯೋ ಸರಥಮಾರು ಜಂತೋ**
ಹರ್ಷಮಾಣಾಸೋ ಧೃಷಿತಾ ಮರುತ್ವಃ ।
ತಿಗ್ಮೇಷವ ಆಯುಧಾ ಸಂಶಿಶಾನಾ
ಅಭಿ ಪ್ರಯಂತು ನರೋ ಅಗ್ನಿರೂಪಾಃ ।।೮।।

'हे **मरुत्वः** *मरुतः नियम्यत्वेनाय सन्तीति मरुत्वः, वत्वं रुः सम्बुद्धौ* ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಮರುದ್ಗಣಗಳನ್ನು ನಿಯಮ್ಯವಾಗಿವುಳ್ಳನೇ, **मन्यो** ಮನ್ಯುನಾಮಕನಾದ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹನೇ, **त्वया** ನಿನ್ನಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ **सरथं** ಸಮಾನವಾದ ರಥವನ್ನು, **आरुहन्तः** ಹತ್ತತಕ್ಕಂತಹ, ಅಥವಾ ರಥಸಹಿತನಾದ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿತಕ್ಕಂತಹ, **हर्षमाणासः** ಸಂತುಷ್ಟರಾದ, **धृषिताः** ಬಲಿಷ್ಠರಾದ, **मरुत्वः** ವಾಯುವೇಗವುಳ್ಳವರಾದ, **तिग्मेषवः** ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ ಬಾಣಗಳುಳ್ಳ, **आयुधा** ಆಯುಧಗಳನ್ನು, **संशिशानाः** ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿಮಾಡುವ, **नरः** ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಮುಂದೆ ಸಾಗುವ ಸೈನಿಕರು, **अग्निरूपाः** ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಸುಡುವವರಾಗಿ, **अभि प्रयन्तु** ನನ್ನ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಎಲ್ಲಾ

ಕಡೆಯಿಂದಲೂ ಬರುವವರಾಗಲೀ.

[1]*मनतेर्गर्वार्थायुच्* ಎಂಬಂತೆ [1]ನಿಸ್ಸೀಮಗುಣಯುಕ್ತನಾದರೂ ಸ್ವಭಾವದುಷ್ಟರಾದ ದೈತ್ಯರನ್ನು ಮೋಹಿಸಲು ತನ್ನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಗರ್ವಿಗಳಂತೆ ದುಃಖಿಗಳಂತೆ ತೋರಿಸುವವನೇ, ***ब्रह्मा अमूढो मूढवत् इति वदुच्यते*** ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವಚನವು ***दुःखीव दृश्यते ब्रह्मा तद्वास्तवं न जानीयाद्धरिप्रीत्यर्थमेव च*** ಎಂದು ಗರುಡಪುರಾಣ. [2]ದೃಢನಾದವನೇ, [3]ನಿಷ್ಕಂಪವಾದ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯುಳ್ಳವನೇ, ***मन् धातुः ज्ञानस्तुतिप्रसादनक्रोध-स्पर्धाचिन्तनसत्कारादरपूजोपदेशाङ्गीकारस्पृहाभिप्रायगणननिरूपण-तर्कणासु*** ಎಂಬ ಧಾತುಕೋಶದಂತೆ ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು.

ಅಂತಹ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ, **त्वया** ನಿನ್ನ ಸಹಿತವಾಗಿ **सरथं** ರಮಣಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಸಹಿತನಾಗಿ, ಸಮಾನವಾದ ರಥವನ್ನು ಆರೋಹಿಸಿ, ***अथ देवरथस्तस्या वाग्बुद्धिः श्रोत्रे पक्षसि, चक्षुषी युक्ते, मनः सङ्गृहीता तदयं प्राणोधितिष्ठति*** ಎಂದು ಐತರೇಯದಲ್ಲಿದೆ, ***सर्तेरथप्रव्ययान्तं रूपम्*** ನಮ್ಮನು ಬಾಡಿಸಲಿಕ್ಕೆ ಬರತಕ್ಕಂತಹ ಶತ್ರುಗಳ ಸಮುದಾಯನ್ನು, **आरुजन्तः** ನಿರಾಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೋಗುವಂತಹ, **हर्षमाणासः** ನಿನ್ನಾಶಯದಿಂದ ಮನೋವೈಕಲ್ಯರಹಿತರಾದ, **धृषिताः** ಪರರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸತಕ್ಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯೋಪೇತರಾದ, **मरुत्वः** [1]ಮರುದ್ಗಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠನಾದವನೇ, [2]***मरुत्भारतः*** ಎಂದು ಯಾಸ್ಕವಚನದಂತೆ ***भरत एव भारतः*** ಎಂಬಂತೆ ವಾಯುದೇವರೇ [3]***मरुत्बलम्*** ಎಂಬಂತೆ ಮಹಾಬಲಿಷ್ಠನಾದ, ಮಹಾವೈಷ್ಣವ ಸೇನಾನಾಯಕನಾದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರೇ, **तिग्मेषवः** ನೀನೇ ನಾಯಕನಾದ್ದರಿಂದ ನಮ್ಮ ಸೈನಿಕರು ತೀಕ್ಷ್ಣಾಯುಧರಾಗಿ, **आयुधाः** ಪರಪಕ್ಷನಿರಾಕರಣ ಸಮರ್ಥ ಜ್ಞಾನ ವಿಚಾರವೆಂಬ ಬಾಣ, ಕೊಡಲಿಗಳೆಂಬ ಆಯುಧಗಳನ್ನು, **संशिशानाः** ಅವನ್ನು ತೀಕ್ಷ್ಣೀಕರಿಸುವ, ನಿನ್ನನುಗ್ರಹವುಳ್ಳ ನಮ್ಮನ್ನು, **नरः** ***वायुना हि सर्वे लोकाः नेनीयन्ते*** ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಎಲ್ಲರನ್ನೂ ಕರೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗುವ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರು, ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂಶನಾದ ನರನು. ***विश्वेभिः नामभिः नरो हवींषि*** ಎಂಬ ಶೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರು ಒಬ್ಬರೇ ಇದ್ದರೂ

ಬಹಳರೂಪಗಳಿರುವುದರಿಂದ, ಅಥವಾ ಪೂಜ್ಯರು ಎಂಬಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಹುವಚನವಿದೆ, ಅಥವಾ ಆ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ ವೀರರು, ಹರಿಗುರುಭಕ್ತರಾದ ಜ್ಞಾನಿಗಳು, **अग्निरूपाः** ಸರ್ವಾಗ್ರಗಣ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಾ, ಅಗ್ನಿಗೆ ಸಮಸಂಖ್ಯಾತರೂಪವುಳ್ಳಂತಹ, ಹನುಮ, ಭೀಮ, ಮಧ್ವರೆಂಬ ಮೂರು, ಪ್ರಾಣಾದಿಪಂಚಕರೂಪವುಳ್ಳ, *ते वा एते प्राणाः एव यदग्नयः* ಎಂದು ಶತಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣ. **अभि प्रयन्तु** ದುಷ್ಟರನು ನಿರಾಕರಿಸಿಲಿಕ್ಕೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಲಿ.

मन्त्र १

संहिता –

अ॒ग्निरि॑व मन्यो त्वि॒षि॒तः स॑हस्व
से॒ना॒नीर्नः॑ सहुरे हू॒त ए॑धि ।
ह॒त्वाय॒ शत्रू॒न् वि भ॑जस्व॒ वेद॒
ओजो॒ मिमा॑नो॒ वि मृधो॑ नुदस्व ॥ १ ॥

पदपाठः –

अ॒ग्निः ऽ इ॑व । म॒न्यो॒ इति॑ । त्वि॒षि॒तः । स॒ह॒स्व॒ । से॒ना॒नीः । न॒ः । स॒हु॒रे॒ । हू॒तः । ए॒धि । ह॒त्वाय॑ । शत्रू॑न्। वि । भ॒ज॒स्व॒ । वेदः॑ । ओजः॑ । मिमा॑नः । वि । मृधः॑ । नु॒द॒स्व॒ ॥ १ ॥

ಸಂಹಿತಾ –

ಅಗ್ನಿರಿವ ಮನ್ಯೋ ತ್ವಿಷಿತಃ ಸಹಸ್ವ
ಸೇನಾನೀರ್ನಃ ಸಹುರೇ ಹೂತ ಏಧಿ ।
ಹತ್ವಾಯ ಶತ್ರೂನ್ ವಿಭಜಸ್ವ ವೇದ
ಓಜೋ ಮಿಮಾನೋ ವಿ ಮೃಧೋ ನುದಸ್ವ ॥೧॥

'हे **सहुरे** ಭಕ್ತಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ಸಹಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಮರ್ಥನಾದ, ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಸಿಲಿಕ್ಕೆ ಹುರ್ ಎಂದು ಶಬ್ದಮಾಡುವ **मन्यो** ಮನ್ಯುನಾಮಕನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯೇ, **अग्निः इव** ಅಗ್ನಿಯಂತೆ, **त्विषितः** ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾಗಿ, **सेनानिः** ಸೇನಾನಾಯಕನಾದ, ನೀನು, **हूतः** ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ

ಆಹ್ವಾನಿಸಿಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, **नः** ನಮ್ಮಗಳ, **शत्रून्** ಶತ್ರುಗಳನ್ನು **मृधः** ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ ಬಂದವನಾಗಿ, **सहस्व** ನಾಶಗೊಳಿಸು ಪರಾಭವಗೊಳಿಸು.

ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ **एधि** ಅಭಿವೃದ್ಧನಾಗು **शत्रून्** ಶತ್ರುಗಳನ್ನ, **हत्वाय** ಕೊಂದು, **वेदः** ಧನವನ್ನು, **विभजस्व** ಹೊಂದಿಸು **नः** ನಮ್ಮನ್ನು, **ओजः** ಬಲಿಷ್ಠರಾಗಿ, **मिमानः** ಮಾಡತಕ್ಕವನಾಗಿ, **शत्रून्** ಶತ್ರುಗಳನ್ನು **वि नुदस्व** ನಮಗೆ ಹಿಮ್ಮುಖನಾಗುವಂತೆ ಮಾಡು.

[?]ಹೇ **सहुरे** [1]***सहति साहयति च*** ಎಂಬಂತೆ ಪರಕೀಯರ ಅಜ್ಞಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಅಥವಾ ಜಗತ್ತಿನ ಭಾರವನ್ನು ಅಥವಾ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಅಪಹರಿಸಲು ಅಥವಾ ಸಹಿಸಲು ಸಮರ್ಥನಾದ, [2]***सप्तस्कन्धगतो लोकान् यो विभर्ति महाबलः*** ಎಂಬ ಹರಿವಂಶ ವಚನದಂತೆ ಪಾತಾಳಾದಿ ಸಪ್ತಲೋಕಗಳನ್ನು ಶೇಷಸಹಿತನಾಗಿ ಕೂರ್ಮರೂಪದಿಂದ ಈ ಚತುರ್ದಶಲೋಕಾತ್ಮಕವಾದ ಜಗತ್ತಿನ ಭಾರವನ್ನು ಧರಿಸದವನೇ, [3]***सह्यन्ते निराक्रियन्तेऽरातयो यस्मिन्*** ಎಂಬ ವಿಗ್ರಹದಂತೆ ಯುದ್ಧದಲ್ಲಿ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳಂತಹ, [4]ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಮಯವಾದ ಪ್ರಮಾಣತದಾಭಾಸರೂಪವಾದ ವಾಕ್ಯಾರ್ಥ ಸಮರದಲ್ಲಿ ಪರವಾದಿಗಳನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವ ಸಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನೇ, [5]**सहुरि** ಎಂಬ ಅಪ್ರಸಿದ್ಧಶಬ್ದವಾದ್ದರಿಂದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಮಧ್ವಶಬ್ದವಾಚ್ಯನೇ, ***अप्रसिद्धः प्रसिद्धश्च सङ्गच्छेते यदिकचित्। तत्राप्रसिद्धं निर्ब्रूयात्प्रसिद्धमिति स्थितिः*** ಎಂದು ವೇಂಕಟಮಾಧವರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹೇ **मन्यो** ಎಲೈ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರೇ, **नः** ನಮ್ಮಗಳ, **सेनानीः** ***एकमर्थमुद्दिश्य जयाख्ययेमेतीति सेना*** ಎಂದು ದುರ್ಗಾದಾಸನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ. ಅಂತಹ ಸೇನೆಯನ್ನು ನಿಯಮಿಸುವವನಾದ, ರಾಮಕೃಷ್ಣವ್ಯಾಸರ, ಸೀತೆಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಹನುಮ ಭೀಮ ಮಧ್ವ ರೂಪನಾದ ಕುರುಪಾಂಡವರ ಸೇನಾನಾಯಕ, **अग्निर्वै देवानां सेनानिः** ಎಂಬ ಶೃತಿಯನ್ನು, ***अयं प्राणाग्निर्मन्युरेव अग्निः वायुः भीमसेनः*** ಎಂದು ಸುರೋತ್ತಮರು ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು **हूतः** ಆಹೂತನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬರಲು **एधि** ಸನ್ನದ್ಧನಾಗು ಆಹುತಿಗಳಿಂದ, ಪೂಜೆಗಳಿಂದ ಸ್ತುತಿಸಿಲ್ಪಟ್ಟ ದೇವತೆಗಳು ವೀರ್ಯದಿಂದ ಅಭಿವೃದ್ಧರಾಗುತ್ತಾರೆ.

अग्निः इव इव ಶಬ್ದಕ್ಕೆ एव ಎಂದರ್ಥ, [1]*अयं वाऽग्निः प्रजाश्च प्रजापतिश्च, आत्मा वा अग्निः, ब्रह्मा ह्यग्निः* ಎಂದು ಶತಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣ. *आत्माविरिञ्चः* ಎಂದು ಬೃಹದ್ಭಾಷ್ಯವಚನ, *यो वा अग्निः स पवमानः* ಎಂದ ಐತರೇಯವಚನ, *वायुरग्निरिति प्रोक्तः* ಎಂದ ಬೃಹದ್ಭಾಷ್ಯವಚನ, *अग्निः वै नभस्पतिः वायुः वै नभस्पतिः* ಎಂದು ಗೋಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣ. [2]*अग्निः* ಗಮನಾಗಮನಾದಿ ಶಕ್ತಿಶೂನ್ಯವಾದ ಜಗತ್ತಿನ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ನಿಯಮಿಸಿತಕ್ಕವನು ಪ್ರವರ್ತಿಸುವವನು. *प्राणाग्नय एव एतस्मिन्पुरे जग्रति* ಎಂದು ಷಟ್‌ಪ್ರಶ್ನವಚನ. *प्राणो अमृतं तद् हि अग्ने रूपम्* ಎಂದು ಶತಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣ, *एष हि देवेभ्यो हव्यं भरति तस्माद् भरतोऽग्निरित्याहुरेष उ एव प्रजाः प्राणो भूत्वा बिभर्ति तस्मादेवाह भरतेति* ಎಂದು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವಾಕ್ಯಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ **भरत** ಎಂದರೆ ಅಗ್ನಿಯು ವಾಯುವು, *वाग्वा अग्निः* ಎಂಬ ಶೃತಿಯಂತೆ ಅಗ್ನಿಯು ವಾಯುವಾದ್ದರಿಂದ, ಅವನಿಗೆ ಅರ್ಧಾಂಗಿಯಾದ ವಾಗಭಿಮಾನಿಯು ಅಗ್ನಿಯಾಗುತ್ತಾಳೆ. *अर्धनारीवपुः* ಎಂದು ಶ್ರೀಮಧ್ವರ ವಾಣಿ, [3]*अग्निः दहनशीलः* ಎಂಬಂತೆ ಶ್ರೀಮಧ್ವರೂಪದಿಂದ ವಾಯುದೇವರು ಜೈನತಾರ್ಕಿಕಮೀಮಾಂಸಕಾದಿಗಳ ಪರಮಹೇಯವಾದ ವಾದಗಳನ್ನು ಭಸ್ಮೀಕರಿಸಿದರಾದ್ದರಿಂದ ಅವರು ಅಗ್ನಿಯು, **त्विषतः** ಅಗ್ನಿಯಿಂದ ಸಂಸ್ಕೃತವಾದ **आयुधा** ಶಂಖಚಕ್ರಮೊದಲಾದಾಯುಧಗಳನ್ನು **संशिशानाः** ಸ್ವಯಂಧರಿಸಿ, ತನ್ನ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗಕ್ಕೆ ಕೊಡುವವನು. ತಪ್ತಮುದ್ರಾಪದಾತಾ ಎಂದರ್ಥ *शिशीति दानकर्म* ಎಂದು ನಿರುಕ್ತವಚನ.

त्विषतः ತಪ್ತವಾದ **आयुधा** ಆಯುಧಗಳಿಂದ **संशिशानाः** ಸಂಸ್ಕೃತನಾದವನು ಅಥವಾ **अग्निः** ನಾರಾಯಣನು, **त्विषतः इव** ಅಗ್ನಿಯಂತೆ ಪ್ರಭೆಯುಳ್ಳವನು ಇಂತಹ ವಾಯುವು, **शत्रून्** ವೈರಿಗಳ, **ओजः** ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು, **मिमानः** ನಿವಾರಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿ, **हत्वाय** ಅವರನ್ನು ನಿಸ್ತೇಜಸ್ವಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿ, ಅಥವಾ ಅವರ ಸಂಹಾರಕ್ಕೋಸ್ಕರವಾಗಿ **सहस्व** ಅವರನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸಲಿಕ್ಕೇ ನಮ್ಮ ಸಮ್ಮುಖನಾಗು. ನಮ್ಮ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿರುವವನಾಗು.

वि भजस्व ಇವರು ಯೋಗ್ಯರು, ಇವರು ಅಯೋಗ್ಯರು ಎಂದು ವಿವೇಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡು. *वायुर्वै विवनक्तुः अयं वै वायुर्योऽयं पवते एष वा इदम् सर्वं विवनक्ति यदिदं किंच विविज्यते* ಎಂದು ವಚನವಿದೆ.

ಋಗ್ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಮಾತಿದೆ, *शोधकाय प्रधानाय वो बलाय च वायवे । शुद्धाय वा सुप्रकाशाज्ञानायातिबलाय च* ಆ ವೈರಿಗಳು ನಮ್ಮ ಸೇವೇಯನ್ನು ಮಾಡುವಂತೆ ಪ್ರೇರಿಸು **नः** ನಿನ್ನನ್ನು ಸೇವಿಸುವ ನಮ್ಮಗಳನ್ನು, **हे ओजः** ಪ್ರಕಾಶನಾದ ಯುಕ್ತಿಜ್ಞಾನಥಲವುಳ್ಳ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ **वेद** ನೀನು ತಿಳಿದಿದ್ದ ಅಥವ ಹೆ **वेद** ಸರ್ವಜ್ಞನನೇ. *वेदयतीति वेदः* ಎಲ್ಲವನ್ನು ತಿಳಿಸುವವನೇ, ಇಂತಹ ಪ್ರಾಣನೇ, **विमृधः** ನಾನಾಪ್ರಕಾರವಾದ ಯುದ್ಧಸ್ಥಾನದ ದೆಸೆಯಿಂದ, ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಪಹರಿಸುವ ಯುದ್ಧದ ದೆಸೆಯಿಂದ, ಅಪಾರವಾದ ಕಾರುಣ್ಯವೆಂಬ ಅಮೃತರಸ ಯುಕ್ತವಾದ ಮೃಧುಮನಸ್ಸುಳ್ಳ ನೀನು *मृधिरुन्दने क्लेदनार्थः* ಅಂತಹ ಅಸೂಯೇರ್ಷಾದಿಮನೋದೋಷಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನ್ನು, **नुदस्व** ಪರಿಹರಿಸು.

मन्त्र १०

संहिता – **सहस्व मन्यो अभिमातिमस्मे**
रुजन् मृणन् प्रमृणन् प्रेहि शत्रून् ।
उग्रं ते पाजो नन्वा रुरुध्रे
वशी वशं नयस एकज त्वम् ॥ १० ॥

पदपाठः – सहस्व । मन्यो इति । अभिऽमातिम् । अस्मे इति । रुजन् । मृणन् । प्रऽमृणन् । प्र । इहि । शत्रून् । उग्रम् । ते । पाजः । ननु । आ । रुरुध्रे । वशी । वशम् । नयीसे । एकऽज । त्वम् ॥ १० ॥

ಸಂಹಿತಾ– ಸಹಸ್ವ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಮಾತಿಮಸ್ಮೇ
ರುಜನ್ ಮೃಣನ್ ಪ್ರಮೃಣನ್ ಪ್ರೇಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಉಗ್ರಂ ತೇ ಪಾಜೋ ನನ್ವಾ ರುರುಧ್ರೇ
ವಶೀ ವಶಂ ನಯಸ ಏಕಜತ್ವಮ್ ॥೧೦॥

[1]ಹೆ **मन्यो** ಮನ್ಯುನಾಮಕನಾದ ನರಸಿಂಹನೇ, **एकज** [1]ತಂದೆತಾಯಿಯರ ಅಪೇಕ್ಷೆಯಿಲ್ಲದೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತನಾಗುವವನೇ, [2]ಮೂಲರೂಪ

ಅವತಾರ ರೂಪಗಳಿಗೆ ಭೇದರಹಿತನಾದವನಾಗಿ [illegible]ದಿಂದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತನಾಗುವವನೇ, **वशी** [1]ಸಮಸ್ತಜಗತನ್ನು ನಿನ್ನಾಧೀನದಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವನೆ, [2]ಭಕ್ತಾಧೀನನಾದವನೇ, **त्वम्** ನೀನು **शत्रून्** ನಮನ್ನು ಹಾಗೂ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು (ಎಲ್ಲವನು) **वशम्** ಅಧೀನವಾಗಿ, **नयसे** ಮಾಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತೀಯೇ.

ಅದ್ದರಿಂದ, **ते** ನಿನ್ನ, **उग्रम्** ಅತ್ಯಂತತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ, **पाजम्** ಬಲವನ್ನು, **जनाः** ಜನರುಗಳು, **आ रुरुध्रे ननु** ತಿರಸ್ಕರಿಸುವವರು ಯಾರು, ಯಾರು ತಿರಸ್ಕರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ, ಅದ್ದರಿಂದ **त्वम्** ನೀನು, **अस्मे** ನಮಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ, **शत्रून्** ಶತ್ರುಗಳನ್ನು, **प्रमृणन्** ಹಿಂಸಿಸತಕ್ಕವನಾಗಿ, ಅವರು ಪುನಃ ಜೀವಿಸಬಾರದು ಆ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ **प्र इहि** ಮಾಡು, **अभिमनिम्** ನಮಗೆ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಕೊಡುವ ಶತ್ರುವನ್ನು, **रुजन्** ರೋಗಯುಕ್ತವಾಗಿ ಮಾಡಿ, **सहस्व** ಅವನನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸು.

हे मन्यो [1]ಸಕಲಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ವಿಚಾರಮಾಡತಕ್ಕವನೇ, [2]*त्वदुक्तं मन्यते क्षमते* ಎಂದು ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಶರೀರಾಭಿಮಾನರಹಿತನಾದ್ದರಿಂದ ಸರ್ವವನ್ನು ಸಹಿಸುವವನೇ, *आशरीरो वायुः* ಎಂದು ವಚನ *ब्रह्म निरभिमानित्वात्* ತಾತ್ಪರ್ಯವಚನ, [3]ಕ್ಷಮೆಯಿಂದ ಭಕ್ತರುಗಳನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸುವವನೇ, **एकज** [1]*एकोऽसहायः* ಎಂಬಂತೆ ಕರ್ಮದ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ ಅವತರಿಸುವವನೇ, [2]*एकः हरिः तस्माज्जायते* ಎಂಬಂತೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಜ್ಞೆಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ಹುಟ್ಟುವವನೇ, [2]ಸರ್ವದಾ ಏಕಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ಅವತರಿಸುವವನೇ, [3]ಮೂಲರೂಪ ಅವತರರೂಪಗಳಿಗೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿಲ್ಲದವನೇ, [4]**एकं जं यस्य सः** ಎಂದು ವಿಗ್ರಹಿಸಿದಾಗ ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೇ ಒಂದೇ ಜನ್ಮವುಳ್ಳವನೇ, [5]*जि अभिभवे* ಎಂಬಂತೆ ಮಾಯಾವಾದಿಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವಲ್ಲಿ **एकः** ಮುಖ್ಯನಾದವನೊಬ್ಬನೇ, *अन्येभ्योऽपि दृश्यन्ते* ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ **ड प्रत्यय** ಬಂದಾಗ **जः** ಎಂದು ರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ. [6]ಸೃಷ್ಟಿಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರನು ಒಬ್ಬನೇ ಹುಟ್ಟುವವನು, *हिरण्यगर्भः समवर्तताग्रे भूतस्य जातः पतिरेक आसीत्* ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯು.

ಇಂತಹ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನೇ, **त्वं** ನೀನು, **वशी** [1]*वशोऽधीनः सर्वोऽस्यास्तीति* ಎಂಬ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಸರ್ವವಸ್ತುಗಳೂ ಇವನ

ಅಧೀನವಾಗಿವುಳ್ಳವನು, [2]*वशशब्दात् तत्करोतीति प्यान्ताद्वाहुलकाण्णिनिरौरणादीके* ವಶಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನು, [3]ವಿಜಿತೇಂದ್ರಿಯನಾದ, [4]ದ್ವಾತ್ರಿಂಶಲ್ಲಕ್ಷಣೋಪೇತನಾದ, [5]ಸರ್ವಸ್ವಾಮೀಯಾದ ನೀನು, *प्राणाय नमो यस्य सर्वमिदं वशे । यो भूतस्सर्वस्येश्वरो यस्मिन् सर्वं प्रतिष्टितम्* ಎಂದು ಅಥರ್ವಣ ಶೃತಿಯು. *प्राणस्यै तद्वशे सर्वम्, इन्द्रियाणांन्तु नियन्ता प्राणा एकराट्, प्राण एको वशेनित्यं बाह्यान्तः करणेश्वरः मुख्यप्राणवशे नित्यम्* ಎಂಬ ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಈ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುತ್ತವೆ.

ಅಂತಹ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರೂ, **अभिमातिम्** ಈಶಾದಿವಿಷಯಕವಾದ ಯಥಾರ್ಥಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು **अस्मे** ನಮಗೆ, *अस्मे इत्येतत्पदं सर्वविभक्त्यन्तं तस्मादनेकार्थम् । एकमेव ह्येतच्छब्दरूपं सप्तस्वपि विभक्त्यर्थेषु वर्तते प्रकरणावशात्तस्य नियमो भवति* ಎಂದು ದುರ್ಗಾದಾಸರು ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದ್ದರಿಂದ ಈ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಪ್ರಕರಣಾನುಸಾರವಾಗಿ ಅನೇಕಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಹೇಳಬಹುದು. **वशम्** ಯಥಾಯೋಗ್ಯವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ **नस्यसे** ಹೇಗೆ ಅಗಬೇಕೋ ಅ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ ನಿನ್ನ ಉಪದೇಶಾದಿಗಳಿಂದ ನಮ್ಮನುದ್ಧರಿಸು. ನಮಗೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರಸಾದವನ್ನು ಹೊಂದಿಸು. ಅದ್ದರಿಂದಲೇ **सहस्व** ಶಾಂತಚಿತ್ತದಿಂದ ಕರಗಿದಾಂತಃಕರಣವುಳ್ಳವನಾಗಿ ಅನೂಕೂಲನಾಗು.

शत्रून् ತತ್ವಜ್ಞಾನವನ್ನು ನ್ಯೂನೀಕರಣಮಾಡುವ ಮಾಯಾವಾದಿಗಳನ್ನು. **रुजन्** ಆಧಿವ್ಯಾಧಿಗಳನ್ನು ಅವರಲ್ಲಿ ಕಲ್ಪಿಸಿ, **मृणन्** ದೇಹಾದಿಗಳಿಂದ ಕ್ಲೇಶಕೊಟ್ಟು **प्रमृणन्** ಅವರನ್ನು ಸರ್ವಥಾನಾಶಮಾಡಿ, ನಿಗ್ರಹಿಸಿ, **प्र इहि** ದುಷ್ಟಶಿಕ್ಷಣ ಶಿಷ್ಟರ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತ ನಮಗೆ ಎದುರಾಗಿ ಬಾ **ते** ನಿನ್ನ **उग्रम्** [1]ಅಸುರವಿಷಯಕವಾದ ಬಾಹುವಾಗ್ ಯುದ್ಧಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾದ, ಉತ್ ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ರಾತೀತಿ ಕೊಡುವವಾನಾದವನೇ

पाजः ಬಲವು **आ रुरुषे** ವಿಪರೀತ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳ ನಾಶವನ್ನು ಮಾಡು. ಅಥವಾ **ते** ನಿನ್ನ ಹಿಂದೆಹೇಳಿದ ನಿನ್ನ **पाजः** ಬಲವು, **उग्रम्** [1]ಏಕಾದಶರುದ್ರರ ಸಮೂಹವನ್ನು **आ रुरुषे** ಚೆನ್ನಾಗಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿ ಸ್ತಂಬಿಸುವುದು. *पुरा हि वायुना*

शिवेन्द्रपूर्वा अपि काष्टवत्कृता ಎಂದು ವಚನವು. *पाजसोऽस्योग्रत्वमेव शर्वचर्षणं दारुणं जगद्गिरणं गरलं कलिं विरलं सरलं चकार* ಎಂದು ಶ್ರುತವಾಗಿದೆ. ಅಥವಾ [2]ನಿನ್ನ ಬಲವು **उग्रम्** ದುಷ್ಟರನ್ನು ನಿಗ್ರಹಿಸುವಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಭೀಕರವಾಗಿದೆ. **वायुर्वा उग्रम्** ಎಂದು ಶತಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣ. ಅಥವಾ [3]**उग्रम्** ಅತ್ಯುತ್ಕಟವಾದ ಜ್ಞಾನಬಲಾದಿಸ್ವರೂಪವುಳದ್ದು ಅಥವಾ **ते** ನಿನ್ನ **पाजः** ಬಲವು, [4]**उग्रम्** ರುದ್ರದೇವರನ್ನು **उग्रो रुद्रः** ಎಂದು ವಚನವಿದೆ, **आ रुरुषे** ತಿರಸ್ಕರಿಸಿತು. ಅಥವಾ [5]*हे उग्र एङ् ह्रस्वात् सम्बुद्धेः* ಎಂಬ ಸೂತ್ರದಿಂದ ಸುಪ್ಪ್ರತ್ಯಯವು ಲುಪ್ತವಾಗಲು, *अम् सम्बुद्धौ छान्दसः* ವಾದ್ದರಿಂದ *अम्* ಪ್ರತ್ಯಯವು ಬಂದಿದೆ.

ಭೀಮಸೇನದೇವರೇ, **ते** ತಮ್ಮ **पाजः** ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಶಕ್ತಿಯು **उग्रम्** ರುದ್ರದೇವರನ್ನು, **आ रुरुषे** ಬಹಳಸಲು ನಿರಾಕರಿಸಿತು. ಹೇಗೆ ಭೀಮಸೇನದೇವರಿಂದ ಬಹುಸಲ ನಿರಾಕೃತರಾದ ರುದ್ರದೇವರು ಕೇದಾರಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗರೂಪದಿಂದ ಇದ್ದು ನನ್ನ ದರ್ಶನವು ವೇದಜ್ಞಾನಿಗಳಾದವರಿಗೆ ವೈಷ್ಣವರಿಗೆ ಆಗಬಾರದು ಎಂದು ಶಪಿಸಿದರು. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ವೈಷ್ಣವರು ಬದರಿಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನು ಸಂದರ್ಶಿಸಿದರೂ, ಕೇದಾರಕ್ಕೇ ಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

मन्त्र ११

संहिता – **एको॑ बहूना॒म॑सि मन्यवीळि॒तो**
विशं॑ विशं यु॒धये॒ सं शि॑शाधि ।
अकृ॑त्तरु॒क् त्वया॑ यु॒जा व॒यं
द्यु॒मन्तं॒ घोषं॑ विज॒याय॑ कृण्महे ।। ११ ।।

पदपाठः – एकः॑ । ब॒हू॒नाम् । अ॒सि॒ । म॒न्यो॒ इति॑ । ई॒ळि॒तः ।
विशं॑ऽविशम् । यु॒धये॑ । सम् । शि॒शा॒धि॒ । अकृ॑त्तऽरुक् ।
त्वया॑ । यु॒जा । व॒यम् । द्यु॒ऽमन्त॑म् । घोष॑म् ।
वि॒ज॒याय॑ । कृ॒ण्म॒हे॒ ।। ११ ।।

ಸಂಹಿತಾ - ಏಕೋ ಬಹೂನಾಮಸಿ ಮನ್ಯವೀಳಿತೋ
ವಿಶಂ ವಿಶಂ ಯುಧಯೇ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ ।
ಅಕೃತ್ತರುಕ್ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ ವಯಂ
ದ್ಯುಮಂತಂ ಘೋಷಂ ವಿಜಯಾಯ ಕೃಣ್ಮಹೇ ।।೧೧।।

[1]**हे मन्यो** ಮನ್ಯುನಾಮಕನಾದ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹನೇ, **बहूनां** ಅನೇಕರುಗಳಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ **एक:** ನಿನೋಬ್ಬನೇ, **ईळित:** ಸ್ತುತಿಸಲ್ಪಡುವವನು, **असि** ಆಗಿದ್ದೀಯೇ, ಅಥವಾ **एक:** ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಸಹಾಯವಿಲ್ಲದೆ, **बहूनाम्** ಅನೇಕ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು **असि** ಸಂಹರಿಸಲು ಶಕ್ತನಾಗಿದ್ದೀಯೇ. ಅದ್ದರಿಂದ **विशं विशम्** ಪ್ರತಿಯೋಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ **युधये** ಯುದ್ಧಕಾಗಿ, **सम् शिशाधि** ಚೆನ್ನಾಗಿ ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗುವಂತೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೊಡು. **हे अकृत्तरुक्** ಅಪರಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ, ನರಸಿಂಹನೇ, **युजा** ನನ್ನ ಸಹಯಕ್ಕಾಗಿ ಬಂದ, ನಿನ್ನಿಂದ ಅನುಗ್ರಹೀತರಾದ ನಾವುಗಳು, **द्युमन्तम्** ಪ್ರಕಾಶಮಾನವಾದ ಅಟ್ಟಹಾಸದಿಂದ ಕೊಡಿದ ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು **विजयाय** ನಮ್ಮ ಜನರ ಗೆಲುವಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ **कृण्महे** ಮಾಡುತ್ತೇವೆ, ನಮಗೆ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ಸಂಹರಿಸುವ ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೂ ನೀನು ಗೆದ್ದಾಗ, ನಾವುಗಳು ಸಂತೋಷಭರಿತರಾಗಿ ಸಿಂಹನಾದವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

[2]**हे मन्यो** [1]ಪೂಜ್ಯನಾದನೇ, ***मनते पूजार्थात् कर्मणियुच्*** ಅಥವಾ [2]ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಸ್ವಾಮಿಯಾದ ರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ನಿಯಾಮಕನಾದವನೇ, ಅಥವಾ [3]ರುದ್ರದೇವರನ್ನು ಶಿಷ್ಯರನಾಗಿವುಳ್ಳ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನೇ, ಅಥವಾ [4]ಕ್ರೋಧಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ರುದ್ರದೇವರಿಗೆ ಅಧಿಪನಾದವನೇ, ಅಥವಾ [5]***मन्यु कृति: कर्म प्रज्ञा यज्ञो*** ಎಂಬಂತೆ ಶ್ವಾಸಾಕೆ ನಿಯಾಮಕನಾದವನೇ, [6]ಸರ್ವಚೇಷ್ಟಕನೇ, [7]ಸರ್ವತಾತ್ತ್ವಿಕದೇವತೆಗಳ ಪ್ರೇರಕನೇ, ***सर्वप्रवर्तको वायु:*** ಎಂದು ಬೃಹದ್ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿದೆ. ಅಥವಾ [8]ಪರಮಪುರುಷಾರ್ಥವಾದ ಮತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವವನೇ, ***मन् करणे विच् अन्तर्भावितण्यक्तेति यति,*** **बहूनाम्** ಎಲ್ಲಾ ದೇವತೆಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ **एक:** ಪ್ರಧಾನ ಶ್ರೇಷ್ಠನೆಂದು **इळित: असि** ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಉಪಾಸಿತನಾಗಿದ್ದೀಯೇ. ***विश्वदेवाय वायवे*** ಎಂದು ಶ್ರುತಿಯು. ***ईड्योऽन्वेषणीयो जिज्ञासनीय: पूजनीयो*** ಎಂದರ್ಥ. ***तस्माद् वन्द्यश्च पूज्याश्च ब्रह्माद्या ज्ञानयोजका:। गुरुत्वेन क्रमादेव***

विशेषेणैव केशव ಎಂದು ಶ್ರೀಮದಾಚಾರ್ಯರ ವಾಣಿಯು ಇದೆ.

विशं विशम् ಪ್ರತಿಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಮನುಷ್ಯನಲ್ಲಿ ನೀನು ಸ್ವಯಂ ಪ್ರವೇಶಿಸಿ, **युधये** ಜೀವನವೆಂಬ ಯುದ್ಧಕ್ಕೆ **संशिशाधि** ಚೆನ್ನಾಗಿ ಪ್ರೇರಿಸಿ. ಸಕಲ ತತ್ವಭಿಮಾನಿದೇವತೆಗಳ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಪ್ರಸಾದವು ಆಗುತ್ತದೆ. ಈ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನ ಪ್ರಸಾದವು ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರಸಾದದಿಂದ ಆಗುತ್ತದೆ, ಆದ್ದರಿಂದ ಶುಭಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ನೀನು ಪ್ರೇರಿಸು. **अकृत्तरुक्** [1]ಪರಕೃತ ಭೇದನಭೇದಾನಾದಿರಹಿತನು, *रुजि भङ्गे हिम्सायां छेदने* ಎಂದು ಧಾತುಪಾಠವು. [2]*कृत्तरुजो न यस्मात्* ಎಂಬ ನಿಗ್ರಹದಿಂದ ಯಾರ ಸೇವೆಯಿಂದ ರೋಗಾದಿಗಳ ನಾಶವಾಗುವುದೋ, [3]ಅಂತಹ, *अकृत्ता रुक् यस्य* ಎಂಬ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಅಖಂಡಿತವಾದ ಪ್ರಕಾಶದರ್ಶನ ಕಾಂತ್ಯಾದಿ ಸಂಪನ್ನನಾದ, [4]ಅಥವಾ ಅನವರತ ಯದಾರ್ಥ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನಾದ, ಅಥವಾ [5]*शापैरथ वैरैरपि नास्य प्रतिहतिर्भवेत्* ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಅಪ್ರತಿಹತನಾದ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿಯಾದ, ನಿರಂತರ ಅಕ್ಷಯತೇಜೋಮೂರ್ತಿಯುಳ್ಳ, ಅಥವಾ [6]*अकृत्तोऽज्यतो रूज्यते अनेन* ಎಂಬ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳ ಚ್ಯುತಿರಹಿತನಾದ **त्वया युजा** ಸಮೀಚೀನ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳುಳ್ಳ ನಿನ್ನ ಸಂಬಂಧ ವಿಶೇಷದಿಂದ **वयम्** ನಾವುಗಳು ನಿನ್ನ ನಿತ್ಯ ಭಕ್ತಾರಾದವರು ನಿನ್ನಿಂದ ಜ್ಞಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿ, **द्युमन्तम्** [1]ಮನಸ್ ಪ್ರಸಾದಕಾಂತಿಯಿಂದ ನಭೋಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತವಾದ, ಅಥವಾ [2]ಭಾರತೀಶನನ್ನು, *त्वं प्रादाद्दिवं ज्ञानरूपां क्रियां च* ಎಂದು ಋಗ್ಭಾಷ್ಯದ ವಚನ, ನಾಮನಾಮಿಗಳಿಗೆ ಅಭೇದ ವ್ಯಪದೇಶದಿಂದ ಆ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು, **घोषम्** ಹರಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮ, ವಾಯು ಜೀವೋತ್ತಮ, ಜಗತ್ತು ಸತ್ಯವಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಶಬ್ದಗಳನ್ನು **वि जयाय** ದುಃಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಜನ್ಯವಾದ ವಿಪರೀತ ಜ್ಞಾನಮೂಲಕವಾಗಿ ಗರ್ವಿತರಾದ ದುರ್ವಾದಿಗಳ ಜಯಸಲಿಕ್ಕೆ ನಿನ್ನನು, ಉಪಾಸಿಸಿ, ತದ್ವಾರಾ ಹರಿಯಯನ್ನು ಸಂತೋಷಿಸಲು, **कृण्महे** ಪ್ರವತ್ತರಾಗುತೇವೆ.

मन्त्र १२

संहिता – **विजेषकृदीन्द्र इवानावब्रवो(ओ)३ऽ**
स्माकं मन्यो अधिपा भवेह ।

प्रियं ते नाम सहुरे गृणीमसि
विद्मा तमुत्सं यत आ बभूथ ॥ १२ ॥

पदपाठः – विजेषऽकृत् । इन्द्रः इव । अनवऽब्रवः । अस्माकम् ।
मन्यो इति । अधिऽपा । भव । इह । प्रियम् । ते ।
नाम । सहुरे । गृणीमसि । विद्म । तम् । उत्सम् ।
यतः । आ ऽबभूथ ॥ १२ ॥

ಸಂಹಿತಾ – ವಿಜೇಷಕೃದಿಂದ್ರ ಇವಾನವಬ್ರವೋ(ಽ)ತ್ ಽ
ಸ್ಮಾಕಂ ಮನ್ಯೋ ಅಧಿಪಾ ಭವೇಹ ।
ಪ್ರಿಯಂ ತೇ ನಾಮ ಸಹುರೇ ಗೃಣೀಮಸಿ
ವಿದ್ಮಾತಮುತ್ಸಂಯತ ಆ ಬಭೂಥ ॥೧೨॥

[1]हे **सहुरे** ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತರಾಪರಾಧಗಳನ್ನು ಸಹನೆ ಮಾಡುವ ಸ್ವಾಭಾವವುಳ್ಳ, **मन्यो** ಮನ್ಯುನಾಮಕ ನರಸಿಂಹನೇ, **विजेषकृत् इन्द्र इव** ವಿಜಯವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವ, ಇಂದ್ರನಾಮಕ ಶ್ರೀಹರಿಯಂತೆ, ಶಚೀಪತಿಯಂತೆ **अनवब्रवः** ಯಾರಿಂದಲೂ ನಿಂದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ವಚನಗಳುಳ್ಳ, ಅಥವಾ ಪುರಾಣಗಳನ್ನು ಹೇಳತಕ್ಕ ನೀನು, **अस्माकम्** ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ, **अधिपाः** ರಕ್ಷಕನು, **भव** ಆಗು **इह** ಈಗ, **ते** ನಿನ್ನ **प्रियम्** ಪ್ರೀತ್ಯಾಸ್ಪದವಾದ, **नाम** ಗುಣಬೋಧಕ ಹೆಸರನ್ನು, **गृणीमसि** ಉಚ್ಚರಿಸುತೇನೆ, **यतः** ಯಾವ ಸ್ತೋತ್ರಗಳಿಂದ, **आ** ಸರ್ವತ್ರ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದೀಯೇ ಎಂಬ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೇ ವಿಷಯನು, **बभूथ** ಆಗುತ್ತೀಯೇ, **तम्** ಅಂತಹ **उत्सम्** ಉತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ ಬಲವನ್ನು ನೀಡುವನೆಂದು, **विद्मः** ತಿಳಿಯುತೇವೆ.

[2]हे **मन्यो** [1]*मन्यत इति मन्युः* ತಾನು ಶ್ರೀಹರಿರಮಾದೇವಿಯರಿಗೆ ಅಧೀನನು, [2]ಸ್ಥಂಬಾದಿ ರುದ್ರಪ್ರಯಂತ ಜಗತ್ತು ತನ್ನ ಅಧೀನವೆಂದು ತಿಳಿದವನೇ, [3]*ते वायवे मनवे* ಎಂಬ ಶೃತಿಯಂತೆ ಮನುಮನ್ಯು ಶಬ್ದಗಳು ಪರ್ಯಾಯಗಳು [4]*ते वायवे मनवे* ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನೇ, *विशिष्टबोधात् मनवे वायवे*

ಎಂದು ಭಾಷ್ಯವಚನ, [5]*मनवो बोधवैशेष्यात् देवाः ब्रह्मादयः स्मृताः ब्रह्माद्या मनुसंज्ञा ये* ಎಂಬ ವಚನಗಳಂತೆ ಮಹಾಜ್ಞಾನಿಯೇ, ಅಥವಾ [6]ಅತ್ಯಂತಕಾಂತಿವಂತನೇ, **विजेषकृत्** [1]*जेष्ट प्रयत्ने गतौ च* ಎಂಬಂತೆ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದಾಕುಂಠಿತವಾದ ಪ್ರಯತ್ನವುಳ್ಳವನೇ, ಅಥವಾ [2]ಜ್ಞಾನಪ್ರದನೇ, [3]*जेषः सङ्गः* ಎಂಬಂತೆ ಹರೀತರ ಪದಾರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗರಹಿತನಾದವನೇ, ಅಥವಾ [4]ಹರೀತರ ಪದಾರ್ಥಗಳ್ಲಿರುವ ವಿಶೇಷ ಸಂಗವನ್ನು ನಾಶಿಸುವವನೇ, *कृति छेदने* ಎಂಬ ಧಾತುವಿನರೂಪ.

इन्द्र इव [1]ಪರಮಾತ್ಮನಂತೆ, [2]ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನಂತೆ, *इन्द्रो वा ब्रह्म* ಎಂದು ಗೋಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣ. [3]*इन्द्रो वै वेद्याः* ಎಂದು ಶತಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣ, [4]*इन्द्रो वै मरुतः* ಎಂಬ ಗೋಪಥಬ್ರಾಹ್ಮಣದಂತೆ ಮರುದ್ಗಣಗಳಿಗೆ ಈಶನೇ, ಅಥವಾ [5]*इन्द्रश्च भूयिष्टवाक् प्राणदेवतानाम्* ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಪ್ರಾಣಗಣಾಧಿನಾಥನಾದ, ಇಂದ್ರನಂತೆ, **अनवब्रवः** [1]*अ इति विष्णुः, णु स्तुतौ अप् प्रत्यये नवः, अस्य नवः, अनवः तम्* ಶ್ರೀಹರಿಯ ತತ್ವವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಸ್ತುತಿರೂಪವಾದ, [2]ಅತ್ಯಂತ ಮನೋಹರವಾದ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳ ಸಮುದಾಯ, *तम् ब्रवीति ब्रूञ् व्यक्तायां वाचि इत्यस्य अच्* ಅಂತಹಶಾಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಉಪದೇಶಿಸುವ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರು, **इह** ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ [3]ಚತುರ್ಮುಖ ದೇವರ ಲೋಕದಲ್ಲಿ, *उपदेशो ब्रह्मणस्तु सर्वेषां मुक्तिहेतवे* ಎಂಬ ವಚನವಿದೆ. ಉಪದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ, **इह** ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ, ಅಥವಾ ಚತುರ್ಮುಖರ ಉಪದೇಶವಿಲ್ಲದೆ ಯಾರಿಗೂ ಮುಕ್ತಿಯಿಲ್ಲವಾದ್ದರಿಂದ ಗುರುಗಳಾದ, ಅಥವಾ *अवब्रवो न भवतीति* ಎಂಬ ವಿಗ್ರಹದೆಂತೆ, ನಿಂದ್ಯವಾದ, ವಚನರಹಿತನಾದ, *अनवानि अनादीनि पुराणि प्रोच्यन्त यस्मै इति* ಎಂಬ ವಿಗ್ರಹದಿಂದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಅಂತರಂಗಶಿಷ್ಯರಾದ ಚತುಮುಖರಾದ, *यो वै ब्रह्माणं विदधाति पूर्वं यो वै वेदाच्च प्रहिणोति तस्मै* ಎಂದು ಉತಿನಿಷತ್ ವಚನವು. *य आत्मदा बलदा यस्य विश्व उपासते* ಎಂಬ ಶೃತಿಯಂತೆ ವಾಯುದೇವರೂ ಸಹ ಉಪದೇಶಕರೇ, ಅಥವಾ [4]*नवं नवीनं न ब्रवतीति* ಎಂಬ ವಿಗ್ರಹದಂತೆ, ಶ್ರೀಹರಿ ಸರ್ವೋತ್ತಮತ್ವ, ಜಗತ್ ಸತ್ಯತ್ವ ತಾರತಮ್ಯದಿ ಶಾಶ್ವತವಾದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಉಪದೇಶಿಸುವ ನೀನು, **अस्माकम्** ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ, **अधिपाः** ಸರ್ವದಾ, ಸರ್ವಥಾ ನಮ್ಮನ್ನು ಪಾಲಿಸುವವನು,

ನಾಯಕನು. **इह** ನಮ್ಮ ಸಮೀಪವಾದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ **भव** ವಿರಾಜಿತನಾಗು.

जीवस्थो वायुरीश्वरः ಎಂದು ವಚನವು, ಅಥವಾ **सहुरे** [1]*सहि मर्षणे* ಎಂಬಂತೆ, ದೈತ್ಯರಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಕಲಬಾಧಕಗಳನ್ನು, ಸಹಿಸಿ, ನಿರಾಕರಿಸಲು ದಕ್ಷನಾದವನೇ, ಅಥವಾ [2]ನಾನಾ ಪ್ರಕಾರವಾದ ಸಾಂಸಾರಿಕ ಕ್ಲೇಶಗಳನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ಸಮರ್ಥನಾದವನೇ, ಅಥವಾ [3]**सहुरिः** *सखा* ಎಂಬಂತೆ, ನಮಗೆ ಸಖಾನಾದವನೇ, [4]ವಾಯುದೇವರೇ, *उत भ्रातोत न सखा* ಎಂದು ವಚನವಿದೆ, **मातर्मे मातरिश्वन्पितरतुलगुरो भ्रातः** ಎಂದು ಹರಿವಾಯುಸ್ತುತಿ, **यतः** ಯಾವ ಕಾರಣದಿಂದ, **उत्सम्** [1]*उत्सः कूपः* ಎಂಬಂತೆ ಭಗವದ್ವಾಕ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಆಗರ ಸ್ಥಾನಾವನ್ನು, [2]*विष्णोः पदे मध्व उत्सः* ಎಂಬ ಶೃತಿಯಂತೆ, ಸಮಸ್ತಾಪರೋಕ್ಷಿಯಾದ ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರನ್ನು, [3]*उत्सुकम् उत्सम्* ಎಂಬಂತೆ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ಸೇವಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತಾಸಕ್ತನಾದ, *ऋजूनामेकमेवास्मि परमोत्साहवर्जनम्* ಎಂದು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ವಾಣಿ, [4]*उत्कर्षेण सरति जानाति* ಎಂಬ ವಿಗ್ರಹದಂತೆ, ಭಗವದ್ವಿಷಯಕವಾದ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳನಾದ, [5]*उत्सः मेघः* ಎಂಬಂತೆ ಮೇಘದಂತೆ ಅತ್ಯಂತಶೀತಲನಾದ ನಿರ್ಮಲನಾದ, ಅಥವಾ [6]ನಿರಂತರವಾಗಿ ಶ್ರೀಹರಿಯ ತತ್ವವನ್ನು ವರ್ಷಿಸುವ, *अयं वै वायुर्योऽयं पवते एष वै वर्षतीति वायुः वै प्राणः* ಎಂದು ಕೌಶೀತಕೀಬ್ರಹ್ಮಣ, ಅಥವಾ [7]*उत् ऊर्ध्वलोकं वैकुण्ठं सरति गमयति उपदेशादिना* ಎಂಬಂತೆ ತನ್ನ ಉಪದೇಶದಿಂದ ವೈಕುಂಠಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿಸುವ, *स एतान् ब्रह्म गमयति* ಎಂದು ಶೃತಿಯು [8]ತನ್ನೋಪದೇಶದಿಂದ ಸಜ್ಜೀವರನ್ನು ಆಕರ್ಷಿಸುವ, ಅಥವಾ [9]**उत्** ಭಾಗೀರಥಿ ಗೋದಾವರಿ ಕಾವೇರ್ಯಾದಿ ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ದ್ರವರೂಪ ಇರುವಂತೆ,

जले तेजोमयीं मूर्तिं तस्यां प्राणं द्रवात्मकम् ।
द्रवरूपं तत्र विष्णुं ध्यायेद् गङ्गादितीर्थकम् ಎಂದು ವಚನವಿದೆ. *मन्वाख्यः प्राण एवास्य अम्नाम्ना जयतेऽथ* ಎಂದು ಶ್ರೀಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ವಚನವು, *प्राणा व आपः* ಎಂದು ತೈತ್ತರೀಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಇಂತಹ ಗುಣಸಂಪನ್ನನಾನಾ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣನನ್ನು, **आ विद्मः** ಶಾಸ್ತ್ರಗಳೋಪದೇಶಾದಿಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುತೇವೆ. ಅದ್ದರಿಂದಲೇ, **ते** ನಿನ್ನ **प्रियं नाम** ಸಜ್ಜನರಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮಾತಿಶಯದಿಂದಾಭಿವ್ಯಕವಾದ ನಿನ್ನ ಹೆಸರನ್ನು, ಅಥವಾ

ಪ್ರೇಮಮೂರ್ತಿಯದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮವನ್ನು, ಅಥವಾ ನಿನಗೆ ಪ್ರಿಯವಾದ ಉಪನಿಷತ್ತುಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ ನಾಮಗಳನ್ನು, **गृणीमसि** ಪರಮಾದರದಿಂದ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರ, ಶ್ರೀಹರಿಯ ನಾಮಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತೇವೆ.ಅಥವಾ ಸ್ತೋತ್ರಶಬ್ದದಿಂದ ಉಪಲಕ್ಷಣದಿಂದ ನಿನ್ನ ಸೇವಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡುತೇವೆ.

मन्त्र १३

संहिता – **आभूत्या सहजा वज्रसायक**
सहो बिभर्ष्यभिभूत उत्तरम् ।
कृत्वा नो मन्यो सह मेद्येधि
महाधनस्य पुरुहूत संसृजि ।। १३ ।।

पदपाठः – आऽभूत्या । सहऽजाः । वज्र । सायक । सहः ।
विभर्षि । अभिऽभूते । उत् ऽत्तरम् । कृत्वा । नः ।
मन्यो इति । सह । मेदि । एधि । महाऽधनस्य ।
पुरुहूत । संसृजि ।।१३।।

ಸಂಹಿತಾ – **ಆಭೂತ್ಯಾ ಸಹಜಾ ವಜ್ರ ಸಾಯಕ**
ಸಹೋ ಬಿಭರ್ಷ್ಯಭಿಭೂತ ಉತ್ತರಮ್ ।
ಕೃತ್ವಾ ನೋ ಮನ್ಯೋ ಸಹಮೇದ್ಯೇಧಿ
ಮಹಾಧನಸ್ಯ ಪುರುಹೂತ ಸಂಸೃಜಿ ।।೧೩।।

[1]हे **पुरुहूत** [1]ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರದಿಗಳಿಂದ ಸ್ತುತನಾದವನೇ, ಅಥವಾ [2]ಬಹಳ ಶತ್ರುಗಳನ್ನು ತಿರಸ್ಕರಿಸುವವನೇ, ಅಥವಾ [3]ಅನೇಕಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಆಹ್ವಾನಿತನಾದವನೇ, **वज्र** *वर्जनात् वज्रमुच्यते* ಎಂಬಂತೆ [1]ದೋಷರಹಿತನಾದವನೇ, ಅಥವಾ [2]ವಜ್ರದಂತೆ ಸಾರಭೂತನಾದವನೇ, **सायक** ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಅಂಕುಶನಾದವನೇ, **अभिभूते** ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಪರಾಭವಕರ್ತನಾದವನೇ, **मन्यो** ಮನ್ಯುನಾಮಕನಾದ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹನೇ, ನೀನು, **सहजाः** ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಅನೇಕರೂಪಗಳನ್ನು ಮತ್ಸ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸುವವನಾಗಿದ್ದಿಯೋ ನಿನ್ನ

ಅವತಾರಮಾತ್ರದಿಂದಲೇ ದೈತ್ಯರುಗಳು ನಿಗ್ರಹೀತರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ನೀನು, **नः** ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ, **आभूत्या** ಚೆನ್ನಾಗಿ ಐಶ್ವರ್ಯದಾಯಕನು ಆಗು. ನೀನು **उत्तरम्** ಉತ್ತಮವಾದ **सहः** ಬಲವನ್ನು, **बिभर्षि** ಧರಿಸುತ್ತೇಯೇ. **नः** ನಮ್ಮಗಳನ್ನು **सहः** ಬಲಿಷ್ಠರನ್ನಾಗಿ, **क्रत्वा** ಮಾಡಿ, **महाधनस्य** ಮಹೈಶ್ವರ್ಯದ, **संसृजि** ಸೃಷ್ಟಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ, **भव** ಆಗು ನೀನು, **मेदि** ನನ್ನ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಸ್ನೇಹವುಳವನು, *मिदि स्नेहने* ಎಂಬ ಧಾತು, **एधि** ಆಗು ಅಥವಾ **आभूत्या** ಶತ್ರುಗಳನಾಶದಿಂದ **सहज** ಸಹಿತನಾಗಿಯೇ ಅವತರಿಸುವವನಾಗು. **महाधनस्य** ಯುದ್ಧದ, **संसृजि** ಪ್ರಯೋಗದಲ್ಲಿ, **पुरुहूत** ಇಂದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಆಹೂತನಾದ **मन्यो** ಮನ್ಯುನಾಮಕನಾರಸಿಂಹನೇ, **उत्तरम्** ಉತ್ಕೃಷ್ಟನಾದ, **सहः** ಬಲವನ್ನು **बिभर्षि** ಧರಿಸುತ್ತೇಯೆ. **नः** ನಮ್ಮಗಳ **क्रत्वा** ನೀನ್ನ ಉಪಾಸನಾಕ್ರಮದಿಂದ, **सह मेदि एधि** ಸ್ನೇಹಾಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಮಾಡು.

[1]हे **वज्रसायक** [1]ವಜ್ರಾಯುಧ ಸಂಕಾಶನಾದವನೇ, ಅಥವಾ [2]ಸ್ವಮುಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದವನೇ, *शरं महामेरुसमम् साक्षाद्वजूनां ननु युक्तिमेति* ಸಂಗ್ರಹ ರಾಮಾಯಣ ವಚನ. ಅಥವಾ [3]ವ್ರಜ್ರಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಆಯುಧನಾದವನೇ, ಅಥವಾ '**वज्र सायक** ಎಂದು ಎರಡು ಭಿನ್ನ ಪದಗಳು. हे **वज्र** [1]ವಜ್ರದಂತೆ ದೇಹವುಳ್ಳವನೇ, [2]*जीवान् पापेभ्यः लिङ्गदेहेभ्यो वा वियोजयति* ಎಂಬ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀವರುಗಳಿಗೆ ಲಿಂಗದೇಹದಿಂದ, ಅಥವಾ ಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿಯೊಗಗೊಳಿಸುವವನೇ, ಅಥವಾ [3]ಕಲಿಯನ್ನು ಬಹಳ ದೂರದಲ್ಲಿಡುವವನೇ, ಅಥವಾ [4]*मत्वर्थऽकारः* ಎಂಬಂತೆ *वाजिन्* ಎಂದು ಅರ್ಥ ಆಗ ಹರಿಯ ಸೇವೆಯೇ ಜೀವನವಾಗಿಯುಳ್ಳವನೇ, [5]*व्रजति सर्वत्र हरिप्रेरितः* ಎಂಬಂತೆ ಶ್ರೀಹರಿಯ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ ಸರ್ವತ್ರ ಸಂಚರಿಸುವವನೇ.

हे **सायक** [1]ಜಗತ್ಪಾಲಕನೇ, ಅಥವಾ [2]ಜಗತ್ ಬಂಧಕನೇ, *वायुर्वै यन्ता* ಎಂದು ಶೃತಿಯು, *वायुना बुद्धं जगदेतत्ततोऽवरम्। सुपर्णशेषगिरीश शक्र सूर्याद्यमञ्जसा* ಎಂದು ಐತರೇಯಭಾಷ್ಯ ವಚನವು. **अभिभूते** [1]ದುಷ್ಟರನ್ನು ದಮನಗೊಳಿಸುವವನೇ, ಅಥವಾ [2]ನಮ್ಮಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ

ಪ್ರಾರ್ಥನೆಯನ್ನು ಶ್ರವಣಮಾಡಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ಕಾರನಾಗುವವನೇ, [3]*अभेः भू प्रात्माभावात्मेपदीत्यस्मात् कर्तरिक्तः* ಅಥವಾ ಗರ್ಭವಾಸ ನಿಮಿತ್ತಕ ದುಃಖರಹಿತನೇ,

संपूर्णलक्षणचणं नवराजमान द्वारांतरं परमसुन्दरंमन्दिरं तत्।
राजेव सत्पुरवरं भुवनाधिराजो निष्कासयन् परमसौ भगवान विवेश
ಎಂದು ಮಧ್ವವಿಜಯ ವಚನ, [4]*अभितः बूतिमत्* ಎಂಬಂತೆ ಅತಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಜ್ಞಾನಾದಷ್ಟೈಶ್ವರ್ಯಯುಳ್ಳವನು, **आभूत्या** ಜ್ಞಾನಾದಿಶುದ್ಧ ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಂದ, **सहजाः** ಸಹಜವಾಗಿ ಉತ್ಪನ್ನವಾದ ಜ್ಞಾನವುಳ್ಳವನು, **उत्तरम्** ಉತ್ತಮವಾದ, ಸರ್ವೋತ್ಕೃಷ್ಟವಾದ, ವರ್ಣನಾತೀತವಾದ, **सह** ಅತ್ಯಂತಗತಿಯುಳ್ಳ, ಅಥವಾ **उत्तरम् सहः** ಉತ್ತಮನಾದ, उत्तमः *सर्व देवेषु प्राण एव हरेरनु* ಎಂದು ವಚನವಿದೆ, *नान्यस्योपासनं कुर्यात्तद्भृत्यत्वं विना क्वपित्* ಎಂದು ವಚನಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮನಾದ ವಾಯುದೇವರು **बिभर्षि** ಬಲಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ, ಈ ಜಗತ್ತನು ಧರಿಸುತ್ತನೆ.

ಅಥವಾ हे **सहो** *सहो वायुः* ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಎಲೈ ವಾಯುದೇವರೇ, **पुरुहूत** [1]*पुराणि हूतानि नामधेयानि यस्य सः* ಎಂಬ ವಿಗ್ರಹದಂತೆ ಹನುಮಂತ, ಭೀಮ, ಮಧ್ವ, ಆನಂದ ತೀರ್ಥ, ಮೊದಲಾದ ನಾನಾನಾಮಗಳುಳ್ಳ, [2]ಯಾಗಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾನಾಯಜಮಾನರುಗಳಿಂದ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ದೇವತೆಗಳಿಂದ ನಾನಾರೂಪಗಳಿಂದ ನಾನಾವಿಧ ಪ್ರವೃತಿನಿಮಿತ್ತಗಳಿಂದ, ನಾನಾವಿಧವಾದ ಧರ್ಮಗಳನ್ನು ಬೋಧಿಸುವ ನಾಮಗಳಿಂದ ಸಂಬೋಧ್ಯನಾದವನೇ, *स वायुरग्निस्येनैव रूपेण हूयते सर्वयष्टृभिः* ಎಂಬ ವಚನವಿದೆ. *अग्न्यादिबहुनामवान् अनन्तमूर्तिर्ब्रह्मासौ* ಎಂಬ ವಚನವಿದೆ, *पुरुभिः बहुभिः भक्तैः, हूतः स्वसन्निधाने स्थिरो भव इति आहूतः* ಎಂಬಂತೆ ಅನಂತಭಕ್ತರುಗಳಿಂದ ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತನಾಗು ಎಂದು ಆಹ್ವಾನಿಸಲ್ಪಡುವವನೇ, ಪೂಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನೇ.

ಹೆ **मन्यो** ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿರುವ ಖೇದಾದಿರೋಗಗಳನ್ನು ನಾಶಿಸುವವನೇ, **नः** ನಮಗೆ, **क्रत्वा** *आज्ञो नाऽभावः* ನಮ್ಮಗಳ ಪ್ರಾರ್ಥನೇ ಪೂಜಾಕರ್ಮಗಳಿಂದ, ಭಗವಂತನಿಂದ ಆಜ್ಞಪ್ತನಾದ ಹನುಮದಾದಿ

ತ್ರಿಕೋಟಿರೂಪಗಳಿಂದ, ನಮಗೆ ಅನುಗ್ರಹಿಸಿ, **मेदि** ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ, ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಸ್ನೇಹ ಸ್ವಭಾವವುಳ್ಳವನಾಗಿದಯಾ. **महाधनस्य** [1]ಮಹಾಪುರುಷಾರ್ಥದಾಯಕ ಧನಕ್ಕೇ, ಅಥವಾ [2]ಲೌಕಿಕ ಧನಕ್ಕೇ, ***महाधनार्थं मोक्षार्थं*** ಎಂದು ಋಗ್ಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿದೆ, ಅಥವಾ [3]ಸಜ್ಜನರಿಗೆ ಧನವನ್ನು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೇ **संसृजि** [1]ಮೋಕ್ಷವೆಂಬ ಮಹಾಫಲವನ್ನು ನಮಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಲು, ಅಥವಾ [2]ಸ್ವಭಾವಕ್ಕನುಸಾರವಾಗಿ ಪ್ರಾರಬ್ಧಕರ್ಮವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲು, **एधि** ಸಂಪೂರ್ಣ ಜ್ಞಾನಭಕ್ತ್ಯಾದಿ ಸಂಪನ್ನನಾಗಿ ನಮ್ಮ ಹತ್ತಿರ ವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದುವವನಾಗು.

मन्त्र १४

संहिता – **संसृष्टं धनमुभयं समाकृत**
मस्मभ्यं दत्तां वरुणश्च मन्युः ।
भियं दधाना हृदयेषु शत्रवः
पराजितासो अप नि लयन्ताम् ।। १४ ।।

पद पाठः – सं ऽ सृष्टम् धनम् । उभयम् । सम्ऽआकृतम् । अस्मभ्यम्।
दत्ताम् । वरुणः। च । मन्युः। भियम् । दधानाः ।
हृदयेषु । शत्रवः । पराऽजितासः । अप। नि ।
लयन्ताम् ।। १४ ।।

ಸಂಹಿತಾ – **ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ**
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೪।।

'**वरुण:**[1] ಎಲ್ಲವನ್ನು ಆದರಿಸತಕ್ಕ, [2]***वृ वरणे*** ಎಂದು ಧಾತುವ್ಯಾಖ್ಯಾನವಿದೆ. ಅಥವಾ [3]***वरानन्दत्वतः वरुणः*** ಎಂಬ ವಚನದಂತೆ ಆನಂದಪೂರ್ಣನಾದ, [4]***वरोन्नयनात्*** ಎಂಬಂತೆ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ವರಗಳನ್ನು

ಕೊಡತಕ್ಕ, **मन्युः** ವೇದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಭೋಧಿಸಿತಕ್ಕ, ನರಸಿಂಹದೇವರೇ

संसृष्टम् ವಿಭಾಗಕ್ಕೆ ಒಳಪಡದೇ ಇರುವ, **उभयम्** ಬಾಹ್ಯ ಮತ್ತು ಆಂತರೀಕವಾದ **धनम्** ಸಂಪತ್ತನ್ನು, **समाकृतम्** ಸಮಾನವಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿ, **अस्मभ्यम्** ನಮಗೆ, **दत्ताम्** ಕೊಡುವಂಥವರಾಗಿ, ಇದರಿಂದ ನನ್ನ **शत्रवः** ಬಾಹ್ಯ ಹಾಗೂ ಅಂತರವೈರಿಗಳು **हृदयेषु** ಹೃದಗಳಲ್ಲಿ, **भियम्** ಭಯವನ್ನು, **दधानाः** ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತಾರೆ, ಅವರುಗಳು, **पराजितासः** ತಿರಸ್ಕೃತರಾಗಿ, **अप निलयन्ताम्** ನಮ್ಮಿಂದ ದೂರ ಹೋಗಲೀ.

[7]**वरुणः** [1]*वरुणोऽग्निः प्रजापतिरिन्द्रोवायुर्धातेति परमात्मनो वायोश्च वाचकाः* ಎಂದು ವಾಜಸನೇಯ ಸಂಹಿತೆಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾದ. [2]***वरुणे श्रेष्टो विद्वान्*** ಎಂದು ಅಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ***विद्वान् मध्वः*** ಎಂದು ಶಾಕಲರು ಪಠಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂತಹ ವಾಯುದೇವರು, ಅಥವಾ [3]ಶ್ರೀಹರಿಯಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವನಾದ, ಅಥವಾ [4]ಶ್ರೀಹರಿಯ ಭಕ್ತರಿಂದ ಸ್ವರೂಪೊದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ಶರಣ್ಯನಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವ, ಅಥವಾ [5]ತನ್ನ ಪ್ರಕಾಶದಿಂದ ಈ ಸಮಸ್ತ ಜಗತ್ತನ್ನು ಪ್ರಕಾಶಿಸುವವನಾದ, ಅಥವಾ [6]ಸರ್ವಜೀವೋತ್ತಮನಾದ, ಅಥವಾ [7]ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ, ಅಥವಾ [8]***वृञ् अन्तर्लिन ततो णिच् उनन्*** ಎಂಬಂತೆ ಅವಿದ್ಯಾನಿಮಿತ್ತಕವಾದ ದುಃಖಾದಿಗಳನ್ನು ನಾಶಮಾದತಕ್ಕ,

मन्युः ಭಕ್ತರಿಗೆ ಜ್ಞಾನಭೋದಕನಾದ ವಾಯುದೇವರು, **संसृष्टम्** [1]ಸ್ವಾಭಾವಿಕವಾಗಿ ಮಧುರವಾದ ಹಾಲಿಗೆ ಶರ್ಕರವನ್ನು ಸೇರಿಸಿದರೆ ಅತಿಶಯ ಮಧುರವಾಗುವಂತೆ, ನಿನ್ನ ಮಧುರವಾದ ಉಪದೇಶದಿಂದ ಸೇರಿದ ತತ್ವಜ್ಞಾನವಾದ, ಅಥವಾ [2]ಸಚ್ಛಾಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರಕಟಿತವಾದ ಗೂಢವಾದ ಶೃತ್ಯರ್ಥವೆಂಬ ತಾತ್ಪರ್ಯರೂಪವಾದ, **धनम्** ಪಾರಮಾರ್ಥಿಕವಾದ ಮೋಕ್ಷೋಪಯೋಗಿ ಜ್ಞಾನವನ್ನು, ಅಥವಾ ಲೌಕಿಕಧನವನ್ನು, **समाकृतम्** ಒಂದೇ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದನ್ನು ನಿನ್ನ ತಪೋಬಲದಿಂದ ವಿಂಗಡಿಸಿ, **अस्मभ्यम्** ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ ಭಕ್ತರುಗಳಿಗೆ, ಅಶಕ್ತರುಗಳಿಗೆ, **दत्ताम्** ಶ್ರೇಯಸ್ಸಿಗೋಸ್ಕರವಾಗಿ ಕೊಡು. **शत्रवः** ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಿರ್ಗುಣತ್ವ, ಜೀವೈಕ್ಯವನ್ನು, ಜಗತ್ತಿಗೆ ಮಿಥ್ಯಾತ್ವವನ್ನು ತಿಳಿದು ದೂಷಿತರಾದ ಮನಸ್ಸುಳ್ಳವರಾಗಿ ತಮಃಸ್ವರೂಪರಾದ ಅಯೋಗ್ಯ ಜನರರ,

॥ मन्युसूक्तार्थमञ्जरी ॥

पराजितासः ನಿನ್ನ ದಿವ್ಯ ಜ್ಞಾನೋಪದೇಶದಿಂದ ನಿರ್ಜಿತರಾದವರಾಗಿ, **हृदयेषु** ಮನಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ **भियम् दधानाः** ಭಯಗ್ರಸ್ತರಾಗಿ **अप निलयन्ताम्** ದೂರಕ್ಕೆ ಪಲಾಯನಮಾದಿಸಲಿ, ಪರಾಜಿತರಾಗಲೀ, ಹೋಗಲೀ ಎಂದು ತಾತ್ಪರ್ಯವು.

॥ अथ मन्युसूक्त मन्त्राः ॥

यस्ते मन्योऽविधद्वज्रसायक
सह ओजः पुष्यति विश्वमानुषक् ।
साह्याम दासमार्यं त्वया युजा
सहस्कृतेन सहसा सहस्वता ॥ १ ॥

मन्युरिन्द्रो मन्युरेवास देवो
मन्युर्होता वरुणो जातवेदाः ।
मन्युं विश ईळते मानुषीर्याः
पाहि नो मन्यो तपसा सजोषाः ॥ २ ॥

अभीहि मन्यो तवसस्तवीयान्
तपसा युजा वि जहि शत्रून् ।
अमित्रहा वृत्रहा दस्युहा च
विश्वा वसून्या भरा त्वं नः ॥ ३ ॥

त्वं हि मन्यो अभिभूत्योजाः
स्वयंभूर्भामो अभिमातिषाहः ।
विश्वचर्षणिः सहुरिः सहावा
नस्मास्वोजः पृतनासु धेहि ॥ ४ ॥

अभागः सन्नप परेतो अस्मि
तव क्रत्वा तविषस्य प्रचेतः ।
तं त्वा मन्यो अक्रतुर्जिहीळाहं
स्वा तनूर्बलदेयाय मेहि ॥ ५ ॥

अयं ते अस्म्युप मे ह्यर्वाङ्
प्रतीचीनः सहुरे विश्वधा यः ।
मन्यो वज्रिन्नभि मा मा ववृत्स्व
हनाव दस्यूँ रुत बोध्यापेः ।। ६ ।।

अभि प्रेहि दक्षिणतो भवा
मेऽधा वृत्राणि जङ्घनाव भूरि ।
जुहोमि ते धरुणं मध्वो अग्र
मुभा उपांशु प्रथमा पिबाव ।। ७ ।।

त्वया मन्यो सरथमारुजन्तो
हर्षमाणासो धृषिता मरुत्वः ।
तिग्मेषव आयुधा संशिशाना
अभि प्र यन्तु नरो अग्निरूपाः ।। ८ ।।

अग्निरिव मन्यो त्विषितः सहस्व
सेनानीर्नः सहुरे हूत एधि ।
हत्वाय शत्रून् वि भजस्व वेद
ओजो मिमानो वि मृधो नुदस्व ।। ९ ।।

सहस्व मन्यो अभिमातिमस्मे
रुजन् मृणन् प्रमृणन् प्रेहि शत्रून् ।
उग्रं ते पाजो नन्वा रुरुध्रे
वशी वशं नयस एकज त्वम् ।। १० ।।

एको बहूनामसि मन्यवीळितो
विशंविशं युधये सं शिशाधि ।
अकृत्तरुक् त्वया युजा वयं
द्युमन्तं घोषं विजयाय कृण्महे ।। ११ ।।

विजेषकृदीन्द्र इवानवब्रवो(ओ)३ऽ
स्माकं मन्यो अधिपा भवेह ।
प्रियं ते नाम सहुरे गृणीमसि
विद्मा तमुत्सं यत आ बभूथ ॥ १२ ॥

आभूत्या सहजा वज्रसायक
सहो बिभर्ष्यभिभूत उत्तरम् ।
क्रत्वा नो मन्यो सह मेद्येधि
महाधनस्य पुरुहूत संसृजि ॥ १३ ॥

संसृष्टं धनमुभयं समाकृत
मस्मभ्यं दत्तां वरुणश्च मन्युः ।
भियं दधाना हृदयेषु शत्रवः
पराजितासो अप नि लयन्ताम् ॥ १४ ॥

॥ श्री मध्वेशार्पणमस्तु ॥

ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಜಪವಿಧಾನದಲ್ಲಿ ಅನುಸಂಧೀಯಮಾನವಾದ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳು

ಮಂತ್ರ : **ತತ್ಸ॒ವಿ॒ತುರ್ವರೇ॑ಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ॑ ದೇ॒ವಸ್ಯ॑ ಧೀಮಹಿ ಧಿಯೋ॒ಯೋನಃ॑ ಪ್ರಚೋ॒ದಯಾ॑ತ್**

ತತ್ = ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ, **ಸವಿತುಃ**=ಜಗತ್ಪ್ರಸವಕರ್ತನಾದ, **ವರೇಣ್ಯಂ**= ಶ್ರೇಷ್ಠರಾದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿಗಳಿಂದ ಪೂಜ್ಯನಾದ, **ಭರ್ಗಃ** = ಭರಣ ಗಮನ ಶಕ್ತನಾದ, **ದೇವಸ್ಯ** = ಕ್ರೀಡಾದಿಗುಣಸಂಪನ್ನನಾದ, **ಧೀಮಹಿ** = ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅಂತಹ ಪರಮಾತ್ಮನು **ನಃ**= ನಮ್ಮಗಳ, **ಧಿಯಃ** = ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು, **ಪ್ರಚೆದಯಾತ್**= ಪ್ರಚೋದಿಸಲಿ.

ತತ್ಸವಿತುಃ ವರೇಣ್ಯಂ ಇಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಅಂತರಿಕ್ಷ ದಿವ, ದಿವ ಎಂಬಲ್ಲಿ **ದಿ ವ** ಎಂದು ಎರಡು ಪದಗಳಾಗಿ ಒಟ್ಟು 8 ಪದಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಇವು ಅನಿರುದ್ಧ ರೂಪಗಳು.

ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಋಗ್ವೇದ ಯಜುರ್ವೇದ ಸಾಮವೇದ ಇವು 8 ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನರೂಪಗಳು.

ಧಿಯೋಯೋನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣ ಅಪಾನ ವ್ಯಾನ. ವ್ಯಾನ ಎಂಬಲ್ಲಿ **ವಿ ಆ ನ** ಎಂದು ವಿಭಾಗಮಾಡಿ ಒಟ್ಟು 8 ಸಂಕರ್ಷಣರೂಪಗಳು

ವಿಶ್ವ ತೈಜಸ ಪ್ರಾಜ್ಞ ತುರೀಯ ಆತ್ಮ ಅಂತರಾತ್ಮ ಓಂಕಾರದ 8 ವಾಸುದೇವರೂಪಗಳು. ಎಂದು ಹೀಗೆ ಅನುಸಂಧಾನ ಮಾಡುತ್ತಾ ಜಪಿಸಬೇಕು.

|| ಶ್ರೀ ಮಧ್ವೇಶ ಹಯವದನ ಪಾಹಿ ||

|| ಅಥ ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತ ಮಂತ್ರಪುನಶ್ಚರಣ ವಿಧಿಃ ||

ಸಂಕಲ್ಪ

ಆಚಮ್ಯ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ **ನೃಸಿಂಹಮಂತ್ರೇಣ** ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ, ಅಸ್ಮದ್ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥ ಗುರ್ವಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ, ಅಸ್ಮದಾದಿ ಗುರೂಣಾಂ ಪರಮಗುರೂಣಾಂ ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥ ಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿ ಅನಿರುದ್ಧಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಸಂಕರ್ಷಣ ವಾಸುದೇವಾದಿ ಚತುರ್ಮೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮಕ, ಕೇಶವಾದಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ಮೂರ್ತ್ಯಾತ್ಮಕ, ಅಜಾದಿ ಅನಂತಾವತಾರಾತ್ಮಕ, ಅಸ್ಮದ್ಬಿಂಬಮೂರ್ತ್ಯಾಭಿನ್ನ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಸ್ಥ ಮನ್ಯುನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪ್ರೇರಣಯಾ, ಮನ್ಯುನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ, ಅಸ್ಯ ಯಜಮಾನಸ್ಯ.... ಗೋತ್ರೋದ್ಭವಸ್ಯ.... ನಕ್ಷತ್ರೇ ... ರಾಶೌ ಜಾತಸ್ಯ .... ನಾಮಧೇಯಸ್ಯ, ಸಕಲ ವಿಧ ದುಷ್ಟಾರಿಷ್ಟ ಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಸಂತತಂ ಶುಭಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಹರಿಸರ್ವೋತ್ತಮ ವಾಯುಜೀವೋತ್ತಮ ಜ್ಞಾನ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಜ್ಞಾನ ಭಕ್ತಿ ವೈರಾಗ್ಯತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಮನೋಭೀಷ್ಟಾರ್ಥ ಸಿಧ್ಯರ್ಥಂ, ಏತದ್ದಿನಮಾರಭ್ಯ ... ದಿನ ಪರ್ಯಂತಂ ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತ ಮಂತ್ರ ಪುರಶ್ಚರಣ/ಪಾರಾಯಣಂ ಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ/ಆಚಾರ್ಯ ಮುಖೇನ ಕಾರಯಿಷ್ಯೇ

ಋಷಿಚ್ಛಂದೋದೇವಾತಾಃ

ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀ ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತಮಂತ್ರಸ್ಯ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಭೀಮಸೇನೋ ವಾ ಋಷಿಃ । ಆದ್ಯಾಯಾಃ ಜಗತೀಚ್ಛಂದಃ । ತತೋ ನವಾನಾಂ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ । ತತಶ್ಚತುರ್ಣಾಂ ಜಗತೀಚ್ಛಂದಃ । ಮನ್ಯುನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹೋದೇವತಾ । ಮನ್ಯುನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥೇ ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತ ಮಂತ್ರಪುರಶ್ಚರಣೇ/ಪಾರಾಯಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಅಥ ಅಂಗನ್ಯಾಸ / ಕರನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ಯಸ್ತೇ ಮನ್ಯೋ – ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।
ಓಂ ಮನ್ಯುರಿಂದ್ರೋ – ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।
ಓಂ ಅಭೀಹಿ ಮನ್ಯೋ – ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ।
ಓಂ ಅಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮ್ಯುಪ ಮೇ – ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।
ಓಂ ತ್ವಯಾ ಮನ್ಯೋ – ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।
ಓಂ ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮ್ – ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥

ಓಂ ಯಸ್ತೇ ಮನ್ಯೋ – ಹೃದಯಾ ನಮಃ ।
ಓಂ ಮನ್ಯುರಿಂದ್ರೋ – ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ ।
ಓಂ ಅಭೀಹಿ ಮನ್ಯೋ – ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ ।
ಓಂ ಅಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮ್ಯುಪ ಮೇ – ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ ।
ಓಂ ತ್ವಯಾ ಮನ್ಯೋ – ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯವೌಷಟ್ ।
ಓಂ ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮ್ – ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ॥

ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸ್ವರೋಂ ಇತಿ ದಿಗ್ಬಂಧಃ ।

ಅಥ ಧ್ಯಾನಂ

ಓಂ ವಜ್ರಕಲ್ಪಂ ತ್ರಿನಯನಂ
ಸರ್ವಶತ್ರುನಿಷೂದನಮ್ ।
ದ್ವಾತ್ರಿಂಶದಾಯುಧೋಪೇತಂ
ಧ್ಯಾಯೇ ತ್ವಾಂ ಮನ್ಯುರೂಪಿಣಮ್ ॥

ಓಂ ಧ್ಯಾಯೇನ್ನೃಸಿಂಹಮುರುವೃತ್ತರವಿತ್ರಿನೇತ್ರಂ
ಜಾನುಪ್ರಸಕ್ತ ಕರಯುಗ್ಮಮಥಾಪರಾಭ್ಯಾಂ ।
ಚಕ್ರಂ ದರಂ ಚ ದಧತಂ ಪ್ರಿಯಯಾ ಸಮೇತಂ
ಶಿಗ್ರಾಂಶುಕೋಟ್ಯಧಿಕತೇಜ ಸಮಗ್ರಶಕ್ತಿಂ ॥

ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಮನ್ಯುನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ
ಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀ ಮನ್ಯುನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ
ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತ ಮಂತ್ರ ಪುರಶ್ಚರಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ

।। मन्युसूक्त पुनश्चरण क्रमः ।।

ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋನಮಃ ಹರಿಃ ಓಂ

ಯಸ್ತೇ ಮನ್ಯೋಽವಿಧದ್ವಜ್ರ ಸಾಯಕ
ಸಹ ಓಜಃ ಪುಷ್ಯತಿ ವಿಶ್ವಮಾನುಷಕ್ ।
ಸಾಹ್ಯಾಮ ದಾಸಮಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ
ಸಹಸ್ಕೃತೇನ ಸಹಸಾ ಸಹಸ್ವತಾ ।।೧।।

ಮನ್ಯುರಿಂದ್ರೋ ಮನ್ಯುರೇವಾಸ ದೇವೋ
ಮನ್ಯುರ್ ಹೋತಾ ವರುಣೋ ಜಾತವೇದಾಃ ।
ಮನ್ಯುಂ ವಿಶ ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾಃ
ಪಾಹಿ ನೋ ಮನ್ಯೋ ತಪಸಾ ಸಜೋಷಾಃ ।।೨।।

ಅಭೀಹಿ ಮನ್ಯೋ ತವಸಸ್ತವೀಯಾನ್
ತಪಸಾ ಯುಜಾ ವಿ ಜಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಅಮಿತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹಾ ದಸ್ಯುಹಾ ಚ
ವಿಶ್ವಾವಸೂನ್ಯಾ ಭರಾತ್ವಂ ನಃ ।।೩।।

ತ್ವಂ ಹಿ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಭೂತ್ಯೋಜಾಃ
ಸ್ವಯಂ ಭೂರ್ಭಾಮೋ ಅಭಿಮಾತಿಷಾಹಃ ।
ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಿಃ ಸ ಹುರಿಃ ಸಹಾವಾ
ನಸ್ಮಾಸ್ವೋಜಃ ಪೃತನಾಸು ಧೇಹಿ ।।೪।।

ಅಭಾಗಃ ಸನ್ನಪ ಪರೇತೋ ಅಸ್ಮಿ
ತವ ಕ್ರತ್ವಾ ತವಿಷಸ್ಯ ಪ್ರಚೇತಃ ।
ತಂತ್ವಾ ಮನ್ಯೋ ಅಕ್ರತುರ್ಜಿಹೀಳಾಹಂ
ಸ್ವಾತನೂರ್ಬಲದೇಯಾಯ ಮೇಹಿ ।।೫।।

ಅಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮ್ಯುಪ ಮೇ ಹ್ಯರ್ವಾಙ್
ಪ್ರತೀಚೀನಃ ಸಹುರೇ ವಿಶ್ವಧಾಯಃ ।
ಮನ್ಯೋ ವಜ್ರಿನ್ನಭಿ ಮಾಮಾ ವವೃತ್ಸ್ವ
ಹನಾವ ದಸ್ಯೂರುತ ಬೋಧ್ಯಾಪೇಃ ।।೬।।

ಅಭಿ ಪ್ರೇಹಿ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಭವಾಮೇಽಧಾ
ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಂಘನಾವ ಭೂರಿ ।
ಜುಹೋಮಿ ತೇ ಧರುಣಂ ಮಧ್ವೋ ಅಗ್ರೆ
ಮುಭಾ ಉಪಾಂಶು ಪ್ರಥಮಾ ಪಿಬಾವ ।।೭।।

ತ್ವಯಾ ಮನ್ಯೋ ಸರಥಮಾರು ಜಂತೋ
ಹರ್ಷಮಾಣಾಸೋ ಧೃಷಿತಾ ಮರುತ್ವಃ ।
ತಿಗ್ಮೇಷವ ಆಯುಧಾ ಸಂಶಿಶಾನಾ
ಅಭಿ ಪ್ರಯಂತು ನರೋ ಅಗ್ನಿರೂಪಾಃ ।।೮।।

ಅಗ್ನಿರಿವ ಮನ್ಯೋ ತ್ವಿಷಿತಃ ಸಹಸ್ವ
ಸೇನಾನೀರ್ನಃ ಸಹುರೇ ಹೂತ ಏಧಿ ।
ಹತ್ವಾಯ ಶತ್ರೂನ್ ವಿಭಜಸ್ವ ವೇದ
ಓಜೋ ಮಿಮಾನೋ ವಿ ಮೃಧೋ ನುದಸ್ವ ।।೯।।

ಸಹಸ್ವ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಮಾತಿಮಸ್ಮೇ
ರುಜನ್ ಮೃಣನ್ ಪ್ರಮೃಣನ್ ಪ್ರೇಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಉಗ್ರಂ ತೇ ಪಾಜೋ ನನ್ವಾ ರುರುಧ್ರೇ
ವಶೀ ವಶಂ ನಯಸ ಏಕಜ ತ್ವಮ್ ।।೧೦।।

ಏಕೋ ಬಹೂನಾಮಸಿ ಮನ್ಯವೀಳಿತೋ
ವಿಶಂವಿಶಂ ಯುಧಯೇ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ ।
ಅಕೃತ್ತರುಕ್ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ ವಯಂ
ದ್ಯುಮಂತಂ ಘೋಷಂ ವಿಜಯಾಯ ಕೃಣ್ಮಹೇ ।।೧೧।।

ವಿಜೇಷಕೃದಿಂದ್ರ ಇವಾನವಬ್ರವೋ(ಓ)೩ಽ
ಸ್ಮಾಕಂ ಮನ್ಯೋ ಅಧಿಪಾ ಭವೇಹ ।
ಪ್ರಿಯಂ ತೇ ನಾಮ ಸಹುರೇ ಗೃಣೀಮಸಿ
ವಿದ್ಮಾ ತಮುತ್ಸಂ ಯತ ಆ ಬಭೂಥ ।।೧೨।।

ಆಭೂತ್ಯಾ ಸಹಜಾ ವಜ್ರ ಸಾಯಕ
ಸಹೋ ಬಿಭರ್ಷ್ಯಭಿಭೂತ ಉತ್ತರಮ್ ।

।। मन्युसूक्त पुनश्चरण क्रमः ।।

ಕೃತ್ವಾ ನೋ ಮನ್ಯೋ ಸಹ ಮೇದ್ಯೇಧಿ
ಮಹಾಧನಸ್ಯ ಪುರುಹೂತ ಸಂಸೃಜಿ ।।೧೩।।

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೪।।

।। ಅಥ ಪಾದಶಃ ಪುನಶ್ಚರಣಮ್ ।।

ಯಸ್ತೇ ಮನ್ಯೋಽವಿಧದ್ವಜ್ರ ಸಾಯಕ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧।।
ಸಹ ಓಜಃ ಪುಷ್ಯತಿ ವಿಶ್ವಮಾನುಷಕ್
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨।।
ಸಾಹ್ಯಾಮ ದಾಸಮಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೩।।
ಸಹಸ್ಕೃತೇನ ಸಹಸಾ ಸಹಸ್ವತಾ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೪।।
ಮನ್ಯುರಿಂದ್ರೋ ಮನ್ಯುರೇವಾಸ ದೇವಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೫।।
ಮನ್ಯುರ್ ಹೋತಾ ವರುಣೋ ಜಾತವೇದಾಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೬।।
ಮನ್ಯುಂ ವಿಶ ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೭।।
ಪಾಹಿ ನೋ ಮನ್ಯೋ ತಪಸಾ ಸಜೋಷಾಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೮।।
ಅಭೀಹಿ ಮನ್ಯೋ ತವಸಸ್ತವೀಯಾನ್
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೯।।
ತಪಸಾ ಯುಜಾ ವಿ ಜಹಿ ಶತ್ರೂನ್

ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೦॥
ಅಮಿತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹಾ ದಸ್ಯುಹಾ ಚ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೧॥
ವಿಶ್ವಾವಸೂನ್ಯಾ ಭರಾತ್ವಂ ನಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೨॥
ತ್ವಂ ಹಿ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಭೂತ್ಯೋಜಾಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೩॥
ಸ್ವಯಂ ಭೂರ್ಭಾಮೋ ಅಭಿಮಾತಿಷಾಹಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೪॥
ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಿಃ ಸ ಹುರಿಃ ಸಹಾವಾನ್
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೫॥
ಅಸ್ಮಾಸ್ವೋಜಃ ಪೃತನಾಸು ಧೇಹಿ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೬॥
ಅಭಾಗಃ ಸನ್ನಪ ಪರೇತೋ ಅಸ್ಮಿ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೭॥
ತವ ಕೃತ್ವಾ ತವಿಷಸ್ಯ ಪ್ರಚೇತಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೮॥
ತಂತ್ವಾ ಮನ್ಯೋ ಅಕ್ರತುರ್ಜಿಹೀಳಾಹಂ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೯॥
ಸ್ವಾತನೂರ್ಬಲದೇಯಾಯ ಮೇಹಿ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೦॥
ಅಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮ್ಯುಪ ಮೇ ಹ್ಯರ್ವಾಙ್
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೧॥
ಪ್ರತೀಚೀನಃ ಸಹುರೇ ವಿಶ್ವಧಾಯಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೨॥
ಮನ್ಯೋ ವಜ್ರಿನ್ನಭಿ ಮಾಮಾ ವವೃತ್ಸ್ವ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೩॥
ಹನಾವ ದಸ್ಯೂರುತ ಬೋಧ್ಯಾಪೇಃ

।। मन्युसूक्त पुनश्चरण क्रमः ।।

ಶತ್ರ್ವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨೪।।
ಅಭಿ ಪ್ರೇಹಿ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಭವಾಮೇ
ಶತ್ರ್ವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨೫।।
ಅಧಾ ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಂ ಘನಾವ ಭೂರಿ
ಶತ್ರ್ವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨೬।।
ಜುಹೋಮಿ ತೇ ಧರುಣಂ ಮಧ್ವೋ ಅಗ್ರೆಮ್
ಶತ್ರ್ವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨೭।।
ಉಭಾ ಉಪಾಂಶು ಪ್ರಥಮಾ ಪಿಬಾವ
ಶತ್ರ್ವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨೮।।
ತ್ವಯಾ ಮನ್ಯೋ ಸರಥಮಾರು ಜಂತಃ
ಶತ್ರ್ವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨೯।।
ಹರ್ಷಮಾಣಾಸೋ ಧೃಷಿತಾ ಮರುತ್ವಃ
ಶತ್ರ್ವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೩೦।।
ತಿಗ್ಮೇಷವ ಆಯುಧಾ ಸಂಶಿಶಾನಾ
ಶತ್ರ್ವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೩೧।।
ಅಭಿ ಪ್ರಯೆಂತು ನರೋ ಅಗ್ನಿರೂಪಾಃ
ಶತ್ರ್ವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೩೨।।
ಅಗ್ನಿರಿವ ಮನ್ಯೋ ತ್ವಿಷಿತಃ ಸಹಸ್ವ
ಶತ್ರ್ವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೩೩।।
ಸೇನಾನೀರ್ನಃ ಸಹುರೇ ಹೂತ ಏಧಿ
ಶತ್ರ್ವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೩೪।।
ಹತ್ವಾಯ ಶತ್ರೂನ್ ವಿಭಜಸ್ವ ವೇದಃ
ಶತ್ರ್ವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೩೫।।
ಓಜೋ ಮಿಮಾನೋ ವಿ ಮೃಧೋ ನುದಸ್ವ
ಶತ್ರ್ವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೩೬।।
ಸಹಸ್ವ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಮಾತಿಮಸ್ಮೇ
ಶತ್ರ್ವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೩೭।।

ರುಜನ್ ಮೃಣನ್ ಪ್ರಮೃಣನ್ ಪ್ರೇಹಿ ಶತ್ರೂನ್
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೩೮||

ಉಗ್ರಂ ತೇ ಪಾಜೋ ನನ್ವಾ ರುರುಧ್ರೇ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೩೯||

ವಶೀ ವಶಂ ನಯಸ ಏಕಜ ತ್ವಮ್
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೪೦||

ಏಕೋ ಬಹೂನಾಮಸಿ ಮನ್ಯವೀಳಿತಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೪೧||

ವಿಶಂವಿಶಂ ಯುಧಯೇ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೪೨||

ಅಕೃತ್ತರುಕ್ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ ವಯಂ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೪೩||

ದ್ಯುಮಂತಂ ಘೋಷಂ ವಿಜಯಾಯ ಕೃಣ್ಮಹೇ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್||೪೪||

ವಿಜೇಷಕೃದಿಂದ್ರ ಇವಾನವಬ್ರವಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೪೫||

ಅಸ್ಮಾಕಂ ಮನ್ಯೋ ಅಧಿಪಾ ಭವೇಹ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೪೬||

ಪ್ರಿಯಂ ತೇ ನಾಮ ಸಹುರೇ ಗೃಣೀಮಸಿ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೪೭||

ವಿದ್ಮಾ ತಮುತ್ಸಂ ಯತ ಆ ಬಭೂಥ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೪೮||

ಆಭೂತ್ಯಾ ಸಹಜಾ ವಜ್ರ ಸಾಯಕ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೪೯||

ಸಹೋ ಬಿಭರ್ಷ್ಯಭಿಭೂತ ಉತ್ತರಮ್
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೫೦||

ಕೃತ್ವಾ ನೋ ಮನ್ಯೋ ಸಹ ಮೇದ್ಯೇಧಿ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೫೧||

।। मन्युसूक्त पुनश्चरण क्रमः ।।

ಮಹಾಧನಸ್ಯ ಪುರುಹೂತ ಸಂಸೃಜಿ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೫೨।।
ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮ್
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೫೩।।
ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೫೪।।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೫೫।।
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೫೬।।

।। ಅಥ ಅರ್ಧರ್ಚಶಃ ಪುನಶ್ಚರಣಮ್ ।।

ಯಸ್ತೇ ಮನ್ಯೋಽವಿಧದ್ವಜ್ರ ಸಾಯಕ
ಸಹ ಓಜಃ ಪುಷ್ಯತಿ ವಿಶ್ವಮಾನುಷಕ್ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧।।
ಸಾಹ್ಯಾಮ ದಾಸಮಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ
ಸಹಸ್ಕೃತೇನ ಸಹಸಾ ಸಹಸ್ವತಾ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨।।
ಮನ್ಯುರಿಂದ್ರೋ ಮನ್ಯುರೇವಾಸ ದೇವೋ
ಮನ್ಯುರ್ ಹೋತಾ ವರುಣೋ ಜಾತವೇದಾಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೩।।
ಮನ್ಯುಂ ವಿಶ ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾಃ
ಪಾಹಿ ನೋ ಮನ್ಯೋ ತಪಸಾ ಸಜೋಷಾಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೪।।

ಅಭೀಹಿ ಮನ್ಯೋ ತವಸಸ್ತವೀಯಾನ್
ತಪಸಾ ಯುಜಾ ವಿ ಜಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೫॥
ಅಮಿತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹಾ ದಸ್ಯುಹಾ ಚ
ವಿಶ್ವಾವಸೂನ್ಯಾ ಭರಾತ್ವಂ ನಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೬॥
ತ್ವಂ ಹಿ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಭೂತ್ಯೋಜಾಃ
ಸ್ವಯಂ ಭೂರ್ಭಾಮೋ ಅಭಿಮಾತಿಷಾಹಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೭॥
ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಿಃ ಸ ಹುರಿಃ ಸಹಾವಾ
ನಸ್ಮಾಸ್ವೋಜಃ ಪೃತನಾಸು ಧೇಹಿ
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೮॥
ಅಭಾಗಃ ಸನ್ನಪ ಪರೇತೋ ಅಸ್ಮಿ
ತವ ಕೃತ್ವಾ ತವಿಷಸ್ಯ ಪ್ರಚೇತಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೯॥
ತಂತ್ವಾ ಮನ್ಯೋ ಅಕ್ರತುರ್ಜಿಹೀಳಾಹಂ
ಸ್ವಾತನೂರ್ಬಲದೇಯಾಯ ಮೇಹಿ
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೦॥
ಅಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮ್ಯುಪ ಮೇ ಹ್ಯರ್ವಾಙ್
ಪ್ರತೀಚೀನಃ ಸಹುರೇ ವಿಶ್ವಧಾಯಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೧॥

।। मन्युसूक्त पुनश्चरण क्रमः ।।

ಮನ್ಯೋ ವಜ್ರಿನ್ನಭಿ ಮಾಮಾ ವವೃತ್ಸ್ವ
ಹನಾವ ದಸ್ಯೂಁರುತ ಬೋಧ್ಯಾಪೇಃ
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೨।।
ಅಭಿ ಪ್ರೇಹಿ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಭವಾ
ಮೇಽಧಾ ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಂಘನಾವ ಭೂರಿ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೩।।
ಜುಹೋಮಿ ತೇ ಧರುಣಂ ಮಧ್ವೋ ಅಗ್ರ
ಮುಭಾ ಉಪಾಂಶು ಪ್ರಥಮಾ ಪಿಬಾವ
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೪।।
ತ್ವಯಾ ಮನ್ಯೋ ಸರಥಮಾರು ಜಂತೋ
ಹರ್ಷಮಾಣಾಸೋ ಧೃಷಿತಾ ಮರುತ್ವಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೫।।
ತಿಗ್ಮೇಷವ ಆಯುಧಾ ಸಂಶಿಶಾನಾ
ಅಭಿ ಪ್ರಯಂತು ನರೋ ಅಗ್ನಿರೂಪಾಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೬।।
ಅಗ್ನಿರಿವ ಮನ್ಯೋ ತ್ವಿಷಿತಃ ಸಹಸ್ವ
ಸೇನಾನೀರ್ನಃ ಸಹುರೇ ಹೂತ ಏಧಿ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೭।।
ಹತ್ವಾಯ ಶತ್ರೂನ್ ವಿಭಜಸ್ವ ವೇದ
ಓಜೋ ಮಿಮಾನೋ ವಿ ಮೃಧೋ ನುದಸ್ವ
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೮।।

ಸಹಸ್ವ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಮಾತಿಮಸ್ಮೇ ರುಜನ್
ಮೃಣನ್ ಪ್ರಮೃಣನ್ ಪ್ರೇಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೯॥
ಉಗ್ರಂ ತೇ ಪಾಜೋ ನನ್ವಾ ರುರುಧ್ರೇ
ವಶೀ ವಶಂ ನಯಸ ಏಕಜ ತ್ವಮ್ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೦॥
ಏಕೋ ಬಹೂನಾಮಸಿ ಮನ್ಯವೀಳಿತೋ
ವಿಶಂವಿಶಂ ಯುಧಯೇ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೧॥
ಅಕೃತ್ತರುಕ್ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ ವಯಂ
ದ್ಯುಮಂತಂ ಘೋಷಂ ವಿಜಯಾಯ ಕೃಣ್ಮಹೇ
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೨॥
ವಿಜೇಷಕೃದೀಂದ್ರ ಇವಾನವಬ್ರವೋ(ಓ)ಽಸ್ಮಾ
ಸ್ಮಾಕಂ ಮನ್ಯೋ ಅಧಿಪಾ ಭವೇಹ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೩॥
ಪ್ರಿಯಂ ತೇ ನಾಮ ಸಹುರೇ ಗೃಣೀಮಸಿ
ವಿದ್ಮಾ ತಮುತ್ಸಂ ಯತ ಆ ಬಭೂಥ
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೪॥
ಆಭೂತ್ಯಾ ಸಹಜಾ ವಜ್ರ ಸಾಯಕ
ಸಹೋ ಬಿಭರ್ಷ್ಯಭಿಭೂತ ಉತ್ತರಮ್ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೫॥

।। मन्युसूक्त पुनश्चरण क्रमः ।।

ಕೃತ್ವಾ ನೋ ಮನ್ಯೋ ಸಹ ಮೇದ್ಯೇಧಿ
ಮಹಾಧನಸ್ಯ ಪುರುಹೂತ ಸಂಸೃಜಿ
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೯॥
ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೭॥
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೯॥

॥ ಅಥ ಋಕ್‌ಶಃ ಪುನಶ್ಚರಣಮ್ ॥

ಯಸ್ತೇ ಮನ್ಯೋಽವಿಧದ್ವಜ್ರ ಸಾಯಕ
ಸಹ ಓಜಃ ಪುಷ್ಯತಿ ವಿಶ್ವಮಾನುಷಕ್ ।
ಸಾಹ್ಯಾಮ ದಾಸಮಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ
ಸಹಸ್ಕೃತೇನ ಸಹಸಾ ಸಹಸ್ವತಾ ॥

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧॥

ಮನ್ಯುರಿಂದ್ರೋ ಮನ್ಯುರೇವಾಸ ದೇವೋ
ಮನ್ಯುರ್ ಹೋತಾ ವರುಣೋ ಜಾತವೇದಾಃ ।
ಮನ್ಯುಂ ವಿಶ ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾಃ
ಪಾಹಿ ನೋ ಮನ್ಯೋ ತಪಸಾ ಸಜೋಷಾಃ ॥

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೨||

ಅಭೀಹಿ ಮನ್ಯೋ ತವಸಸ್ತವೀಯಾನ್
ತಪಸಾ ಯುಜಾ ವಿ ಜಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಅಮಿತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹಾ ದಸ್ಯುಹಾ ಚ
ವಿಶ್ವಾವಸೂನ್ಯಾ ಭರಾತ್ವಂ ನಃ ||

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೩||

ತ್ವಂ ಹಿ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಭೂತ್ಯೋಜಾಃ
ಸ್ವಯಂ ಭೂರ್ಭಾಮೋ ಅಭಿಮಾತಿಷಾಹಃ ।
ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಿಃ ಸ ಹುರಿಃ ಸಹಾವಾ
ನಸ್ಮಾಸ್ವೋಜಃ ಪೃತನಾಸು ಧೇಹಿ ||

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೪||

ಅಭಾಗಃ ಸನ್ನಪ ಪರೇತೋ ಅಸ್ಮಿ
ತವ ಕ್ರತ್ವಾ ತವಿಷಸ್ಯ ಪ್ರಚೇತಃ ।
ತಂತ್ವಾ ಮನ್ಯೋ ಅಕ್ರತುರ್ಜಿಹೀಳಾಹಂ
ಸ್ವಾತನೂರ್ಬಲದೇಯಾಯ ಮೇಹಿ ||

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೫।।

ಅಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮ್ಯುಪ ಮೇ ಹ್ಯರ್ವಾಙ್
ಪ್ರತೀಚೀನಃ ಸಹುರೇ ವಿಶ್ವಧಾಯಃ ।
ಮನ್ಯೋ ವಜ್ರಿನ್ನಭಿ ಮಾಮಾ ವವೃತ್ಸ್ವ
ಹನಾವ ದಸ್ಯೂಁರುತ ಬೋಧ್ಯಾಪೇಃ ।।

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೬।।

ಅಭಿ ಪ್ರೇಹಿ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಭವಾಮೇಽಧಾ
ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಂ ಘನಾವ ಭೂರಿ ।
ಜುಹೋಮಿ ತೇ ಧರುಣಂ ಮಧ್ವೋ ಅಗ್ರ
ಮುಭಾ ಉಪಾಂಶು ಪ್ರಥಮಾ ಪಿಬಾವ ।।

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೭।।

ತ್ವಯಾ ಮನ್ಯೋ ಸರಥಮಾರು ಜಂತೋ
ಹರ್ಷಮಾಣಾಸೋ ಧೃಷಿತಾ ಮರುತ್ವಃ ।
ತಿಗ್ಮೇಷವ ಆಯುಧಾ ಸಂಶಿಶಾನಾ
ಅಭಿ ಪ್ರಯಂತು ನರೋ ಅಗ್ನಿರೂಪಾಃ ।।

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೮॥

ಅಗ್ನಿರಿವ ಮನ್ಯೋ ತ್ವಿಷಿತಃ ಸಹಸ್ವ
ಸೇನಾನೀರ್ನಃ ಸಹುರೇ ಹೂತ ಏಧಿ ।
ಹತ್ವಾಯ ಶತ್ರೂನ್ ವಿಭಜಸ್ವ ವೇದ
ಓಜೋ ಮಿಮಾನೋ ವಿ ಮೃಧೋ ನುದಸ್ವ ॥

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೯॥

ಸಹಸ್ವ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಮಾತಿಮಸ್ಮೇ
ರುಜನ್ ಮೃಣನ್ ಪ್ರಮೃಣನ್ ಪ್ರೇಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಉಗ್ರಂ ತೇ ಪಾಜೋ ನನ್ವಾ ರುರುಧ್ರೇ
ವಶೀ ವಶಂ ನಯಸ ಏಕಜ ತ್ವಮ್ ॥

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ । ಅ
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೦॥

ಏಕೋ ಬಹೂನಾಮಸಿ ಮನ್ಯವೀಳಿತೋ
ವಿಶಂವಿಶಂ ಯುಧಯೇ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ ।
ಅಕೃತ್ತರುಕ್ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ ವಯಂ
ದ್ಯುಮಂತಂ ಘೋಷಂ ವಿಜಯಾಯ ಕೃಣ್ಮಹೇ ॥

।। मन्युसूक्त पुनश्चरण क्रमः ।।

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೧।।

ವಿಜೇಷಕೃದಿಂದ್ರ, ಇವಾನವಬ್ರವೋ(ಓ)ಽ
ಸ್ಮಾಕಂ ಮನ್ಯೋ ಅಧಿಪಾ ಭವೇಹ ।
ಪ್ರಿಯಂ ತೇ ನಾಮ ಸಹುರೇ ಗೃಣೀಮಸಿ
ವಿದ್ಮಾ ತಮುತ್ಸಂ ಯತ ಆ ಬಭೂಥ ।।

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೨।।

ಆಭೂತ್ಯಾ ಸಹಜಾ ವಜ್ರ ಸಾಯಕ
ಸಹೋ ಬಿಭರ್ಷ್ಯಭಿಭೂತ ಉತ್ತರಮ್ ।
ಕೃತ್ವಾನೋ ಮನ್ಯೋ ಸಹ ಮೇದ್ಯೇಧಿ
ಮಹಾಧನಸ್ಯ ಪುರುಹೂತ ಸಂಸೃಜಿ ।।೧೩।।

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೪।।

।। ಅಥ ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮೇಣ ಪಾದಶಃ ಪುನಶ್ಚರಣಮ್ ।।

ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧।।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨।।
ಅಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೩।।
ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತಮ್
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೪।।
ಮಹಾಧನಸ್ಯ ಪುರುಹೂತ ಸಂಸೃಜಿ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೫।।
ಕೃತ್ವಾ ನೋ ಮನ್ಯೋ ಸಹ ಮೇದ್ಯೇಧಿ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೬।।
ಸಹೋ ಬಿಭರ್ಷ್ಯಭಿಭೂತ ಉತ್ತರಮ್
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೭।।
ಆಭೂತ್ಯಾ ಸಹಜಾ ವಜ್ರ ಸಾಯಕ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೮।।
ವಿದ್ಮಾ ತಮುತ್ಸಂ ಯತ ಆ ಬಭೂಥ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೯।।
ಪ್ರಿಯಂ ತೇ ನಾಮ ಸಹುರೇ ಗೃಣೀಮಸಿ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೦।।
ಅಸ್ಮಾಕಂ ಮನ್ಯೋ ಅಧಿಪಾ ಭವೇಹ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೧।।
ವಿಜೇಷಕೃದಿಂದ್ರ, ಇವಾನವಬ್ರವಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೨।।
ದ್ಯುಮಂತಂ ಘೋಷಂ ವಿಜಯಾಯ ಕೃಣ್ಮಹೇ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೩।।

।। मन्युसूक्त पुनश्चरण क्रमः ।।

ಅಕೃತ್ತರುಕ್ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ ವಯಂ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೪।।
ವಿಶಂವಿಶಂ ಯುಧಯೇ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೫।।
ಏಕೋ ಬಹೂನಾಮಸಿ ಮನ್ಯವೀಳಿತಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೬।।
ವಶೀ ವಶಂ ನಯಸ ಏಕಜ ತ್ವಮ್
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೭।।
ಉಗ್ರಂ ತೇ ಪಾಜೋ ನನ್ವಾ ರುರುಧ್ರೇ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೮।।
ರುಜನ್ ಮೃಣನ್ ಪ್ರಮೃಣನ್ ಪ್ರೇಹಿ ಶತ್ರೂನ್
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೯।।
ಸಹಸ್ವ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಮಾತಿಮಸ್ಮೇ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨೦।।
ಓಜೋ ಮಿಮಾನೋ ವಿ ಮೃಧೋ ನುದಸ್ವ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨೧।।
ಹತ್ವಾಯ ಶತ್ರೂನ್ ವಿಭಜಸ್ವ ವೇದಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨೨।।
ಸೇನಾನೀರ್ನಃ ಸಹುರೇ ಹೂತ ಏಧಿ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨೩।।
ಅಗ್ನಿರಿವ ಮನ್ಯೋ ತ್ವಿಷಿತಃ ಸಹಸ್ವ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨೪।।
ಅಭಿ ಪ್ರಯಂತು ನರೋ ಅಗ್ನಿರೂಪಾಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨೫।।
ತಿಗ್ಮೇಷವ ಆಯುಧಾ ಸಂಶಿಶಾನಾ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨೬।।
ಹರ್ಷಮಾಣಾಸೋ ಧೃಷಿತಾ ಮರುತ್ವಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨೭।।

ತ್ವಯಾ ಮನ್ಯೋ ಸರಥಮಾರು ಜಂತಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೨೮||
ಉಭಾ ಉಪಾಂಶು ಪ್ರಥಮಾ ಪಿಬಾವ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೨೯||
ಜುಹೋಮಿ ತೇ ಧರುಣಂ ಮಧ್ವೋ ಅಗ್ರಮ್
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೩೦||
ಅಧಾ ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಂ ಘನಾವ ಭೂರಿ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೩೧||
ಅಭಿ ಪ್ರೇಹಿ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಭವಾ ಮೇ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೩೨||
ಹನಾವ ದಸ್ಯೂರುತ ಬೋಧ್ಯಾಪೇಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೩೩||
ಮನ್ಯೋ ವಜ್ರಿನ್ನಭಿ ಮಾಮಾ ವವೃತ್ಸ್ವ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೩೪||
ಪ್ರತೀಚೀನಃ ಸಹುರೇ ವಿಶ್ವಧಾಯಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೩೫||
ಅಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮ್ಯುಪ ಮೇ ಹ್ಯರ್ವಾಙ್
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೩೬||
ಸ್ವಾತನೂರ್ಬಲದೇಯಾಯ ಮೇಹಿ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೩೭||
ತಂತ್ವಾ ಮನ್ಯೋ ಅಕ್ರತುರ್ಜಿಹೀಳಾಹಂ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೩೮||
ತವ ಕ್ರತ್ವಾ ತವಿಷಸ್ಯ ಪ್ರಚೇತಃ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೩೯||
ಅಭಾಗಃ ಸನ್ನಪ ಪರೇತೋ ಅಸ್ಮಿ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೪೦||
ಅಸ್ಮಾಸ್ವೋಜಃ ಪೃತನಾಸು ಧೇಹಿ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೪೧||

।। मन्युसूक्त पुनश्चरण क्रमः ।।

ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಿಃ ಸ ಹುರಿಃ ಸಹಾವಾನ್

ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೪೨॥

ಸ್ವಯಂ ಭೂರ್ಭಾಮೋ ಅಭಿಮಾತಿಷಾಹಃ

ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೪೩॥

ತ್ವಂ ಹಿ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಭೂತ್ಯೋಜಾಃ

ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೪೪॥

ವಿಶ್ವಾವಸೂನ್ಯಾ ಭರಾತ್ವಂ ನಃ

ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೪೫॥

ಅಮಿತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹಾ ದಸ್ಯುಹಾ ಚ

ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೪೬॥

ತಪಸಾ ಯುಜಾ ವಿ ಜಹಿ ಶತ್ರೂನ್

ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೪೭॥

ಅಭೀಹಿ ಮನ್ಯೋ ತವಸಸ್ತವೀಯಾನ್

ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೪೮॥

ಪಾಹಿ ನೋ ಮನ್ಯೋ ತಪಸಾ ಸಜೋಷಾಃ

ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೪೯॥

ಮನ್ಯುಂ ವಿಶ ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾಃ

ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೫೦॥

ಮನ್ಯುರ್ ಹೋತಾ ವರುಣೋ ಜಾತವೇದಾಃ

ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೫೧॥

ಮನ್ಯುರಿಂದ್ರೋ ಮನ್ಯುರೇವಾಸ ದೇವಃ

ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೫೨॥

ಸಹಸ್ಕೃತೇನ ಸಹಸಾ ಸಹಸ್ವತಾ

ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೫೩॥

ಸಾಹ್ಯಾಮ ದಾಸಮಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ

ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೫೪॥

ಸಹ ಓಜಃ ಪುಷ್ಯತಿ ವಿಶ್ವಮಾನುಷಕ್

ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೫೫॥

ಯಸ್ತೇ ಮನ್ಯೋಽವಿಧದ್ವಜ್ರ ಸಾಯಕ
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೫೬||

|| ಅಥ ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮೇಣ ಅರ್ಧರ್ಚಶಃ ಪುನಶ್ಚರಣಮ್ ||

ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೧||

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ |
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೨||

ಕೃತ್ವಾ ನೋ ಮನ್ಯೋ ಸಹ ಮೇದ್ಯೇಧಿ
ಮಹಾಧನಸ್ಯ ಪುರುಹೂತ ಸಂಸೃಜಿ
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೩||

ಆಭೂತ್ಯಾ ಸಹಜಾ ವಜ್ರ ಸಾಯಕ
ಸಹೋ ಬಿಭರ್ಷ್ಯಭಿಭೂತ ಉತ್ತರಮ್ |
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೪||

ಪ್ರಿಯಂ ತೇ ನಾಮ ಸಹುರೇ ಗೃಣೀಮಸಿ
ವಿದ್ಮಾ ತಮುತ್ಸಂ ಯತ ಆ ಬಭೂಥ
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ||೫||

।। मन्युसूक्त पुनश्चरण क्रमः ।।

ವಿಜೇಷಕೃದಿಂದ್ರ ಇವಾನವಬ್ರವೋ(ಽ)ಽಸ್ಮಾಕಂ
ಸ್ಮಾಕಂ ಮನ್ಯೋ ಅಧಿಪಾ ಭವೇಹ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೬।।

ಅಕೃತ್ತರುಕ್ಷಯಾ ಯುಜಾ ವಯಂ
ದ್ಯುಮಂತಂ ಘೋಷಂ ವಿಜಯಾಯ ಕೃಣ್ಮಹೇ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೭।।

ಏಕೋ ಬಹೂನಾಮಸಿ ಮನ್ಯವೀಳಿತೋ
ವಿಶಂವಿಶಂ ಯುಧಯೇ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೮।।

ಉಗ್ರಂ ತೇ ಪಾಜೋ ನನ್ವಾ ರುರುಧ್ರೇ
ವಶೀ ವಶಂ ನಯಸ ಏಕಜ ತ್ವಮ್ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೯।।

ಸಹಸ್ವ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಮಾತಿಮಸ್ಮೇ
ರುಜನ್ ಮೃಣನ್ ಪ್ರಮೃಣನ್ ಪ್ರೇಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೦।।

ಹತ್ವಾಯ ಶತ್ರೂನ್ ವಿಭಜಸ್ವ ವೇದ
ಓಜೋ ಮಿಮಾನೋ ವಿ ಮೃಧೋ ನುದಸ್ವ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೧।।

ಅಗ್ನಿರಿವ ಮನ್ಯೋ ತ್ವಿಷಿತಃ ಸಹಸ್ವ
ಸೇನಾನೀರ್ನಃ ಸಹುರೇ ಹೂತ ಏಧಿ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೨॥

ತಿಗ್ಮೇಷವ ಆಯುಧಾ ಸಂಶಿಶಾನಾ
ಅಭಿ ಪ್ರಯಂತು ನರೋ ಅಗ್ನಿರೂಪಾಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೩॥

ತ್ವಯಾ ಮನ್ಯೋ ಸರಥಮಾರು ಜಂತೋ
ಹರ್ಷಮಾಣಾಸೋ ಧೃಷಿತಾ ಮರುತ್ವಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೪॥

ಜುಹೋಮಿ ತೇ ಧರುಣಂ ಮಧ್ವೋ ಅಗ್ರೆ
ಮುಭಾ ಉಪಾಂಶು ಪ್ರಥಮಾ ಪಿಬಾವ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೫॥

ಅಭಿ ಪ್ರೇಹಿ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಭವಾ
ಮೇಽಧಾ ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಂ ಘನಾವ ಭೂರಿ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೬॥

ಮನ್ಯೋ ವಜ್ರಿನ್ನಭಿ ಮಾಮಾ ವವೃತ್ಸ್ವ
ಹನಾವ ದಸ್ಯೂಁರುತ ಬೋಧ್ಯಾಪೇಃ
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೭॥

|| मन्युसूक्त पुनश्चरण क्रमः ||

ಅಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮ್ಯುಪ ಮೇಹ್ಯರ್ವಾಙ್
ಪ್ರತೀಚೀನಃ ಸಹುರೇ ವಿಶ್ವಧಾಯಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೮॥

ತಂತ್ವಾ ಮನ್ಯೋ ಅಕ್ರತುರ್ಜಿಹೀಳಾಹಂ
ಸ್ವಾತನೂರ್ಬಲದೇಯಾಯ ಮೇಹಿ
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೯॥

ಅಭಾಗಃ ಸನ್ನಪ ಪರೇತೋ ಅಸ್ಮಿ
ತವ ಕೃತ್ವಾ ತವಿಷಸ್ಯ ಪ್ರಚೇತಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೦॥

ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಿಃ ಸ ಹುರಿಃ ಸಹಾವಾ
ನಸ್ಮಾಸ್ವೋಜಃ ಪೃತನಾಸು ಧೇಹಿ
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೧॥

ತ್ವಂ ಹಿ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಭೂತ್ಯೋಜಾಃ
ಸ್ವಯಂ ಭೂರ್ಭಾಮೋ ಅಭಿಮಾತಿಷಾಹಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೨॥

ಅಮಿತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹಾ ದಸ್ಯುಹಾ ಚ
ವಿಶ್ವಾವಸೂನ್ಯಾ ಭರಾತ್ವಂ ನಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೩॥

ಅಭೀಹಿ ಮನ್ಯೋ ತವಸಸ್ತವೀಯಾನ್
ತಪಸಾ ಯುಜಾ ವಿ ಜಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೪॥

ಮನ್ಯುಂ ವಿಶ ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾಃ
ಪಾಹಿ ನೋ ಮನ್ಯೋ ತಪಸಾ ಸಜೋಷಾಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು

ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೫॥
ಮನ್ಯುರಿಂದ್ರೋ ಮನ್ಯುರೇವಾಸ ದೇವೋ

ಮನ್ಯುರ್ ಹೋತಾ ವರುಣೋ ಜಾತವೇದಾಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೬॥

ಸಾಹ್ಯಾಮ ದಾಸಮಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ
ಸಹಸ್ಕೃತೇನ ಸಹಸಾ ಸಹಸ್ವತಾ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೭॥

ಯಸ್ತೇ ಮನ್ಯೋಽವಿಧದ್ವಜ್ರ ಸಾಯಕ
ಸಹ ಓಜಃ ಪುಷ್ಯತಿ ವಿಶ್ವಮಾನುಷಕ್ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು
ಶತ್ರವಃ ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೮॥

॥ ಅಥ ವ್ಯುತ್ಕ್ರಮೇಣ ಋಕ್‌ಶಃ ಪುನಶ್ಚರಣಮ್ ॥

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧॥

।। मन्युसूक्त पुनश्चरण क्रमः ।।

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨।।

ಆಭೂತ್ಯಾ ಸಹಜಾ ವಜ್ರ ಸಾಯಕ
ಸಹೋ ಬಿಭರ್ಷ್ಯಭಿಭೂತ ಉತ್ತರಮ್ ।
ಕೃತ್ವಾ ನೋ ಮನ್ಯೋ ಸಹ ಮೇದ್ಯೇಧಿ
ಮಹಾಧನಸ್ಯ ಪುರುಹೂತ ಸಂಸೃಜಿ ।।೩।।

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೪।।

ವಿಜೇಷಕೃದಿಂದ್ರ ಇವಾನವಬ್ರವೋ(ಽ)ಸ್ಮಾ
ಕಂ ಮನ್ಯೋ ಅಧಿಪಾ ಭವೇಹ ।
ಪ್ರಿಯಂ ತೇ ನಾಮ ಸಹುರೇ ಗೃಣೀಮಸಿ
ವಿದ್ಮಾ ತಮುತ್ಸಂ ಯತ ಆ ಬಭೂಥ ।।೫।।

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೬।।

ಏಕೋ ಬಹೂನಾಮಸಿ ಮನ್ಯವೀಳಿತೋ
ವಿಶಂವಿಶಂ ಯುಧಯೇ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ ।
ಅಕೃತ್ತರುಕ್ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ ವಯಂ
ದ್ಯುಮಂತಂ ಘೋಷಂ ವಿಜಯಾಯ ಕೃಣ್ಮಹೇ ।।೭।।

।। ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತ ಪುನಶ್ಚರಣ ಕ್ರಮಃ ।।

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೮।।

ಸಹಸ್ವ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಮಾತಿಮಸ್ಮೇ
ರುಜನ್ ಮೃಣನ್ ಪ್ರಮೃಣನ್ ಪ್ರೇಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಉಗ್ರಂ ತೇ ಪಾಜೋ ನನ್ವಾ ರುರುಧ್ರೇ
ವಶೀ ವಶಂ ನಯಸ ಏಕಜ ತ್ವಮ್ ।।೯।।

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೦।।

ಅಗ್ನಿರಿವ ಮನ್ಯೋ ತ್ವಿಷಿತಃ ಸಹಸ್ವ
ಸೇನಾನೀರ್ನಃ ಸಹುರೇ ಹೂತ ಏಧಿ ।
ಹತ್ವಾಯ ಶತ್ರೂನ್ ವಿಭಜಸ್ವ ವೇದ
ಓಜೋ ಮಿಮಾನೋ ವಿ ಮೃಧೋ ನುದಸ್ವ ।।೧೧।।

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೨।।

ತ್ವಯಾ ಮನ್ಯೋ ಸರಥಮಾರು ಜಂತೋ
ಹರ್ಷಮಾಣಾಸೋ ಧೃಷಿತಾ ಮರುತ್ವಃ ।
ತಿಗ್ಮೇಷವ ಆಯುಧಾ ಸಂಶಿಶಾನಾ
ಅಭಿ ಪ್ರಯಂತು ನರೋ ಅಗ್ನಿರೂಪಾಃ ।।೧೩।।

॥ मन्युसूक्त पुनश्चरण क्रमः ॥

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೪॥

ಅಭಿ ಪ್ರೇಹಿ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಭವಾಮೇಽಧಾ
ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಂ ಘನಾವ ಭೂರಿ ।
ಜುಹೋಮಿ ತೇ ಧರುಣಂ ಮಧ್ವೋ ಅಗ್ರ
ಮುಭಾ ಉಪಾಂಶು ಪ್ರಥಮಾ ಪಿಬಾವ ॥೧೫॥

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೬॥

ಅಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮ್ಯುಪ ಮೇ ಹ್ಯರ್ವಾಙ್
ಪ್ರತೀಚೀನಃ ಸಹುರೇ ವಿಶ್ವಧಾಯಃ ।
ಮನ್ಯೋ ವಜ್ರಿನ್ನಭಿ ಮಾಮಾ ವವೃತ್ಸ್ವ
ಹನಾವ ದಸ್ಯೂಁರುತ ಬೋಧ್ಯಾಪೇಃ ॥೧೭॥

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೧೮॥

ಅಭಾಗಃ ಸನ್ನಪ ಪರೇತೋ ಅಸ್ಮಿ
ತವ ಕೃತ್ವಾ ತವಿಷಸ್ಯ ಪ್ರಚೇತಃ ।
ತಂತ್ವಾ ಮನ್ಯೋ ಅಕ್ರತುರ್ಜಿಹೀಳಾಹಂ
ಸ್ವಾತನೂರ್ಬಲದೇಯಾಯ ಮೇಹಿ ॥೧೯॥

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೦॥

ತ್ವಂ ಹಿ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಭೂತ್ಯೋಜಾಃ
ಸ್ವಯಂ ಭೂರ್ಭಾಮೋ ಅಭಿಮಾತಿಷಾಹಃ ।
ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಿಃ ಸ ಹುರಿಃ ಸಹಾವಾ
ನಸ್ಮಾಸ್ವೋಜಃ ಪೃತನಾಸು ಧೇಹಿ ॥೨೧॥

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೨॥

ಅಭೀಹಿ ಮನ್ಯೋ ತವಸಸ್ತವೀಯಾನ್
ತಪಸಾ ಯುಜಾ ವಿ ಜಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಅಮಿತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹಾ ದಸ್ಯುಹಾ ಚ
ವಿಶ್ವಾವಸೂನ್ಯಾ ಭರಾತ್ವಂ ನಃ ॥೨೩॥

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ॥೨೪॥

ಮನ್ಯುರಿಂದ್ರೋ ಮನ್ಯುರೇವಾಸ ದೇವೋ
ಮನ್ಯುರ್ ಹೋತಾ ವರುಣೋ ಜಾತವೇದಾಃ ।
ಮನ್ಯುಂ ವಿಶ ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾಃ
ಪಾಹಿ ನೋ ಮನ್ಯೋ ತಪಸಾ ಸಜೋಷಾಃ ॥೨೫॥

।। मन्युसूक्त पुनश्चरण क्रमः ।।

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨೬।।

ಯಸ್ತೇ ಮನ್ಯೋಽವಿಧದ್ವಜ್ರ ಸಾಯಕ
ಸಹ ಓಜಃ ಪುಷ್ಯತಿ ವಿಶ್ವಮಾನುಷಕ್ ।
ಸಾಹ್ಯಾಮ ದಾಸಮಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ
ಸಹಸ್ಕೃತೇನ ಸಹಸಾ ಸಹಸ್ವತಾ ।।೨೭।।

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೨೮।।

।। ಪುನರೇಕವಾರಂ ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತ ಪಠನೀಯಃ ।।

ಯಸ್ತೇ ಮನ್ಯೋಽವಿಧದ್ವಜ್ರ ಸಾಯಕ
ಸಹ ಓಜಃ ಪುಷ್ಯತಿ ವಿಶ್ವಮಾನುಷಕ್ ।
ಸಾಹ್ಯಾಮ ದಾಸಮಾರ್ಯಂ ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ
ಸಹಸ್ಕೃತೇನ ಸಹಸಾ ಸಹಸ್ವತಾ ।।೧।।

ಮನ್ಯುರಿಂದ್ರೋ ಮನ್ಯುರೇವಾಸ ದೇವೋ
ಮನ್ಯುರ್ ಹೋತಾ ವರುಣೋ ಜಾತವೇದಾಃ ।
ಮನ್ಯುಂ ವಿಶ ಈಳತೇ ಮಾನುಷೀರ್ಯಾಃ
ಪಾಹಿ ನೋ ಮನ್ಯೋ ತಪಸಾ ಸಜೋಷಾಃ ।।೨।।

ಅಭೀಹಿ ಮನ್ಯೋ ತವಸಸ್ತವೀಯಾನ್
ತಪಸಾ ಯುಜಾ ವಿ ಜಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಅಮಿತ್ರಹಾ ವೃತ್ರಹಾ ದಸ್ಯುಹಾ ಚ
ವಿಶ್ವಾವಸೂನ್ಯಾ ಭರಾತ್ವಂ ನಃ ।।೩।।

ತ್ವಂ ಹಿ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಭೂತ್ಯೋಜಾಃ
ಸ್ವಯಂ ಭೂರ್ಭಾಮೋ ಅಭಿಮಾತಿಷಾಹಃ ।
ವಿಶ್ವಚರ್ಷಣಿಃ ಸ ಹುರಿಃ ಸಹಾವಾ
ನಸ್ಮಾಸ್ವೋಜಃ ಪೃತನಾಸು ಧೇಹಿ ।।೪।।

ಅಭಾಗಃ ಸನ್ನಪ ಪರೇತೋ ಅಸ್ಮಿ
ತವ ಕೃತ್ವಾ ತವಿಷಸ್ಯ ಪ್ರಚೇತಃ ।
ತಂತ್ವಾ ಮನ್ಯೋ ಅಕ್ರತುರ್ಜಿಹೀಳಾಹಂ
ಸ್ವಾತನೂರ್ಬಲದೇಯಾಯ ಮೇಹಿ ।।೫।।

ಅಯಂ ತೇ ಅಸ್ಮ್ಯುಪ ಮೇ ಹ್ಯರ್ವಾಙ್
ಪ್ರತೀಚೀನಃ ಸಹುರೇ ವಿಶ್ವಧಾಯಃ ।
ಮನ್ಯೋ ವಜ್ರಿನ್ನಭಿ ಮಾಮಾ ವವೃತ್ಸ್ವ
ಹನಾವ ದಸ್ಯೂಁರುತ ಬೋಧ್ಯಾಪೇಃ ।।೬।।

ಅಭಿ ಪ್ರೇಹಿ ದಕ್ಷಿಣತೋ ಭವಾಮೇಽಧಾ
ವೃತ್ರಾಣಿ ಜಂ ಘನಾವ ಭೂರಿ ।
ಜುಹೋಮಿ ತೇ ಧರುಣಂ ಮಧ್ವೋ ಅಗ್ರ
ಮುಭಾ ಉಪಾಂಶು ಪ್ರಥಮಾ ಪಿಬಾವ ।।೭।।

ತ್ವಯಾ ಮನ್ಯೋ ಸರಥಮಾರು ಜಂತೋ
ಹರ್ಷಮಾಣಾಸೋ ಧೃಷಿತಾ ಮರುತ್ವಃ ।
ತಿಗ್ಮೇಷವ ಆಯುಧಾ ಸಂಶಿಶಾನಾ
ಅಭಿ ಪ್ರಯಂತು ನರೋ ಅಗ್ನಿರೂಪಾಃ ।।೮।।

ಅಗ್ನಿರಿವ ಮನ್ಯೋ ತ್ವಿಷಿತಃ ಸಹಸ್ವ
ಸೇನಾನೀರ್ನಃ ಸಹುರೇ ಹೂತ ಏಧಿ ।
ಹತ್ವಾಯ ಶತ್ರೂನ್ ವಿಭಜಸ್ವ ವೇದ
ಓಜೋ ಮಿಮಾನೋ ವಿ ಮೃಧೋ ನುದಸ್ವ ।।೯।।

।। मन्युसूक्त पुनश्चरण क्रमः ।।

ಸಹಸ್ವ ಮನ್ಯೋ ಅಭಿಮಾತಿಮಸ್ಮೇ
ರುಜನ್ ಮೃಣನ್ ಪ್ರಮೃಣನ್ ಪ್ರೇಹಿ ಶತ್ರೂನ್ ।
ಉಗ್ರಂ ತೇ ಪಾಜೋ ನನ್ವಾ ರುರುಧ್ರೇ
ವಶೀ ವಶಂ ನಯಸ ಏಕಜ ತ್ವಮ್ ।।೧೦।।

ಏಕೋ ಬಹೂನಾಮಸಿ ಮನ್ಯವೀಳಿತೋ
ವಿಶಂವಿಶಂ ಯುಧಯೇ ಸಂ ಶಿಶಾಧಿ ।
ಅಕೃತ್ತರುಕ್ತ್ವಯಾ ಯುಜಾ ವಯಂ
ದ್ಯುಮಂತಂ ಘೋಷಂ ವಿಜಯಾಯ ಕೃಣ್ಮಹೇ ।।೧೧।।

ವಿಜೇಷಕೃದಿಂದ್ರ ಇವಾನವಬ್ರವೋ(ಓ)ಽ
ಸ್ಮಾಕಂ ಮನ್ಯೋ ಅಧಿಪಾ ಭವೇಹ ।
ಪ್ರಿಯಂ ತೇ ನಾಮ ಸಹುರೇ ಗೃಣೀಮಸಿ
ವಿದ್ಮಾ ತಮುತ್ಸಂ ಯತ ಆ ಬಭೂಥ ।।೧೨।।

ಆಭೂತ್ಯಾ ಸಹಜಾ ವಜ್ರ ಸಾಯಕ
ಸಹೋ ಬಿಭರ್ಷ್ಯಭಿಭೂತ ಉತ್ತರಮ್ ।
ಕೃತ್ವಾ ನೋ ಮನ್ಯೋ ಸಹ ಮೇದ್ಯೇಧಿ
ಮಹಾಧನಸ್ಯ ಪುರುಹೂತ ಸಂಸೃಜಿ ।।೧೩।।

ಸಂಸೃಷ್ಟಂ ಧನಮುಭಯಂ ಸಮಾಕೃತ
ಮಸ್ಮಭ್ಯಂ ದತ್ತಾಂ ವರುಣಶ್ಚ ಮನ್ಯುಃ ।
ಭಿಯಂ ದಧಾನಾ ಹೃದಯೇಷು ಶತ್ರವಃ
ಪರಾಜಿತಾ ಸೋ ಅಪ ನಿಲಯಂತಾಮ್ ।।೧೪।।

(ಧ್ಯಾನ-ಪಂಚಾಗನ್ಯಾಸ-ಋಷಿಚ್ಛಂದೋದೇವತಾಃ ಉಕ್ತ್ವಾ
ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ)

ಯಸ್ಯಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃ ಹೂಮಃ ಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಂ ।
ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ।

॥ ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತ ಪುನಶ್ಚರಣ ಕ್ರಮಃ ॥

ಅನೇನ ಮನ್ಯುಸೂಕ್ತಮಂತ್ರಪುನಶ್ಚರಣ/ಪಾರಾಯಣ ಕ್ರಮೇಣ ಮನುನಾಮಕ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಅನಂತ ಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಾತ್ಮಕ, ಶ್ರೀಮನ್ಯುನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹಾತ್ಮಕ ಮಧ್ವಪತಿ ಶ್ರೀಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಾಽಭಿನ್ನ ಶ್ರೀಸೀತಾರಾಮಚಂದ್ರಾಽಭಿನ್ನ ಮಧ್ವೇಶ ವೇದವ್ಯಾಸ ಹಯವದನ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ।

॥ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಮಧ್ಯೇ ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರ ಸ್ವರ ವರ್ಣಲೋಪ ಸರ್ವದೋಷಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ನಾಮತ್ರಯ ಮಹಾಮಂತ್ರ ಜಪಂ ಕರಿಷ್ಯೇ

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ।

ಅನಂತಾಯ ನಮಃ ।

ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । (ಇತಿ ದ್ವಿವಾರಂ ಪಠೇತ್)

ಅಚ್ಯುತಾನಂತಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ।

॥ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು॥

ಅಧ್ಯಾಯ 1

ಯಜುರ್ವೇದೀಯ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಂ

ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಮ್

॥ ಶ್ರೀ ॥

॥ ಓಂ ॥

॥ ಶ್ರೀಹರಯೇ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ॥

** (ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ ಅಥವಾ ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು)*

ಅಪವಿತ್ರಃ ಪವಿತ್ರೋ ವಾ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಂ ಗತೋಽಪಿ ವಾ ।

ಯಃ ಸ್ಮರೇತ್ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ಸ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಶುಚಿಃ ॥

1. ಆಚಮನಮ್

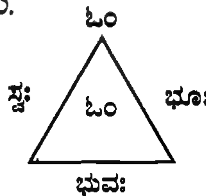
1. ಓಂ ಶ್ರೀಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ।
2. ಓಂ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ।

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ :

* *ಸ್ನಾನಾನಂತರ ಗೋಪೀಚಂದನ ಮುದ್ರಾದಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂತು ಆಚಮನ ಉದಕದಲ್ಲಿ ಬಲಗೈ ಮಧ್ಯಮ ಬೆರಳಿನಿಂದ ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರ ಬರೆದು ಉದ್ದಿನಕಾಳು ಮುಳುಗುವಷ್ಟು ಜಲವನ್ನು ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು 'ಓಂ ಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ' 'ಓಂ ಶ್ರೀ ನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ' 'ಓಂ ಶ್ರೀ ಮಾಧವಾಯ*

3. **ಓಂ ಶ್ರೀಮಾಧವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ।**
   (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪ್ರತಿ ಸಾರಿ ಬ್ರಾಹ್ಮತೀರ್ಥದಿಂದ ಉದ್ಧರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು)
4. **ಓಂ ಶ್ರೀಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ।**
   (ಬಲಗೈಯಿಂದ ಎಡಗೈ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು),
5. **ಓಂ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ ।**
   (ಎಡಗೈಯಿಂದ ಬಲಗೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು),
6. **ಓಂ ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ ।**
   (ಮೇಲಿನ ತುಟಿಯನ್ನು ತರ್ಜನಿ ಬೆರಳ ಪಕ್ಕದಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
7. **ಓಂ ಶ್ರೀತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ ।**
   (ಕೆಳಗಿನ ತುಟಿಯನ್ನು ತರ್ಜನಿ ಬೆರಳ ಪಕ್ಕದಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
8. **ಓಂ ಶ್ರೀವಾಮನಾಯ ನಮಃ ।**
   (ಬಲ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಅಂಗೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
9. **ಓಂ ಶ್ರೀಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ ।**
   (ಎಡ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಅಂಗೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
10. **ಓಂ ಶ್ರೀಹೃಷಿಕೇಶಾಯ ನಮಃ ।**
   (ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಣ ಮಾಡಬೇಕು),

ಸ್ವಾಹಾ' ಎಂದು ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಮೂರಾವರ್ತಿ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣನ ಬಲಗೈ ಅಂಗುಷ್ಠ ಮೂಲ ಬ್ರಹ್ಮತೀರ್ಥ ಸ್ಥಾನವು. ಆಚಮನ ಉದಕದಲ್ಲಿ ಬರೆಯಬೇಕಾದ ಈ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಬಲಗೈ ಮಧ್ಯದ ಅಂಗುಲಿಯಿಂದ ಬರೆಯಬೇಕು.

ಮೊದಲು ಉದಕದಲ್ಲಿ ತ್ರಿಕೋಣವನ್ನು ಬರೆದು, ಅದರ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ 'ಓಂ ಕಾರವನ್ನು ಕೋನ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಹೃತಿಗಳನ್ನು ('ಭೂಃ' 'ಭುವಃ' 'ಸ್ವಃ') ಕೋನಾಗ್ರದಲ್ಲಿ 'ಓಂ' ಕಾರವನ್ನು ಬರೆದು ನಂತರ ಆ ಉದಕವನ್ನು ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು.

11. ಓಂ ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ ।

(ಎರಡು ಕಾಲಿನ ಮಂಡಿಗಳನ್ನು ಬಲಗೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು)

12. ಓಂ ಶ್ರೀದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ ।

(ಜುಟ್ಟನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

13. ಓಂ ಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ ।

(ಮೂಗಿನ ತುದಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಬೆರಳಿನ ಹಿಂಭಾಗದ ಗೆಣ್ಣಿನಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

14. ಓಂ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ।

(ಬಲಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಯನ್ನು ಮೂಲವನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಠ ತರ್ಜನಿಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

15. ಓಂ ಶ್ರೀಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ ।

(ಎಡ ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಯನ್ನು ಮೂಲವನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಠ ತರ್ಜನಿಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

16. ಓಂ ಶ್ರೀಅನಿರುದ್ಧಾಯ ನಮಃ ।

(ಬಲದ ಕಣ್ಣನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಟ ಮಧ್ಯಮ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

17. ಓಂ ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ ।

(ಎಡದ ಕಣ್ಣನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಟ ಮಧ್ಯಮ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

18. ಓಂ ಶ್ರೀಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ ।

(ಬಲ ಕಿವಿಯನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಠ ಅನಾಮಿಕ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

19. ಓಂ ಶ್ರೀನಾರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ।

(ಎಡ ಕಿವಿಯನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಠ ಅನಾಮಿಕ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

20. ಓಂ ಶ್ರೀಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ।

(ನಾಭಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಠ ಕನಿಷ್ಠಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

21. ಓಂ ಶ್ರೀಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ । *(ಹೃದಯವನ್ನು ಅಂಗೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),*

22. ಓಂ ಶ್ರೀಉಪೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । *(ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),*

23. ಓಂ ಶ್ರೀಹರಯೇ ನಮಃ ।

(ಬಲ ಭುಜವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

24. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ।

(ಎಡ ಭುಜವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

2. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ

ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸಪ್ತಾನಾಂ ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ – ಜಮದಗ್ನಿ – ಭರದ್ವಾಜ– – ಗೌತಮ–ಅತ್ರಿ–ವಸಿಷ್ಠ– ಕಶ್ಯಪಾ ಋಷಯಃ । ಅಗ್ನಿ– ವಾಯು –ಆದಿತ್ಯ– ಬೃಹಸ್ಪತಿ–ವರುಣ–ಇಂದ್ರ–ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರೀ–ಉಷ್ಣಿಕ್ – ಅನುಷ್ಟುಪ್ – ಬೃಹತೀ– ಪಂಕ್ತಿ – ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ – ಜಗತ್ಯಃ ಛಂದಾಂಸಿ । ಗಾಯತ್ರೀ ಶಿರಸಃ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಿಃ । ಬ್ರಹ್ಮ– ಅಗ್ನಿ– ವಾಯು–ಆದಿತ್ಯಾ ದೇವತಾಃ । ಯಜುಃ ಛಂದಃ । ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥*

---

* ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಮಂತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಋಷಿ–ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಪ್ರಧಾನ ಋಷಿಗಳಾದ ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವ – ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾ–ಸರಸ್ವತೀ, ವಾಯು–ಭಾರತೀ, ಗರುಡ–ಸೌಪರ್ಣೀ, ಸೂರ್ಯ–ಸಂಜ್ಞಾ ಮೊದಲಾದ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸಮಗ್ರವಾದ ಯಜುರ್ವೇದಕ್ಕೆ ಸೂರ್ಯನು ಋಷಿಯಾಗಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯಬೇಕು. ಪರಮಾತ್ಮ ಎಲ್ಲ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೂ ಪ್ರಧಾನ ದೇವತೆ ಎಂದು ಸ್ಮರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅರ್ಥ :

ಓಂ = ಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಓಂಕಾರ ವಾಚ್ಯನು, ಭೂಃ = ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನಾದವನು, ಭುವಃ = ನಿರವಧಿಕ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನು, ಸ್ವಃ = ಸುಖ ಸ್ವರೂಪನು, ಮಹಃ = ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವನು, ಜನಃ = ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತನು, ತಪಃ = ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು, ಸತ್ಯಂ = ಮುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ನಿಯಾಮಕನು.

ಯಃ = ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನು, ನಃ = ನಮ್ಮಗಳ, ಧಿಯಃ = ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು, ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ = ಪ್ರೇರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೋ, ತಸ್ಯ = ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ, ಸವಿತುಃ = ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಅಷ್ಟಕರ್ತೃವಾದ, ದೇವಸ್ಯ = ಕ್ರೀಡಾದಿ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾದ, ವರೇಣ್ಯಂ = ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಭಜನೀಯನಾದಂಥಾ, ಭರ್ಗಃ = ಕ್ರೀಡಾದಿ ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ಧೀಮಹಿ = ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ಇದು ಗಾಯತ್ರೀ ಶಿರಸ್ಸು : ಆಪಃ = ಆಪಶ್ಯಬ್ಧವಾಚ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು,

[1]ಓಂ ಭೂಃ । [2]ಓಂ ಭುವಃ । [3]ಓಗ್ಂ ಸುವಃ । [4]ಓಂ ಮಹಃ । [5]ಓಂ ಜನಃ । [6]ಓಂ ತಪಃ । [7]ಓಗ್ಂ ಸತ್ಯಂ ॥

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ಓಮಾಪೋ ಜ್ಯೋತೀರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರೋಮ್॥

ಜ್ಯೋತಿಃ = ಪ್ರಕಾಶರೂಪನು, ರಸಃ = ಸಾರಭೂತನು ಅಥವಾ ಆನಂದರೂಪನು, ಅಮೃತಂ = ನಾಶರಹಿತನು, ಭೂಃ = ಗುಣಪೂರ್ಣನು, ಭುವಃ = ನಿರವಧಿಕ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನು, ಸ್ವಃ = ಸುಖಸ್ವರೂಪನು, ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮ = ಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ಧೀಮಹಿ = ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುತ್ತೇವೆ.

ವಿವರಣೆ :

ಇದು ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಂತ್ರವು. ಇದಕ್ಕೆ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ಋಷಿದೇವತಾ, ದೇವೀಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು, ಈ ಮಂತ್ರದ ಫಲವೇನೆಂದರೆ. ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಪಾಪವು ಪ್ರಾತಸ್ಸಂಧ್ಯಾ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂದಲೂ, ಹಗಲು ಮಾಡಿದ ಪಾಪವು, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಸಾಯಂಕಾಲ ಸಂಧ್ಯಾ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮದಿಂದಲೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆಂದು ಪ್ರಮಾಣಗಳು ಇವೆ.

1–7 ಈ ಏಳಕ್ಕೂ ಸಪ್ತವ್ಯಾಹೃತಿಗಳೆಂದು ಹೆಸರು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲಿನ ಮೂರು ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ವ್ಯಾಹೃತಿಗಳೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಏಳನ್ನೂ ಸರ್ವದಾ 'ಓಂ'ಕಾರ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿಯೇ ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು. ಇವು ಪರಬ್ರಹ್ಮ ವಾಚಕಗಳು.

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೃಹಸ್ಥವಾನಪ್ರಸ್ಥಾಶ್ರಮಿಗಳು ಐದು ಬೆಟ್ಟುಗಳಿಂದ ಪ್ರಣವ (ಓಂ) ಮುದ್ರಾದಿಂದ ನಾಸಿಕಾಗ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕು. ಯತಿ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಗಳು ಪ್ರಣವ (ಓಂ) ಮುದ್ರಾದಿಂದ ಎಂದರೇ ಅನಾಮಿಕಾ ಅಂಗುಷ್ಠ ಕನಿಷ್ಠ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ನಾಸಿಕಾಗ್ರವನ್ನು ಹಿಡಿಯಬೇಕು.

3. ಸಂಕಲ್ಪ*

ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋರಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರವರ್ತ ಮಾನಸ್ಯ ಆದ್ಯಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯಪರಾರ್ಧೇ ಶ್ರೀಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ ವೈವಸ್ವತ-ಮನ್ವಂತರೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ಕಲಿಯುಗೇ, ಪ್ರಥಮ ಪಾದೇ, ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ, ಭರತವರ್ಷೇ, ಭರತಖಂಡೇ, ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ, ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಶಾಲೀವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ, ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ, ಅಸ್ಮಿನ್ವರ್ತಮಾನೇ ಚಾಂದ್ರಮಾನೇನ .... ಸಂವತ್ಸರೇ .... ಆಯನೇ .... ಋತೌ .... ಮಾಸೇ .... ಪಕ್ಷೇ........ ಶುಭತಿಥೌ .... ವಾಸರೇ..... ನಕ್ಷತ್ರೇ ಶುಭಯೋಗ ಶುಭಕರಣ ಏವಂಗುಣ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ, ಶುಭತಿಥೌ ಸೂರ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯೋಪಾಸನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಹೀಗೆ ದೇಶಕಾಲಾದಿಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು

4. ಮಾರ್ಜನಮ್ (ತುಲಸೀದಳದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)**

ಓಂ ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ತೃಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ । ಆಂಬರೀಷಃ । ಸಿಂಧುದ್ವೀಪ ಋಷಿಃ। ಆಪೋ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಮಾರ್ಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

(ಸಪ್ತಭಿಃ ಪಾದೈಃ ಶಿರಸಿ, ಅಷ್ಟಮೇನ ಪಾದಯೋಃ, ನವಮೇನ ಪುನಃ ಶಿರಸಿ)

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ :

ಸಂಕಲ್ಪ : ಸಂಕಲ್ಪ ಏಕೆ ಮಾಡಬೇಕು?

ಯಾವುದೇ ಕರ್ಮದ ಮೊದಲು ದೇಶಕಾಲಾದಿಗಳ ಸ್ಮರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಕರ್ಮವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿ ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಕರ್ಮದ ಪೂರ್ಣ ಫಲ ಲಭಿಸುವುದು. ಸಂಕಲ್ಪವಿಲ್ಲದೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅರ್ಧಫಲ ಲಭಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ :

ಮಾರ್ಜನ : ಮಾರ್ಜನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತುಲಸೀ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯದಿಂದ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ (ಪಾದದಲ್ಲಿ) ಹೃದಯ ಹಾಗೂ ಶಿರಸ್ಸುಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಒಂದು ವರ್ಷ ಮಾಡಿದ ಪಾಪ ನಿವೃತ್ತಿಯು ಮಾರ್ಜನದಿಂದಾಗುತ್ತದೆ.

ಓಂ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ ಮಯೋ ಭುವಃ । ತಾ ನ ಊರ್ಜೇ ದಧಾತನ। ಮಹೇ ರಣಾಯ ಚಕ್ಷಸೇ । ಯೋ ವಃ ಶಿವತಮೋ ರಸಃ । ತಸ್ಯ ಭಾಜಯತೇ ಹ ನಃ । ಉಶತೀರಿವ ಮಾತರಃ । ತಸ್ಮಾ ಅರಂ ಗಮಾಮ ವಃ । ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾಯ ಜಿನ್ವಥ । ಆಪೋ ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥

ಪ್ರಮಾಣ –

ನ ಯಸ್ತುಲಸೀಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲೇ ತು ಮಾರ್ಜನಂ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ರಾಕ್ಷಸಹೃತಂ ನರಕಂ ಚ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ॥
ಪಿತರೋ ನ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ನ ಪ್ರಶಂಸಂತಿ ದೇವತಾಃ ।
ತುಲಸೀಪತ್ರಗಲಿತಂ ಯತ್ತೋಯಂ ಶಿರಸಾ ವಹೇತ್ ।
ಗಂಗಾಪುಣ್ಯ ಮವಾಪ್ನೋತಿ ಶತಧೇನು ಫಲಂ ಲಭೇತ್ ॥

ಮಾರ್ಜನ ಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥ :

ಆಪಃ = ಉದಕಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳಿರಾ, ಹಿ = ಯಾವ ಕಾರಣ ದೆಶೆಯಿಂದ, ಮಯೋಭುವಃ = ಸುಖ ಕೊಡುವವರು, ಷ್ಠಾ = ಆಗಿದ್ದೀರೋ, ತಾ = ಅಂಥಾ ನೀವು, ನಃ = ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ, ಊರ್ಜೇ = ಅನ್ನಾದ್ಯಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು, ದಧಾತನ = ಕೊಡಿರಿ, ಮಹೇ = ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ, ರಣಾಯ = ರಮಣೀಯವಾದ, ಚಕ್ಷಸೇ = ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾದ ಜ್ಞಾನಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಜ್ಞಾನವನ್ನೂ, ಭಕ್ತಿಯನ್ನೂ, ದಧಾತನ = ಕೊಡಿರಿ. ಹೇ ಉದಕಾಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳಿರಾ, ಶಿವತಮಃ = ಅತ್ಯಂತ ಮಂಗಳಕರವಾದ, ಯಃ = ಯಾವ, ವಃ = ನಿಮ್ಮ, ರಸಃ = ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಆನಂದವೋ, ಇಹ = ಇಲ್ಲಿ, ತಸ್ಯ = ಆ ಆನಂದವನ್ನೂ, ಮಾತರಃ ಇವ = ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರೇಮ ಯುಕ್ತರಾದ ತಾಯಿಯರು, ಉಶತೀಃ = ತಾವು ಹೆತ್ತ ಶಿಶುವಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರೇಮದಿಂದ ಸ್ತನ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ರಕ್ಷಿಸುವಂತೆ, ನಃ = ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ, ಭಾಜಯತ = ಆನಂದವನ್ನು ಹೊಂದುವಂತೆ ಮಾಡಿರಿ. ಹೇ ಅಪಃ = ಉದಕಾಂತರ್ಗತನಾದ ನಾರಾಯಣನೇ ನೀನು, ಯಸ್ಯ = ಯಾವ ಪಾಪದ, ಕ್ಷಯಾಯ = ನಾಶಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನಪ್ರಾಪ್ತಿಗೂ, ವಃ = ನಿಮ್ಮ ದಯಾರಸದಿಂದ, ಜಿನ್ವಥ = ಹೊಂದಿಸುತ್ತಿರೋ, ತಸ್ಮೈ = ಅಂಥ ಪಾಪದ ನಾಶಕ್ಕೋಸ್ಕರ (ತಂ ರಸಂ) = ಆ ಆನಂದ ಲೋಕಗಳಿಗೆ, ಅರಂ = ಶೀಘ್ರವಾಗಿ, ಗಮಾಮ = ಹೋಗುತ್ತೇವೆ, ಆಪಃ = ಅಪ್ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ನಃ = ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ (ಪಾಪನಾಶಕ್ಕಾಗಿ). ಜನಯಥಾ ಚ = ಪ್ರಾದುರ್ಭೂತನಾಗಿದ್ದಿ,

5. ಜಲಾಭಿಮಂತ್ರಣಮ್*

ಸೂರ್ಯಶ್ಚೇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಋಷಿಃ ಸೂರ್ಯ-ಮನ್ಯು-ಮನ್ಯುಪತಿ ರಾತ್ರಿಯೋ ದೇವತಾಃ । ಪ್ರಕೃತಿಃ ಛಂದಃ । ಜಲಾಭಿಮಂತ್ರಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

(ನೀರನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಣವಾದ ಮೇಲೆ ಪಾನ ಮಾಡುವುದು)

ಓಂ ಸೂರ್ಯಶ್ಚ ಮಾ ಮನ್ಯುಶ್ಚ ಮನ್ಯುಪತಯಶ್ಚ ಮನ್ಯುಕೃತೇಭ್ಯಃ । ಪಾಪೇಭ್ಯೋ ರಕ್ಷಂತಾಮ್ । ಯದ್ರಾತ್ರಿಯಾತ್ ಪಾಪಮಕಾರ್ಷಮ್। ಮನಸಾ ವಾಚಾ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್ । ಪದ್ಭ್ಯಾಮುದರೇಣ ಶಿಶ್ನಾ ।

ಮಾರ್ಜನ ಮಂತ್ರದ ವಿವರಣೆ :

ಈ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು ಒಂಭತ್ತು ಪಾದಗಳಿವೆ. "ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ" ದಿಂದ "ತಸ್ಮಾ ಅರಂ ಗಮಾಮ ವಃ" ತನಕ ಇರುವ ಏಳು ಪಾದಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಏಳುಬಾರಿ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಜಲವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎಂಟನೆಯ ಪಾದವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಪಾದಗಳ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಣ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೊನೆಯದಾದ ಒಂಭತ್ತನೆಯ ಪಾದದಿಂದ ಮತ್ತೆ ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ತುಲಸೀದಲದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಯಜುಸ್ಸಂಧ್ಯಾಭಾಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಈ ಮಾರ್ಜನವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ರೀತಿಯಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

1) ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ 2) ತಲೆಯ ಮೇಲೆ 3) ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ

4) ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ 5) ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ 6) ತಲೆಯ ಮೇಲೆ

7) ತಲೆಯ ಮೇಲೆ 8) ಆಕಾಶದಲ್ಲಿ 9) ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ

ಹೀಗೆ ಒಂಭತ್ತು ಸಾರಿ ಮಾರ್ಜನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ :

**ಜಲಾಭಿಮಂತ್ರಣಮ್ : ಮಾರ್ಜನವಾದ ಮೇಲೆ ಜಲಾಭಿಮಂತ್ರಣ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಮಂತ್ರಾಚಮನ ನಾವು ಮಾಡುವ ಕಾಯಕ – ವಾಚನಿಕ – ಮಾನಸಿಕ ಪಾಪಗಳ ದೇಹಾಂತ ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಜಲಾಭಿಮಂತ್ರಣವು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ. ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಉದ್ದು ಮುಳುಗುವಷ್ಟು ನೀರನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಂಡು 'ಸೂರ್ಯಶ್ಚ ಮಾ ಮನ್ಯುಶ್ಚ' ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಕೋಪದಿಂದ ಮಾಡಿರುವ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕ್ರೋಧಾಭಿಮಾನಿ ನೃಸಿಂಹ ಹಾಗೂ ರುದ್ರದೇವರು ಪರಿಹರಿಸು ಎಂದು ತನ್ನನ್ನೇ ಆವಾಹಿಸಿಕೊಂಡು ತನ್ನ ಮುಖವೆಂಬ ಆಹವಾನೀಯಾಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಹೋಮಿಸುವುದು.*

ರಾತ್ರಿಸ್ತದವಲುಂಪತು । ಯತ್ಕಿಂ ಚ ದುರಿತಂ ಮಯಿ ।
ಇದಮಹಂ ಮಾಮಮೃತಯೋನೌ । ಸೂರ್ಯೇ ಜ್ಯೋತಿಷಿ
ಜುಹೋಮಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥

(ಪಾನ ಮಾಡಬೇಕು)

ಆಚಮನ : ಶ್ರೀಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ........ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಆಚಮನ ಮಾಡುವುದು.

ಜಲಾಭಿಮಂತ್ರಣ ಅರ್ಥ :

ಸೂರ್ಯಃ ಚ = ಸೂರ್ಯನಿಯಾಮಕನು (ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಂದ ಹೊಂದಲ್ಪಡತಕ್ಕ ಪರಮಾತ್ಮನು) ಮನ್ಯುಃ ಚ = ಕ್ರೋಧಾಭಿಮಾನಿ ರುದ್ರದೇವರೂ, ಮನ್ಯುಪತಯಃ ಚ = ಕ್ರೋಧನಿಯಾಮಕ ದೇವತೆಗಳೂ, ಮನ್ಯುಕೃತೇಭ್ಯಃ = ಕೋಪದಿಂದ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಪಾಪೇಭ್ಯಃ = ಪಾಪಗಳಿಂದ, ಮಾ = ನನ್ನನ್ನು, ರಕ್ಷಂತಾಂ = ಕಾಪಾಡಲಿ, ರಾತ್ರ್ಯಾ = ರಾತ್ರಿಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಮನಸಾ = ಮನಸ್ಸಿನಿಂದಲೂ, ವಾಚಾ = ವಾಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ, ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಂ = ಕೈಗಳಿಂದಲೂ, ಪದ್ಭ್ಯಾಂ = ಪಾದಗಳಿಂದಲೂ, ಉದರೇಣ = ಕುಕ್ಷಿಯಿಂದಲೂ, ಶಿಶ್ನಾ = ಶಿಶ್ನದಿಂದಲೂ, ಯತ್ಪಾಪಂ = ಯಾವ ಪಾಪವನ್ನು, ಅಕಾರ್ಷಂ = ಮಾಡಿದೆನೋ, ತತ್ = ಅದನ್ನು, ರಾತ್ರಿಃ = ರಾತ್ರ್ಯಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಯು, ಅವಲುಂಪತು = ಪರಿಹಾರ ಮಾಡಲಿ, ಮಯಿ = ನನ್ನಲ್ಲಿ, ಯತ್ಕಿಂಚ = ಇನ್ನೇನಾದರೂ, ದುರಿತಂ = ಪಾಪವಿರುವುದನ್ನು, ಅಹಂ = ನಾನು, ಅಮೃತ ಯೋನೌ = ಮೋಕ್ಷಕ್ಕೆದಾಯಕನಾದ, ಸೂರ್ಯೇ ಜ್ಯೋತಿಷಿ = ಪ್ರಕಾಶರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಲ್ಲಿ, ಜುಹೋಮಿ = ಹೋಮಿಸುತ್ತೇನೆ. ಅದಕ್ಕಾಗಿ, ಇದಂ = ಈ ಜಲವು, ಸ್ವಾಹಾ = ಹೋಮ ಮಾಡಿದ್ದು ಆಗಲಿ.

ಜಲಾಭಿಮಂತ್ರಣ ವಿವರಣೆ :

ಈ ಋಕ್ ಮಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಿಂಧುದ್ವೀಪರೆಂಬುವರು ಋಷಿ, ಅಪ್‌ಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು ದೇವತಾ, ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಸ್ಸು. (ಈ ಋಕ್ ಸೂಕ್ತಗಳಿಗೆ ಪರಮಾತ್ಮನ ಪರವಾಗಿಯೂ, ಉದಕ ಪರವಾಗಿಯೂ ಅರ್ಥ ಮಾಡಬಹುದು.)

ಸೂರ್ಯಶ್ಚ ಎಂದು ಪ್ರಾರಂಭ ಮಾಡಿದ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ನಾರಾಯಣನು ಋಷಿಯು ಮನ್ಯುಪತಿಯಾದ ರಾತ್ರಿ ನಿಯಾಮಕ ದುರ್ಗಾ ದೇವತಾ, ಪ್ರಕೃತೀ ಛಂದಸ್ಸು – ಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಮೋಕ್ಷವನ್ನು ಕೊಡುವ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಕ್ರೋಧಾಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಬ್ರಹ್ಮರುದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳು, ನಾನು ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳಿಂದ ನನ್ನನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಈ ಉದಕವನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸುತ್ತೇನೆ.

6. ಪುನರ್ಮಾರ್ಜನಂ*

ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಃ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ ಪುನರ್ಮಾರ್ಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಓಂ ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ ಅಕಾರಿಷಂ ಜಿಷ್ಣೋರಶ್ವಸ್ಯ ವಾಜಿನಃ ।
ಸುರಭಿನೋ ಮುಖಾಕರತ್ಪ್ರಣ ಆಯೂಂಷಿ ತಾರಿಷತ್ ॥

ಓಂ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ ಮಯೋಭುವಃ ತಾ ನ ಊರ್ಜೇ
ದಧಾತನ। ಮಹೇ ರಣಾಯ ಚಕ್ಷಸೇ ।
ಯೋ ವಃ ಶಿವತಮೋ ರಸಃ ತಸ್ಯ ಭಾಜಯತೇ ಹ ನಃ ।
ಉಶತೀರಿವ ಮಾತರಃ ।
ತಸ್ಮಾ ಅರಂ ಗಮಾಮ ವೋ । ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾಯ ಜಿನ್ವಥ।
ಆಪೋ ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥

ಅರ್ಥ :

* ಜಿಷ್ಣೋಃ = ಜಯಶೀಲನಾದ, ಅಶ್ವಸ್ಯ = ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪಕನಾದ (ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ), ವಾಜಿನಃ = ಅತಿ ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಭಕ್ತರನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವಂಥಾ, ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣಃ = ಜಗದ್ಧಾರಣ ಶಕ್ತಿಯುತನಾದಂಥಾ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ತೋತ್ರವನ್ನು, ಅಕಾರಿಷಂ = ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಸ ದೇವಃ = ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು, ನಃ = ನಮ್ಮಗಳ, ಮುಖಾ = ಚಕ್ಷುರಾದೀಂದ್ರಿಯಗಳನ್ನು, ಸುರಭಿಃ = ಪರಿಶುದ್ಧವಾಗಿ, ಕರತ್ = ಮಾಡಲಿ, ನಃ ನಮ್ಮಗಳಿಂದ, ಆಯೂಂಷಿ = ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ ಸಮಸ್ತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಭಗವತ್ಪ್ರೀತಿಗಾಗಿ, ಆಯುಸ್ಸನ್ನು ಹಾಗೆ ವೃದ್ಧಿ ಮಾಡಲಿ.

ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಃ = ಬಂಗಾರದ ವರ್ಣವುಳ್ಳ (ಸ್ವಚ್ಛವಾದ), ಶುಚಯಃ = ಪರಿಶುದ್ಧವಾದ, ಪಾವಕಾಃ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಕಳೆದು ಪವಿತ್ರ ಮಾಡುವ, ಯಾಸು = ಯಾವ, ಕಶ್ಯಪಃ = ಸರ್ವಸಾಕ್ಷಿಯಾದ ಸೂರ್ಯನು, ಜಾತಃ = ಹುಟ್ಟಿದನೋ, ಯಾಸು = ಯಾವ, ಇಂದ್ರಃ = ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನಾದ ಇಂದ್ರನು, ಮತ್ಸ್ಯನು, ವರಾಹನು, ಜಾತಃ = ಹುಟ್ಟಿದನೋ, ಯಾಃ = ಯಾವ ಉದಕ, ಕಶ್ಯಪಃ = ಮತ್ಸ್ಯವತಾರಿಯು, ಕೇ = ಉದಕೇ ಶೇತೇ ಇತಿ ಕಶೀ ಅಂ = ಚತುರ್ಮುಖಂ, ಪಾತೀತಿ ಅಪಃ ಕಶೀಚಾಸೌ ಅಪಶ್ಚ ಕಶ್ಯಪಃ ಅಗ್ನಿಂ =

ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಃ ಶುಚಯಃ ಪಾವಕಾ ಯಾಸು ಜಾತಃ ಕಶ್ಯಪೋ ಯಾಸ್ವಿಂದ್ರಃ । ಅಗ್ನಿಂ ಯಾ ಗರ್ಭಂ ದಧಿರೇ ವಿರೂಪಾಸ್ತಾ ನ ಆಪಃ ಶꣳ ಸ್ಯೋನಾ ಭವಂತು ॥

ಯಾಸಾಂ ರಾಜಾ ವರುಣೋ ಯಾತಿ ಮಧ್ಯೇ ಸತ್ಯಾನೃತೇ ಅವ ಪಶ್ಯಂಜನಾನಾಮ್ ॥ ಮಧುಶ್ಚುತಃ ಶುಚಯೋ ಯಾಃ ಪಾವಕಾಸ್ತಾನ ಆಪಃ ಶꣳ ಸ್ಯೋನಾ ಭವಂತು॥

ಯಾಸಾಂ ದೇವಾ ದಿವಿ ಕೃಣ್ವಂತಿ ಭಕ್ಷಂ ಯಾ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಬಹುಧಾ ಭವಂತಿ । ಯಾಃ ಪೃಥಿವೀಂ ಪಯಸೋಂದಂತಿ ಶುಕ್ರಾಸ್ತಾ ನ ಆಪಃ ಶꣳ ಸ್ಯೋನಾ ಭವಂತು ॥

ಬಡಬಾಗ್ನಿಯನ್ನು, ನರಸಿಂಹನನ್ನು ಗರ್ಭಂ = ಗರ್ಭದಲ್ಲಿ, ದಧಿರೇ = ಧರಿಸಿದ್ದಾವೋ, ವಿರೂಪಾಃ = ನಾನಾ ರೂಪಗಳುಳ್ಳ, ಸಮುದ್ರಜಲವು, ತಾಃ ಆಪಃ = ಆ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಉದಕವು, ನಃ = ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ, ಶಂ = ವೈಷಯಿಕ ಸುಖವನ್ನು, ಸ್ಯೋನಾಃ = ಅಲೌಕಿಕಾನಂದವನ್ನು, ಭವಂತು = ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ.

ಯಾಸಾಂ ಮಧ್ಯೇ = ಯಾರ ಅಂತಃಕರಣದಲ್ಲಿ, ರಾಜಾ = ಪ್ರಕಾಶಮಾನನಾದ, ವರುಣಃ = ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿರುವ, ಜನಾನಾಂ = ಜನರುಗಳ, ಸತ್ಯಾನೃತೇ = ಪುಣ್ಯ ಪಾಪಗಳನ್ನು, ಅವಪಶ್ಯನ್ ಯಾತಿ = ವಿಮರ್ಶೆ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ, ಯಾಃ = ಯಾವ, ತಾಃ ಆಪಃ = ಪರಮಾತ್ಮನು, ಮಧುಶ್ಚುತಃ = ಅಮೃತವನ್ನು ಸುರಿಸುವ, ಶುಚಯಃ = ಶುದ್ಧವಾಗಿರುವ, ಪಾವಕಾಃ = ಪಾವನ ಮಾಡುವ ಭಗವಂತನು, ನಃ = ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ, ಶಂ = ಸುಖವನ್ನು, ಸ್ಯೋನಾಃ = ದುಃಖ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು, ಭವಂತು = ಆಗುವಂತೆ ಮಾಡಲಿ, ದೇವಾಃ = ಇಂದ್ರಿಯಗಳು, ದಿವಿ = ಕ್ರೀಡಾರ್ಥವಾಗಿ, ಯಾಸಾಂ ಭಕ್ಷಂ = ಯಾವುದನ್ನು ಆಹಾರವಾಗಿ (ಯಾವ ಪವಿತ್ರವಾದ ಭಾಗೀರಥಿಯನ್ನು ದೇವತೆಗಳು ಪಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ), ಕೃಣ್ವಂತಿ = ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಯಾಃ = ಯಾವುವು, ಅಂತರಿಕ್ಷೇ = ಮೇಘ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ, ಬಹುಧಾ = ಅನೇಕ ವಿಧವಾಗಿ, ಭವಂತಿ = ಆಗುತ್ತವೋ, ಯಾಃ =

(ಕೈಯಲ್ಲಿ ನೀರು ಹಾಕಿಕೊಂಡು)

ಶಿವೇನ ಮಾ ಚಕ್ಷುಷಾ ಪಶ್ಯತಾऽऽಪಃ ಶಿವಯಾ ತನುವೋಪ ಸ್ಪೃಶತ ತ್ವಚಂ ಮೇ । ಸರ್ವಾಂ ಅಗ್ನೀಂ ರಪ್ಸುಷದೋ ಹುವೇ ವೋ ಮಯಿ ವರ್ಚೋ ಬಲಮೋಜೋ ನಿಧತ್ತ ॥

ಈ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಆಘ್ರಾಣಿಸಬೇಕು.

ಯಾವ ಉದಕಗಳು, ಪೃಥಿವೀಂ = ಭೂಮಿಯನ್ನು (ಶರೀರವನ್ನು), ಪಯಸಾ = ಅಮೃತರೂಪವಾದ ಗುಣದಿಂದ (ನೀರಿನಿಂದ), ಉಂದಂತಿ = ತೃಪ್ತಿಪಡಿಸುತ್ತವೆಯೋ, (ಕ್ಲಿನ್ನವಾದದನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆಯೋ), ಶುಕ್ರಾಃ = ಸ್ವಚ್ಛವಾದ, ತಾಃ ಆಪಃ = ಪರಮಾತ್ಮನು, (ಉದಕಗಳು), ನಃ = ನಮ್ಮಗಳಿಗೆ, ಶಂ = ಸುಖವನ್ನು, ಸ್ಯೋನಾಃ = ದುಃಖ ನಿವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಉಂಟಾಗುವಂತೆ, ಭವಂತು = ಮಾಡಲಿ.

ಆಪಃ = ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ಶಿವೇನ = ಮಂಗಳಕರವಾದ, ಚಕ್ಷುಷಾ = ಕಟಾಕ್ಷದಿಂದ, ಮಾ = ನನ್ನನ್ನು, ಪಶ್ಯತ = ನೋಡುವವನಾಗು, ಶಿವಯಾ = ಮಂಗಳಕರವಾದ, ತನುವಾ = ಸ್ವರೂಪದಿಂದ, ಮೇ = ನನ್ನ, ತ್ವಚಂ = ಶರೀರವನ್ನು, ಉಪಸ್ಪೃಶತ = ಮುಟ್ಟುವುದರಿಂದ ಪವಿತ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು, ನಿಮ್ಮ, ಅಪ್ಸುಷಧಃ = ಸರ್ವವನ್ನು ಪಾಲನ ಮಾಡುವ ಸ್ವರೂಪವು, ಸರ್ವಾನ್ ಅಗ್ನೀನ್ = ಎಲ್ಲಾ ತೇಜಸ್ಸನ್ನು, ವರ್ಚಃ = ವರ್ಚಸ್ಸನ್ನು, ಬಲಂ = ಬಲವನ್ನು, ಓಜಃ = ಉತ್ಸಾಹವನ್ನು, ಮಯಿ = ನನ್ನಲ್ಲಿ, ನಿಧತ್ತ = ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಇಡುವುದಕ್ಕೆ, ಹುವೇ = ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ.

ದ್ರುಪಾದಿವ ಮುಂಚತ್ = ಮಹಾಪರಾಧಿಯನ್ನು ರಾಜನು ಮರದ ವಿಶೇಷ ಯಂತ್ರದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡುವಂತೆ, ಇನ್ನು ಮೂಚಾನಃ = ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವನಾಗಿ, ಸ್ವಿನ್ನಃ = ಬೆವರಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವವನು, ಸ್ನಾತ್ವಾ = ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿ, ಮಲಾದಿವ = ವಿರಜಾ ನದಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ ನಂತರ ಪ್ರಾರಬ್ಧಶೇಷದ ದೋಷಗಳಿಂದ, ಬಿಡಲ್ಪಟ್ಟವನಂತೆ, ಆಜ್ಯಃ = ಅಜ್ಞಾನವು, ಪವಿತ್ರೇಣ = ಜ್ಞಾನದಿಂದ, ಪೂತಮಿವ = ಹೋಗುವುದರಿಂದ ಪವಿತ್ರವಾಗುವಂತೆ ಮುಕ್ತನಾಗುತ್ತೇನೆ, ಆಪಃ = ಪರಮಾತ್ಮನು, ಏನಸಃ = ಪಾಪದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಮಾ = ನನ್ನನ್ನು, ಶುಂಧತು = ವಿಮುಕ್ತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿ (ನೀರನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸಿ ಮಾಡಿ ಕೆಳಗೆ ಬಿಟ್ಟು ನಂತರ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು).

ದ್ರುಪದಾದಿವ ಮುಂಚತು । (ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಆ ನೀರನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು)

(ಪುನಃ ನೀರನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು)

ದ್ರುಪದಾದಿವೇನ್ಮುಮುಚಾನಃ । ಸ್ವಿನ್ನಃ ಸ್ನಾತ್ವೀ ಮಲಾದಿವ ।

ಪೂತಂ ಪವಿತ್ರೇಣೇವಾಜ್ಯಂ । ಆಪಃ ಶುಂಧಂತು ಮೈನಸಃ ॥*

(ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮೂಸಿ ಎಡಕ್ಕೆ ಚೆಲ್ಲುವುದು)

ಆಚಮನ :

ಶ್ರೀಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ........ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಆಚಮನ ಮಾಡುವುದು.

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ :

ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸಪ್ತಾನಾಂ ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ – ಜಮದಗ್ನಿ – ಭರದ್ವಾಜ – ಗೌತಮ–ಅತ್ರಿ–ವಸಿಷ್ಠ– ಕಶ್ಯಪಾ ಋಷಯಃ । ಅಗ್ನಿ– ವಾಯು –ಆದಿತ್ಯ– ಬೃಹಸ್ಪತಿ–ವರುಣ–ಇಂದ್ರ–ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರೀ–ಉಷ್ಣಿಕ್ – ಅನುಷ್ಟುಪ್ – ಬೃಹತೀ–ಪಂಕ್ತಿ–ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್–ಜಗತ್ಯಃ ಛಂದಾಂಸಿ। ಗಾಯತ್ರೀ ಶಿರಸಃ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಿಃ । ಬ್ರಹ್ಮ– ಅಗ್ನಿ– ವಾಯು–ಆದಿತ್ಯಾ ದೇವತಾಃ । ಯಜುಃ ಛಂದಃ । ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

[1]ಓಂ ಭೂಃ । [2]ಓಂ ಭುವಃ । [3]ಓಗ್ಂ ಸುವಃ । [4]ಓಂ ಮಹಃ । [5]ಓಂ ಜನಃ । [6]ಓಂ ತಪಃ । [7]ಓಗ್ಂ ಸತ್ಯಂ ॥

---

* ಜಲವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಆ ಜಲವನ್ನು ನೋಡದೇ ಬಲಮೂಗಿನ ತನಕ ಒಯ್ದು ಬಲಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಯಿಂದ ವಾಯುವಿನ ಮೂಲಕ ಪಾಪಪುರುಷನು ಹೊರಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತಾ, ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಂತಪ್ತವಾದ ವಜ್ರಶಿಲೆಯನ್ನು ಭಾವಿಸಿ, ಆ ವಜ್ರಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಲಗತನಾದ ಪಾಪಪುರುಷನನ್ನು ವಿಸರ್ಜಿಸಬೇಕು. ಹೀಗೆ ಪಾಪಪುರುಷ ನಷ್ಟನಾದನೆಂದು ಭಾವಿಸಿ ನಂತರ ಕೇಶವಾದಿ ನಾಮಗಳಿಂದ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ, ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ ।

ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ಓಮಾಪೋ

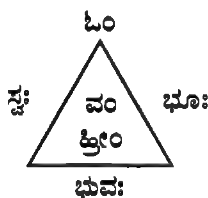
ಜ್ಯೋತೀರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರೋಮ್॥

7. ಅರ್ಘ್ಯ ಪ್ರದಾನಮ್ *

ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾದೇವತಾ । ದೇವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಿ । ಅಗ್ನಿ ವಾಯು ಸೂರ್ಯಾ ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರ್ಯುಷ್ಣಿಗನುಷ್ಟುಭಃ ಛಂದಾಂಸಿ । ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾಂಗ ಅರ್ಘ್ಯ ಪ್ರದಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

---

*ಅರ್ಘ್ಯ ಪ್ರದಾನ ಮಂತ್ರದ ವಿವರಣೆ :

(ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ಯಂತ್ರವನ್ನು ಕಿರುಬೆರಳಿನಿಂದ ಬರೆದು ಆ ಉದಕವನ್ನೇ ಅರ್ಘ್ಯಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಬೇಕು.)

ಎದ್ದು ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಪಾದಗಳನ್ನು ಸಮವಾಗಿರಿಸಿ, ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದೊಳಗಿರುವ ಸನಾತನವಾದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸುತ್ತಾ ಗೋಶೃಂಗದಷ್ಟು ಕೈಯನ್ನು ಮೇಲೆ ಎತ್ತಿ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ ತುಲಸೀ ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ಸಹಿತವಾಗಿ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಅರ್ಘ್ಯ ಪಾತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು, ಶುದ್ಧವಾದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಬಿಡಬೇಕು.

ಮೂರು ಅರ್ಘ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ಮೀರಿದಾಗ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ರೂಪವಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ನೀಡಬೇಕು.

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಸೂರ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾಂಗ ಅರ್ಘ್ಯ ಪ್ರದಾನಂ ಅಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

(ಮೊದಲನೆಯ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು)

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

(ಎರಡನೆಯ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು)

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

(ಮೂರನೆಯ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು)

8. ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಘ್ಯಮ್ (ಪ್ರಾತಃ ಕಾಲೇ)

ಯದದ್ಯ ಕಚ್ಚೇತ್ಯಸ್ಯ – ಸುಕಕ್ಷ ಋಷಿಃ । ಗಾಯತ್ರೀ । ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ ಕಾಲಾತೀತ ದೋಷ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥೇ ಚತುರ್ಥ ಅರ್ಘ್ಯ ಪ್ರದಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಯದದ್ಯ ಕಚ್ಚವೃತ್ರಹನ್ ಉದಗಾ ಅಭಿ ಸೂರ್ಯ ಸರ್ವಂ ತದಿಂದ್ರ ತೇ ವಶೇ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

(ಇತ್ಯರ್ಘ್ಯಂ)

ಉತ್ತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಠ ಗಂತವ್ಯಂ ಪುನರಾಗಮನಾಯ ಚ ।
ಉತ್ತಿಷ್ಠ ದೇವಿ ಸ್ಥಾತವ್ಯಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಹೃದಯಂ ಮಮ ॥

ಓಂ ಅಸಾವಾದಿತ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮ ॥

(ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ತನ್ನನ್ನೇ ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಸುತ್ತಲೂ ನೀರು ಬೀಳಿಸಬೇಕು.)

* ಹೃದಯಾಸ್ಥಾತು ಗಾಯತ್ರೀ ಹೃದ್ಗುಹಾಮುಖನಿಃಸೃತಾ ।
ಹತ್ವಾ ಹ್ಯಾದಿತ್ಯ ಶತ್ರೂಂಶ್ಚ ವಿಶಸ್ವ ಹೃದಯಂ ಮಮ ॥

9. ಅರ್ಘ್ಯಾಂಗ ತರ್ಪಣಮ್ **

ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ – ಓಂ ಕೇಶವಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ನಾರಾಯಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ। ಓಂ ಮಾಧವಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಗೋವಿಂದಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ವಿಷ್ಣುಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಮಧುಸೂದನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ। ಓಂ ವಾಮನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಶ್ರೀಧರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಹೃಷಿಕೇಶಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಪದ್ಮನಾಭಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ದಾಮೋದರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ :

* *ನಮ್ಮಲ್ಲಿರುವ ಗಾಯತ್ರಿಯು ಸೂರ್ಯ ಬಳಿಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಜಪ ಮಾಡಲು ಪುನಃ ನಮ್ಮ ಹೃದಯಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಂತ್ರವೇ 'ಹೃದಯಸ್ಥಾತು......... ಮಮ।' ಎಂಬ ಮಂತ್ರ 'ಅಸಾವಾದಿತ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮ' – ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಆ ಜಲವನ್ನು ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಹಾಕಬೇಕು. (ಪರಮಾತ್ಮನು ಗುಣಪೂರ್ಣನು ಈ ಸೂರ್ಯನೊಳಗಿದ್ದ ನಾರಾಯಣನೇ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಅಥವಾ ಸೂರ್ಯ ನಿಯಾಮಕನೇ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾ ಆತ್ಮ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಬೇಕು)*

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ :

** *ಕೇಶವಾದಿ ದ್ವಾದಶ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಕೇಶವಾದಿ ದಾಮೋದರಾಂತವಾದ ದ್ವಾದಶತರ್ಪಣವನ್ನೂ, ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಂಕರ್ಷಣಾದಿ ಕೃಷ್ಣಾಂತವಾದ ದ್ವಾದಶತರ್ಪಣವನ್ನೂ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಸೂರ್ಯಾದಿನವಗ್ರಹ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಏಕಾದಶಿಯ ದಿನ ಕೇಶವಾದಿ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ನೀಡಬೇಕು. ನವಗ್ರಹ ತರ್ಪಣವನ್ನು ನೀಡಬಾರದು.*

ನವಗ್ರಹತರ್ಪಣಮ್ : ಸೂರ್ಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಚಂದ್ರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಂಗಾರಕಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಬುಧಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಶುಕ್ರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಶನೈಶ್ಚರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ರಾಹುಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಕೇತುಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಇತಿ ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷೇ ॥

ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ – ಓಂ ಸಂಕರ್ಷಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ವಾಸುದೇವಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಅನಿರುದ್ಧಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಅಧೋಕ್ಷಜಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ನಾರಸಿಂಹಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಅಚ್ಯುತಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಜನಾರ್ದನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಉಪೇಂದ್ರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಹರಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ನವಗ್ರಹತರ್ಪಣಮ್ : ಸೂರ್ಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಚಂದ್ರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಂಗಾರಕಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಬುಧಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಬೃಹಸ್ಪತಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಶುಕ್ರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಶನೈಶ್ಚರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ರಾಹುಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಕೇತುಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಇತಿ ಕೃಷ್ಣಪಕ್ಷೇ ॥

ಆಚಮನ : ಶ್ರೀಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ........ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಆಚಮನ ಮಾಡುವುದು.

10. ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನಮ್*

ಅಪಸರ್ಪಂತ್ವಿತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವೋ ಭೂತಾನ್ಯನುಷ್ಟುಪ್ ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಅಪಸರ್ಪಂತು ತೇ ಭೂತಾ ಯೇ ಭೂತಾ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।

ಯೇ ಭೂತಾ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಸ್ತೇ ನಶ್ಯಂತು ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ॥

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ :

**ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನಮ್ : ಈ ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮಲ್ಲಿದ್ದ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಮುಂದೇಹ ದೈತ್ಯ ಕೊಲ್ಲಲು ಸೂರ್ಯನ ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಲಾಯಿತು. ಅದನ್ನು ಜಪಿಸಲು ಪುನಃ ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಆವಾಹಿಸಿ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಪುನಃ ಆಹ್ವಾನಿಸಲು ಹಾಗೂ ಜಪಿಸಲು ಆಸನ ಶುದ್ಧ್ಯಾದಿಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿದೆ.*

ಅಪಕ್ರಾಮಂತು ತೇ ಭೂತಾಃ ಕ್ರೂರಾಶ್ಚೈವ ತು ರಾಕ್ಷಸಾಃ ।
ಯೇ ಚಾಽತ್ರ ನಿವಸಂತ್ಯೇವ ದೇವತಾ ಭುವಿ ಸಂತತಂ ॥
ತೇಷಾಮಪ್ಯವಿರೋಧೇನ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇ ॥

ಇತಿ ಘೋಟಿಕಾಮುದ್ರಯಾ ವಾಮಭಾಗೇ ಸಮಸ್ತಭೂತೋಚ್ಚಾಟನಂ ಕೃತ್ವಾ

(ತನ್ನ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಿಟಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳನ್ನು ದೂರ ಓಡಿಸಬೇಕು.)

11. ಅಥಾಸನಶುದ್ಧಿಃ

ನಿರಸ್ತಃ ಪರಾವಸುಃ । ಅಹಮವಾವಸ್ವೋಃ ಸದನೇ ಸೀದಾಮಿ । ಪೃಥ್ವೀತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಮೇರುಪೃಷ್ಠ ಋಷಿಃ । ಕೂರ್ಮೋ ದೇವತಾ । ಸುತಲಂ ಛಂದಃ । ಆಸನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪೃಥ್ವಿ ತ್ವಯಾ ಧೃತಾ ಲೋಕಾ ದೇವಿ ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣುನಾ ಧೃತಾ ।
ತ್ವಂ ಚ ಧಾರಯ ಮಾಂ ದೇವಿ ಪವಿತ್ರಂ ಕುರು ಚಾಽಸನಮ್ ॥

ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನ ಮಂತ್ರದ ಅರ್ಥ :

ಅಪಸರ್ಪಂತು ಎಂಬ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಾಮದೇವನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನು ಋಷಿಯು, ಭೂತಾನಿ ದೇವತಾ, ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಸ್ಸು.

ಭುವಿ = ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ = ವಾಸ ಮಾಡುವ, ಯೇ ಭೂತಾಃ = ಭೂತಗಳೆಲ್ಲವೂ, ಅಪಸರ್ಪಂತು = ಹೊರಗೆ ಹೋಗಲಿ ; ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಃ = ಸತ್ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿಘ್ನ ಮಾಡುವಂಥಾ, ಯೇ ಭೂತಾಃ = ಯಾವ ಭೂತಗಳೋ, ತೇ = ಆ ಎಲ್ಲರೂ, ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ = ರುದ್ರದೇವರ ಆಜ್ಞಾನದಿಂದ, ನಶ್ಯಂತು = ನಾಶವಾಗಲಿ.

ಕ್ರೂರಾಶ್ಚೈವ ತು ರಾಕ್ಷಸಾಃ = ಕ್ರೂರರಾದ ರಾಕ್ಷಸರು, ಭೂತಾದ್ಯಾಃ = ಭೂತಗಳೇ ಮೊದಲಾದವು, ಅಪಕ್ರಾಮಂತು = ಹೊರಟು ಹೋಗಲೀ, ಅತ್ರ ಭುವಿ = ಈ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ, ಸಂತತಂ = ಯಾವಾಗಲೂ, ವಸಂತಿ = ವಾಸ ಮಾಡುವ, ಯಾಃ ದೇವತಾಃ = ಯಾವ ಯಾವ ದೇವತೆಗಳೋ, ತೇಷಾಮಪಿ = ಆ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ಅವಿರೋಧೇನ = ವಿರೋಧವಿಲ್ಲದಂತೆ, ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮ = ವೇದೋಕ್ತ ಕರ್ಮವನ್ನು, ಸಮಾರಭೇ = ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಮಾಂ ಚ ಪೂತಂ ಕುರು ಧರೇ ನತೋಽಸ್ಮಿ ತ್ವಾಂ ಸುರೇಶ್ವರಿ ॥

ಆಸನೇ ಸೋಮಂಡಲೇ ಕೂರ್ಮಸ್ಕಂಧೇ ಉಪವಿಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿ ॥

ಇತ್ಯಾಸನಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ, ಅನಂತಾಸನಾಯ ನಮಃ । ತ್ರಿಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ,

ಓಂ ಇತ್ಯೇಕಾಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಇತ್ಯಾರ್ಷಂ ।

ಗಾಯತ್ರಂ ಛಂದಂ ಪರಮಾತ್ಮಂ ಸರೂಪಂ । ಸಾಯುಜ್ಯಂ

ವಿನಿಯೋಗಂ ॥

ಆಸನಶುದ್ಧಿ ಮಂತ್ರಾರ್ಥ :

ಪರಾವಸುಃ = ಪರಾವಸುಃ ಎಂಬುವನು, ನಿರಸ್ತಃ = ಸಂಹರಿಸಿಲ್ಪಟ್ಟನು, ಅಹಂ = ನಾನು, ಇದಂ = ಈ, ಅರ್ವಾವಸೋಃ = ಅರ್ವಾವಸುವಿನ, ಸದನೇ = ಹೃದಯವೆಂಬ ಮನೆಯಲ್ಲಿ, ಸೀದಾಮಿ = ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಸೋಮಮಂಡಲೇ = ಚತುರಸ್ರಾಕಾರವಾದ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ, ಕೂರ್ಮಸ್ಕಂಧೇ = ಆಮೆಯ ಆಕೃತಿಯುಳ್ಳ, ಆಸನೇ = ಪೀಠದ ಮೇಲೆ, ಉಪವಿಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿ = ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇನೆ. ಅನಂತಾಸ ನಾಯನಮಃ = ಶೇಷನೇ ಆಸನವಾಗಿ ಉಳ್ಳ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಕೂರ್ಮಾಸನಾಯನಮಃ = ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಕ್ಕೆ ಆಶ್ರಯವಾಗಿರುವ ವಿಷ್ಣುಕೂರ್ಮಕ್ಕೆ ನಮಸ್ಕಾರವು. ಪೃಥಿವೀ ಎಂಬ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ಮೇರುಪೃಷ್ಠ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಋಷಿ, ಕೂರ್ಮೋದೇವತಾ = ಕೂರ್ಮದೇವತಾ, ಸುತಲಂ ಛಂದಃ = ಸುತಲ ಎಂಬ ಛಂದಸಸು. ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡಿ ಆಸನದ ಮೇಲೆ ಕೂತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು, ಪೃಥಿವಿ = ಓ ಪೃಥಿವಿ, ಲೋಕಾಃ = ಊರ್ಧ್ವ ಅಧೋ ಲೋಕಗಳು, ತ್ವಯಾ = ನನ್ನಿಂದ, ಧೃತಾಃ = ದರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ, ದೇವಿ = ಪೃಥಿವೀ ನಾಮಕ ದೇವಿಯೇ, ತ್ವಂ = ನೀನು, ವಿಷ್ಣುನಾ = ವಿಷ್ಣುಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದ, ಧೃತಾ = ಧರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದೀ, ದೇವಿ = ಹೇ ಪೃಥಿವೀ ದೇವತೆಯೇ, ತ್ವಂ = ನೀನು, ಮಾಂ = ನನ್ನನ್ನು, ಧಾರಯ = ಧರಿಸು, ಆಸನಂ = ನಾನು ಕುಳಿತಿರುವ ಆಸನವನ್ನು, ಪವಿತ್ರಂಕುರು = ಪರಿವ್ರತವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು, ಧರೇ = ಹೇ ಭೂದೇವಿಯೇ, ಮಾಂಚ = ನನ್ನನ್ನು ಕೂಡ, ಪೂತಂ ಕುರು = ಪವಿತ್ರನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡು, ಸುರೇಶ್ವರಿ = ದೇವತಾಶ್ರೇಷ್ಠಳೆ, ತ್ವಾಂ = ನಿನಗೆ, ನತೋಽಸ್ಮಿ = ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. (ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಆಸನವನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು).

ಓಂ ಇತಿ = ಓಂ ನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಏಕಾಕ್ಷರಂ = ಮುಖ್ಯನಾದ ಮತ್ತು ನಾಶರಹಿತನಾದ, ಬ್ರಹ್ಮ = ಪರಬ್ರಹ್ಮಸ್ವರೂಪನು, ಆ ಓಂಕಾರಕ್ಕೆ, ಅಗ್ನಿಃ = ಅಗ್ನಿಶಬ್ಧವಾಚ್ಯನಾದ, ದೇವತಾ = ದೇವತೆಯು, ಬ್ರಹ್ಮ ಇತಿ = ಪರಬ್ರಹ್ಮನು,

ಆಯಾತು ವರದಾ ದೇವಿ ಅಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಮಿತಂ ।

ಗಾಯತ್ರೀಂಛಂದಸಾಂ ಮಾತೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜುಷಸ್ವ ಮೇ ॥

ಯದಹ್ನಾತ್ ಕುರುತೇ ಪಾಪಂ ತದಹ್ನಾತ್ ಪ್ರತಿಮುಚ್ಯತೇ ।

ಆರ್ಷಂ = ಋಷಿಯು, ಗಾಯತ್ರೀ ಚಂಧಃ = ಗಾಯತ್ರಿ ಛಂದಸ್ಸು, ಪರಮಾತ್ಮಂ = ಪರಬ್ರಹ್ಮನು, ಸ್ವರೂಪಂ = ಓಂಕಾರ ಸ್ವರೂಪನು, ಸಾಯುಜ್ಯಂ = ಮೋಕ್ಷದಲ್ಲಿ, ವಿನಿಯೋಗಂ = ವಿನಿಯೋಗವು.

"ಆಯಾತು" ಎಂಬುದು ಗಾಯತ್ರೀ ಆಹ್ವಾನ ಮಂತ್ರ, ಇದಕ್ಕೆ ವಾಸುದೇವನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನು ಋಷಿ ; ಗಾಯತ್ರೀ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ನಾರಾಯಣನು ದೇವತಾ, ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಸ್ಸು. (ಹೀಗೆ ಗಾಯತ್ರೀ ಆಹ್ವಾನ ಮಾಡಬೇಕು).

ವರದಾಃ = ಅಭೀಷ್ಟಗಳನ್ನು ಕೊಡುವಂಥಾ, ದೇವಿ = ದೇವತಾ, ಅಕ್ಷರಂ = ನಾಶರಹಿತವಾಗಿ, ಸಮ್ಮಿತಂ = ನಿಶ್ಚಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಬ್ರಹ್ಮ = ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು ಬೋಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಆಯಾತು = ಬರಲಿ, ಛಂದಸಾಂ = ವೇದಗಳಿಗೆ, ಮಾತಾ = ತಾಯಿಯಾದ, ಗಾಯತ್ರೀ = ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವಿಯೇ, ಇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ = ಈ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು, ಮೇ = ನನಗೆ, ಜುಷಸ್ವ = ಉಪದೇಶ ಮಾಡು. ಅಹ್ನಾತ್ = ಅಹಸ್ಸಿನಿಂದ, ಯತ್ = ಯಾವ, ಪಾಪಂ = ಪಾವು, ಕುರುತೇ = ಮಾಡಲ್ಪಡುತ್ತೋ, ತತ್ = ಆ ಪಾಪವು, ಅಹರ್ನಿಯಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೇ, ಪ್ರತಿಮುಚ್ಯತೇ = ಹೋಗಲಾಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತೆ ;

ರಾತ್ರಾತ್ = ರಾತ್ರಿಯಿಂದ, ಯತ್ = ಯಾವ, ಪಾಪಂ = ಪಾಪವು, ಕುರುತೇ = ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತೋ, ತತ್ = ಅದು, ರಾತ್ರ್ಯಾತ್ರಿ ನಿಯಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನಿಂದಲೇ, ಪ್ರತಿಮುಚ್ಯತೇ = ಹೋಗಲಾಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತೆ. ಸರ್ವವರ್ಣೇ = ಸಮಸ್ತ ವರ್ಣಗಳುಳ್ಳ, ಸಂಧ್ಯಾವಿದ್ಯೇ = ಸಂಧ್ಯಾದೇವತೆಯಾದ, ಸರಸ್ವತಿ ಮಹಾದೇವಿ = ಸರಸ್ವತಿ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಗಾಯತ್ರಿ ನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನೇ,

ತ್ವಂ = ನೀನು, ಓಜಃ = ಬಲಹೇತುವಾಗಿ, ಅಸಿ = ಇದ್ದಿ ; ಸಹೋಸಿ = ಸಹನಶಕ್ತಿವಂತನಾಗಿದ್ದಿ, ಬಲಮಸಿ = ಸಾಮರ್ಥ್ಯವುಳ್ಳವನಾಗಿದ್ದಿ, ಭ್ರಾಜೋಸಿ = ದೀಪ್ತಿಮಂತನಾಗಿದ್ದಿ, ದೇವಾನಾಂ = ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ಧಾಮನಾಮಾಸಿ = ಶರಣ್ಯನು ನಾಮರೂಪಗಳುಳ್ಳವನು ಆಗಿದ್ದಿ, ವಿಶ್ವಮಸಿ = ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತನಾಗಿದ್ದಿ, ವಿಶ್ವಾಯುಃ = ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ಆಯುಃ ರೂಪನಾಗಿದ್ದಿ, ಸರ್ವಮಸಿ = ಸಮಸ್ತವನ್ನೂ ನಿಯಮನ ಮಾಡುವವನಾಗಿದ್ದಿ, ಸರ್ವಾಯುಃ ಅಸಿ = ಸರ್ವಜೀವನ ಹೇತುವಾಗಿದ್ದಿ, ಅಭಿಭೂಃ = ಶತ್ರುಗಳಿಗೆ ಪರಾಭವವನ್ನು ಉಂಟು ಮಾಡುವ, ಓಂ ಅಸಿ = ಓಂಕಾರವಾಚ್ಯ ಪರಮಾತ್ಮನಾಗಿದ್ದಿ, ಗಾಯತ್ರೀಂ = ಇಂಥಾ ಗಾಯತ್ರೀ ನಾಮಕ

ಯದ್ರಾತ್ರಿಯಾತ್ ಕುರುತೇ ಪಾಪಂ ತದ್ರಾತ್ರಿಯಾತ್ ಪ್ರತಿಮುಚ್ಯತೇ। ಸರ್ವವರ್ಣೇ ಮಹಾದೇವಿ ಸಂಧ್ಯಾವಿದ್ಯೇ ಸರಸ್ವತಿ ॥

ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ಆವಾಹಯಾಮಿ = ಆವಾಹನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸಾವಿತ್ರೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ = ಸಾವಿತ್ರಿಯನ್ನು ಆವಾಹನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಸರಸ್ವತಿಂ = ಸರಸ್ವತಿಯನ್ನು, ಆವಾಹಯಾಮಿ = ಆವಾಹನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಛಂದರ್ಷೀನ್ = ಛಂದಸ್ಸುಗಳನ್ನು, ಋಷಿಗಳನ್ನು ನಿಯಮನ ಮಾಡತಕ್ಕ ಪರಬ್ರಹ್ಮನನ್ನು, ಆವಾಹಯಾಮಿ = ಆವಾಹನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಶ್ರೀಯಂ = ಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವರನ್ನು, ಆವಾಹಯಾಮಿ = ಆವಾಹನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. ಬಲಂ = ಬಲಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ವಾಯುವನ್ನು, ಆವಾಹಯಾಮಿ = ಆವಾಹನ ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

(ಪ್ರಾತಃ ರಕ್ತವರ್ಣಾ ಮಧ್ಯಾಹ್ನೇಶ್ವೇತವರ್ಣಾ ಸಾಯಂ ಕೃಷ್ಣವರ್ಣಾ ಎಂತ ಹೇಳಬೇಕು.)

ಗಾಯತ್ರ್ಯಾಃ = ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ, ಗಾಯತ್ರೀಚ್ಛಂದಃ = ಗಾಯತ್ರೀ ಎಂಬುದು ಛಂದ್ಸು, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ = ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರನು ಋಷಿಯು, ಸವಿತಾ ದೇವತಾ = ಸವಿತೃನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮ ದೇವತಾ, ಅಗ್ನಿ = ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಯಾಮಿ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಮುಖಂ = ಮುಖವು, ಬ್ರಹ್ಮ = ಚತುರ್ಮುಖಾಂತರ್ಗತ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಶಿರಃ = ಶಿರಸ್ಸು, ವಿಷ್ಣುಃ = ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದ ಪುರುಷೋತ್ತಮನು, ಹೃದಯಂ = ಹೃದಯವು, ರುದ್ರಃ = ರುದ್ರಾಂತರ್ಗತ ಸಂಕರ್ಷಣನು, ಶಿಖಾ = ಶಿಖಾಸ್ಥಾನೀಯನು, ಪೃಥಿವೀ = ಪೃಥಿವಿಯು, ಯೋನಿಃ = ಯೋನಿಸ್ಥಾನವು, ಪ್ರಾಣಾಪಾನ–ವ್ಯಾನೋದಾನ ಸಮಾನ = ಪ್ರಾಣ, ಅಪಾನ, ವ್ಯಾನ, ಉದಾನ, ಸಮಾನಗಳೆಂಬ ಪಂಚಪ್ರಾಣಗಳುಳ್ಳವನು, ಸಪ್ರಾಣಾ = ದೇವದತ್ತ, ಕೂರ್ಮ, ಕೃಕರ, ಧನಂಜಯ, ನಾಗ ಎಂಬ ಐದು ಉಪಪ್ರಾಣಗಳುಳ್ಳವನು, ರಕ್ತವರ್ಣ = ಸ್ವಚ್ಛವಾದ ರಕ್ತವರ್ಣ ಉಳ್ಳವನು, ಸಾಂಖ್ಯಾಯನಸಗೋತ್ರಾ = ಸಾಂಖ್ಯಾಯನಸ ಎಂಬ ಋಷಿಯ ಗೋತ್ರದವನು, ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರಾ = ಕೇಶವಾದಿ ಇಪ್ಪತ್ತುನಾಲ್ಕು ರೂಪಗಳುಳ್ಳವನು, ತ್ರಿಪದಾ = ವೈಕುಂಠಾದಿ ಮೂರು ಸ್ವರೂಪಾಂಶಗಳುಳ್ಳವನು, ಷಟ್ಕುಕ್ಷಿಃ = ಪ್ರಾಚಾದಿ ನಾಲ್ಕು ದಿಕ್ಕುಗಳು, ಊರ್ಧ್ವಾದಿ ಎರಡು ಒಟ್ಟು (ಆರು) ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಾಪ್ತನಾದವನು, ಪಂಚಶೀರ್ಷಾ = ವ್ಯಾಕರಣ, ಶಿಕ್ಷಾ, ಕಲ್ಪ, ನಿರುಕ್ತ, ಜ್ಯೋತಿಷ ಎಂಬ ಐದು ಶಿರಸ್ಸುಗಳುಳ್ಳವನು, ಉಪನಯನೇ = (ಇಂಥಾ ಗಾಯತ್ರೀನಾಮಕ, ಪರಮಾತ್ಮನ) ಧ್ಯಾನವನ್ನು, ವಿನಿಯೋಗಃ = ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ವಿವರಣೆ :

ಅರ್ವಾವಸು, ಪರಾವಸುಗಳು ಅಣ್ಣತಮ್ಮಂದಿರು, ರೈಭ್ಯಋಷಿಯ ಮಕ್ಕಳು

ಓಜೋಽಸಿ, ಸಹೋಽಸಿ, ಬಲಮಸಿ, ಭ್ರಾಜೋಽಸಿ ದೇವಾನಾಂ ಧಾಮ ನಾಮಾಸಿ, ವಿಶ್ವಮಸಿ ವಿಶ್ವಾಯುಸ್ಸರ್ವಮಸಿ ಸರ್ವಾಯುರಭಿಭೂರೋಂ ಗಾಯತ್ರೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಸಾವಿತ್ರೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಸರಸ್ವತೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಛಂದರ್ಷೀನಾವಾಹಯಾಮಿ ಶ್ರಿಯಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಗಾಯತ್ರಿಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ ಸವಿತಾ ದೇವತಾ ಅಗ್ನಿರ್ಮುಖಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಶಿರಃ ವಿಷ್ಣುರ್ಹೃದಯಂ ರುದ್ರಃ ಶಿಖಾ ಪೃಥಿವೀ ಯೋನಿಃ ಪ್ರಾಣಾಪಾನವ್ಯಾನೋದಾನಸಮಾನಾ ಸಪ್ರಾಣಾ ಶ್ವೇತವರ್ಣಾ ಸಾಂಖ್ಯಾಯನಸಗೋತ್ರಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರಾ ತ್ರಿಪದಾ ಷಟ್‌ಕುಕ್ಷಿಃ ಪಂಚಶೀರ್ಷೋಪನಯನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ : ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ....ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥ ಓಂ ಭೂಃ .... ಭೂರ್ಭುವಃ ಸುವಃರೋಮ್ ॥

ಪರಾವಸುವು ಅಕಸ್ಮಾತ್ ತನ್ನ ತಂದೆಯನ್ನೇ ಕೊಂದ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮನಿಗೆ ಹೇಳಿದ "ನನ್ನ ಪಾಪಕ್ಕಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ಮಾಡು" ಎಂದು ಆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಈ ಸೋದರರು ಬೃಹದ್ಯುಮ್ನರಾಜನ ಯಜ್ಞದ ಋತ್ವಿಕ್‌ಗಳಾಗಿದ್ದರು. ತಮ್ಮ ಅರ್ವಾವಸುವಿಗೆ ಋತ್ವಿಕ್ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ದೊರೆಯಬಾರದೆಂಬ ದುಷ್ಟಭಾವನೆಯೂ ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಅರ್ವಾವಸುವಾದರೂ ಅಣ್ಣನಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತವನ್ನು ಮಾಡಿ ಯಜ್ಞಶಾಲೆಗೆ ಮರಳಿ ಬಂದಾಗ "ಇವನು ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಿ ಇವನನ್ನು ಯಜ್ಞದಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಬೇಡಿ" ಎಂದು ಭಟರಿಗೆ ಹೇಳಿ ಪ್ರವೇಶ ಸಿಗದಂತೆ ಮಾಡಿದನು. ಅರ್ವಾವಸುವು ಬೇಸರನಾಗದೆ ಸೂರ್ಯನನ್ನು ಮೆಚ್ಚಿಸಿ ಸೂರ್ಯಮಂತ್ರವನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡನು, ದೇವತೆಗಳೆಲ್ಲ ಮೆಚ್ಚಿ, ಸತ್ರಯಾಗದಲ್ಲಿ "ಪರಾವಸುವು ತೊಲಗಲಿ, ಅರ್ವಾವಸು ಕೂಡಲಿ" ಎಂದು ದೇವತೆಗಳು ಪರಾವಸುವನ್ನು ಓಡಿಸಿ ಅರ್ವಾವಸುವನ್ನು ಕೂಡಿಸಿದರು. ಈ ಕಥೆಯ ಸ್ಮರಣೆಯಿಂದ ದುಷ್ಟ ಬುದ್ಧಿ ನಾಶ ಹೊಂದಿ ವಿಘ್ನಗಳು ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ.

12. ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪಾರಂಭಃ*

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

(ಎರಡು ಕೈಯ ತೋರುಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ವರೇಣ್ಯಂ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

(ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ತೋರುಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ :

***ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪಾರಂಭಃ :** *ಗಾಯತ್ರಿಯ ಧ್ಯೇಯರೂಪವು ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣ, ಅವನ ಮುಖದಲ್ಲಿ ಬಾಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯು ಜನಿಸಿದ್ದು ಅಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವನು (ಅಗ್ನಿರ್ಮುಖಂ) ಬ್ರಹ್ಮದೇವನು ಶಿರಸ್ಸಿನಿಂದ ಜನಿಸಿ ಶಿರಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಇರುವನು, (ಬ್ರಹ್ಮಶಿರಃ) ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿರುವನು ಎಂದರೆ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಸ್ವರೂಪಭೂತವಾದ ಶ್ರೀ ವತ್ಸವಿದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಶಿಖಾದಲ್ಲಿ ರುದ್ರನು ಜನಿಸಿದ್ದು ಇರುವನು. ಕುಕ್ಷಿಯಲ್ಲಿ ಪೃಥಿವ್ಯಾದಿ ಸಮಸ್ತಲೋಕಗಳಿವೆ. ಗಾಯತ್ರಿಯ ಗೋತ್ರ ಸಾಂಖ್ಯಾಯನಸವು, ಇಪ್ಪತ್ತನಾಲ್ಕು ಅಕ್ಷರಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು ಕೇಶವಾದಿ 24 ರೂಪಗಳ ವಾಚ್ಯವಾಗಿವೆ. (ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರಾ) ಗಾಯತ್ರಿಯು ಋಗ್ವೇದಾದಿ ಮೂರನ್ನು ಮೂರು ಪಾದಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. (ಓಂ = ಸಾಮವೇದ, ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸ್ವಃ–ಯಜುರ್ವೇದ, ತತ್ಸವಿತುಃ ಇತ್ಯಾದಿ ಋಗ್ವೇದ)*

ಗಾಯತ್ರಿಗೆ, ಪೂರ್ವ, ಪಶ್ಚಿಮ, ದಕ್ಷಿಣ, ಉತ್ತರ, ಊರ್ಧ್ವ, ಅಧೋಲೋಕಗಳೇ ಕುಕ್ಷಿಯಂತಿವೆ.

ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪ : *ಗಾಯತ್ರೀ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ವಾಚ್ಯನಾದವನು ನಾರಾಯಣನೇ ಹೊರತು ಗಾಯತ್ರೀದೇವಿ ಎಂಬ ಬೇರೆ ದೇವಿಯಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಎಂಬ ದೇವತೆಯಾದ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ಸ್ತ್ರೀರೂಪದಗಳಿದ್ದು, ಸ್ತ್ರೀಯರಲ್ಲಿ ಬಿಂಬನಾಗಿದ್ದು ಸ್ತ್ರೀ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾದ ಭಗವಂತನೇ ಆಗಿರುವನು. ಸ್ತ್ರೀ ದೇವತೆಯಾಗಿದ್ದರೆ ಧ್ಯಾನದಲ್ಲಿ ಬರುವ ನೃಸಿಂಹ ಪುರಾಣದ "ಧ್ಯೇಯಸ್ಸದಾ" ಎಂಬ ಶ್ಲೋಕದಲ್ಲಿ "ನಾರಾಯಣ" ಎಂಬ ಪುಲ್ಲಿಂಗ ಶಬ್ದವು ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ಹಾಗೆಯೇ "ದೇವಸ್ಯ" ಎಂದೂ ಕೊಡುತ್ತಿರಲಿಲ್ಲ. ದೇವ್ಯಾಃ ಎಂದಿರಬೇಕಿತ್ತು.*

ಓಂ ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

(ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮಧ್ಯಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಧೀಮಹಿ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

(ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಉಂಗುರ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಕನಿಷ್ಠಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

(ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಕಿರಿಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

(ಹಸ್ತದ ಮೇಲಿನ ಕೆಳಗಿನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

*13. ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಃ ***

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । (ಎದೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ವರೇಣ್ಯಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । (ತಲೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪಾರಂಭಃ : *ವೀರಾಸನ, ಪದ್ಮಾಸನ, ಸ್ವಸ್ತಿಕಾಸನ ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಆಸನದಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಕುಳಿತು ಮೌನವಾಗಿ ಏಕಾಗ್ರತೆಯಿಂದ ಅರ್ಥಾನುಸಂಧಾನ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಗಾಯತ್ರೀಯನ್ನು ತುಟಿ ಅಲ್ಲಾಡದಂತೆ ಐದು ಕಡೆ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಮೂರು ಬಾರಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ ಮಾಡಿ, ಕರನ್ಯಾಸ, ಅಂಗನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿ ಋಷಿ–ದೇವತೆ– ಛಂದಸ್ಸು, ಧ್ಯಾನಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ 1008, 108, 28, ಅಥವಾ ಹತ್ತು ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನಾದರೂ ಜಪಿಸಬೇಕು.*

***ಷಡಂಗನ್ಯಾಸ ಮಂತ್ರದ ವಿವರಣೆ :*

ಅಂಗನ್ಯಾಸ ಎಂದರೆ ಹೃದಯ – ತಲೆ – ಶಿಖಾ – ಭುಜಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ಚಿಟಿಕೆ ಹೊಡೆಯುವುದು. ನ್ಯಾಸ ಎಂದರೆ "ಇಡುವುದು" ಎಂದರ್ಥ. ನಮ್ಮ ದೇಹದ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರ ಪೂತವಾದ ಹಸ್ತವನ್ನು ಇಡುವುದು ಅಂಗನ್ಯಾಸ, ಯಾವುದೇ ಮಂತ್ರದ ಜಪದ ಆದಿ ಹಾಗೂ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂಗನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಮಂತ್ರದ ಒಂದೊಂದು ಪದಗಳು, ಅಕ್ಷರಗಳೂ ಒಂದೊಂದು ಭಗವಂತನ

ಓಂ ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । (ಶಿಖೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಧೀಮಹಿ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । (ಎರಡು ಭುಜಗಳು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ ।

(ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

(ಚಿಟಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಚಪ್ಪಾಳೆಯನ್ನು ತಟ್ಟಬೇಕು)

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವರೋಮ್ ॥

(ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರವೇಶವಾಗಬಾರದು ಎಂದು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಬಂಧನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು)

ರೂಪಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದರಿಂದ ಆ ಭಗವದ್ರೂಪಗಳನ್ನು ನಮ್ಮ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದೇ ಅಂಗನ್ಯಾಸದ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. "ಮಂತ್ರಮೂರ್ತಿಃ ಭವೇದ್ ಬುಧಃ" ಎಂಬಂತೆ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಜಪಿಸುವವನು ಮಂತ್ರಮಯನಾಗುತ್ತಾನೆ. ಅಂಗನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಮಃ, ಸ್ವಾಹಾ, ವಷಟ್, ವೌಷಟ್ ಈ ಪದಗಳಿಗೆ ತ್ಯಾಗ ಅಥವಾ ದಾನ ಎಂದರ್ಥ, ಅಂಗನ್ಯಾಸದಿಂದ ನಮ್ಮ ದೇಹದ ಎಲ್ಲಾ ಅವಯವಗಳಲ್ಲೂ ಮಂತ್ರ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ದೇವತೆಯೇ ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗಿದ್ದು ದೇಹ ಪವಿತ್ರವೂ, ಸುರಕ್ಷಿತವೂ ಆಗುತ್ತದೆ. ಷಡ್ವಿಧವಾದ ಹೃದಯಾದಿ ಆರು ನ್ಯಾಸಗಳಲ್ಲಿ ಭಗವಂತನ, ಗಾಯತ್ರೀನಾಮಕ, ಭೂತಿನಾಮಕ, ವಾಜನಾಮಕ, ಸರ್ವಾಧಾರನಾದ ಹಾಗೂ ಸ್ವರೂಪದ ಹೃದಯದಲ್ಲಿರುವ ಹಯಗ್ರೀವ ರೂಪಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ದುಷ್ಟದೈತ್ಯರ ಹಾಗೂ ದುಷ್ಟ ವಿಷಯಗಳು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಬರಲಾರದು.

ಕುರ್ಯಾದನ್ಯಂ ನ ವಾ ಕುರ್ಯಾನ್ಮೈತ್ರೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಉಚ್ಯತೇ ।
ತಸ್ಮಾನ್ನಿತ್ಯಂ ಹರಿಂ ಧ್ಯಾಯನ್ ಕುರ್ಯಾತ್ ಸ್ವಾಧ್ಯಾಯಮಂಜಸಾ ॥
ಏಕಾಹ್ನಂ ಜಪಹೀನಶ್ಚ ಸಂಧ್ಯಾಹೀನೋ ದಿನತ್ರಯೇ ।
ದ್ವಾದಶಾಹಂ ಅನಗ್ನಿಶ್ಚ ಶೂದ್ರ ಏವ ನ ಸಂಶಯಃ ॥

ಈ ಪ್ರಮಾಣಗಳಿಂದ ಯಾವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ ಸಂಧ್ಯಾಂಗ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಡಕೂಡದು.

14. ಆವಾಹನಮ್

*ಆಗಚ್ಛ ವರದೇ ದೇವಿ ಜಪೇ ಮೇ ಸನ್ನಿಧೌ ಭವ ।

ಗಾಯಂತಂ ತ್ರಾಯಸೇ ಯಸ್ಮಾದ್ಗಾಯತ್ರೀ ತ್ವಂ ತತಃ ಸ್ಮೃತಾ ॥

ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ದೇವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಋಷಿಃ । ಅಗ್ನಿ–ವಾಯು–ಸೂರ್ಯಾ ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರೀ – ಉಷ್ಣಿಕ್ – ಅನುಷ್ಟುಭಶ್ಛಂದಾಂಸಿ । ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

15. ಅಥಧ್ಯಾನಮ್

**ಧ್ಯೇಯಸ್ಸದಾ ಸವಿತೃಮಂಡಲಮಧ್ಯವರ್ತೀ

ನಾರಾಯಣಸ್ಸರಸಿಜಾಸನಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಃ ।

ಕೇಯೂರವಾನ್ ಮಕರಕುಂಡಲವಾನ್ ಕಿರೀಟೀ

ಹಾರೀ ಹಿರಣ್ಮಯವಪುಃ ಧೃತಶಂಖಚಕ್ರಃ ॥

ಪೂರ್ವೋಚ್ಚರಿತ ಏವಂಗುಣ ವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾಂಗ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಂ ಜಪಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

---

* ಹೇ ಭಗವಾನ್ ! ಬೇಡಿದ ವರಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ದೊರೆ ನೀನು. ನಾನು ಜಪ ಮಾಡುವಾಗ ನನ್ನ ಮನದಲ್ಲಿ ನೀನು ಸನ್ನಿಹಿತನಾಗು. ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ನಿನ್ನ ಗಾನ ಮಾಡುವವರನ್ನು ನೀನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುತ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿನ್ನನ್ನು ಗಾಯತ್ರೀ ಎಂದು ಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. (ಹೀಗೆ ದೇವರ ಗುಣಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸುತ್ತಾ ಭಗವಂತನನ್ನು ತನ್ನ ಹೃದಯ ಮಂದಿರಕ್ಕೆ ಆಹ್ವಾನ ಮಾಡಬೇಕು)

** ಸೂರ್ಯಮಂಡಲದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ. ಕಮಲಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿದ್ದಾನೆ. ತೋಳುಬಳೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಕರಕುಂಡಲಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕಿರೀಟವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಹಾರದಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಬಂಗಾರದ ವರ್ಣದಿಂದ ರಂಜಿತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಶಂಖ–ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ.

ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಃ

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

(1008–108–10)

ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಾರ್ಥ :

ಅಸ್ಯ = ಈ, ಶ್ರೀ = ಸಂಪದ್ಯುಕ್ತವಾದ, ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಸ್ಯ = ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ, ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ = ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಯು, ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ = ಸವಿತಾ ಎಂಬ ಹೆಸರುಳ್ಳ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನು, ದೇವತಾ = ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯ ದೇವತೆಯು, ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ, ಪ್ರಸಾದ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥೇ = ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನ ಅನುಗ್ರಹಸಿದ್ಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ಯಥಾಶಕ್ತಿ = ನನ್ನ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ, ಜಪೇ = ಜಪವನ್ನು, ವಿನಿಯೋಗಃ = ಮಾಡುತ್ತೇನೆ, ಸದಾ = ಸರ್ವಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಧ್ಯೇಯಃ = ಧ್ಯಾನಕ್ಕೆ ವಿಷಯನು, ಸವಿತೃಮಂಡಲ–ಮಧ್ಯವರ್ತೀ = ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಾಂತರ್ಗತ – ನದವನು, ತ ಸರಸಿಜಾಸನ ಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಃ = ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕೂತುಕೊಂಡು ಇರುವವನು, ಕೇಯೂರವಾನ್ = ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಯೂರವುಳ್ಳವನು, ಮಕರಕುಂಡಲವಾನ್ = ಕರ್ಣಭೂಷಣಗಳುಳ್ಳವನು, ಕಿರೀಟೀ = ಕಿರೀಟ ಧರಿಸಿದವನು, ಹಾರೀ = ಕಂಠದಲ್ಲಿ ವನಮಾಲಾದಿ ಹಾರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು, ಹಿರಣ್ಮಯವಪುಃ = ಹಿರಣ್ಯಯಾತ್ಮಕ ದೇಹ ಉಳ್ಳವನು, ಧೃತಶಂಖಚಕ್ರಃ = ಶಂಖಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು, ಪೋದ್ಯದಾದಿತ್ಯವರ್ಣಾಭಃ = ಉದಯಿಸುತ್ತಿರುವ ಸೂರ್ಯನ ಕಾಂತಿ ಉಳ್ಳವನು, ಸೂರ್ಯಮಂಡಲ ಮಧ್ಯಗಃ = ಸೂರ್ಯಮಂಡಲ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುವವನು, ಚಕ್ರಶಂಖಧರಃ = ಮೇಲಿನ ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಚಕ್ರ ಶಂಖಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದವನು, ಅಂಕಸ್ಥದೋರ್ದ್ವಯಃ = ಇನ್ನು ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ತೊಡೆಯ ಮೇಲೆ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುವವನು, ಧ್ಯೇಯ ಏವಚ = ಧ್ಯಾನ ಮಾಡಲ್ಪಡತಕ್ಕವನೇ, ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣನ ಪ್ರೇರಣೆಯಿಂದ, ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ = ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣನ ಪ್ರೀತಿಗೋಸ್ಕರ, ಯಥಾಶಕ್ತಿ = ನನಗೆ ಶಕ್ತಿ ಇರುವಷ್ಟು, ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಜಪಃ = ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರ ಜಪವನ್ನು, ಕರಿಷ್ಯೇ = ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ :

ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸಪ್ತಾನಾಂ ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ – ಜಮದಗ್ನಿ – ಭರದ್ವಾಜ – ಗೌತಮ–ಅತ್ರಿ–ವಸಿಷ್ಠ– ಕಶ್ಯಪಾ ಋಷಯಃ । ಅಗ್ನಿ– ವಾಯು –ಆದಿತ್ಯ– ಬೃಹಸ್ಪತಿ–ವರುಣ–ಇಂದ್ರ–ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರೀ–ಉಷ್ಣಿಕ್ – ಅನುಷ್ಟುಪ್ – ಬೃಹತೀ–ಪಂಕ್ತಿ–ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್–ಜಗತ್ಯಃ ಛಂದಾಂಸಿ। ಗಾಯತ್ರೀ ಶಿರಸಃ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಿಃ । ಬ್ರಹ್ಮ– ಅಗ್ನಿ– ವಾಯು–ಆದಿತ್ಯಾ ದೇವತಾಃ । ಯಜುಃ ಛಂದಃ । ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ = ಗುಣಪೂರ್ಣನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಓಂಕಾರ ವಾಚ್ಯನು, ಭೂಃ = ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣನಾದವನು, ಭುವಃ = ನಿರವಧಿಕ ಐಶ್ವರ್ಯವಂತನು, ಸ್ವಃ = ಸುಖ ಸ್ವರೂಪನು, ಮಹಃ = ಶ್ರೇಷ್ಠನಾಗಿ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವವನು, ಜನಃ = ಸೃಷ್ಟಿ ಕರ್ತನು, ತಪಃ = ಜ್ಞಾನಸ್ವರೂಪನು, ಸತ್ಯಂ = ಮುಕ್ತಾಯುಕ್ತ ನಿಯಾಮಕನು.

ಯಃ = ಯಾವ ಪರಮಾತ್ಮನು, ನಃ = ನಮ್ಮಗಳ, ಧಿಯಃ = ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು, ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ = ಪ್ರೇರೆಸುತ್ತಿದ್ದಾನೋ, ತಸ್ಯ = ಆ ಪರಮಾತ್ಮನ, ಸವಿತುಃ = ಸೃಷ್ಟ್ಯಾದಿ ಅಷ್ಟಕರ್ತೃವಾದ, ದೇವಸ್ಯ = ಕ್ರೀಡಾದಿ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾದ, ವರೇಣ್ಯಂ = ಎಲ್ಲರಿಂದಲೂ ಭಜನೀಯನಾದಂಥಾ, ಭರ್ಗಃ = ಕ್ರೀಡಾದಿ ಜ್ಞಾನ ಸ್ವರೂಪನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ಧೀಮಹಿ = ಧ್ಯಾನ

ವಿವರಣೆ :

ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪಾನಂತರ ಪುನಃ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ, ಕರನ್ಯಾಸ, ಅಂಗನ್ಯಾಸ, ಮಾಡಿ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರ ಜಪೋಪಸಂಹಾರೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ಎಂದು ಹೇಳಿ, ಧ್ಯಾನ, ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರ ಜಪಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ಎಂದು ಹೇಳಬೇಕು.

ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ನಿಯಮಗಳು

1. ನಗುವುದು, ಇತರರೊಡನೆ ಮಾತನಾಡುವುದು, ಸುತ್ತಮುತ್ತ ನೋಡುವುದು, ಕಾಲು ಮೇಲೆ ಕಾಲು, ಕೈಮೇಲೆ ಕೈ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿರುವುದು, ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಇತರ

[1]ಓಂ ಭೂಃ । [2]ಓಂ ಭುವಃ । [3]ಓಗ್‍ಂ ಸುವಃ । [4]ಓಂ ಮಹಃ । [5]ಓಂ ಜನಃ । [6]ಓಂ ತಪಃ । [7]ಓಗ್‍ಂ ಸತ್ಯಂ ॥

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ಓಮಾಪೋ ಜ್ಯೋತೀರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರೋಮ್॥

ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಚಿಂತಿಸುವುದು, ನಾಭಿಯ ಕೆಳ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಮುಟ್ಟುವುದು ಇವನ್ನು ವರ್ಜನ ಮಾಡಬೇಕು.

2. ಸಮಾಹಿತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಜಪವು ಮಾಡತಕ್ಕದ್ದು.
3. ಪ್ರಾತಸ್ಸಂಧ್ಯಾ ಜಪವು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಂಡು, ಸೂರ್ಯ ಉದಯವಾಗುವವರೆಗೂ ಜಪಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರ ನಿಂತೋ ಅಥವಾ ಕೂತೋ ಜಪಿಸಬಹುದು. ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯಾ ಜಪಗಳು ಕೂತುಕೊಂಡೇ ಮಾಡಬೇಕು.
4. ಜಪಕಾಲದಲ್ಲಿ ಜಪ ಮಾಡುವ ಕೈಗಳು ಹೊರಗೆ ಕಾಣಿಸಬಾರದು ; ಕೈಗಳು ಮುಚ್ಚಿಕೊಂಡಿರುವುದಲ್ಲದೇ ವಸ್ತ್ರದಿಂದ ಆಚ್ಛಾದಿಸಿ ಬೆರಳುಗಳ ರಂಧ್ರವನ್ನು ಬಿಡದಂತೆ ಮಾಡಿ ಸಂಖ್ಯಾ ಕ್ರಮದಿಂದ ಜಪ ಮಾಡಬೇಕು.
5. ಜಪ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಓಂ । ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವಃ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ। ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ । ಎಂದು ಐದು ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿ ಉಚ್ಚಾರ ಮಾಡಬೇಕು.
6. ಜಪವು – ವಾಚಿಕ (ಉಚ್ಚಸ್ವರದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು), ಉಪಾಂಶುಕ (ತುಟಿಗಳು ಆಡಿಸುತ್ತಾ ಇತರರಿಗೆ ಕೇಳಿಸದಂತೆ ಹೇಳುವುದು), ಮಾನಸಿಕ (ಅಕ್ಷರ, ವರ್ಣ, ಪದಗಳನ್ನು ಧ್ಯಾನಿಸಿ, ಶಬ್ದಾರ್ಥವನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಧ್ಯಾನ ಮಾಡುವುದು) ಎಂದು ಮೂರು ವಿಧ, ವಾಚಕಕ್ಕಿಂತ ಉಪಾಂಶುಕವು ಹೆಚ್ಚು ಫಲಪ್ರದವಾದದ್ದು, ಉಪಾಂಶುಕಕ್ಕಿಂತ ಮಾನಸಿಕವು ಅತ್ಯುತ್ತಮವು.
7. ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪವು ಮಾಲಾಕಾರವಾಗಿ ಅನಾಮಿಕಾಂಗುಲಿಯ ಗ್ರಂಥಿವರೆಗಿನ ಹತ್ತು ಗ್ರಂಥಿಗಳನ್ನು ಎಣಿಸಬೇಕು. ಮಧ್ಯಮಾಂಗಲಿಯ ಬುಡದ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯದ ಗ್ರಂಥಿಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು.

ಕರನ್ಯಾಸ :

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ। (ಎರಡು ಕೈಯ ತೋರುಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ವರೇಣ್ಯಂ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । (ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ತೋರುಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ। (ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮಧ್ಯಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಧೀಮಹಿ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ। (ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಉಂಗುರ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಕನಿಷ್ಠಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ। (ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಕಿರಿಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । (ಹಸ್ತದ ಮೇಲಿನ ಕೆಳಗಿನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಷಡಂಗನ್ಯಾಸ :

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । (ಎದೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ವರೇಣ್ಯಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । (ತಲೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । (ಶಿಖೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಧೀಮಹಿ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । (ಎರಡು ಭುಜಗಳು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

---

8. ಪ್ರಾತಸ್ಸಂಧ್ಯಾಂಗ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪವನ್ನು ನಾಭಿ ಪ್ರದೇಶಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ಮೇಲ್ಮುಖವಾಗಿಯೂ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ ಸಂಧ್ಯಾಂಗ ಜಪವನ್ನು ವಕ್ಷಸ್ಥಳದ ಎದುರಿಗೂ, ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯಾಂಗ ಜಪವನ್ನು ನಾಸಿಕಾಗ್ರಕ್ಕೆ ಎದುರಿಗೂ ಕೈಗಳು ಚಾಚಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ತೋರಿಸಿ, ಉದ್ದ ಮಾಡಿ, ಮಾಡಬೇಕು.
9. ಸಂಧ್ಯಾ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿಯೇ ಜಪವೂ ಮಾಡಬೇಕು.

   ಗಾಯತ್ರೀಂ ತು ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಯೋಽನ್ಯಮಂತ್ರಮುಪಾಸತೇ ।
   ಮಾಂಡೂಕರಾವಾಸ್ತೇ ಜ್ಞೇಯಾ ಇತಿ ವೇದವಿದೋ ವಿದುಃ ॥

   ಎಂಬಂತೆ ಗಾಯತ್ರಿಯನ್ನು ಮಾಡಿ[illegible] ಬೇರೆ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಜಪಿಸತಕ್ಕದ್ದು.

ಓಂ ಧಿಯೋಯೋನಃ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । (ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ । (ಚಿಟಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಚಪ್ಪಾಳೆಯನ್ನು ತಟ್ಟಬೇಕು)

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವರೋಮ್ ॥ (ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರವೇಶವಾಗಬಾರದು ಎಂದು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಬಂಧನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು)

ಧ್ಯಾನಮ್ :

ಧ್ಯೇಯಸ್ಸದಾ ಸವಿತೃಮಂಡಲಮಧ್ಯವರ್ತೀ
ನಾರಾಯಣಸ್ಸರಸಿಜಾಸನಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಃ ।
ಕೇಯೂರವಾನ್ ಮಕರಕುಂಡಲವಾನ್ ಕಿರೀಟೀ
ಹಾರೀ ಹಿರಣ್ಮಯವಪುಃ ಧೃತಶಂಖಚಕ್ರಃ ॥

ಅನೇನ ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾಂಗಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಜಪೇನ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಃ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಃ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಸುಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು । ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

16. ಸಂಧ್ಯೋಪಸ್ಥಾನಮ್ (ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತು)

ಮಿತ್ರಸ್ಯ ಮಿತ್ರೋ ಜನಾನ್, ಪ್ರಸಮಿತ್ರ ಇತ್ಯೇತೇಷಾಂ ಗಾಯತ್ರೀ, ತ್ರಿಷ್ಟುಭೌ, ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ಋಷಯಃ ಮಿತ್ರೋ ದೇವತಾ ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ।

***ಓಂ ಮಿತ್ರಸ್ಯ ಚರ್ಷಣೀಧೃತಃ ಶ್ರವೋ ದೇವಸ್ಯ ಸಾನಸಿಮ್ । ಸತ್ಯಂ ಚಿತ್ರಶ್ರವಸ್ತಮಮ್ । ಮಿತ್ರೋ ಜನಾನ್ಯಾತಯತಿ ಪ್ರಜಾನನ್ ಮಿತ್ರೋ ದಾಧಾರ ಪೃಥಿವೀಮುತ ದ್ಯಾಮ್ ।**

ಅರ್ಥ :

* ಮಿತ್ರಸ್ಯ = ರಕ್ಷಕನಾದ, ಚರ್ಷಣೀ = ಮನುಷ್ಯರನ್ನು, ಧೃತಃ = ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ, ದೇವಸ್ಯ = ವಿಷ್ಣುವಿನ, ಚಿತ್ರಶ್ರವಸ್ತಮಮ್ = ಅತಿಶಯವಾಗಿ ಮತ್ತು

ಮಿತ್ರಃ ಕೃಷ್ಟೀರನಿಮಿಷಾಭಿ ಚಷ್ಟೇ ಸತ್ಯಾಯ ಹವ್ಯಂ ಘೃತವದ್ವಿಧೇಮ ।

ಪ್ರಸಮಿತ್ರ ಮರ್ತೋ ಅಸ್ತು ಪ್ರಯಸ್ವಾನ್ ಯಸ್ತ ಆದಿತ್ಯ ಶಿಕ್ಷತಿ ವ್ರತೇನ । ನ ಹನ್ಯತೇ ನ ಜೀಯತೇ ತ್ವೋತೋ ನೈನಮಂಹೋ ಅಶ್ನೋತ್ಯಂತಿತೋ ನ ದೂರಾತ್ ॥

ಕೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಯೋಗ್ಯವಾದ ಯಶಸ್ಸನ್ನು, ಸಾನಸಿಂ = ಕೇಳುವುದು ಮಾತ್ರವೇ ಅಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕೇಳುವವರಿಗೆ ಫಲಪ್ರದವಾಗಿಯು ಇದೆ ಎಂಬುವುದು, ಸತ್ಯಂ = ಸತ್ಯವನ್ನಾಗಿ ತಿಳಿಯುತ್ತೇನೆ.

ಮಿತ್ರ = ಸಂರಕ್ಷಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಜನಾನ್ = ಸ್ವಭಕ್ತ ಜನರನ್ನು, ಪ್ರಜಾನನ್ = ಅವರವರ ಯೋಗ್ಯತೆಯನ್ನು ಫಲಾಂತವಾಗಿ ತಿಳಿದವನಾಗಿ, ಯಾತಯತಿ = ತನ್ನ ಸೇವಾ ವ್ಯಾಪಾರದಲ್ಲಿ ನಿರತರನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲಿ ; ಮಿತ್ರಃ = ಪರಮಾತ್ಮನು, ಪೃಥಿವೀಂ = ಭೂಮಿಯನ್ನು, ಉತ = ಮತ್ತು, ದ್ಯಾಂ = ಸ್ವರ್ಗವನ್ನು, ದಾಧಾರ = ಧಾರಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ, ಅನಿಮಿಷಾ = ದೇವತೆಗಳನ್ನು, ಅಬಿಚಷ್ಟೆ = (ಅವರ ವ್ಯಾಪಾರಗಳನ್ನು) ಸಾಕ್ಷೀಭೂತನಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾನೆ, ಸತ್ಯಾಯ = ಇಂಥಾ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೋಸ್ಕರ, ಹವ್ಯಂ = ಹೋಮ ದ್ರವ್ಯವನ್ನು, ಘೃತಮ್ = ತುಪ್ಪದೋಪಾದೀಲಿ, ವಿಧೇಮ = ಸಮರ್ಪಣ ಮಾಡೋಣ.

ಮಿತ್ರ = ಪರಮಾತ್ಮನೆ, ಸಮರ್ತ್ಯಃ = ಮನುಷ್ಯನು, ಪ್ರಯಸ್ವಾನ್ = ಯಜ್ಞಾದಿ ಕರ್ಮಗಳಿಂದ ಹೊಂದತಕ್ಕ ಫಲರೂಪವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು, ಪ್ರಾಸ್ತು = ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಹೊಂದಲಿ, ಆದಿತ್ಯ = ಓಂ ಪರಮಾತ್ಮನೇ, ವ್ರತೇನ ಯಜ್ಞದಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಯಾಃ = ಯಾವ ಮನುಷ್ಯನು, ತೆ = ನಿನಗೋಸ್ಕರ, ಶಿಕ್ಷತಿ = ಹರಿರ್ಲಕ್ಷಣವಾದ ಅನ್ನವನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಾನೋ, ತ್ವಯಾ = ನಿನ್ನಿಂದ, ಊತಃ = ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟ, ಸಃ = ಆ ಮನುಷ್ಯನು, ನ ಹನ್ಯತೆ = ಕೊಲ್ಲಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ, ನ ಜೀಯತೆ = ಗೆಲ್ಲಲ್ಪಡುವುದಿಲ್ಲ, ಅಂಹಃ = ಪಾಪವು, ಏನಂ = ಇವನನ್ನು, ಅಂತತಃ = ಸಮೀಪದಲ್ಲಾಗಲಿ, ದೂರಾತ್ = ದೂರದಲ್ಲಿ ಆಗಲಿ, ನ ಅಶ್ನೋತಿ = ಅಂಟುವುದಿಲ್ಲ.

ಓಂ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮೋ ಅಸ್ತ್ವಗ್ನಯೇ ನಮಃ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ನಮ ಓಷಧೀಭ್ಯಃ । ನಮೋ ವಾಚೇ ನಮೋ ವಾಚಸ್ಪತಯೇ ನಮೋ ವಿಷ್ಣವೇ ಮಹತೇ ಕರೋಮಿ ॥ ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥

ತ್ರಿಃಪರಿಕ್ರಮ್ಯ, ದಿಜ್ನಮಸ್ಕಾರಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಮೂರುಬಾರಿ ತಿರುಗಿ ದಿಗಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು.

"ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ" ಎಂಬ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಾಮದೇವರು ಋಷಿಯು, ಲಿಂಗೋಕ್ತ ದೇವತಾ, ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಸ್ಸು, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ. (ಹೀಗೆ ಹೇಳಿ ಮೂರಾವರ್ತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾ ಮಾಡಬೇಕು).

ಬ್ರಹ್ಮಣೇ = ವೇದಕ್ಕೆ, ನಮಃ = ನಮಸ್ಕಾರವು, ಅಗ್ನಯೇ = ಅಗ್ನಿಗೂ ತದಭಿಮಾನಿ ದೇವತೆಗಳೂ, ನಮೋಸ್ತು = ನಮಸ್ಕಾರವಿರಲಿ, ಪೃಥಿವ್ಯೈ = ಪೃಥಿವಿಗೋಸ್ಕರ, ನಮಃ = ನಮಸ್ಕಾರವು, ಓಷಧೀಭ್ಯಃ = ಓಷಧಿಗಳಿಗೆ, ನಮಃ = ನಮಸ್ಕಾರವು, ವಾಚೇ = ವಾಗಭಿಮಾನಿ ಸರಸ್ವತೀದೇವಿಯರಿಗೆ, ನಮಃ = ನಮಸ್ಕಾರವು, ವಾಚಸ್ಪತಯೇ = ಚತುರ್ಮುಖ ಬ್ರಹ್ಮನಿಗೆ, ನಮಃ = ನಮಸ್ಕಾರವು, ಮಹತೇವಿಷ್ಣವೇ = ಪರಮ ಪೂಜ್ಯನು ಸರ್ವತ್ರವ್ಯಾಪ್ತನೂ ಆದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ, ನಮಃ = ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು, ಕರೋಮಿ = ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ಉಪಸ್ಥಾನ ವಿವರಣೆ : ಉಪಷ್ಠಾಗತಿ ನಿವೃತ್ತೌ ಎಂಬ ಧಾತು ಪಾಠದಂತೆ ನಿಂತುಕೊಂಡು ಉಪಾಸನೆ ಮಾಡುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಆಯಾಯ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಆಯಾಯ ದೇವತೆಗಳನ್ನು ಉಪಸ್ಥಾನದ ಮೂಲಕ ಉಪಾಸಿಸಬೇಕು. ಉದಾ : ಹೋಮಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನ್ಯುಪಸ್ಥಾನ, ಉಪಾಕರ್ಮದಲ್ಲಿ ಯಮೋಪಸ್ಥಾನ, ಕೃಷ್ಣಾಷ್ಟಾಮಿಯಂದು ಚಂದ್ರೋಪಸ್ಥಾನ ಇತ್ಯಾದಿ. ಸಂಧ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನ ಉಪಾಸನೆಯನ್ನು ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನದ ಮೂಲಕ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು. (ಪ್ರತ್ಯಗಾಸೂರ್ಯಮಾಲೋಕ್ಯ ಉಪಾಸ್ಥಾನಂ ಸಮಾಚರೇತ್)

17. ದಿಶಾಂ ದಿಗೀಶಾನಾಂ ನಮನಂ

(ಬೆಳಿಗ್ಗೆ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ಸಾಯಂಕಾಲ ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು)

1. **ಓಂ ನಮಃ ಪ್ರಾಚ್ಯೈ ದಿಶೇ(ಪೂರ್ವ) ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ॥**

2. **ಓಂ ನಮಃ ದಕ್ಷಿಣಾಯೈ ದಿಶೇ (ದಕ್ಷಿಣ) ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ॥**

3. **ಓಂ ನಮಃ ಪ್ರತೀಚ್ಯೈ ದಿಶೇ (ಪಶ್ಚಿಮ) ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾಃ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ॥**

---

1. ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ, ಆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಶಚೀಸಹಿತರಾದ ಶ್ರೀ ಇಂದ್ರ ದೇವರಿಗೆ ಇದರಿಂದ ಉಪಾಸ್ಯನಾದ ಉಪೇಂದ್ರನಾದ ವಾಮನಿಗೆ ಮತ್ತು ಆಗ್ನೇಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಸ್ವಾಹಾಸಹಿತರಾದ ಅಗ್ನಿದೇವರಿಗೆ ತದುಪಾಸ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

2. ದಕ್ಷಿಣ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಶ್ಯಾಮಲಾ ಸಹಿತರಾದ ಶ್ರೀಯಮದೇವರಿಗೆ ಇವರಿಂದ ಉಪಾಸ್ಯರಾದ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರನಿಗೆ ಮತ್ತು ನೈಋತ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ದೀರ್ಘಿಕಾಸಹಿತರಾದ ಶ್ರೀನಿಋತಿ ದೇವರಿಗೆ ಇವರಿಂದ ಉಪಾಸ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಜನಾರ್ದನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

3. ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿಗೆ ಆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ಭಾಗೀರಥೀ ಸಹಿತರಾದ ಶ್ರೀವರುಣ ದೇವರಿಗೆ ಇವರಿಂದ ಉಪಾಸ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಮತ್ಸ್ಯಮೂರ್ತಿಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾವಹೀಸಹಿತರಾದ ಪ್ರವಹವಾಯು ದೇವರಿಗೆ ಇವರಿಂದ ಉಪಾಸ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಹಯಗ್ರೀವನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

4. ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿಗೆ, ಆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಯಾದ ರೋಹಿಣೀ ಸಹಿತರಾದ ಶ್ರೀಚಂದ್ರ ದೇವರಿಗೆ ಮತ್ತು ಮಹಾ ಸಹಿತರಾದ ಶ್ರೀಕುಬೇರ ದೇವರಿಗೆ ಇವರಿಂದ ಉಪಾಸ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಕಲ್ಕೀಶನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು. ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಪಾರ್ವತೀಸಹಿತರಾದ ಶ್ರೀರುದ್ರ ದೇವರಿಗೆ ತದುಪಾಸ್ಯನಾದ ಶ್ರೀನರಸಿಂಹ ದೇವರಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

4. ಓಂ ನಮಃ ಉದೀಚ್ಯೈ ದಿಶೇ(ಉತ್ತರ) ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾಃ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ॥

5. ಓಂ ನಮಃ ಊರ್ಧ್ವಾಯೈ ದಿಶೇ (ಊರ್ಧ್ವ) ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾಃ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ॥

6. ಓಂ ನಮೋಽಧರಾಯೈ ದಿಶೇ ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾಃ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ॥

---

5. ಊರ್ಧ್ವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ, ಆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಸೌಪರ್ಣೀಸಹಿತರಾದ ಶ್ರೀಗರುಡ ದೇವರಿಗೆ ಇವರಿಂದ ಉಪಾಸ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಗರುಡ ಧ್ವಜನಿಗೆ, ಮತ್ತು ರತೀದೇವಿಯಿಂದ ಸಹಿತರಾದ ಶ್ರೀಮನ್ಮಥ ದೇವರಿಗೆ ಇವರಿಂದ ಉಪಾಸ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಪ್ರದ್ಯುಮ್ನನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.
6. ಕೆಳಗಿನ ದಿಕ್ಕಿಗೆ, ಆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ವಾರುಣೀಸಹಿತರಾದ ಶ್ರೀಶೇಷ ದೇವರಿಗೆ ಇವರಿಂದ ಉಪಾಸ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ ಮತ್ತು ಛಾಯಾ ಸಹಿತರಾದ ಮಿತ್ರ ದೇವರಿಗೆ ಇವರಿಂದ ಉಪಾಸ್ಯನಾದ ಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.
7. ಅಂತರಿಕ್ಷ ದಿಕ್ಕಿಗೆ, ಆ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಭಿಮಾನಿಗಳಾದ ಶ್ರೀವಿನಾಯಕ ದೇವರಿಗೆ, ಸಂಜ್ಞಾಸಹಿತರಾದ ಶ್ರೀಸೂರ್ಯ ದೇವರಿಗೆ ಇವರಿಂದ ಉಪಾಸ್ಯನಾದ ಭಗವಂತನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಪ್ರಾಚ್ಯೈದಿಶೆ ಅರ್ಥ :

ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಧಿಪತಿಯಾದ ಶಚೀಂದ್ರ ದೇವರಿಗೂ ಅವರ ನಿಯಾಮಕ ವಾಮನಿಗು ನಮಸಕಾರ.

ದಕ್ಷಿಣ – ಯಮ–ಶ್ಯಾಮಲೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀರಾಮನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಪಶ್ಚಿಮ – ವರುಣ–ಗಂಗೆ ಹಾಗೂ ನಾರಾಯಣನಿಗೆ ನಮಸ್ಕಾರ. ಉತ್ತರ – ಚಂದ್ರರೋಹಿಣೀ ಹಾಗೂ ಕುಬೇರ–ಭದ್ರೆಯರಿಗೂ ಹರಿಯ ನಾರಾಯಣ, ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನರಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ. ಅಧರ – ಶೇಷ–ವಾರುಣಿ–ಶೇಷಶಾಯಿ ಸಂಕರ್ಷಣನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ. ಅವಾಂತರ – ಮರುತ್ತುಗಳಿಗೂ ಸಂಕರ್ಷಣನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ. ಅಂತರಿಕ್ಷ – ಗಣಪತಿ ಹಾಗೂ ಅನಿರುದ್ಧನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರ.

ಕಾಮಃ = ರಾಗವನ್ನು, ಅಕಾರ್ಷಿತ್ = ಉಂಟು ಮಾಡುವ, ಮನ್ಯುಃ = ಕ್ರೋಧವನ್ನು, ಅಕಾರ್ಷೀತ್ = ಉಂಟು ಮಾಡುವ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ, ನಮೋ ನಮಃ = ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

7. **ಓಂ ನಮೋಽವಾಂತರಾಯ್ಯೈ ದಿಶೇ ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾಃ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ॥**

ಓಂ ನಮೋ ಗಂಗಾಯಮುನಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಯೇ ವಸಂತಿ ತೇ ಮೇ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾನಶ್ಚಿರಂ ಜೀವಿತಂ ವರ್ಧಯಂತಿ ನಮೋ

ಕಾಮಾಭಿಮಾನಿಯಾದ ಮನ್ಮಥ ಹಾಗೂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನರೂಪಿ ಭಗವಂತನು, ಕ್ರೋಧಾಭಿಮಾನಿ ರುದ್ರ ಹಾಗೂ ನೃಸಿಂಹ ರೂಪಿಯೂ, ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವ ಕರ್ಮಾನುಸಾರವಾಗಿ ಉದ್ಭವಿಸುವ ಕಾಮಕ್ರೋಧಗಳ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮಿಂದ ಪಾಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಿದರೋ ಮುಂದೆ ಹಾಗೆ ಮಾಡಿಸದಿರಲಿ ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಿ ನಮಸ್ಕರಿಸುವೆನು.

ಭಗವತೇ = ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯ ಸಂಪನ್ನನಾದ, ವಾಸುದೇವಾಯ = ವಾಸುದೇವನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಯಾಂ = ಯಾವ ಸಂಧ್ಯಾವಾಚಕ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ಚರಾಣಿ = ಸ್ಥಾವರಾಣಿಚ = ಚರಾಚರ ರೂಪಗಳಾದ, ಸರ್ವಭೂತಾನಿ = ಸಮಸ್ತ ಪ್ರಾಣಿಗಳು, ಸಾಯಂಪ್ರಾತಃ = ಸಾಯಂಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ, ನಮಸ್ಯಂತಿ = ನಮಸ್ಕಾರ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ, ಸಾ ಸಂಧ್ಯಾ = ಆ ಸಂಧ್ಯಾದೇವತಾಭಿಮಾನ್ಯಂತರ್ಗತ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಮಾಂ = ನನ್ನನ್ನು, ಅಭಿರಕ್ಷತು = ಕಾಪಾಡಲಿ.

ದೇವಕೀಪುತ್ರೋ = ದೇವಕಿ ಪುತ್ರನಾಗಿ ಅವತಾರ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀ ಪರಮಾತ್ಮನು, ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಃ = ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಪ್ರಿಯನು, ಮಧುಸೂದನಃ = ಮಧುನಾಮಕ ದೈತ್ಯನನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದವನು, ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಃ = ಕಮಲದೋಪಾದಿಯ ಕಣ್ಣುಗಳುಳ್ಳವನು, ವಿಷ್ಣುಃ = ವ್ಯಾಪ್ತನಾದವನು, ಅಚ್ಯುತಃ = ನಾಶರಹಿತನು, ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವಾಯ = ಕ್ರೀಡಾದಿ ಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟನು, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಹಿತಾಯಚ = ಗೋವುಗಳಿಗೂ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೂ ಹಿತವನ್ನು ಮಾಡುವವನು ಆದ, ಕೃಷ್ಣಾಯ = ಪೂರ್ಣಜ್ಞಾನಾನಂದನಾದ, ಗೋವಿಂದಾಯ =ವೇದವೇದ್ಯನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನಿಗೆ, ನಮೋ ನಮಃ = ನಮಸ್ಕಾರಗಳು.

ಕ್ಷೀರೇಣ = ಹಾಲಿನಿಂದ, ಸ್ನಾಪಿತೇ = ಸನಾನ ಮಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ದೇವಿ = ದೇವತೆಯಾದ, ಚಂದನೇನ = ಗಂಧದಿಂದ, ವಿಲೇಪಿತೇ = ಲೇಪನ ಮಾಡಿಸಲ್ಪಟ್ಟ, ಬಿಲ್ವಪತ್ರಾರ್ಚಿತೇ = ಬಿಲ್ವಾದಿಗಳಿಂದ, ಪೂಜಿಸ್ಲಪಟ್ಟ, ದುರ್ಗಾ = ದುಗಾದೇವಿಯೇ, ಅಹಂ = ನಾನು, (ನಿನ್ನನ್ನು) ಶರಣಾಗತಃ = ಶರಣು ಹೊಂದಿದ್ದೇನೆ.

ನಮೋ ಗಂಗಾಯಮುನಯೋರ್ಮುನಿಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮೋ ಗಂಗಾಯಮುನಯೋರ್ಮುನಿಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ।

ಹೀಗೆ ಮುನಿಗಳ ಉಪಸ್ಥಾನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ನಂತರ ಹೀಗೆಯೇ ಸಂಧ್ಯಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

1. ಸಂಧ್ಯಾಯೈ ನಮಃ । 2. ಸಾವಿತ್ರ್ಯೈ ನಮಃ ।

3. ಗಾಯತ್ರ್ಯೈ ನಮಃ, 4. ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ ।

5. ಸರ್ವಾಭ್ಯೋ ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

6. ದೇವೀಭ್ಯೋ ನಮಃ । 7. ಋಷಿಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

8. ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । 9. ಮಾತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

10. ಪಿತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ । 11. ಆಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

12. ಕಾಮೋಽಕಾರ್ಷೀನ್ಮನ್ಯುರಕಾರ್ಷೀನ್ನಮೋ ನಮಃ,

13. ಪೃಥಿವ್ಯಾಪಸ್ತೇಜೋವಾಯುರಾಕಾಶೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ।

14. ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ॥

ಯಾಂ ಸದಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಸ್ಥಾವರಾಣಿ ಚರಾಣಿ ಚ ।

ಸಾಯಂ ಪ್ರಾತರ್ನಮಸ್ಯಂತಿ ಸಾ ಮಾ ಸಂಧ್ಯಾಽಭಿರಕ್ಷತು ॥

ಸಾ ಮಾ ಸಂಧ್ಯಾಭಿರಕ್ಷತ್ವೋಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ದೇವಕೀಪುತ್ರೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ಮಧುಸೂದನಃ ।

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಃ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ವಿಷ್ಣುರಚ್ಯುತಃ ॥

ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವಾಯ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತಾಯ ಚ ।

ಜಗದ್ಧಿತಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಕ್ಷೀರೇಣ ಸ್ನಾಪಿತೇ ದೇವಿ ಚಂದನೇನ ವಿಲೇಪಿತೇ ।

ಬಿಲ್ವಪತ್ರಾರ್ಚಿತೇ ದೇವೀ ದುರ್ಗೇಽಹಂ ಶರಣಂ ಗತಃ ॥

ಶ್ರೀ ದುರ್ಗೇಽಹಂ ಶರಣಂ ಗತ ಓಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಆಕಾಶಾತ್ ಪತಿತಂ ತೋಯಂ ಯಥಾ ಗಚ್ಛತಿ ಸಾಗರಮ್ ।

ಸರ್ವದೇವ ನಮಸ್ಕಾರಃ ಕೇಶವಂ ಪ್ರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ॥

18. ಗಾಯತ್ರ್ಯುದ್ವಾಸನಮ್ *

ಉತ್ತಮ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ, ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವತಾ, ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ, ಗಾಯತ್ರ್ಯುದ್ವಾಸನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಉತ್ತಮೇ ಶಿಖರೇ ಜಾತೇ ಭೂಮ್ಯಾಂ ಪರ್ವತಮೂರ್ಧನಿ ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋಽಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾ ಗಚ್ಛ ದೇವಿ ಯಥಾಸುಖಮ್ ॥

ಗಚ್ಛದೇವಿ ಯಥಾ ಸುಖಮೋಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಸ್ತುತೋ ಮಯಾ ವರದಾ ವೇದಮಾತಾ ಪ್ರಚೋದಯಂತೀ ಪವನೇ ದ್ವಿಜಾತಾ । ಆಯುಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ದ್ರವಿಣಂ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಂ ಮಹ್ಯಂ ದತ್ವಾ ಪ್ರಜಾತುಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮ್ ।

(ಇತ್ಯುದ್ವಾಸ್ಯ)

ಗಾಯತ್ರಿದೇವಿಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

---

*ಅರ್ಥ : ಈ ಗಾಯತ್ರೀ ಉದ್ವಾಸನ ಮಂತ್ರಕ್ಕೆ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಯು, ಗಾಯತ್ರಿ ದೇವತಾ, ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಸ್ಸು, ಗಾಯತ್ರಿ ಉದ್ವಾಸನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತೇನೆ.

ದೇವಿ = ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವಿಯೇ (ಗಾಯತ್ರೀನಾಮಕ ಪರಮಾತ್ಮನೇ), ಭೂಮ್ಯಾಂ = ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಇರತಕ್ಕ, ಪರ್ವತಮೂರ್ಧನಿ = ಪರ್ವತ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ, ಜಾತೇ = ಹುಟ್ಟಿದ, ಉತ್ತಮೇ ಶಿಖರೇ = ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಶಿಖರದಲ್ಲಿ, ಸ್ಥಾತುಂ = ಇರುವುದಕ್ಕೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ = ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಂದ, ಅಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾಂ = ಆಜ್ಞಾಪಡೆದು, ಯಥಾಸುಖಂ = ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ, ಗಚ್ಛ = ಹೋಗು, ಯಥಾಸುಖವಾಗಿ ಹೋಗತಕ್ಕ ದೇವತೆಗೆ ನಮಸ್ಕಾರವು.

ಸರ್ವವೇದೇಷು = ಸರ್ವ ವೇದಗಳನ್ನೂ ಪಠಣ ಮಾಡುವುದರಲ್ಲಿ, ಯತ್ಪುಣ್ಯಾಂ = ಬರತಕ್ಕ ಯಾವ ಪುಣ್ಯವೋ, ಸರ್ವತೀರ್ಥೇಷು = ಸಮಸ್ತ ತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ, ಯತ್ಫಲಂ = ಬರತಕ್ಕ ಯಾವ ಫಲವೋ, ದೇವಂ = ಕ್ರೀಡಾದಿಗುಣ ವಿಶಿಷ್ಟನಾದ, ಜನಾರ್ದನಂ = ದುಷ್ಟ ಜನ ಸಂಹಾರಕನಾದ ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು, ಸ್ತುತ್ವಾ = ಸ್ತೋತ್ರ ಮಾಡಿ, ತತ್ = ಆ, ಫಲಂ = ಫಲವನ್ನು, ಪುರುಷಃ = ಮನುಷ್ಯನು, ಆಪ್ನೋತಿ = ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಆಕಾಶಾತ್ = ಆಕಾಶದಿಂದ, ಪತಿತಂ = ಬಿದ್ದ, ತೋಯಂ = ನೀರು, ಸಾಗರಂ

ಸರ್ವವೇದೇಷು ಯತ್ಪುಣ್ಯಂ ಸರ್ವತೀರ್ಥೇಷು ಯತ್ಫಲಮ್ ।
ತತ್ಫಲಂ ಸಮಾವಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ತುತ್ವಾ ದೇವಂ ಜನಾರ್ದನಮ್ ॥

ವಾಸನಾದ್ ವಾಸುದೇವೋಽಸಿ ವಾಸಿತಂ ತೇ ಜಗತ್ತ್ರಯಮ್ ।
ಸರ್ವಭೂತನಿವಾಸೋಽಸಿ ವಾಸುದೇವ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ನಮೋಽಸ್ತ್ವನಂತಾಯ ಸಹಸ್ರಮೂರ್ತಯೇ
ಸಹಸ್ರಪಾದಾಕ್ಷಿ ಶಿರೋರುಬಾಹವೇ ।
ಸಹಸ್ರನಾಮ್ನೇ ಪುರುಷಾಯ ಶಾಶ್ವತೇ
ಸಹಸ್ರಕೋಟಿಯುಗಧಾರಿಣೇ ನಮಃ ।

= ಸಮುದ್ರವನ್ನು, ಯಥಾ = ಯಾವ ರೀತಿಯಾಗಿ, ಗಚ್ಛತಿ = ಹೋಗಿ ಸೇರುತ್ತದೋ, ತಥಾ = ಹಾಗೆಯೇ, ಸರ್ವದೇವ ನಮಸ್ಕಾರಃ = ಸಮಸ್ತ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ಮಾಡಿದ ನಮಸ್ಕಾರವು, ಕೇಶವಂ ಪ್ರತಿ = ಪರಮಾತ್ಮನನ್ನು ಕುರಿತು, ಗಚ್ಛತಿ = ಹೋಗಿ ಸೇರುತ್ತದೆ.

ವಾಸನಾತ್ = ಜಗತ್ತು ನಿನ್ನಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ, ವಾಸುದೇವೋಽಸಿ = ವಾಸುದೇವ ಶಬ್ದವಾಚ್ಯನಾಗಿದ್ದಿ, ಜಗತ್ತ್ರಯಂ = ಈ ಮೂರು ಲೋಕವು, ತೇ = ನಿನ್ನಿಂದ, ವಾಸಿತಂ = ವಾಸಸ್ಥಾನನಾಗಿ ಮಾಡಲ್ಪಟ್ಟಿತು. ಸರ್ವಭೂತ ನಿವಾಸೋಽಸಿ = ಸರ್ವ ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ಅಂತರ್ಯಾಮಿಯಾಗಿಯೂ, ಆಶ್ರಯನಾಗಿಯೂ ಇದ್ದೀಯೋ ಅಂಥಾ, ಶ್ರೀವಾಸುದೇವ = ಲಕ್ಷ್ಮೀಸಹಿತನಾದ ವಾಸುದೇವ ಮೂರ್ತಿಯೇ, ತೇ = ನಿನಗೆ, ನಮಃ = ನಮಸ್ಕಾರವು.

ಅನಂತಾಯ = ದೇಶತಃ ಕಾಲತಃ ಗುಣತಃ ಅಂತ ಇಲ್ಲದವನಾದ, ಸಹಸ್ರಮೂರ್ತಯೇ = ಅಸಂಖ್ಯಾತವಾದ ಅವತಾರ ರೂಪಗಳುಳ್ಳಂಥಾ, ಸಹಸ್ರ ಪಾದಾಕ್ಷಿ ಶಿರೋರುಬಾಹವೇ = ಅಸಂಖ್ಯಾಕವಾದ ಪಾದಗಳು, ನೇತ್ರಗಳು, ಶಿರಸ್ಸು, ತೊಡೆಗಳು, ಬಾಹುಗಳು ಉಳ್ಳಂಥಾ, ಸಹಸ್ರನಾಮ್ನೇ = ಅಸಮಖ್ಯಾತವಾದ ಹೆಸರುಗಳುಳ್ಳಂಥಾ, ಪುರುಷಾಯ = ಪುರುಷ ಸೂಕ್ತ ಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ, ಶಾಶ್ವತೇ = ಆದಿಮಧ್ಯಾಂತರಹಿತನಾದ, ಸಹಸ್ರ ಕೋಟಿಯುಗಧಾರಿಣೇ = ಸಹಸ್ರ ಅರಗಳುಳ್ಳ ಎರಡು ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಧಾರಣ ಮಾಡಿದ, ತೇ = ನಿನಗೆ, ನಮಃ = ನಮಸ್ಕಾರವು,

ಓಂ ಭದ್ರಂ ನೋ ಅಪಿವಾತಯ ಮನಃ । ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಶಾಂತಿರಸ್ತು ॥ ಸಮಸ್ತ ಮಂಗಲಾವಾಪ್ತಿರಸ್ತು॥

*19. ಗೋತ್ರಾಭಿವಾದನಮ್**

ಚತುಃಸ್ಸಾಗರಪರ್ಯಂತಂ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಶುಭಂ ಭವತು । (ಗೋತ್ರಮುಚ್ಚಾರ್ಯ) ..... ಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಃ ...... ಶರ್ಮಾ ಅಹಂ ಯಜುರ್ವೇದೀಯ ಆಪಸ್ತಂಭಸೂತ್ರಸ್ಯ ತೈತ್ತಿರೀಯಶಾಖಾಧ್ಯಾಯೀ ಅಮುಕಶರ್ಮಾ ಅಹಂ ಭೋ ಅಭಿವಾದಯೇ ॥ (ಭೂಮಿಮುಪಸ್ಪೃಶನ್ ಪ್ರಣಮೇತ್)

(ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗೋತ್ರ ಶಾಖೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಾ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು.)

ಓಂ = ಪ್ರಣವಪ್ರತಿಪಾದ್ಯನಾದ ಅಗ್ನಿ ಶಬ್ಧವಾಚ್ಯನಾದ ಕೇಶವನೇ, ನಃ = ನಮ್ಮಗಳ, ಮನಃ = ಮನಸ್ಸನ್ನು, ಭದ್ರಂ = ಮಂಗಳಕರವಾದ ನಿನ್ನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು, ಅಪಿವಾತಯ = ಸಮಿಚಿನವಾಗಿ ಹೊಂದಿಸು.

ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ = ಕ್ಷೇಮವು, ಸಂಪತ್ತು, ಮನಃ ಪ್ರಸನ್ನತೆಯ, ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟ ಶಾಂತಿಃ = ಸಕಲಾರಿಷ್ಟಗಳ ನಾಶವು, ಅಸ್ತು = ಆಗಲಿ.

ಚತುಸ್ಸಾಗರಪರ್ಯಂತು = ನಾಲ್ಕು ಸಮುದ್ರಗಳ ಅವಧಿವರೆಗೆ ಇರುವ, ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ = ಗೋವುಗಳಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ, ಶುಭಂ = ಕ್ಷೇಮವು, ಭವತು = ಆಗಲಿ.

ಅಡಿಟಿಪ್ಪಣಿ :

* ಪ್ರವರ – *ಗೋತ್ರ ವಿಚಾರ*

ಅಭಿವಾದನಮಂತ್ರೇಣ ಸ್ವಗೋತ್ರಂ ನಾಮ ಕರ್ಮ ಚ ।

ಉಕ್ತ್ವಾಽಭಿವಾದಯೇತ್ ಸೂರ್ಯಮಸ್ಮಿ ಭೋ ಇತಿ ಸಂಸ್ಮರೇತ್ ॥

ಯಾವುದೇ ನಿತ್ಯ – ನೈಮಿತ್ತಿಕ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಗೋತ್ರದ ಮೂಲ ಪುರುಷರಾದ ಋಷಿವರೇಣ್ಯರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸಿ, ಗೋತ್ರ – ಹೆಸರು – ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಆಗ್ನೇಯ ಪುರಾಣ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಗೋತ್ರ –

20. ಸಮಾಪನಮ್

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಸ್ಸಂಧ್ಯಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।

ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥

ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।

ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

ಅನೇನ ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯಾವಂದನೇನ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯನಿವಾಸೀ ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣಃ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾತ್ಮಕಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಕರ್ತಾ ಸರ್ವಕರ್ಮಕಾರಯಿತಾ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಶಾಯೀ ಸವಿತೃನಾಮಕಃ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ । ಸುಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ದ್ವಿರಾಚಾಮೇತ್*(ಎರಡು ಬಾರಿ)* : ಓಂ ಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ............ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ।

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ

ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮನಾ ವಾಽನುಸೃತಃ ಸ್ವಭಾವಮ್ ।

ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ

ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಪ್ರವರಾದಿಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಬೇಕು. ಗೋತ್ರ – ವಂಶಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಋಷಿ ವಿಶೇಷರಿಗೆ "ಪ್ರವರ" ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಯಜ್ಞೇ ಪ್ರವ್ರಿಯಮಾಣಾಸ್ತೇ ಪ್ರವರಾಃ ಇತಿ ಕೀರ್ತಿತಾಃ । ಪ್ರವರ ಎಂದರೆ ಮೂಲ ಪುರುಷರ ಗುಂಪು ಎಂದರ್ಥ. ಪ್ರವರಾನಂತರ ಕೈಗಳನ್ನು...... ಚಿಹ್ನೆ ಬರುವಂತೆ ಮಾಡಿ ನಮ್ಮ ಬಲಗೈಯಿಂದ ದೇವರ ಬಲಗಾಲನ್ನು ಎಡದ ಕೈಯಿಂದ ಎಡಗಾಲು ಅಥವಾ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ದೇವರ ಪತ್ನಿಯನ್ನು ನಮಸ್ಕರಿಸುವುದು.

ಏಕಂ ವೃಣೀತೇ, ದ್ವೌ ವೃಣೀತೇ, ತ್ರೀನ್ ವೃಣೀತೇ, ನ ಚತುರೋ ವೃಣೀತೇ, ನ ಪಂಚಾತಿ ವೃಣೀತೇ ।

ಪ್ರವರಗಳಲ್ಲಿ ಏಕಾರ್ಷೇಯ ತ್ರ್ಯಾರ್ಷೇಯ, ಪಂಚಾರ್ಷೇಯ ಎಂದು ವಿಭಾಗಗಳಿವೆ ನಾಲ್ಕು, ಆರು ಗಣಗಳು ಇಲ್ಲ.

ಜಪಸ್ಥಲಪ್ರೋಕ್ಷಣಮ್ :

ಅದ್ಯಾನ ಇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವ ಆತ್ರೇಯಃ ಸವಿತಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪಸ್ಥಾನಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಅದ್ಯಾ ನೋ ದೇವ ಸವಿತಃ ಪ್ರಜಾವತ್ಸಾವೀಃ ಸೌಭಗವ್ ।

ಪರಾ ದುಃಸ್ವಪ್ನಿಯಂ ಸುವ । ವಿಶ್ವಾನಿ ದೇವಸವಿತರ್ದುರಿತಾನಿ

ಪರಾ ಸುವ । ಯದ್ಭದ್ರಂ ತನ್ನ ಆಸುವ ॥

ಇತಿ ಜಪಸ್ಥಲಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ, ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಹೃದಯಂ ಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥

ಯದಕ್ಷರಪದಭ್ರಷ್ಟಂ ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ಚ ಯದ್ಭವೇತ್ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ನಾರಾಯಣ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಮಧ್ಯೇ ಮಧ್ಯೇ ಮಂತ್ರತಂತ್ರಕರ್ಮಲೋಪ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ನಾಮತ್ರಯಮಂತ್ರ ಜಪಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ, ಅನಂತಾಯ ನಮಃ, ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ, ಅನಂತಾಯ ನಮಃ, ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ, ಅನಂತಾಯ ನಮಃ, ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ಅಚ್ಯುತಾನಂತ ಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ॥

॥ ಇತಿ ಯಜುರ್ವೇದೀಯಾ ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾ ಸಂಪೂರ್ಣಾ ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಅಧ್ಯಾಯ 2

ಯಜುರ್ವೇದೀಯ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಂ

ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಮ್

॥ ಶ್ರೀ ॥

॥ ಓಂ ॥

॥ ಶ್ರೀಹರಯೇ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ॥

** (ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ ಅಥವಾ ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು)*

ಅಪವಿತ್ರಃ ಪವಿತ್ರೋ ವಾ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಂ ಗತೋಽಪಿ ವಾ ।

ಯಃ ಸ್ಮರೇತ್ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ಸ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಶುಚಿಃ ॥

1. ಆಚಮನಮ್

1. ಓಂ ಶ್ರೀಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ।
2. ಓಂ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ।
3. ಓಂ ಶ್ರೀಮಾಧವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ।
   (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪ್ರತಿ ಸಾರಿ ಬ್ರಾಹ್ಮತೀರ್ಥದಿಂದ ಉದ್ಧರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು)
4. ಓಂ ಶ್ರೀಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ।
   (ಬಲಗೈಯಿಂದ ಎಡಗೈ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು),
5. ಓಂ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ ।
   (ಎಡಗೈಯಿಂದ ಬಲಗೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು),

6. **ಓಂ ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ ।**
(ಮೇಲಿನ ತುಟಿಯನ್ನು ತರ್ಜನಿ ಬೆರಳ ಪಕ್ಕದಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
7. **ಓಂ ಶ್ರೀತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ ।**
(ಕೆಳಗಿನ ತುಟಿಯನ್ನು ತರ್ಜನಿ ಬೆರಳ ಪಕ್ಕದಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
8. **ಓಂ ಶ್ರೀವಾಮನಾಯ ನಮಃ ।**
(ಬಲ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಅಂಗೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
9. **ಓಂ ಶ್ರೀಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ ।**
(ಎಡ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಅಂಗೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
10. **ಓಂ ಶ್ರೀಹೃಷಿಕೇಶಾಯ ನಮಃ ।**
(ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಣ ಮಾಡಬೇಕು),
11. **ಓಂ ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ ।**
(ಎರಡು ಕಾಲಿನ ಮಂಡಿಗಳನ್ನು ಬಲಗೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು)
12. **ಓಂ ಶ್ರೀದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ ।**
(ಜುಟ್ಟನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
13. **ಓಂ ಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ ।**
(ಮೂಗಿನ ತುದಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಬೆರಳಿನ ಹಿಂಭಾಗದ ಗೆಣ್ಣಿನಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
14. **ಓಂ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ।**
(ಬಲಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಯನ್ನು ಮೂಲವನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಠ ತರ್ಜನಿಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
15. **ಓಂ ಶ್ರೀಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ ।**
(ಎಡ ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಯನ್ನು ಮೂಲವನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಠ ತರ್ಜನಿಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
16. **ಓಂ ಶ್ರೀಅನಿರುದ್ಧಾಯ ನಮಃ ।**
(ಬಲದ ಕಣ್ಣನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಟ ಮಧ್ಯಮ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
17. **ಓಂ ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ ।**
(ಎಡದ ಕಣ್ಣನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಟ ಮಧ್ಯಮ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
18. **ಓಂ ಶ್ರೀಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ ।**
(ಬಲ ಕಿವಿಯನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಠ ಅನಾಮಿಕ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

19. ಓಂ ಶ್ರೀನಾರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ।

(ಎಡ ಕಿವಿಯನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಠ ಅನಾಮಿಕ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

20. ಓಂ ಶ್ರೀಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ।

(ನಾಭಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಠ ಕನಿಷ್ಠಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

21. ಓಂ ಶ್ರೀಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ । *(ಹೃದಯವನ್ನು ಅಂಗೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),*

22. ಓಂ ಶ್ರೀಉಪೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । *(ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),*

23. ಓಂ ಶ್ರೀಹರಯೇ ನಮಃ ।

(ಬಲ ಭುಜವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

24. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ।

(ಎಡ ಭುಜವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

2. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ

ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸಪ್ತಾನಾಂ ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ – ಜಮದಗ್ನಿ – ಭರದ್ವಾಜ – ಗೌತಮ–ಅತ್ರಿ–ವಸಿಷ್ಠ– ಕಶ್ಯಪಾ ಋಷಯಃ । ಅಗ್ನಿ– ವಾಯು –ಆದಿತ್ಯ– ಬೃಹಸ್ಪತಿ–ವರುಣ–ಇಂದ್ರ–ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರೀ–ಉಷ್ಣಿಕ್ – ಅನುಷ್ಟುಪ್ – ಬೃಹತೀ–ಪಂಕ್ತಿ–ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್–ಜಗತ್ಯಃ ಛಂದಾಂಸಿ। ಗಾಯತ್ರೀ ಶಿರಸಃ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಿಃ । ಬ್ರಹ್ಮ– ಅಗ್ನಿ– ವಾಯು–ಆದಿತ್ಯಾ ದೇವತಾಃ । ಯಜುಃ ಛಂದಃ । ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಭೂಃ । ಓಂ ಭುವಃ । ಓಗ್ಂ ಸುವಃ । ಓಂ ಮಹಃ । ಓಂ ಜನಃ । ಓಂ ತಪಃ । ಓಗ್ಂ ಸತ್ಯಮ್ । ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ಓಮಾಪೋ ಜ್ಯೋತೀರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರೋಮ್॥

3. ಸಂಕಲ್ಪ

ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋರಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರವರ್ತ ಮಾನಸ್ಯ ಆದ್ಯಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯಪರಾರ್ಧೇ ಶ್ರೀಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ ವೈವಸ್ವತ–ಮನ್ವಂತರೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ಕಲಿಯುಗೇ, ಪ್ರಥಮ ಪಾದೇ, ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ, ಭರತವರ್ಷೇ, ಭರತಖಂಡೇ, ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ, ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಶಾಲೀವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ, ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ, ಅಸ್ಮಿನ್ವರ್ತಮಾನೇ ಚಾಂದ್ರಮಾನೇನ .... ಸಂವತ್ಸರೇ .... ಆಯನೇ .... ಋತೌ .... ಮಾಸೇ .... ಪಕ್ಷೇ........ ಶುಭತಿಥೌ .... ವಾಸರೇ..... ನಕ್ಷತ್ರೇ ಶುಭಯೋಗ ಶುಭಕರಣ ಏವಂಗುಣ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ, ಶುಭತಿಥೌ ಸೂರ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯೋಪಾಸನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

4. ಮಾರ್ಜನಮ್ (ತುಲಸೀದಳದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ತೃರ್ಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ । ಅಂಬರೀಷಃ । ಸಿಂಧುದ್ವೀಪ ಋಷಿಃ। ಆಪೋ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಮಾರ್ಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

(ಸಪ್ತಭಿಃ ಪಾದೈಃ ಶಿರಸಿ, ಅಷ್ಟಮೇನ ಪಾದಯೋಃ, ನವಮೇನ ಪುನಃ ಶಿರಸಿ)

ಓಂ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ ಮಯೋ ಭುವಃ । ತಾ ನ ಊರ್ಜೇ ದಧಾತನ। ಮಹೇ ರಣಾಯ ಚಕ್ಷಸೇ । ಯೋ ವಃ ಶಿವತಮೋ ರಸಃ । ತಸ್ಯ ಭಾಜಯತೇ ಹ ನಃ । ಉಶತೀರಿವ ಮಾತರಃ । ತಸ್ಮಾ ಅರಂ ಗವಾಮಾವು ವಃ । ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾಯ ಜಿನ್ವಥ । ಆಪೋ ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥

5. ಜಲಾಭಿಮಂತ್ರಣಮ್

ಆಪಃ ಪುನಂತ್ವಿತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಪೂತನಾಮಕೋ ನಾರಾಯಣಃ ಋಷಿಃ ಆಪೋದೇವತಾ ಅಷ್ಟೀ ಛಂದಃ ಅಪಾಂ ಪ್ರಾಶನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

*ಓಂ ಆಪಃ ಪುನಂತು ಪೃಥಿವೀಂ ಪೃಥಿವೀ ಪೂತಾ ಪುನಾತು ಮಾಮ್। ಪುನಂತು ಬ್ರಹ್ಮಣಸ್ಪತಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಪೂತಾ ಪುನಾತು ಮಾಮ್ । ಯದುಚ್ಛಿಷ್ಟಮಭೋಜ್ಯಂ ಯದ್ವಾ ದುಶ್ಚರಿತಂ ಮಮ ॥ ಸರ್ವಂ ಪುನಂತು ಮಾಮಾಪೋಽಸತಾಂ ಚ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಗ್ಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಇತ್ಯಭಿಮಂತ್ರ್ಯ, ಪೀತ್ವಾ ಆಚಾಮೇತ್

ಆಚಮನ : ಶ್ರೀಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ........ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ

6. ಪುನರ್ಮಾರ್ಜನಂ

ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಃ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ ಪುನರ್ಮಾರ್ಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ ಅಕಾರಿಷಂ ಜಿಷ್ಣೋರಶ್ವಸ್ಯ ವಾಜಿನಃ । ಸುರಭಿನೋ ಮುಖಾಕರತ್ಪ್ರಣ ಆಯೂಂಷಿ ತಾರಿಷತ್ ॥

ಓಂ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ ಮಯೋ ಭುವಃ, ತಾ ನ ಊರ್ಜೇ ದಧಾತನ, ಮಹೇ ರಣಾಯ ಚಕ್ಷಸೇ । ಯೋ ವಃ ಶಿವತಮೋ ರಸಃ ತಸ್ಯ ಭಾಜಯತೇ ಹ ನಃ, ಉಶತೀರಿವ ಮಾತರಃ, ತಸ್ಮಾ ಅರಂ ಗಮಾಮ ವಃ, ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾಯ ಜಿನ್ವಥ, ಆಪೋ ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥

ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಃ ಶುಚಯಃ ಪಾವಕಾ ಯಾಸು ಜಾತಃ ಕಶ್ಯಪೋ

---

* ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಜಲವನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಿಸಿ ಆ ಜಲವನ್ನು ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು. ನಂತರ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಯಾಸ್ವಿಂದ್ರಃ । ಅಗ್ನಿಂ ಯಾ ಗರ್ಭಂ ದಧಿರೇ ವಿರೂಪಾಸ್ತಾ
ನ ಆಪಃ ಶಂ ಸ್ಯೋನಾ ಭವಂತು ॥

ಯಾಸಾಂ ರಾಜಾ ವರುಣೋ ಯಾತಿ ಮಧ್ಯೇ ಸತ್ಯಾನೃತೇ
ಅವ ಪಶ್ಯಂಜನಾನಾಮ್ ॥ ಮಧುಶ್ಚುತಃ ಶುಚಯೋ ಯಾಃ
ಪಾವಕಾಸ್ತಾನ ಆಪಃ ಶಁ ಸ್ಯೋನಾ ಭವಂತು ॥

ಯಾಸಾಂ ದೇವಾ ದಿವಿ ಕೃಣ್ವಂತಿ ಭಕ್ಷಂ ಯಾ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ
ಬಹುಧಾ ಭವಂತಿ । ಯಾಃ ಪೃಥಿವೀಂ ಪಯಸೋದಂತಿ
ಶುಕ್ರಾಸ್ತಾ ನ ಆಪಃ ಶಁ ಸ್ಯೋನಾ ಭವಂತು ॥

(ಹಸ್ತೇನ ಜಲಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ)

ಶಿವೇನ ಮಾ ಚಕ್ಷುಷಾ ಪಶ್ಯತಾಽಽಪಃ ಶಿವಯಾ ತನುವೋಪ
ಸ್ಪೃಶತ ತ್ವಚಂ ಮೇ । ಸರ್ವಾಂ ಁ ಅಗ್ನೀಂ ರಪ್ಸುಷದೋ
ಹುವೇ ವೋ ಮಯಿ ವರ್ಚೋ ಬಲಮೋಜೋ ನಿಧತ್ತ ॥

(ನೀರನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸಿ)

7. ಪಾಪಪುರುಷವಿಸರ್ಜನಮ್ (ಅಘಮರ್ಷಣಮ್)

(ಜಲವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ)

ದ್ರುಪದಾದಿವ ಮುಂಚತು । ದ್ರುಪದಾದಿವೇನ್ಮುಮುಚಾನಃ ।
ಸ್ವಿನ್ನಃ ಸ್ನಾತ್ವೀ ಮಲಾದಿವ । ಪೂತಂ ಪವಿತ್ರೇಣೇವಾಜ್ಯಂ ।
ಆಪಃ ಶುಂಧಂತು ಮೈನಸಃ ॥ (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮೂಸಿ ಎಡಕ್ಕೆ
ಚೆಲ್ಲುವುದು)

(ಹಸ್ತೇ ಜಲಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ತಜ್ಜಲಮನವಲೋಕಯನ್ ನಾಸಿಕಾಂತಂ ನೀತ್ವಾ ದಕ್ಷಿಣಾನಾಸಾಬಿಲಾತ್ ವಾಯುದ್ವಾರಾ ಪಾಪಪುರುಷಂ ನಿಸ್ಸಾರಿತಂ ಭಾವಯನ್, ವಾಮಭಾಗೇ ಜ್ವಲದ್ವಜ್ರಶಿಲಾಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ ತಸ್ಯಾಂ ವಿಸೃಜ್ಯ, ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ) ॥

ಆಚಮನ : ಶ್ರೀಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ........ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ : ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ ....ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವರೋಮ್॥

8. ಅರ್ಘ್ಯ ಪ್ರದಾನಮ್

ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾದೇವತಾ । ದೇವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಿ । ಅಗ್ನಿ ವಾಯು ಸೂರ್ಯಾ ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರ್ಯುಷ್ಣಿಗನುಷ್ಟುಭಃ ಛಂದಾಂಸಿ । ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಅರ್ಘ್ಯ ಪ್ರದಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಸೂರ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾಂಗ ಅರ್ಘ್ಯ ಪ್ರದಾನ ಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಹಂಸಃ ಶುಚಿಷದಿತ್ಯಸ್ಯ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಗೌತಮಪುತ್ರೋ ವಾಮದೇವ ಋಷಿ, ಸೂರ್ಯೋದೇವತಾ, ಜಗತೀ ಛಂದಃ, ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಅರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಹಂಸಃ ಶುಚಿಷದ್ವಸುರಂತರಿಕ್ಷಸದ್ಧೋತಾ ವೇದಿಷದತಿಥಿ-ದುರ್ರೋಣಸತ್ । ನೃಷದ್ವರಸದೃತಸದ್ ವ್ಯೋಮಸದಬ್ಜಾ ಗೋಜಾ ಋತಜಾ ಅದ್ರಿಜಾ ಋತಂ ಬೃಹತ್ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ೨ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ೩ ॥

(ಎಂದು ಮೂರು ಸಲ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು)

ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಾಯ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ತಂ ನ ಮಮ ॥

ಅರ್ಘ್ಯತ್ರಯಾಂತೇ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಾತಿಕ್ರಮದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಚತುರ್ಥಾರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥*

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

(ಈ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸುತ್ತಲೂ ನೀರು ಬೀಳಿಸಬೇಕು.)

ಏಹಿ ತ್ವಂ ದೇವಿ ಶೀಘ್ರಂ ವೈ ಗಾಯತ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಣೀ ।
ಜಪಾನುಷ್ಠಾನಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಹೃದಯಂ ಮಮ ॥ –ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ।
ಅಸಾವಾದಿತ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮ (ಆಚಮನಂ) ತತಃ ದ್ವಿರಾಚಾಮೇತ್

9. ತರ್ಪಣಮ್

ಓಂ ಧಾತಾರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಅರ್ಯಮಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।
ಓಂ ಮಿತ್ರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ವರುಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।
ಓಂ ಅಂಶುಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಭಗಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।
ಓಂ ಇಂದ್ರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ವಿವಸ್ವತು ತರ್ಪಯಾಮಿ ।
ಓಂ ಪೂಷಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ತ್ವಷ್ಟಾರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।
ಓಂ ಪರ್ಜನ್ಯಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ವಿಷ್ಣುಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಪುನಃ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು

10. ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನಮ್

ಅಸತ್ಯೇನೇತ್ಯಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯ ಋಷಿಃ, ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ, ಉದ್ವಯಮಿತ್ರಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ

---

* ಮೂರು ಅರ್ಘ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ಮೀರಿದಾಗ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತ ರೂಪವಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ನೀಡಬೇಕು.

ಋಷಿಃ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಮಿತ್ಯಾದೇಃ ಕುತ್ಸ ಋಷಿಃ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ ತಚ್ಚಕ್ಷುಃ ಇತ್ಯಾದೇಃ ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಃ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ ಸವಿತಾ ದೇವತಾ ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಆಸತ್ಯೇನ ರಜಸಾ ವರ್ತಮಾನೋ ನಿವೇಶಯನ್ನಮೃತಂ ಮರ್ತ್ಯಂ ಚ । ಹಿರಣ್ಯಯೇನ ಸವಿತಾ ರಥೇನಾऽऽದೇವೋ ಯಾತಿ ಭುವನಾ ವಿ ಪಶ್ಯನ್ ॥

ಉದ್ವಯಂ ತಮಸಸ್ಪರಿ ಪಶ್ಯಂತೋ ಜ್ಯೋತಿರುತ್ತರಮ್ ।
ದೇವಂ ದೇವತ್ರಾ ಸೂರ್ಯಮಗನ್ಮ ಜ್ಯೋತಿರುತ್ತಮಮ್ ॥

ಉದುತ್ಯಂ ಜಾತವೇದಸಂ ದೇವಂ ವಹಂತಿ ಕೇತವಃ । ದೃಶೇ ವಿಶ್ವಾಯ ಸೂರ್ಯಮ್ ॥

ಚಿತ್ರಂ ದೇವಾನಾಮುದಗಾದನೀಕಂ ಚಕ್ಷುರ್ಮಿತ್ರಸ್ಯ ವರುಣಸ್ಯಾಗ್ನೇಃ । ಆಪ್ರಾ ದ್ಯಾವಾಪೃಥಿವೀ ಅಂತರಿಕ್ಷಂ ಸೂರ್ಯ ಆತ್ಮಾ ಜಗತಸ್ತಸ್ಥುಷಶ್ಚ ॥

ತಚ್ಚಕ್ಷುರ್ದೇವಹಿತಂ ಪುರಸ್ತಾತ್ ಶುಕ್ರಮುಚ್ಚರತ್ ।
ಪಶ್ಯೇಮ ಶರದಃ ಶತಮ್ । ಜೀವೇಮ ಶರದಃ ಶತಮ್ ।
ನಂದಾಮ ಶರದಃ ಶತಮ್ । ಮೋದಾಮ ಶರದಃ ಶತಮ್ ।
ಭವಾಮ ಶರದಃ ಶತಂ ಶೃಣವಾಮ ಶರದಃ ಶತಮ್ ।
ಪ್ರಬ್ರವಾಮ ಶರದಃ ಶತಮ್ । ಅಜೀತಾಃ ಸ್ಯಾಮ ಶರದಃ

ಶತವ್ । ಜ್ಯೋಕ್ಚಸೂರ್ಯಂ ದೃಶೇ ॥ (ಸೂರ್ಯದರ್ಶನ ಮಾಡಬೇಕು)

ಓಂ ಹಂಸಃ ಶುಚಿಷದ್ವಸುರಂತರಿಕ್ಷಸದ್ಧೋತಾ ವೇದಿಷದತಿಥಿ-ರ್ದುರೋಣಸತ್ । ನೃಷದ್ವರಸದೃತಸದ್ ವ್ಯೋಮಸದಬ್ಜಾ ಗೋಜಾ ಋತಜಾ ಅದ್ರಿಜಾ ಋತಂ ಬೃಹತ್ ॥ ಇತ್ಯುಪಸ್ಥಾಯ,

11. ಗೋತ್ರಾಭಿವಾದನಮ್

ಚತುಃಸ್ಸಾಗರಪರ್ಯಂತಂ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಶುಭಂ ಭವತು । (ಗೋತ್ರಮುಚ್ಚಾರ್ಯ) ..... ಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಃ ...... ಶರ್ಮಾ ಅಹಂ ಯಜುರ್ವೇದೀಯ ಆಪಸ್ಥಂಭಸೂತ್ರಸ್ಯ ತೈತ್ತಿರೀಯಶಾಖಾಧ್ಯಾಯೀ ಅಮುಕಶರ್ಮಾ ಅಹಂ ಭೋ ಅಭಿವಾದಯೇ ॥ (ಭೂಮಿಮುಪಸ್ಪೃಶನ್ ಪ್ರಣಮೇತ್)

ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗೋತ್ರ ಶಾಖೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಾ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು.

12. ಅಥ ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನಮ್

ಅಪಸರ್ಪಂತ್ವಿತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವೋ ಭೂತಾನ್ಯನುಷ್ಟುಪ್ ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಅಪಸರ್ಪಂತು ತೇ ಭೂತಾ ಯೇ ಭೂತಾ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।

ಯೇ ಭೂತಾ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಸ್ತೇ ನಶ್ಯಂತು ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ॥

ಅಪಕ್ರಾಮಂತು ತೇ ಭೂತಾಃ ಕ್ರೂರಾಶ್ಚೈವ ತು ರಾಕ್ಷಸಾಃ ।

ಯೇ ಚಾಽತ್ರ ನಿವಸಂತ್ಯೇವ ದೇವತಾ ಭುವಿ ಸಂತತಂ ॥

ತೇಷಾಮಪ್ಯವಿರೋಧೇನ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇ ॥

ಇತಿ ಛೋಟಿಕಾಮುದ್ರಯಾ ವಾಮಭಾಗೇ ಸಮಸ್ತಭೂತೋಚ್ಚಾಟನಂ ಕೃತ್ವಾ (ತನ್ನ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಿಟಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳನ್ನು ದೂರ ಓಡಿಸಬೇಕು.)

13. ಅಥಾಸನಶುದ್ಧಿಃ

ಪೃಥ್ವೀತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಮೇರುಪೃಷ್ಠ ಋಷಿಃ । ಕೂರ್ಮೋ ದೇವತಾ । ಸುತಲಂ ಛಂದಃ । ಆಸನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪೃಥ್ವಿ ತ್ವಯಾ ಧೃತಾ ಲೋಕಾ ದೇವಿ ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣುನಾ ಧೃತಾ ।
ತ್ವಂ ಚ ಧಾರಯ ಮಾಂ ದೇವಿ ಪವಿತ್ರಂ ಕುರು ಚಾಽಸನಮ್ ॥
ಮಾಂ ಚ ಪೂತಂ ಕುರು ಧರೇ ನತೋಽಸ್ಮಿ ತ್ವಾಂ ಸುರೇಶ್ವರಿ ॥
ಆಸನೇ ಸೋಮಮಂಡಲೇ ಕೂರ್ಮಸ್ಕಂಧೇ ಉಪವಿಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿ ॥
ಇತ್ಯಾಸನಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ, ಅನಂತಾಸನಾಯ ನಮಃ । ತ್ರಿಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ,

ಪೃಥ್ವಿಯನ್ನು ಚಿಂತಿಸಿ ಆಸನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ನಂತರ ಮೂರು ಬಾರಿ ಪ್ರಾಣಾಯಾಮವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

ಓಂ ಇತ್ಯೇಕಾಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಇತ್ಯಾರ್ಷಂ ।
ಗಾಯತ್ರಂ ಛಂದಂ ಪರಮಾತ್ಮಂ ಸರೂಪಂ । ಸಾಯುಜ್ಯಂ
ವಿನಿಯೋಗಂ ॥

ಆಯಾತು ವರದಾ ದೇವಿ ಅಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಮಿತಂ ।
ಗಾಯತ್ರೀಂಛಂದಸಾಂ ಮಾತೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜುಷಸ್ವ ಮೇ ॥
ಯದಹ್ನಾತ್ ಕುರುತೇ ಪಾಪಂ ತದಹ್ನಾತ್ ಪ್ರತಿಮುಚ್ಯತೇ ।
ಯದ್ರಾತ್ರಿಯಾತ್ ಕುರುತೇ ಪಾಪಂ ತದ್ರಾತ್ರಿಯಾತ್
ಪ್ರತಿಮುಚ್ಯತೇ। ಸರ್ವವರ್ಣೇ ಮಹಾದೇವಿ ಸಂಧ್ಯಾವಿದ್ಯೇ
ಸರಸ್ವತಿ । ಓಜೋಽಸಿ, ಸಹೋಽಸಿ, ಬಲಮಸಿ, ಭ್ರಾಜೋಽಸಿ
ದೇವಾನಾಂ ಧಾಮ ನಾಮಾಸಿ, ವಿಶ್ವಮಸಿ

ವಿಶ್ವಾಯುಸ್ಸರ್ವಮಸಿ ಸರ್ವಾಯುರಭಿ ಭೂರೋಂ ಗಾಯತ್ರೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಸಾವಿತ್ರೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಸರಸ್ವತೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಛಂದರ್ಷೀನಾವಾಹಯಾಮಿ ಶ್ರೀಯಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಗಾಯತ್ರಿಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ ಸವಿತಾ ದೇವತಾ ಅಗ್ನಿರ್ಮುಖಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಶಿರಃ ವಿಷ್ಣುರ್ಹೃದಯಂ ರುದ್ರಃ ಶಿಖಾ ಪೃಥಿವೀ ಯೋನಿಃ ಪ್ರಾಣಾಪಾನವ್ಯಾನೋದಾನಸಮಾನಾ ಸಪ್ರಾಣಾ ಶ್ವೇತವರ್ಣಾ ಸಾಂಖ್ಯಾಯನಸಗೋತ್ರಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರಾ ತ್ರಿಪದಾ ಷಟ್‌ಕುಕ್ಷಿಃ ಪಂಚಶಿರ್ಷೋಪನಯನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ : ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ ....ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವರೋಮ್॥

14. ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪಾರಂಭಃ

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

ಓಂ ವರೇಣ್ಯಂ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

ಓಂ ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

ಓಂ ಧೀಮಹಿ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

ಓಂ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಕನಿಷ್ಠಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

ಓಂ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

15. ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ।

ಓಂ ವರೇಣ್ಯಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ ।

ಓಂ ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ ।

ಓಂ ಧಿಮಹಿ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ ।

ಓಂ ಧೀಯೋ ಯೋ ನಃ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ ।

ಓಂ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಅಸ್ತ್ರಾಯ್ ಫಟ್ ।

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವರೋಮ್ ॥

16. ಆವಾಹನಮ್

ಆಗಚ್ಛ ವರದೇ ದೇವಿ ಜಪೇ ಮೇ ಸನ್ನಿಧೌ ಭವ ।
ಗಾಯಂತಂ ತ್ರಾಯಸೇ ಯಸ್ಮಾದ್ಗಾಯತ್ರೀ ತ್ವಂ ತತಃ ಸ್ಮೃತಾ ॥ ಇತ್ಯಾವಾಹ್ಯ

ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಋಷಿಃ । ಅಗ್ನಿ–ವಾಯು–ಸೂರ್ಯಾ ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರೀ – ಉಷ್ಣಿಕ್ – ಅನುಷ್ಟುಭಶ್ಛಂದಾಂಸಿ । ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಧ್ಯಾಂಗ ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

17. ಅಥಧ್ಯಾನಮ್

ಧ್ಯೇಯಸ್ಸದಾ ಸವಿತೃಮಂಡಲಮಧ್ಯವರ್ತೀ
ನಾರಾಯಣಸ್ಸರಸಿಜಾಸನಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಃ ।

ಕೇಯೂರವಾನ್ ಮಕರಕುಂಡಲವಾನ್ ಕಿರೀಟೀ
ಹಾರೀ ಹಿರಣ್ಮಯವಪುಃ ಧೃತಶಂಖಚಕ್ರಃ ॥

ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಸಂಧ್ಯಾಂಗ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಂ ಜಪಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಃ

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

(1008–108–10)

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ :

ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸಪ್ತಾನಾಂ ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ – ಜಮದಗ್ನಿ – ಭರದ್ವಾಜ – ಗೌತಮ–ಅತ್ರಿ–ವಸಿಷ್ಠ– ಕಶ್ಯಪಾ ಋಷಯಃ । ಅಗ್ನಿ– ವಾಯು –ಆದಿತ್ಯ–ಬೃಹಸ್ಪತಿ–ವರುಣ–ಇಂದ್ರ–ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರೀ–ಉಷ್ಣಿಕ್ – ಅನುಷ್ಟುಪ್ – ಬೃಹತೀ–ಪಂಕ್ತಿ–ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್–ಜಗತ್ಯಃ ಛಂದಾಂಸಿ। ಗಾಯತ್ರೀ ಶಿರಸಃ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಿಃ । ಬ್ರಹ್ಮ– ಅಗ್ನಿ– ವಾಯು–ಆದಿತ್ಯಾ ದೇವತಾಃ । ಯಜುಃ ಛಂದಃ । ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

[1]ಓಂ ಭೂಃ । [2]ಓಂ ಭುವಃ । [3]ಓಗ್ಂ ಸುವಃ । [4]ಓಂ ಮಹಃ । [5]ಓಂ ಜನಃ । [6]ಓಂ ತಪಃ । [7]ಓಗ್ಂ ಸತ್ಯಂ ॥

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ಓಮಾಪೋ ಜ್ಯೋತೀರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುಸುವಃರೋಮ್॥

ಕರನ್ಯಾಸ :

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

ಓಂ ವರೇಣ್ಯಂ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

ಓಂ ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

ಓಂ ಧೀಮಹಿ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

ಓಂ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

ಓಂ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

ಷಡಂಗನ್ಯಾಸ :

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ ।

ಓಂ ವರೇಣ್ಯಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ ।

ಓಂ ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ ।

ಓಂ ಧೀಮಹಿ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ ।

ಓಂ ಧಿಯೋಯೋನಃ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ ।

ಓಂ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವರೋಮ್ ॥

ಧ್ಯಾನಮ್ :

ಧ್ಯೇಯಸ್ಸದಾ ಸವಿತೃಮಂಡಲಮಧ್ಯವರ್ತೀ
ನಾರಾಯಣಸ್ಸರಸಿಜಾಸನಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಃ ।

ಕೇಯೂರವಾನ್ ಮಕರಕುಂಡಲವಾನ್ ಕಿರೀಟೀ
ಹಾರೀ ಹಿರಣ್ಮಯವಪುಃ ಧೃತಶಂಖಚಕ್ರಃ ॥

ಯಾಂ ಸದಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಸ್ಥಾವರಾಣಿ ಚರಾಣಿ ಚ ।
ಸಾಯಂ ಪ್ರಾತರ್ನಮಸ್ಯಂತಿ ಸಾ ಮಾ ಸಂಧ್ಯಾಽಭಿರಕ್ಷತು ॥
ಸಾ ಮಾ ಸಂಧ್ಯಾಭಿರಕ್ಷತ್ವೋಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ದೇವಕೀಪುತ್ರೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ಮಧುಸೂದನಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಃ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ವಿಷ್ಣುರಚ್ಯುತಃ ॥
ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವಾಯ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತಾಯ ಚ ।
ಜಗದ್ಧಿತಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಕ್ಷೀರೇಣ ಸ್ನಾಪಿತೇ ದೇವಿ ಚಂದನೇನ ವಿಲೇಪಿತೇ ।
ಬಿಲ್ವಪತ್ರಾರ್ಚಿತೇ ದೇವೀ ದುರ್ಗೇಽಹಂ ಶರಣಂ ಗತಃ ॥
ಶ್ರೀ ದುರ್ಗೇಽಹಂ ಶರಣಂ ಗತ ಓಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಆಕಾಶಾತ್ಪತಿತಂ ತೋಯಂ ಯಥಾ ಗಚ್ಛತಿ ಸಾಗರಮ್ ।
ಸರ್ವದೇವ ನಮಸ್ಕಾರಃ ಕೇಶವಂ ಪ್ರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ॥

18. ಗಾಯತ್ರ್ಯುದ್ವಾಸನಮ್

ಉತ್ತಮ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ, ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವತಾ, ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ, ಗಾಯತ್ರ್ಯುದ್ವಾಸನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಉತ್ತಮೇ ಶಿಖರೇ ಜಾತೇ ಭೂಮ್ಯಾಂ ಪರ್ವತಮೂರ್ಧನಿ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋಽಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾ ಗಚ್ಛ ದೇವಿ ಯಥಾಸುಖಮ್ ॥
ಗಚ್ಛದೇವಿ ಯಥಾ ಸುಖಮೋಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಸ್ತುತೋ ಮಯಾ ವರದಾ ವೇದಮಾತಾ ಪ್ರಚೋದಯಂತೀ ಪವನೇ ದ್ವಿಜಾತಾ । ಆಯುಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ದ್ರವಿಣಂ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಂ ಮಹ್ಯಂ ದತ್ವಾ ಪ್ರಜಾತುಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮ್ ।
(ಇತ್ಯುದ್ವಾಸ್ಯ)

ಗಾಯತ್ರಿದೇವಿಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸರ್ವವೇದೇಷು ಯತ್ಪುಣ್ಯಂ ಸರ್ವತೀರ್ಥೇಷು ಯತ್ಫಲಮ್ ।
ತತ್ಫಲಂ ಸಮಾವಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ತುತ್ವಾ ದೇವಂ ಜನಾರ್ದನಮ್ ॥
ವಾಸನಾದ್ವಾಸುದೇವೋಽಸಿ ವಾಸಿತಂ ತೇ ಜಗತ್ತ್ರಯಮ್ ।
ಸರ್ವಭೂತನಿವಾಸೋಽಸಿ ವಾಸುದೇವ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥
ನಮೋಽಸ್ತ್ವನಂತಾಯ ಸಹಸ್ರಮೂರ್ತಯೇ ಸಹಸ್ರಪಾದಾಕ್ಷಿ ಶಿರೋರುಬಾಹವೇ ।

ಸಹಸ್ರನಾಮ್ನೇ ಪುರುಷಾಯ ಶಾಶ್ವತೇ ಸಹಸ್ರಕೋಟಿಯುಗಧಾರಿಣೇ ನಮಃ ।

ಭದ್ರಂ ನ ಇತ್ಯಸ್ಯ । ಇಂದ್ರೋ ವಿಮದರ್ಷಿಃ ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ । ವಿರಾಟ್ ಛಂದಃ । ಶಾಂತ್ಯರ್ಥೇ ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಭದ್ರಂ ನೋ ಅಪಿವಾತಯ ಮನಃ । ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಶಾಂತಿರಸ್ತು ॥ ಸಮಸ್ತ ಮಂಗಲಾವಾಪ್ತಿರಸ್ತು॥

19. ಸಮಾಪನಮ್

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಸ್ಸಂಧ್ಯಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥

ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

ಅನೇನ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಸಂಧ್ಯಾವಂದನೇನ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯನಿವಾಸೀ ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣಃ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾತ್ಮಕಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಕರ್ತಾ ಸರ್ವಕರ್ಮಕಾರಯಿತಾ ಸರ್ವಕರ್ಮಫಲಭೋಕ್ತಾ ಸರ್ವಕರ್ಮಫಲಭೋಜಯಿತಾ ಸರ್ವಕರ್ಮಪ್ರೇರಕಃ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಶಾಯೀ ಸವಿತೃನಾಮಕಃ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಸುಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ದ್ವಿರಾಚಾಮೇತ್(ಎರಡು ಬಾರಿ) : ಓಂ ಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ....... ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ।

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ
ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮನಾ ವಾಽನುಸೃತಃ ಸ್ವಭಾವಮ್ ।
ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ
ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಜಪಸ್ಥಲಪ್ರೋಕ್ಷಣಮ್ :

ಅದ್ಯಾನ ಇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವ ಆತ್ರೇಯಃ ಸವಿತಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪಸ್ಥಾನಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಅದ್ಯಾ ನೋ ದೇವ ಸವಿತಃ ಪ್ರಜಾವತ್ಸಾವಿಃ ಸೌಭಗವ್ । ಪರಾ ದುಃಸ್ವಪ್ನಿಯಂ ಸುವ । ವಿಶ್ವಾನಿ ದೇವಸವಿತರ್ದುರಿತಾನಿ ಪರಾ ಸುವ । ಯದ್ಭದ್ರಂ ತನ್ನ ಆಸುವ ॥

ಇತಿ ಜಪಸ್ಥಲಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ, ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಹೃದಯಂ ಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥

ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನಂದು ಜಪ ಮಾಡಿದ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಣ ಮಾಡಿ ಅದನ್ನು ಮುಟ್ಟಿ ತನ್ನ ಹೃದಯವನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಯದಕ್ಷರಪದಭ್ರಷ್ಟಂ ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ಚ ಯದ್ಭವೇತ್ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ನಾರಾಯಣ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೇ ಮಂತ್ರತಂತ್ರಕರ್ಮಲೋಪ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ನಾಮತ್ರಯಮಂತ್ರ ಜಪಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ, ಅನಂತಾಯ ನಮಃ, ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ, ಅನಂತಾಯ ನಮಃ, ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ, ಅನಂತಾಯ ನಮಃ, ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ಅಚ್ಯುತಾನಂತ ಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಅಕ್ಷಯಂ ಕರ್ಮ ಯಸ್ಮಿನ್ ಪರೇ ಸ್ವರ್ಪಿತಂ ಪ್ರಕ್ಷಯಂ ಯಾಂತಿ ದುಃಖಾನಿ ಯನ್ನಾಮತಃ । ಅಕ್ಷರೋ ಯೋಽಜರಃ ಸರ್ವದೇವಾಮೃತಃ ಕುಕ್ಷಿಗಂ ಯಸ್ಯ ವಿಶ್ವಂ ಸದಾಽಜಾದೀಕವ್ ॥ ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಂ ದೇವತಾಖಂಡಲಾಖಂಡಮಂಡಲಮ್ ॥ ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಮ್॥

॥ ಇತಿ ಯಜುರ್ವೇದೀಯಾ ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕಸಂಧ್ಯಾ ಸಂಪೂರ್ಣಾ ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಅಧ್ಯಾಯ 3

ಯಜುರ್ವೇದೀಯ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಂ

ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಮ್

॥ ಶ್ರೀ ॥

॥ ಓಂ ॥

॥ ಶ್ರೀಹರಯೇ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ॥

* *(ಪೂರ್ವ ಅಥವಾ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಶುದ್ಧ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕೃಷ್ಣಾಜಿನ ಅಥವಾ ಮಣೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳಬೇಕು)*

ಅಪವಿತ್ರಃ ಪವಿತ್ರೋ ವಾ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಂ ಗತೋಽಪಿ ವಾ ।

ಯಃ ಸ್ಮರೇತ್ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ಸ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರ ಶುಚಿಃ ॥

1. ಆಚಮನಮ್

1. ಓಂ ಶ್ರೀಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ।
2. ಓಂ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ।
3. ಓಂ ಶ್ರೀಮಾಧವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ।
   (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಪ್ರತಿ ಸಾರಿ ಬ್ರಾಹ್ಮತೀರ್ಥದಿಂದ ಉದ್ಧರಣೆಯಿಂದ ಪ್ರಾಶನ ಮಾಡಬೇಕು)
4. ಓಂ ಶ್ರೀಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ।
   (ಬಲಗೈಯಿಂದ ಎಡಗೈ ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು),
5. ಓಂ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣವೇ ನಮಃ ।
   (ಎಡಗೈಯಿಂದ ಬಲಗೈತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು),

6. ಓಂ ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ ।
   (ಮೇಲಿನ ತುಟಿಯನ್ನು ತರ್ಜನಿ ಬೆರಳ ಪಕ್ಕದಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
7. ಓಂ ಶ್ರೀತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ ।
   (ಕೆಳಗಿನ ತುಟಿಯನ್ನು ತರ್ಜನಿ ಬೆರಳ ಪಕ್ಕದಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
8. ಓಂ ಶ್ರೀವಾಮನಾಯ ನಮಃ ।
   (ಬಲ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಅಂಗೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
9. ಓಂ ಶ್ರೀಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ ।
   (ಎಡ ಕೆನ್ನೆಯನ್ನು ಅಂಗೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
10. ಓಂ ಶ್ರೀಹೃಷಿಕೇಶಾಯ ನಮಃ ।
    (ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಪ್ರೋಕ್ಷಣ ಮಾಡಬೇಕು),
11. ಓಂ ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ ।
    (ಎರಡು ಕಾಲಿನ ಮಂಡಿಗಳನ್ನು ಬಲಗೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು)
12. ಓಂ ಶ್ರೀದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ ।
    (ಜುಟ್ಟನ್ನು ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
13. ಓಂ ಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ ।
    (ಮೂಗಿನ ತುದಿಯನ್ನು ಮಧ್ಯಮ ಬೆರಳಿನ ಹಿಂಭಾಗದ ಗೆಣ್ಣಿನಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
14. ಓಂ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ ।
    (ಬಲಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಯನ್ನು ಮೂಲವನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಠ ತರ್ಜನಿಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
15. ಓಂ ಶ್ರೀಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ ।
    (ಎಡ ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆಯನ್ನು ಮೂಲವನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಠ ತರ್ಜನಿಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
16. ಓಂ ಶ್ರೀಅನಿರುದ್ಧಾಯ ನಮಃ ।
    (ಬಲದ ಕಣ್ಣನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಟ ಮಧ್ಯಮ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
17. ಓಂ ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ ।
    (ಎಡದ ಕಣ್ಣನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಟ ಮಧ್ಯಮ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),
18. ಓಂ ಶ್ರೀಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ ।
    (ಬಲ ಕಿವಿಯನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಠ ಅನಾಮಿಕ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

19. ಓಂ ಶ್ರೀನಾರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ।

(ಎಡ ಕಿವಿಯನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಠ ಅನಾಮಿಕ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

20. ಓಂ ಶ್ರೀಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ ।

(ನಾಭಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅಂಗುಷ್ಠ ಕನಿಷ್ಠಗಳಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

21. ಓಂ ಶ್ರೀಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ । *(ಹೃದಯವನ್ನು ಅಂಗೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),*

22. ಓಂ ಶ್ರೀಉಪೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ । *(ಶಿರಸ್ಸನ್ನು ಕೈಯಿಂದ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),*

23. ಓಂ ಶ್ರೀಹರಯೇ ನಮಃ ।

(ಬಲ ಭುಜವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

24. ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ।

(ಎಡ ಭುಜವನ್ನು ಎಲ್ಲ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಮುಟ್ಟಬೇಕು),

2. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ

ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸಪ್ತಾನಾಂ ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ – ಜಮದಗ್ನಿ – ಭರದ್ವಾಜ – ಗೌತಮ–ಅತ್ರಿ–ವಸಿಷ್ಠ– ಕಶ್ಯಪಾ ಋಷಯಃ । ಅಗ್ನಿ– ವಾಯು –ಆದಿತ್ಯ–ಬೃಹಸ್ಪತಿ–ವರುಣ–ಇಂದ್ರ–ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರೀ–ಉಷ್ಣಿಕ್ – ಅನುಷ್ಟುಪ್ – ಬೃಹತೀ–ಪಂಕ್ತಿ–ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್–ಜಗತ್ಯಃ ಛಂದಾಂಸಿ। ಗಾಯತ್ರೀ ಶಿರಸಃ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಿಃ । ಬ್ರಹ್ಮ– ಅಗ್ನಿ– ವಾಯು–ಆದಿತ್ಯಾ ದೇವತಾಃ । ಯಜುಃ ಛಂದಃ । ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥*

ಓಂ ಭೂಃ । ಓಂ ಭುವಃ । ಓಗ್ಂ ಸುವಃ । ಓಂ ಮಹಃ । ಓಂ ಜನಃ । ಓಂ ತಪಃ । ಓಗ್ಂ ಸತ್ಯಮ್ । ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ಓಮಾಪೋ ಜ್ಯೋತೀರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವರೋಮ್॥

3. ಸಂಕಲ್ಪ

ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ವಿಷ್ಣೋರಾಜ್ಞಯಾ ಪ್ರವರ್ತ ಮಾನಸ್ಯ ಆದ್ಯಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯಪರಾರ್ಧೇ ಶ್ರೀಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ ವೈವಸ್ವತ–ಮನ್ವಂತರೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ಕಲಿಯುಗೇ, ಪ್ರಥಮ ಪಾದೇ, ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ, ಭರತವರ್ಷೇ, ಭರತಖಂಡೇ, ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ, ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಶಾಲೀವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ, ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ, ಅಸ್ಮಿನ್ವರ್ತಮಾನೇ ಚಾಂದ್ರಮಾನೇನ .... ಸಂವತ್ಸರೇ .... ಆಯನೇ .... ಋತೌ .... ಮಾಸೇ .... ಪಕ್ಷೇ........ ಶುಭತಿಥೌ .... ವಾಸರೇ..... ನಕ್ಷತ್ರೇ ಶುಭಯೋಗ ಶುಭಕರಣ ಏವಂಗುಣ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ, ಶುಭತಿಥೌ ಸೂರ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯೋಪಾಸನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

4. ಮಾರ್ಜನಮ್ (ತುಲಸೀದಳದಿಂದ ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಆಪೋಹಿಷ್ಠೇತಿ ತೃಚಸ್ಯ ಸೂಕ್ತಸ್ಯ । ಆಂಬರೀಷಃ । ಸಿಂಧುದ್ವೀಪ ಋಷಿಃ। ಆಪೋ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಮಾರ್ಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

(ಸಪ್ತಭಿಃ ಪಾದೈಃ ಶಿರಸಿ, ಅಷ್ಟಮೇನ ಪಾದಯೋಃ, ನವಮೇನ ಪುನಃ ಶಿರಸಿ)

ಓಂ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ ಮಯೋ ಭುವಃ । ತಾ ನ ಊರ್ಜೇ ದಧಾತನ। ಮಹೇ ರಣಾಯ ಚಕ್ಷಸೇ । ಯೋ ವಃ ಶಿವತಮೋ ರಸಃ । ತಸ್ಯ ಭಾಜಯತೇ ಹ ನಃ । ಉಶತೀರಿವ ಮಾತರಃ । ತಸ್ಮಾ ಅರಂ ಗಮಾಮ ವಃ । ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾಯ ಜಿನ್ವಥ । ಆಪೋ ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥

5. ಜಲಾಭಿಮಂತ್ರಣಮ್

ಅಗ್ನಿಶ್ಚೇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಋಷಿಃ, ಅಗ್ನಿ–ಮನ್ಯು–ಮನ್ಯುಪತ್ಯಹಾನಿ

ದೇವತಾಃ । ಪ್ರಕೃತಿಶ್ಛಂದಃ । ಮಂತ್ರಾಚಮನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ । (ನೀರನ್ನು ಅಭಿಮಂತ್ರಣ)

ಅಗ್ನಿಶ್ಚ ಮಾ ಮನ್ಯುಶ್ಚ ಮನ್ಯುಪತಯಶ್ಚ ಮನ್ಯುಕೃತೇಭ್ಯಃ । ಪಾಪೇಭ್ಯೋ ರಕ್ಷಂತಾಮ್ । ಯದಹ್ನಾ ಪಾಪಮಕಾರ್ಷಮ್ । ಮನಸಾ ವಾಚಾ ಹಸ್ತಾಭ್ಯಾಮ್ । ಪದ್ಭ್ಯಾಮುದರೇಣ ಶಿಶ್ನಾ । ಅಹಸ್ತದವಲುಂಪತು । ಯತ್ಕಿಂ ಚ ದುರಿತಂ ಮಯಿ । ಇದಮಹಂ ಮಾಮಮೃತಯೋನೌ । ಸತ್ಯೇ ಜ್ಯೋತಿಷಿ ಜುಹೋಮಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥ (ಪಾನ ಮಾಡಬೇಕು)

ಆಚಮನ : ಶ್ರೀಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ........ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ

6. ಪುನರ್ಮಾರ್ಜನಂ (ತುಲಸೀಯಿಂದ ಮಾರ್ಜನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಃ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ ಪುನರ್ಮಾಜನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ದಧಿಕ್ರಾವ್ಣೋ ಅಕಾರಿಷಂ ಜಿಷ್ಣೋರಶ್ವಸ್ಯ ವಾಜಿನಃ । ಸುರಭಿನೋ ಮುಖಾಕರತ್ಪ್ರಣ ಆಯೂಂಷಿ ತಾರಿಷತ್ ॥

ಓಂ ಆಪೋ ಹಿ ಷ್ಠಾ ಮಯೋ ಭುವಃ, ತಾ ನ ಊರ್ಜೇ ದಧಾತನ, ಮಹೇ ರಣಾಯ ಚಕ್ಷಸೇ । ಯೋ ವಃ ಶಿವತಮೋ ರಸಃ ತಸ್ಯ ಭಾಜಯತೇ ಹ ನಃ, ಉಶತೀರಿವ ಮಾತರಃ, ತಸ್ಮಾ ಅರಂ ಗಮಾಮ ವಃ, ಯಸ್ಯ ಕ್ಷಯಾಯ ಜಿನ್ವಥ, ಆಪೋ ಜನಯಥಾ ಚ ನಃ ॥

ಹಿರಣ್ಯವರ್ಣಾಃ ಶುಚಯಃ ಪಾವಕಾ ಯಾಸು ಜಾತಃ ಕಶ್ಯಪೋ ಯಾಸ್ವಿಂದ್ರಃ । ಅಗ್ನಿಂ ಯಾ ಗರ್ಭಂ ದಧಿರೇ ವಿರೂಪಾಸ್ತಾ ನ ಆಪಃ ಶಂ ಸ್ಯೋನಾ ಭವಂತು ॥

ಯಾಸಾಂ ರಾಜಾ ವರುಣೋ ಯಾತಿ ಮಧ್ಯೇ ಸತ್ಯಾನೃತೇ ಅವ ಪಶ್ಯಂಜನಾನಾಮ್ ॥ ಮಧುಶ್ಚುತಃ ಶುಚಯೋ ಯಾಃ ಪಾವಕಾಸ್ತಾನ ಆಪಃ ಶ ಸ್ಯೋನಾ ಭವಂತು ॥

ಯಾಸಾಂ ದೇವಾ ದಿವಿ ಕೃಣ್ವಂತಿ ಭಕ್ಷಂ ಯಾ ಅಂತರಿಕ್ಷೇ ಬಹುಧಾ ಭವಂತಿ । ಯಾಃ ಪೃಥಿವೀಂ ಪಯಸೋದಂತಿ ಶುಕ್ರಾಸ್ತಾ ನ ಆಪಃ ಶ ಸ್ಯೋನಾ ಭವಂತು ॥

(ಹಸ್ತೇನ ಜಲಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ)

ಶಿವೇನ ಮಾ ಚಕ್ಷುಷಾ ಪಶ್ಯತಾಽಽಪಃ ಶಿವಯಾ ತನುವೋಪ ಸ್ಪೃಶತ ತ್ವಚಂ ಮೇ । ಸರ್ವಾಂ ಅಗ್ನೀಂ ರಪ್ಸುಷದೋ ಹುವೇ ವೋ ಮಯಿ ವರ್ಚೋ ಬಲಮೋಜೋ ನಿಧತ್ತ ॥

(ನೀರನ್ನು ಆಘ್ರಾಣಿಸಿ)

7. *ಪಾಪಪುರುಷವಿಸರ್ಜನಮ್ (ಅಘಮರ್ಷಣಮ್)*

(ಜಲವನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ)

ದ್ರುಪದಾದಿವ ಮುಂಚತು । ದ್ರುಪದಾದಿವೇನ್ಮುಮುಚಾನಃ । ಸ್ವಿನ್ನಃ ಸ್ನಾತ್ವೀ ಮಲಾದಿವ । ಪೂತಂ ಪವಿತ್ರೇಣೈವಾಜ್ಯಂ । ಆಪಃ ಶುಂಧಂತು ಮೈನಸಃ ॥ (ಎಂದು ಹೇಳಿ ಮೂಸಿ ಎಡಕ್ಕೆ ಚೆಲ್ಲುವುದು)

(ಹಸ್ತೇ ಜಲಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ, ತಜ್ಜಲಮನವಲೋಕಯನ್ ನಾಸಿಕಾಂತಂ ನೀತ್ವಾ ದಕ್ಷಿಣಾನಾಸಾಬಿಲಾತ್ ವಾಯುದ್ವಾರಾ ಪಾಪಪುರುಷಂ ನಿಸ್ಸಾರಿತಂ ಭಾವಯನ್, ವಾಮಭಾಗೇ ಜ್ವಲದ್ವಜ್ರಶಿಲಾಂ ವಿಚಿಂತ್ಯ ತಸ್ಯಾಂ ವಿಸೃಜ್ಯ, ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ) ॥

ಆಚಮನ : ಶ್ರೀಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ........ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮ : ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ ....ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವರೋಮ್॥

8. ಅರ್ಘ್ಯ ಪ್ರದಾನಮ್

ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾದೇವತಾ । ದೇವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಿ । ಅಗ್ನಿ ವಾಯು ಸೂರ್ಯಾ ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರ್ಯುಷ್ಣಿಗನುಷ್ಟುಭಃ ಛಂದಾಂಸಿ । ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಮಾಧ್ಯಾಹ್ನಿಕ ಅರ್ಘ್ಯ ಪ್ರದಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಏವಂಗುಣವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ ಸೂರ್ಯಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾಂಗ ಅರ್ಘ್ಯ ಪ್ರದಾನ ಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

(ಎಂದು ಮೂರು ಸಲ ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ಕೊಡತಕ್ಕದ್ದು)

ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣಾಯ ಇದಮರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ದತ್ತಂ ನ ಮಮ ॥ ಇತಿ ಶ್ರೀ ॥

ಅರ್ಘ್ಯತ್ರಯಾಂತೇ ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಾತಿಕ್ರಮದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಚತುರ್ಥಾರ್ಘ್ಯಪ್ರದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಮೂರು ಅರ್ಘ್ಯಗಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟ ಮೇಲೆ ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲ ಮೀರಿದಾಗ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತರೂಪವಾಗಿ ಮತ್ತೊಂದು ಅರ್ಘ್ಯವನ್ನು ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ನೀಡಬೇಕು.

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಉತ್ತಿಷ್ಠೋತ್ತಿಷ್ಠ ಗಂತವ್ಯಂ ಪುನರಾಗಮನಾಯ ಚ ।
ಉತ್ತಿಷ್ಠದೇವಿ ಸ್ಥಾತವ್ಯಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ಹೃದಯಂ ಮಮ ॥ ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ
ಅಸಾವಾದಿತ್ಯೋ ಬ್ರಹ್ಮ ॥

9. ಅಘ್ರ್ಯಾಂಗ ತರ್ಪಣಮ್

ಶುಕ್ಲಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ – ಓಂ ಕೇಶವಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ನಾರಾಯಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ। ಓಂ ಮಾಧವಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಗೋವಿಂದಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ವಿಷ್ಣುಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಮಧುಸೂದನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ। ಓಂ ವಾಮನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಶ್ರೀಧರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಹೃಷಿಕೇಶಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಪದ್ಮನಾಭಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ದಾಮೋದರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಕೃಷ್ಣ ಪಕ್ಷದಲ್ಲಿ – ಓಂ ಸಂಕರ್ಷಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ವಾಸುದೇವಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಅನಿರುದ್ಧಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಪುರುಷೋತ್ತಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಅಧೋಕ್ಷಜಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ನಾರಸಿಂಹಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಅಚ್ಯುತಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಜನಾರ್ದನಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಉಪೇಂದ್ರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಹರಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಓಂ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಆಚಮನ : ಶ್ರೀಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ........ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ಎಂದು ಆಚಮನ ಮಾಡುವುದು. (ಎರಡು ಬಾರಿ ಆಚಮನ)

10. ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನಮ್

ಅಪಸರ್ಪಂತ್ವಿತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವೋ ಭೂತಾನ್ಯನುಷ್ಟುಪ್ ಭೂತೋಚ್ಚಾಟನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಅಪಸರ್ಪಂತು ತೇ ಭೂತಾ ಯೇ ಭೂತಾ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।
ಯೇ ಭೂತಾ ವಿಘ್ನಕರ್ತಾರಸ್ತೇ ನಶ್ಯಂತು ಶಿವಾಜ್ಞಯಾ ॥

ಅಪಕ್ರಾಮಂತು ತೇ ಭೂತಾಃ ಕ್ರೂರಾಶ್ಚೈವ ತು ರಾಕ್ಷಸಾಃ ।
ಯೇ ಚಾಽತ್ರ ನಿವಸಂತ್ಯೇವ ದೇವತಾ ಭುವಿ ಸಂತತಂ ॥
ತೇಷಾಮಪ್ಯವಿರೋಧೇನ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮ ಸಮಾರಭೇ ॥

ಇತಿ ಛೋಟಿಕಾಮುದ್ರಯಾ ವಾಮಭಾಗೇ ಸಮಸ್ತಭೂತೋಚ್ಚಾಟನಂ ಕೃತ್ವಾ (ತನ್ನ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ಚಿಟಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಅಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಭೂತಗಳನ್ನು ದೂರ ಓಡಿಸಬೇಕು.)

11. ಅಥಾಸನಶುದ್ಧಿಃ

ನಿರಸ್ತಃ ಪರಾವಸುಃ । ಅಹಮವಾವಸ್ಯೋಃ ಸದನೇ ಸೀದಾಮಿ । ಪೃಥ್ವೀತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಮೇರುಪೃಷ್ಠ ಋಷಿಃ । ಕೂರ್ಮೋ ದೇವತಾ । ಸುತಲಂ ಛಂದಃ । ಆಸನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಪೃಥ್ವಿ ತ್ವಯಾ ಧೃತಾ ಲೋಕಾ ದೇವಿ ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣುನಾ ಧೃತಾ ।
ತ್ವಂ ಚ ಧಾರಯ ಮಾಂ ದೇವಿ ಪವಿತ್ರಂ ಕುರು ಚಾಽಸನಮ್ ॥
ಮಾಂ ಚ ಪೂತಂ ಕುರು ಧರೇ ನತೋಽಸ್ಮಿ ತ್ವಾಂ ಸುರೇಶ್ವರಿ ॥
ಆಸನೇ ಸೋಮಮಂಡಲೇ ಕೂರ್ಮಸ್ಕಂಧೇ ಉಪವಿಷ್ಟೋಽಸ್ಮಿ ॥

ಇತ್ಯಾಸನಂ ಪರಿಕಲ್ಪ್ಯ, ಅನಂತಾಸನಾಯ ನಮಃ । ತ್ರಿಃ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ,

ಓಂ ಇತ್ಯೇಕಾಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮ । ಅಗ್ನಿರ್ದೇವತಾ ಬ್ರಹ್ಮ ಇತ್ಯಾರ್ಷಂ । ಗಾಯತ್ರಂ ಛಂದಂ ಪರಮಾತ್ಮಂ ಸರೂಪಂ । ಸಾಯುಜ್ಯಂ ವಿನಿಯೋಗಂ ॥

ಆಯಾತು ವರದಾ ದೇವಿ ಅಕ್ಷರಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಮ್ಮಿತಂ ।
ಗಾಯತ್ರೀಂಛಂದಸಾಂ ಮಾತೇದಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಜುಷಸ್ವ ಮೇ ॥
ಯದಹ್ನಾತ್ ಕುರುತೇ ಪಾಪಂ ತದಹ್ನಾತ್ ಪ್ರತಿಮುಚ್ಯತೇ ।
ಯದ್ರಾತ್ರಿಯಾತ್ ಕುರುತೇ ಪಾಪಂ ತದ್ರಾತ್ರಿಯಾತ್

ಪ್ರತಿಮುಚ್ಯತೇ। ಸರ್ವವರ್ಣೇ ಮಹಾದೇವಿ ಸಂಧ್ಯಾವಿದ್ಯೇ ಸರಸ್ವತಿ ॥

ಓಜೋಽಸಿ, ಸಹೋಽಸಿ, ಬಲಮಸಿ, ಭ್ರಾಜೋಽಸಿ ದೇವಾನಾಂ ಧಾಮ ನಾಮಾಸಿ, ವಿಶ್ವಮಸಿ ವಿಶ್ವಾಯುಸ್ಸರ್ವಮಸಿ ಸರ್ವಾಯುರಭಿಭೂರೋಂ ಗಾಯತ್ರೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಸಾವಿತ್ರೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಸರಸ್ವತೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಛಂದರ್ಷೀನಾವಾಹಯಾಮಿ ಶ್ರಿಯಮಾವಾಹಯಾಮಿ ಗಾಯತ್ರಿಯಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದೋ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ ಸವಿತಾ ದೇವತಾ ಅಗ್ನಿರ್ಮುಖಂ ಬ್ರಹ್ಮಾಶಿರಃ ವಿಷ್ಣುರ್ಹೃದಯಂ ರುದ್ರಃ ಶಿಖಾ ಪೃಥಿವೀ ಯೋನಿಃ ಪ್ರಾಣಾಪಾನವ್ಯಾನೋದಾನಸಮಾನಾ ಸಪ್ರಾಣಾ ಶ್ವೇತವರ್ಣಾ ಸಾಂಖ್ಯಾಯನಸಗೋತ್ರಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಚತುರ್ವಿಂಶತ್ಯಕ್ಷರಾ ತ್ರಿಪದಾ ಷಟ್‌ಕುಕ್ಷಿಃ ಪಂಚಶೀರ್ಷೋಪನಯನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ : ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ....... ಭೂರ್ಭುವಃ ಸುವಃರೋಮ್ ॥

12. ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪಾರಂಭಃ

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

(ಎರಡು ಕೈಯ ತೋರುಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ವರೇಣ್ಯಂ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

(ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ತೋರುಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

(ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮಧ್ಯಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಧೀಮಹಿ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

(ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಉಂಗುರ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಕನಿಷ್ಠಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

(ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಕಿರಿಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

(ಹಸ್ತದ ಮೇಲಿನ ಕೆಳಗಿನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

13. ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಃ

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । (ಎದೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ವರೇಣ್ಯಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । (ತಲೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । (ಶಿಖೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಧೀಮಹಿ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । (ಎರಡು ಭುಜಗಳು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ ।

(ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

(ಚಿಟಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಚಪ್ಪಾಳೆಯನ್ನು ತಟ್ಟಬೇಕು)

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವರೋಮ್ ॥

(ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರವೇಶವಾಗಬಾರದು ಎಂದು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಬಂಧನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು)

14. ಆವಾಹನಮ್

ಆಗಚ್ಛ ವರದೇ ದೇವಿ ಜಪೇ ಮೇ ಸನ್ನಿಧೌ ಭವ ।

ಗಾಯಂತಂ ತ್ರಾಯಸೇ ಯಸ್ಮಾದ್ಗಾಯತ್ರೀ ತ್ವಂ ತತಃ ಸ್ಮೃತಾ ॥

ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ದೇವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಋಷಿಃ । ಅಗ್ನಿ-ವಾಯು-ಸೂರ್ಯಾ ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರೀ - ಉಷ್ಣಿಕ್ - ಅನುಷ್ಟುಭಶ್ಛಂದಾಂಸಿ । ಅಸ್ಯ ಶ್ರೀಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಸ್ಯ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ । ಸವಿತಾ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಜಪೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

15. ಅಥಧ್ಯಾನಮ್

ಧ್ಯೇಯಸ್ಸದಾ ಸವಿತೃಮಂಡಲಮಧ್ಯವರ್ತೀ

ನಾರಾಯಣಸ್ಸರಸಿಜಾಸನಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಃ ।

ಕೇಯೂರವಾನ್ ಮಕರಕುಂಡಲವಾನ್ ಕಿರೀಟೀ

ಹಾರೀ ಹಿರಣ್ಮಯವಪುಃ ಧೃತಶಂಖಚಕ್ರಃ ॥

ಪೂರ್ವೋಚ್ಚರಿತ ಏವಂಗುಣ ವಿಶೇಷಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಂ ಶುಭತಿಥೌ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೇರಣಯಾ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾಂಗ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಂ ಜಪಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಃ

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವಃ । ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

(1008–108–10)

ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ :

ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಸಪ್ತಾನಾಂ ವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ – ಜಮದಗ್ನಿ – ಭರದ್ವಾಜ – ಗೌತಮ–ಅತ್ರಿ–ವಸಿಷ್ಠ– ಕಶ್ಯಪಾ ಋಷಯಃ । ಅಗ್ನಿ– ವಾಯು –ಆದಿತ್ಯ– ಬೃಹಸ್ಪತಿ–ವರುಣ–ಇಂದ್ರ–ವಿಶ್ವೇದೇವಾ ದೇವತಾಃ । ಗಾಯತ್ರೀ–ಉಷ್ಣಿಕ್ – ಅನುಷ್ಟುಪ್ – ಬೃಹತೀ–ಪಂಕ್ತಿ–ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್–ಜಗತ್ಯಃ ಛಂದಾಂಸಿ। ಗಾಯತ್ರೀ ಶಿರಸಃ ಪ್ರಜಾಪತಿ ಋಷಿಃ । ಬ್ರಹ್ಮ– ಅಗ್ನಿ– ವಾಯು–ಆದಿತ್ಯಾ ದೇವತಾಃ । ಯಜುಃ ಛಂದಃ । ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

[1]ಓಂ ಭೂಃ । [2]ಓಂ ಭುವಃ । [3]ಓಗ್ಂ ಸುವಃ । [4]ಓಂ ಮಹಃ । [5]ಓಂ ಜನಃ । [6]ಓಂ ತಪಃ । [7]ಓಗ್ಂ ಸತ್ಯಂ ॥

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ಓಮಾಪೋ ಜ್ಯೋತೀರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಃರೋಮ್॥

ಕರನ್ಯಾಸ :

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ಅಂಗುಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ। (ಎರಡು ಕೈಯ ತೋರುಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ವರೇಣ್ಯಂ ತರ್ಜನೀಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । (ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ತೋರುಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಮಧ್ಯಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । (ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಮಧ್ಯಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಧೀಮಹಿ ಅನಾಮಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । (ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಉಂಗುರ ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಕನಿಷ್ಠಿಕಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । (ಅಂಗುಷ್ಠದ ಬೆರಳುಗಳಿಂದ ಕಿರಿಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಕರತಲಕರಪೃಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । (ಹಸ್ತದ ಮೇಲಿನ ಕೆಳಗಿನ ಭಾಗಗಳನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಷಡಂಗನ್ಯಾಸ :

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । (ಎದೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ವರೇಣ್ಯಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । (ತಲೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಭರ್ಗೋದೇವಸ್ಯ ಶಿಖಾಯೈ ವಷಟ್ । (ಶಿಖೆಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಧೀಮಹಿ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । (ಎರಡು ಭುಜಗಳು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಧಿಯೋಯೋನಃ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ವೌಷಟ್ । (ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳು ಮುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು)

ಓಂ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ । (ಚಿಟಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಡೆಯುತ್ತಾ ಚಪ್ಪಾಳೆಯನ್ನು ತಟ್ಟಬೇಕು)

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವರೋಮ್ ॥ (ಈ ಸ್ಥಳಕ್ಕೆ ದುಷ್ಟಶಕ್ತಿಗಳ ಪ್ರವೇಶವಾಗಬಾರದು ಎಂದು ದಿಕ್ಕುಗಳ ಬಂಧನವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು)

ಧ್ಯಾನಮ್ :

ಧ್ಯೇಯಸ್ಸದಾ ಸವಿತೃಮಂಡಲಮಧ್ಯವರ್ತೀ
ನಾರಾಯಣಸ್ಸರಸಿಜಾಸನಸನ್ನಿವಿಷ್ಟಃ ।
ಕೇಯೂರವಾನ್ ಮಕರಕುಂಡಲವಾನ್ ಕಿರೀಟೀ
ಹಾರೀ ಹಿರಣ್ಮಯವಪುಃ ಧೃತಶಂಖಚಕ್ರಃ ॥

ಅನೇನ ಪ್ರಾತಃ ಸಂಧ್ಯಾಂಗಗಾಯತ್ರೀ ಮಂತ್ರಜಪೇನ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರಪ್ರತಿಪಾದ್ಯಃ ಶ್ರೀಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತಃ ಸವಿತೃನಾಮಕ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಸುಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು । ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

16. ಸಂಧ್ಯೋಪಸ್ಥಾನಮ್ (ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ನಿಂತು)

ಇಮಂ ಮೇ ವರುಣ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಶುನಶ್ಶೇಫ ಋಷಿಃ, ವರುಣೋ ದೇವತಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ, ತತ್ವಾಯಾಮಿ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಶುನಶ್ಶೇಫ ಋಷಿಃ, ವರುಣೋ ದೇವತಾ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ, ಯಚ್ಚಿದ್ಧಿತೇ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಶುನಶ್ಶೇಫ ಋಷಿಃ, ವರುಣೋ ದೇವತಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ, ಯತ್ಕಿಂಚೇದಂ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವಸಿಷ್ಠ ಋಷಿಃ, ವರುಣೋ ದೇವತಾ ಜಗತೀ ಛಂದಃ, ಕಿತವಾಸ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಅತ್ರಿಃ ಋಷಿಃ, ವರುಣೋ ದೇವತಾ ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ, ಸಾಯಂ ಸೂರ್ಯೋಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಇಮಂ ಮೇ ವರುಣ ಶ್ರುಧೀ ಹವಮದ್ಯಾ ಚ ಮೃಡಯ । ತ್ವಾಮವಸ್ಯುರಾ ಚಕೇ ॥ ತತ್ತ್ವಾಯಾಮಿ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ವಂದಮಾನಸ್ತದಾ ಶಾಸ್ತೇ ಯಜಮಾನೋ ಹವಿರ್ಭಿಃ । ಅಹೇಡಮಾನೋ ವರುಣೇಹ ಬೋಧ್ಯುರುಶಂಸ ಮಾ ನ ಆಯುಃ ಪ್ರ ಮೋಷೀಃ ॥ ಯಚ್ಚಿದ್ಧಿತೇ ವಿಶೋ ಯಥಾ ಪ್ರ ದೇವ ವರುಣ ವ್ರತಮ್ । ಮಿನೀಮಸಿ ದ್ಯವಿ ದ್ಯವಿ ॥ ಯತ್ಕಿಂಚೇದಂ ವರುಣ ದೈವ್ಯೇ ಜನೇಽಭಿದ್ರೋಹಂ ಮನುಷ್ಯಾಶ್ಚರಾಮಸಿ । ಅಚಿತ್ತೀ ಯತ್ತವ ಧರ್ಮಾ ಯುಯೋಪಿಮ ಮಾ ನಸ್ತಸ್ಮಾದೇನಸೋ ದೇವ ರೀರಿಷಃ । ಕಿತವಾಸೋ ಯದ್ರಿರಿಪುರ್ನ ದೀವಿ ಯದ್ವಾ ಘಾ ಸತ್ಯಮುತ ಯನ್ನವಿದ್ಮ । ಸರ್ವಾ ತಾ ವಿ ಷ್ಯ ಶಿಥಿರೇವ ದೇವಾಥಾ ತೇ ಸ್ಯಾಮ ವರುಣ ಪ್ರಿಯಾಸಃ ॥

ತನ್ನ ಸುತ್ತಲೂ ಮೂರುಬಾರಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ಮಾಡಿ ದಿಗಭಿಮಾನಿಗಳಿಗೆ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು.

17. ದಿಶಾಂ ದಿಗೀಶಾನಾಂ ನಮನಂ

(ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಿಂದಲೂ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಬೇಕು)

1. ಓಂ ನಮಃ ಪ್ರಾಚ್ಯೈ ದಿಶೇ(ಪೂರ್ವ) ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ॥
2. ಓಂ ನಮಃ ದಕ್ಷಿಣಾಯ್ಯೈ ದಿಶೇ (ದಕ್ಷಿಣ) ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ॥
3. ಓಂ ನಮಃ ಪ್ರತೀಚ್ಯೈ ದಿಶೇ (ಪಶ್ಚಿಮ) ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾಃ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ॥
4. ಓಂ ನಮಃ ಉದೀಚ್ಯೈ ದಿಶೇ(ಉತ್ತರ) ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾಃ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ॥
5. ಓಂ ನಮಃ ಊರ್ಧ್ವಾಯ್ಯೈ ದಿಶೇ (ಊರ್ಧ್ವ) ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾಃ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ॥
6. ಓಂ ನಮೋಽಧರಾಯ್ಯೈ ದಿಶೇ ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾಃ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ॥
7. ಓಂ ನಮೋಽವಾಂತರಾಯ್ಯೈ ದಿಶೇ ಯಾಶ್ಚ ದೇವತಾಃ ಏತಸ್ಯಾಂ ಪ್ರತಿವಸಂತ್ಯೇತಾಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಗಂಗಾಯಮುನಯೋರ್ಮಧ್ಯೇ ಯೇ ವಸಂತಿ ತೇ ಮೇ ಪ್ರಸನ್ನಾತ್ಮಾನಶ್ಚಿರಂ ಜೀವಿತಂ ವರ್ಧಯಂತಿ ನಮೋ ನಮೋ ಗಂಗಾಯಮುನಯೋರ್ಮುನಿಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮೋ ಗಂಗಾಯಮುನಯೋರ್ಮುನಿಭ್ಯಶ್ಚ ನಮೋ ನಮಃ ।

ಹೀಗೆ ಮುನಿಗಳ ಉಪಸ್ಥಾನವನು. ಮಾಡಬೇಕು.

ನಂತರ ಹೀಗೆಯೇ ಸಂಧ್ಯಾದಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ನಮಸ್ಕಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

1. ಸಂಧ್ಯಾಯೈ ನಮಃ । 2. ಸಾವಿತ್ರೈ ನಮಃ ।
3. ಗಾಯತ್ರ್ಯೈ ನಮಃ, 4. ಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ ।
5. ಸರ್ವಾಭ್ಯೋ ದೇವತಾಭ್ಯೋ ನಮಃ ।
6. ದೇವೀಭ್ಯೋ ನಮಃ । 7. ಋಷಿಭ್ಯೋ ನಮಃ ।
8. ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ । 9. ಮಾತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ ।
10. ಪಿತೃಭ್ಯೋ ನಮಃ । 11. ಆಚಾರ್ಯೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ।
12. ಕಾಮೋಽಕಾರ್ಷೀನ್ಮನ್ಯುರಕಾರ್ಷೀನ್ನಮೋ ನಮಃ,
13. ಪೃಥಿವ್ಯಾಪಸ್ತೇಜೋವಾಯುರಾಕಾಶೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ।
14. ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ॥

ಯಾಂ ಸದಾ ಸರ್ವಭೂತಾನಿ ಸ್ಥಾವರಾಣಿ ಚರಾಣಿ ಚ ।
ಸಾಯಂ ಪ್ರಾತರ್ನಮಸ್ಯಂತಿ ಸಾ ಮಾ ಸಂಧ್ಯಾಽಭಿರಕ್ಷತು ॥
ಸಾ ಮಾ ಸಂಧ್ಯಾಭಿರಕ್ಷತ್ವೋಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ದೇವಕೀಪುತ್ರೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ಮಧುಸೂದನಃ ।
ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯಃ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯೋ ವಿಷ್ಣುರಚ್ಯುತಃ ॥
ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವಾಯ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತಾಯ ಚ ।
ಜಗದ್ಧಿತಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಕ್ಷೀರೇಣ ಸ್ನಾಪಿತೇ ದೇವಿ ಚಂದನೇನ ವಿಲೇಪಿತೇ ।
ಬಿಲ್ವಪತ್ರಾರ್ಚಿತೇ ದೇವೀ ದುರ್ಗೇಽಹಂ ಶರಣಂ ಗತಃ ॥
ಶ್ರೀ ದುರ್ಗೇಽಹಂ ಶರಣಂ ಗತ ಓಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಆಕಾಶಾತ್ ಪತಿತಂ ತೋಯಂ ಯಥಾ ಗಚ್ಛತಿ ಸಾಗರಮ್ ।
ಸರ್ವದೇವ ನಮಸ್ಕಾರಃ ಕೇಶವಂ ಪ್ರತಿ ಗಚ್ಛತಿ ॥

18. ಗಾಯತ್ರ್ಯುದ್ವಾಸನಮ್

ಉತ್ತಮ ಇತ್ಯಸ್ಯ ವಾಮದೇವ ಋಷಿಃ, ಗಾಯತ್ರೀ ದೇವತಾ, ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ, ಗಾಯತ್ರ್ಯುದ್ವಾಸನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಉತ್ತಮೇ ಶಿಖರೇ ಜಾತೇ ಭೂಮ್ಯಾಂ ಪರ್ವತಮೂರ್ಧನಿ ।

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋಽಭ್ಯನುಜ್ಞಾತಾ ಗಚ್ಛ ದೇವಿ ಯಥಾಸುಖಮ್ ॥

ಗಚ್ಛದೇವಿ ಯಥಾ ಸುಖಮೋಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಸ್ತುತೋ ಮಯಾ ವರದಾ ವೇದಮಾತಾ ಪ್ರಚೋದಯಂತೀ

ಪವನೇ ದ್ವಿಜಾತಾ । ಆಯುಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾಂ ದ್ರವಿಣಂ

ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಂ ಮಹ್ಯಂ ದತ್ವಾ ಪ್ರಜಾತುಂ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಮ್ ।

(ಇತ್ಯುದ್ವಾಸ್ಯ)

ಗಾಯತ್ರಿದೇವಿಯನ್ನು ವಿಸರ್ಜನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸರ್ವವೇದೇಷು ಯತ್ಪುಣ್ಯಂ ಸರ್ವತೀರ್ಥೇಷು ಯತ್ಫಲಮ್ ।

ತತ್ಫಲಂ ಸಮಾವಾಪ್ನೋತಿ ಸ್ತುತ್ವಾ ದೇವಂ ಜನಾರ್ದನಮ್ ॥

ವಾಸನಾದ್ ವಾಸುದೇವೋಽಸಿ ವಾಸಿತಂ ತೇ ಜಗತ್ತ್ರಯಮ್ ।

ಸರ್ವಭೂತನಿವಾಸೋಽಸಿ ವಾಸುದೇವ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ನಮೋಽಸ್ತ್ವನಂತಾಯ ಸಹಸ್ರಮೂರ್ತಯೇ

ಸಹಸ್ರಪಾದಾಕ್ಷಿ ಶಿರೋರುಬಾಹವೇ ।

ಸಹಸ್ರನಾಮ್ನೇ ಪುರುಷಾಯ ಶಾಶ್ವತೇ

ಸಹಸ್ರಕೋಟಿಯುಗಧಾರಿಣೇ ನಮಃ ।

ಓಂ ಭದ್ರಂ ನೋ ಅಪಿವಾತಯ ಮನಃ । ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥ ಸರ್ವಾರಿಷ್ಟಶಾಂತಿರಸ್ತು ॥ ಸಮಸ್ತ ಮಂಗಲಾವಾಪ್ತಿರಸ್ತು ॥

19. ಗೋತ್ರಾಭಿವಾದನಮ್

ಚತುಃಸ್ಸಾಗರಪರ್ಯಂತಂ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಶುಭಂ ಭವತು । (ಗೋತ್ರಮುಚ್ಚಾರ್ಯ) ..... ಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಃ ...... ಶರ್ಮಾ ಅಹಂ ಯಜುರ್ವೇದೀಯ ಆಪಸ್ತಂಭಸೂತ್ರಸ್ಯ ತೈತ್ತಿರೀಯಶಾಖಾಧ್ಯಾಯೀ ಅಮುಕಶರ್ಮಾ ಅಹಂ ಭೋ ಅಭಿವಾದಯೇ ॥ (ಭೂಮಿಮುಪಸ್ಪೃಶನ್ ಪ್ರಣಮೇತ್)

(ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಗೋತ್ರ ಶಾಖೆ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುತ್ತಾ ಭೂಮಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟುತ್ತಾ ನಮಸ್ಕರಿಸಬೇಕು.)

20. ಸಮಾಪನಮ್

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಸ್ಸಂಧ್ಯಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।

ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥

ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ರಮಾಪತೇ ।

ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

ಅನೇನ ಪ್ರಾತಃಸಂಧ್ಯಾವಂದನೇನ ಭಗವಾನ್ ಶ್ರೀಮನ್ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯಾಣಾಂ ಹೃತ್ಕಮಲಮಧ್ಯನಿವಾಸೀ ಅನಂತಕಲ್ಯಾಣ ಗುಣಪರಿಪೂರ್ಣಃ ಸಚ್ಚಿದಾನಂದಾತ್ಮಕಃ ಸರ್ವಕರ್ಮಕರ್ತಾ ಸರ್ವಕರ್ಮಕಾರಯಿತಾ ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿಶಾಯೀ ಸವಿತೃನಾಮಕಃ ಶ್ರೀ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ । ಸುಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು ॥ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ದ್ವಿರಾಚಾಮೇತ್(ಎರಡು ಬಾರಿ) : ಓಂ ಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ............ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ ।

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ

ಬುದ್ಧ್ಯಾತ್ಮನಾ ವಾಽನುಸೃತಃ ಸ್ವಭಾವಮ್ ।

ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ

ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಜಪಸ್ಥಲಪ್ರೋಕ್ಷಣಮ್ :

ಅದ್ಯಾನ ಇತಿ ಮಂತ್ರಸ್ಯ ಶ್ಯಾವಾಶ್ವ ಆತ್ರೇಯಃ ಸವಿತಾ ಗಾಯತ್ರೀ ಜಪಸ್ಥಾನಪ್ರೋಕ್ಷಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಅದ್ಯಾ ನೋ ದೇವ ಸವಿತಃ ಪ್ರಜಾವತ್ಸಾವೀಃ ಸೌಭಗವ್ ।

ಪರಾ ದುಃಸ್ವಪ್ನಿಯಂ ಸುವ । ವಿಶ್ವಾನಿ ದೇವಸವಿತರ್ದುರಿತಾನಿ

ಪರಾ ಸುವ । ಯದ್ಭದ್ರಂ ತನ್ಮ ಆಸುವ ॥

ಇತಿ ಜಪಸ್ಥಲಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ, ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ಹೃದಯಂ ಸ್ಪೃಶೇತ್ ॥

ಯದಕ್ಷರಪದಭ್ರಷ್ಟಂ ಮಾತ್ರಾಹೀನಂ ಚ ಯದ್ಭವೇತ್ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ನಾರಾಯಣ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಮಧ್ಯೆ ಮಧ್ಯೇ ಮಂತ್ರತಂತ್ರಕರ್ಮಲೋಪ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ನಾಮತ್ರಯಮಂತ್ರ ಜಪಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ, ಅನಂತಾಯ ನಮಃ, ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ, ಅನಂತಾಯ ನಮಃ, ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ, ಅನಂತಾಯ ನಮಃ, ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ । ಅಚ್ಯುತಾನಂತ ಗೋವಿಂದೇಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ॥

॥ ಇತಿ ಯಜುರ್ವೇದೀಯಾ ಸಾಯಂ ಸಂಧ್ಯಾ ಸಂಪೂರ್ಣಾ ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಅಧ್ಯಾಯ 4

ಅಥ ಯಜುರ್ವೇದೀಯಂ

ಪ್ರಾತಃ (ಸಾಯಂ) ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಮ್

॥ ಶ್ರೀ ॥

॥ ಓಂ ॥

॥ ಶ್ರೀಹರಯೇ ನಮಃ ॥

। ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ॥

ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ, ದೇಶಕಾಲೌ, ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ, ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಹರಣೀಪತಿಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಪ್ರೇರಣಯಾ ಹರಣೀಪತಿಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜೋಮೇಧಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರಾತಃ (ಸಾಯಂ) ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಜುಷ್ಟೋದಮೂನಾ ಆತ್ರೇಯೋ ವಸುಶ್ರುತೋ ಅಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಏಹ್ಯಗ್ನೇ ರಾಹುಗಣೋ ಗೌತಮಃ ಅಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಅಗ್ನ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಜುಷ್ಟೋದಮೂನಾ ಅತಿಥಿರ್ದುರೋಣೇ । ಇಮಂ ನೋ ಯಜ್ಞಮುಪಯಾಹಿ ವಿದ್ವಾನ್ । ವಿಶ್ವಾ ಅಗ್ನೇಽಭಿಯುಜೋ ವಿಹತ್ಯ। ಶತ್ರೂಯತಾಮಾಭರಾ ಭೋಜನಾನಿ । ಏಹ್ಯಗ್ನ ಇಹ ಹೋತಾ ನಿ ಷೀದಾದಬ್ಧಃ ಸು ಪುರ ಏತಾ ಭವಾ ನಃ । ಅವತಾಂ ತ್ವಾ ರೋದಸೀ ವಿಶ್ವಮಿನ್ವೇ ಯಜಾ ಮಹೇ ಸೌಮನಸಾಯ ದೇವಾನ್ ॥

(ಇತಿ ಅಕ್ಷತೈರಾವಾಹ್ಯ, ಆಚ್ಛಾದನಂ ದೂರೀಕೃತ್ಯ) ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪರಮೇಷ್ಠೀ

ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಬೃಹತೀ ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ । ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವರೋಮ್ । ವಿಷ್ಣುವೀರ್ಯಾತ್ಮಕಮಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯಾಮಿ ॥

(ಪ್ರೋಕ್ಷತೇಂಧನಾನಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ವೇಣುಧಮನ್ಯಾ ಪ್ರಬೋಧ್ಯ, ಧ್ಯಾಯೇದ್ದೇವಮ್)

ಅಕ್ಷತಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿದೇವತೆಯನ್ನು ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀಭಾರತಿದೇವಿಯನ್ನು, ತದಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣದೇವರನ್ನು, ತದಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀದೇವಿಯನ್ನು, ತದಂತರ್ಯಾಮಿಯಾದ ಅಗ್ನಿನಾಮಕನಾದ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮನನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಒಣಗಿದ ವಿಹಿತವಾದ ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳನ್ನು ಅಗ್ನಿಕುಂಡದಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಊದುವ ಕೊಳವಿಯಿಂದ ಜ್ವಾಲೆಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಬೇಕು. ಅಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಮೂರ್ತಿಯ ಧ್ಯಾನವನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು.

ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗಾ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವೋ ಅಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಅಗ್ನಿಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ॥ ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗಾ ತ್ರಯೋ ಅಸ್ಯ ಪಾದಾ ದ್ವೇ ಶೀರ್ಷೇ ಸಪ್ತಹಸ್ತಾಸೋ ಅಸ್ಯ । ತ್ರಿಧಾ ಬದ್ಧೋ ವಷಭೋ ರೋರಮಿತಿ ಮಹೋ ದೇವೋ ಮರ್ತ್ಯಾಂ ಆವಿವೇಶ ॥

ಸಪ್ತಹಸ್ತಶ್ಚತುಶ್ಶೃಂಗಃ ಸಪ್ತಜಿಹ್ವೋ ದ್ವಿಶೀರ್ಷಕಃ ।
ತ್ರಿಪಾತ್ ಪ್ರಸನ್ನವದನಃ ಸುಖಾಸೀನಃ ಶುಚಿಸ್ಮಿತಃ ॥

ಸ್ವಾಹಾಂ ತು ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ದೇವೀಂ ವಾಮೇ ಸ್ವಧಾಂ ತಥಾ ।
ಬಿಭ್ರದ್ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೈಸ್ತು ಶಕ್ತಿಮನ್ನಂ ಸೃಚಂ ಸೃವಮ್ ॥

ತೋಮರಂ ವ್ಯಜನಂ ವಾಮೈಃ ಘೃತಪಾತ್ರಂ ಚ ಧಾರಯನ್ ।
ಮೇಷಾರೂಢೋ ಜಟಾಬದ್ಧೋ ಗೌರವರ್ಣೋ ಮಹೌಜಸಃ ॥

ಧೂಮ್ರಧ್ವಜೋ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಃ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಃ ಸರ್ವಕಾಮದಃ ।
ಆತ್ಮಾಭಿಮುಖಮಾಸೀನ ಏವಂರೂಪೋ ಹುತಾಶನಃ ॥ ಇತಿ ಧ್ಯಾತ್ವಾ

ಏಷ ಹಿ ದೇವಃ ಪ್ರದಿಶೋ ನು ಸರ್ವಾಃ ಪೂರ್ವೋ ಹಿ ಜಾತಃ ಸ ಉ ಗರ್ಭೇ ಅಂತಃ । ಸ ವಿಜಾಯಮಾನಃ ಸ ಜನಿಷ್ಯಮಾಣಃ ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖಾಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ವಿಶ್ವತೋ ಮುಖಃ ॥

ಇತಿ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಂ ಸಾಕ್ಷತೋದಕಂ ನಿನೀಯ ।

ಹೀಗೆ ಅಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಸಹಿತವಾದ ಜಲವನ್ನು ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿಗೆ ಅಗ್ನಿಯ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹಾಕಬೇಕು. ಅಗ್ನಿಯ ಆವಾಹನೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಹೇ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖ ಅಗ್ನೇ ವೈಶ್ವಾನರ ಸಂಡಿಲ್ಯಗೋತ್ರ ಮೇಷಾರೂಢ ಮೇಷಧ್ವಜ ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಹರಿಣೀಪತಿ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮ ಮಮ ಅಭಿಮುಖೋ ಭವ, ಸುಮುಖೋ ಭವ, ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭವ, ವರದೋ ಭವ ಯಥೋಕ್ತಜಿಹ್ವಯಾ ಹವಿರ್ಗೃಹಾಣ ॥

ಹೇ ಅಗ್ನಿಯೇ ನನಗೆ ಪ್ರಸನ್ನನಾಗಿ ನಾನು ನೀಡುವ ಆಹುತಿಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ನನ್ನನ್ನು ಅನುಗ್ರಹಿಸು ಎಂದು ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು.

ಪರಿತ್ವಾಗ್ನೇ ಪರಿಮೃಜಾಮ್ಯಾಯುಷಾ ಚ ಧನೇನ ಚ । ಸುಪ್ರಜಾಃ ಪ್ರಜಯಾ ಭೂಯಾಸಂ ಸುವೀರೋ ವೀರೈಃ ಸುವರ್ಚಾ ವರ್ಚಸಾ ಸುಪೋಷಃ ಪೋಷೈಃ ಸುಗೃಹೋ ಗೃಹೈಃ ಸುಪತಿಃ ಪತ್ಯಾ ಸುಮೇಧಾ ಮೇಧಯಾ ಸುಬ್ರಹ್ಮಾ ಬ್ರಹ್ಮಚಾರಿಭಿಃ ॥ ಇತಿ ಪರಿಮೃಜ್ಯ,

ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಅಂಗುಷ್ಠ ಕಿರಿಬೆರಳು ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ಮೂರು ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಪೂರ್ವದಿಕ್ಕಿನಿಂದ ಮೊದಲು ಮಾಡಿ ನೀರನ್ನು ಅಗ್ನಿಕುಂಡದ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಾಕಾರವಾಗಿ ಹಾಕಬೇಕು.

ಪರಿಸ್ತರಣಮ್, ಅಗ್ನಿಕುಂಡದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಗ್ರವಾಗಿ, ದಕ್ಷಿಣದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಗ್ರವಾಗಿ, ಪಶ್ಚಿಮದಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಗ್ರವಾಗಿ, ಉತ್ತರದಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವಾಗ್ರವಾಗಿ ನಾಲ್ಕು ನಾಲ್ಕು ದರ್ಭೆಗಳನ್ನು ಇಡಬೇಕು.

ಅದಿತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ । ಅಗ್ನಿಕುಂಡದ ದಕ್ಷಿಣಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.

ಅನುಮತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ । ಅಗ್ನಿಕುಂಡದ ಪಶ್ಚಿಮದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.

ಸರಸ್ವತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ । ಅಗ್ನಿಕುಂಡದ ಉತ್ತರದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಪಶ್ಚಿಮದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.

ದೇವಸವಿತಃ ಪ್ರಸುವ । ಅಗ್ನಿಕುಂಡದ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣದಿಂದ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ನೀರನ್ನು ಹಾಕಬೇಕು.

ವಿಶ್ವಾನಿನ ಇತಿ ತಿಸೃಣಾಂ ಆತ್ರೇಯೋ ವಸುಶ್ರುತೋ ಅಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ ಅಗ್ನ್ಯರ್ಚನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ವಿಶ್ವಾನಿನೋ ದುರ್ಗಹಾ ಜಾತವೇದಸ್ಸಿಂಧುಂ ನ ನಾವಾ ದುರಿತಾತಿ ಪರ್ಷಿ । ಅಗ್ನೇ ಅತ್ರಿವನ್ಮನಸಾ ಗೃಣಾನೋಽಸ್ಮಾಕಂ ಬೋಧ್ಯವಿತಾ ತನೂನಾಮ್ ॥ ಯಸ್ತ್ವಾ ಹೃದಾ ಕೀರಿಣಾ ಮನ್ಯಮಾನೋಽಮರ್ತ್ಯಂ ಮರ್ತ್ಯೋ ಜೋಹವೀಮಿ । ಜಾತವೇದೋ ಯಶೋ ಅಸ್ಮಾಸು ಧೇಹಿ ಪ್ರಜಾಭಿರಗ್ನೇ ಅಮೃತತ್ವಮಶ್ಯಾಮ್ ॥ ಯಸ್ಮೈ ತ್ವಂ ಸುಕೃತೇ ಜಾತವೇದ ಉ ಲೋಕಮಗ್ನೇ ಕೃಣವಃ ಸ್ಯೋನಮ್ । ಅಶ್ವಿನಂ ಸ ಪುತ್ರಿಣಂ ವೀರವಂತಂ ಗೋಮಂತಂ ರಯಿಂ ನಶತೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥

(ಇತಿ ಅಗ್ನಿಮಲಂಕೃತ್ಯ, ಆತ್ಮಾನಂ ಚ ಅಲಂಕೃತ್ಯ, ಹಸ್ತಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ)

ಅಗ್ನಿಕುಂಡದ ಎಂಟು ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷತ ಮತ್ತು ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಆ ಅಕ್ಷತೆಯಿಂದ ತನ್ನ ಲಲಾಟವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೈಯನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅಗ್ನಯೇ ಸಮಿಧಮಿತ್ಯಸ್ಯ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭೋಽಗ್ನಿಃ ಬೃಹತೀ ಸಮಿದಾಧಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ।

ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ ಸಮಿಧಮಾಹಾರ್ಷಂ ಬೃಹತೇ ಜಾತವೇದಸೇ
ಯಥಾ ತ್ವಮಗ್ನೇ ಸಮಿಧಾ ಸಮಿಧ್ಯಸ ಏವಂ ಮಾಮಾಯುಷಾ
ವರ್ಚಸಾ ಸನ್ಯಾ ಮೇಧಯಾ ಪ್ರಜಯಾ ಪಶುಭಿರ್ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸೇ-
ನಾನ್ನಾದ್ಯೇನ ಸಮೇಧಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ೧ ॥

ಓಂ ಏಧೋಽಸ್ಯೇಧಿಷೀಮಹಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ೨ ॥

ಓಂ ಸಮಿದಸಿ ಸಮೇಧಿಷೀಮಹಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ೩ ॥

ಓಂ ತೇಜೋಽಸಿ ತೇಜೋ ಮಯಿ ಧೇಹಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ೪ ॥

ಓಂ ಅಪೋ ಅದ್ಯಾನ್ವಚಾರಿಷಂ ರಸೇನ ಸಮಸೃಕ್ಷ್ಮಹಿ ।
ಪಯಸ್ವಾಂ ಅಗ್ನ ಆಗಮಂ ತಂ ಮಾ ಸಂಸೃಜ ವರ್ಚಸಾ
ಸ್ವಾಹಾ ॥ ೫ ॥

ಓಂ ಸಂ ಮಾಗ್ನೇ ವರ್ಚಸಾ ಸೃಜ ಪ್ರಜಯಾ ಚ ಧನೇನ
ಚ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ೬ ॥

ಓಂ ವಿದ್ಯುನ್ಮೇ ಅಸ್ಯ ದೇವಾ ಇಂದ್ರೋ ವಿದ್ಯಾತ್ಸಹ ಋಷಿಭಿಃ
ಸ್ವಾಹಾ ॥ ೭ ॥

ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ ಬೃಹತೇ ನಾಕಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ೮ ॥

ಓಂ ದ್ಯಾವಾ ಪೃಥಿವೀಭ್ಯಾಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ೯ ॥

ಓಂ ಏಷಾ ತೇ ಅಗ್ನೇ ಸಮಿತ್ತಯಾ ವರ್ಧಸ್ವ ಚಾಪ್ಯಾಯಸ್ವ ಚ ತಯಾಹಂ ವರ್ಧಮಾನೋ ಭೂಯಾಸಮಾಪ್ಯಾಯಮಾನಶ್ಚ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ೧೦ ॥

ಓಂ ಯೋ ಮಾಗ್ನೇ ಭಾಗಿನಂ ಸಂತಮಥಾಭಾಗಂ ಚಿಕೀರ್ಷತ್ಯಭಾಗಮಗ್ನೇ ತಂ ಕುರು ಮಾಮಗ್ನೇ ಭಾಗಿನಂ ಕುರು ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಓಂ ಸಮಿಧಮಾಧಾಯಾಗ್ನೇ ಸರ್ವವ್ರತೋ ಭೂಯಾಸಂ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ೧೨ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಯೇ ಶ್ರೀಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧೩ ॥

ಓಂ ಭುವಃ ಸ್ವಾಹಾ । ವಾಯವೇ ಶ್ರೀಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧೪ ॥

ಓಂ ಸುವಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಸೂರ್ಯಾಯ ಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧೫ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಸ್ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥ ೧೬ ॥

ಇತಿ ಸಮಿಧ ಆಧಾಯ, ಅಗ್ನಯೇ ಇದಂ ನಮಮ ॥ ತತಃ ಪಾಣೀ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ ।

ಪ್ರಜ್ವಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಪೂರ್ವೋಕ್ತವಾದ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ಒಂದೊಂದಾಗಿ ಸಮಿತ್ತುಗಳನ್ನು ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಕೈಗಳನ್ನು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಅದಿತೇನ್ವಮಂ ಸ್ಥಾಃ । ಅನುಮತೇನ್ವಮಂ ಸ್ಥಾಃ । ಸರಸ್ವತೇನ್ವಮಂ ಸ್ಥಾಃ । ದೇವ ಸವಿತಃ ಪ್ರಾಸಾವೀಃ ।

ಎಂಬ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಮತ್ತೆ ಪೂರ್ವದಂತೆ ಪರಿಷೇಚನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮಯಿ ಮೇಧಾಮಿತಿ ಷಣ್ಣಾಂ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಋಷಿಃ ಪೂರ್ವೇಷಾಂ ತ್ರಯಾಣಾಂ ಅಗ್ನೀಂದ್ರಸೂರ್ಯಾ ದೇವತಾಃ । ಉತ್ತರತ್ರಯಾಣಾಂ ಅಗ್ನಿಃ ದೇವತಾ । ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಅಗ್ನ್ಯುಪಸ್ಥಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಯಿ ಮೇಧಾಂ ಮಯಿ ಪ್ರಜಾಂ ಮಯ್ಯಗ್ನಿಸ್ತೇಜೋ ದಧಾತು ಮಯಿ ಮೇಧಾಂ ಮಯಿ ಪ್ರಜಾಂ ಮಯೀಂದ್ರ ಇಂದ್ರಿಯಂ ದಧಾತು ಮಯಿ ಮೇಧಾಂ ಮಯಿ ಪ್ರಜಾಂ ಮಯಿ ಸೂರ್ಯೋ ಭ್ರಾಜೋ ದಧಾತು ॥ ಯತ್ತೇ ಅಗ್ನೇ ತೇಜಸ್ತೇನಾಹಂ ತೇಜಸ್ವೀ ಭೂಯಾಸಮ್ । ಯತ್ತೇ ಅಗ್ನೇ ವರ್ಚಸ್ತೇನಾಹಂ ವರ್ಚಸ್ವೀ ಭೂಯಾಸಮ್ । ಯತ್ತೇ ಅಗ್ನೇ ಹರಸ್ತೇನಾಹಂ ಹರಸ್ವೀ ಭೂಯಾಸಮ್ ॥

ಇತಿ ಷಣ್ಮಂತ್ರೈಃ ಅಗ್ನಿಮುಪಸ್ಥಾಯ । ಈ ಆರು ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಅಗ್ನಿಯ ಉಪಸ್ಥಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಮಾನಸ್ತೋಕೇತಿ ಕುತ್ಸೋ ರುದ್ರೋ ಜಗತೀ ರಕ್ಷಾಗ್ರಹಣೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಮಾ ನಸ್ತೋಕೇ ತನಯೇ ಮಾ ನ ಆಯುಷಿ ಮಾ ನೋ ಗೋಷು ಮಾ ನೋ ಅಶ್ವೇಷು ರೀರಿಷಃ । ವೀರಾನ್ಮಾ ನೋ ರುದ್ರಭಾಮಿತೋ ವಧೀರ್ಹವಿಷ್ಮಂತೋ ನಮಸಾ ವಿಧೇಮತೇ ॥

ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಮುಂದಿನ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನು ಪಠಿಸುತ್ತಾ ರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಆಯಾ ಅವಯವಗಳಲ್ಲಿ ಧರಿಸಬೇಕು.

ಓಂ ಮೇಧಾವೀ ಭೂಯಾಸಮ್ । ಇತಿ ಲಲಾಟೇ, ಹಣೆಯಲ್ಲಿ

ಓಂ ತೇಜಸ್ವೀ ಭೂಯಾಸಮ್ । ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣಾಂಸೇ, ಬಲಭುಜದಲ್ಲಿ

ಓಂ ವರ್ಚಸ್ವೀ ಭೂಯಾಸಮ್ । ಇತಿ ವಾಮಾಂಸೇ, ಎಡಭುಜದಲ್ಲಿ

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸ್ವೀ ಭೂಯಾಸಮ್ । ಇತಿ ದಕ್ಷಿಣಸ್ತನೇ, ಬಲ ಸ್ತನದ ಮೇಲೆ,

ಓಂ ಆಯುಷ್ಮಾನ್ ಭೂಯಾಸಮ್ । ಇತಿ ನಾಭೌ, ನಾಭಿಯಲ್ಲಿ

ಓಂ ಅನ್ನಾದೋ ಭೂಯಾಸಮ್ । ಇತಿ ಕಂಠೇ, ಬಲಬುಜದಲ್ಲಿ

ಓಂ ಯಶಸ್ವೀ ಭೂಯಾಸಮ್ । ಇತಿ ಪೃಷ್ಠೇ, ಬೆನ್ನಿನ ಮೇಲೆ

ಓಂ ಸರ್ವಸಮೃದ್ಧೋ ಭೂಯಾಸಮ್ । ಇತಿ ಶಿರಸಿ ಧಾರಯೇತ್। ತಲೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ಷೆಯನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು.

ಪುನಸ್ತ್ವಾದಿತ್ಯಾ ರುದ್ರಾ ವಸವಃ ಸಮಿಂಧತಾಂ ಪುನರ್ಬ್ರಹ್ಮಾಣೋ ವಸುನೀಥ ಯಜ್ಞೈಃ । ಘೃತೇನ ತ್ವಂ ತನುವೋ ವರ್ಧಯಸ್ವ ಸತ್ಯಾಃ ಸಂತು ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಕಾಮಾಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಯೇ ವಸುನೀಥಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಿ ಒಂದು ಸಮಿತ್ತನ್ನು ಅಗ್ನಿಗೆ ಆಹುತಿಯಾಗಿ ಸಮರ್ಪಿಸಬೇಕು.

ಪುನಃ ಪರಿಸಮೂಹನಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ । ಕೃತಾಂಜಲಿಸ್ತಿಷ್ಠನ್ । ಮತ್ತೆ ಪರಿಸಮೂಹನಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ಎಡೂ ಕೈಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು.

ಓಂ ಚ ಮ ಇತ್ಯಸ್ಯ ಸಾರಸ್ವತೋಽಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಅಗ್ನಿಪ್ರಾರ್ಥನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

ಓಂ ಚ ಮೇ ಸ್ವರಶ್ಚ ಮೇ ಯಜ್ಞೋಪಚತೇ ನಮಶ್ಚ । ಯತ್ತೇ ನ್ಯೂನಂ ತಸ್ಮೈತ ಉಪಯತ್ತೇತಿರಿಕ್ತಂ ತಸ್ಮೈತೇ ನಮಃ । ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ । ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥

ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಮೇಧಾಂ ಯಶಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ವಿದ್ಯಾಂ ಬುದ್ಧಿಂ ಶ್ರಿಯಂ ಬಲಮ್ ।

ಆಯುಷ್ಯಂ ತೇಜ ಆರೋಗ್ಯಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಹವ್ಯವಾಹನ ॥

ಶ್ರಿಯಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಹವ್ಯವಾಹನ ಓಂ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಗಚ್ಛ ಗಚ್ಛ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ವಸ್ಥಾನಂ ಪರಮೇಶ್ವರ ।

ಯತ್ರ ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ದೇವಾಃ ತತ್ರ ಗಚ್ಛ ಹುತಾಶನ ॥

ಚತುಸ್ಸಾಗಪರ್ಯಂತಂ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಶುಭಂ ಭವತು । (ಗೋತ್ರಮುಚ್ಚಾರ್ಯ) .... ಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಃ ಯಜುರ್ವೇದೀಯ ಆಪಸ್ತಂಭಸೂತ್ರಸ್ಯ ತೈತ್ತಿರೀಯಶಾಖಾಧ್ಯಾಯೀ .... ಶರ್ಮಾ ಅಹಂ ಭೋಃ ಅಭಿವಾದಯೇ ॥

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।

ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ॥

ಮಂತ್ರಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ಹುತಾಶನ ।

ಯದ್ಧುತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥

ಅನೇನ ಪ್ರಾತಃ (ಸಾಯಂ) ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯೇಣ ಭಗವಾನ್ ಭಾರತೀರಮಣಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಹರಿಣೀಪತಿಶ್ರೀಪರಶುರಾಮಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪ್ರೀತೋ ಭವತು ॥

ತತಃ ದ್ವಿರಾಚಾಮೇತ್, ನಂತರ ಎರಡು ಬಾರಿ ಆಚಮನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಕ್ಷಯಂ ಕರ್ಮ ಯಸ್ಮಿನ್ ಪರೇ ಸ್ವರ್ಪಿತಂ ಪ್ರಕ್ಷಯಂ ಯಾಂತಿ ದುಃಖಾನಿ ಯನ್ನಾಮತಃ । ಅಕ್ಷರೋ ಯೋಽಜರಃ ಸರ್ವದೇವಾಮೃತಃ ಕುಕ್ಷಿಗಂ ಯಸ್ಯ

ವಿಶ್ವಂ ಸದಾಽಜಾದಿಕವಮ್ ॥ ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಂ ದೇವತಾಖಂಡಲಾಖಂಡಮಂಡಲಮ್ ॥ ಪ್ರೀಣಯಾಮೋ ವಾಸುದೇವಮ್ ॥

ನಾಹಂ ಕರ್ತಾ ಹರಿಃ ಕರ್ತಾ ತತ್ಪೂಜಾ ಕರ್ಮ ಚಾಽಖಿಲಮ್ ।
ತಥಾಽಪಿ ಮತ್ಕೃತಾ ಪೂಜಾ ತತ್ಪ್ರಸಾದೇವ ನಾಽನ್ಯಥಾ ॥

ತದ್ಭಕ್ತಿಃ ತತ್ಫಲಂ ಮಹ್ಯಂ ತತ್ಪ್ರಸಾದಃ ಪುನಃ ಪುನಃ ।
ಕರ್ಮನ್ಯಾಸೋ ಹರಾವೇವಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ತೃಪ್ತಿಕರಃ ಸದಾ ॥

ಇದಂ ಜ್ಞಾನಂ ಹರೇಃ ಪೂಜಾ ಹರೇರೇವೋದಿತಂ ಸದಾ ।
ಹರ್ಯಧೀನಂ ಚ ಸರ್ವತ್ರ ಏವಂ ನ್ಯಾಸೋ ಹರೌ ಸ್ಮೃತಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಯಜುರ್ವೇದ ಔಪಾಸನ

ಆಚಮ್ಯ, ಪವಿತ್ರ ಪಾಣಿಃ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ, ದೇಶ ಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ, ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೇರಣಯ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸಾಯಂ ಪ್ರಾತಃ ಅಗ್ನಿ ಸಿದ್ಧಿಂ ಕರಿಷ್ಯೇ॥

ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ । ಯತ್ರಾಗ್ನಿ ಸ್ಥಾಪ್ಯತೇ ತತ್ರತಿಸ್ರಃ ಸ್ತಿಸ್ತ್ರೋ ರೇಖಾ ಲಿಖಿತ್ವಾ ತತ್ರಸ್ವಾಹಾಂ ಭಾರತೀಂ ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಅನುಸಂಧಾಯ ॥

ಭೂರ್ಭುವಃಸ್ವರೋಂ ವಿಷ್ಣುವೀರ್ಯಾತ್ಮಕಂ ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪ್ಯ । ಅಗ್ನಿಂ ಪ್ರಜ್ವಾಲ್ಯ । ಉಪವಾರೋಹ ಜಾತವೇದಃ ಪುನಸ್ತ್ವಂ ದೇವೇಭ್ಯೋ ಹವ್ಯಂ ವಾಹನ ಪ್ರಜಾನನ್। ಆಯು ಪ್ರಜಾಗ್ಂ ರಯಿಮಸ್ಮಾಸು ಧೇಹ್ಯಜಸ್ರೋದೀವಿಹಿಸೋಮ ರೋಹೇ।

ಅಗ್ನೇಃ ಗರ್ಭಾಧಾನಾದಿ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತ ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾ ಚತುರ್ವಾರಂ ಪೂರ್ಣಾ ಹುತ್ಯರ್ಥಂ ಏಕವಾರಂ ಏವಂ ಪಂಚಾಜ್ಯಾಹುತೀ ಹೋಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ವಾಹಾ ಅಗ್ನಯೇ ಶ್ರೀ ಅನಿರುದ್ಧಾಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥
ಓಂ ಭುವಃ ಸ್ವಾಹಾ ವಾಯವೇ ಶ್ರೀ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥
ಓಂ ಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ ಸೂರ್ಯಾಯ ಶ್ರೀ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥
ಓಂ ಭೂರ್ಭುವ ಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವಾಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಸಾಂಗತ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಪೂರ್ಣಾಹುತಿಂ ಹೋಷ್ಯೇ ।
ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ।

(ಕೇವಲ ಆಜ್ಯ ಹೋಮ) ಪರಿಷಿಚ್ಯ । ಪರಿಸ್ತೀರ್ಯ । ಅಷ್ಟದಿಕ್ಷು ಅಲಂಕೃತ್ಯದ್ಯಾತ್ವಾ ।

ಚತ್ವಾರಿಶೃಂಗಾ ತ್ರಯೋ ಅಸ್ಯ ಪಾದಾ ದ್ವೇಶೀರ್ಷೇ ಸಪ್ತ ಹಸ್ತಾಸೋ ಅಸ್ಯ । ತ್ರಿಧಾಬದ್ಧೋ ವೃಷಭೋ ರೋರವೀತಿ ಮಹೋದೇವೋ ಮರ್ತ್ಯಾಂಗ್ಂ ಆವಿವೇಶ ॥ ಸಪ್ತಹಸ್ತಶ್ಚತುಃಶೃಂಗ ಸಪ್ತಜಿಹ್ವೋ ದ್ವಿಶೀರ್ಷಕಃ । ತ್ರಿಪಾತ್ ಪ್ರಸನ್ನವದನಃ ಸುಖಾಸೀನಃ ಶುಚಿಸ್ಮಿತಃ ॥ ೧ ॥

ಸ್ವಾಹಾಂ ತು ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ದೇವಿಂ ವಾಮೇ ಸ್ವಧಾಂ ತಥಾ ॥ ೨ ॥

ಬಿಭ್ರದ್ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೈಸ್ತು ಶಕ್ತಿಮನ್ನಂ ಸ್ರುಚಂ ಸ್ರುವಂ ತೋಮರಂ ವ್ಯಜನಂ ವಾಮೇ ಘೃತಪಾತ್ರಂ ಚ ಧಾರಯನ್ ॥ ೩ ॥

ಮೇಷಾರೂಢೋ ಜಟಾಬದ್ಧೋ ಗೌರವರ್ಣೋ ಮಹೌಜಸಃ ।

ಧೂಮ್ರಧ್ವಜೋ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಃ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಃ ಸರ್ವಕಾಮದಃ ।

ಆತ್ಮಾಭಿಮುಖಮಾಸೀನಂ ಏವಂ ರೂಪೋ ಹುತಾಶನಃ ॥ ೪ ॥

ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀ ಹರಣೀಪತಿ ಪರಶುರಾಮ ಮಮ ಅಭಿಸಮ್ಮುಖೋ ವರದೋಭವ ॥

ಅಗ್ನಿ ವಿಚ್ಛೇದನ ಜನಿತ ಪ್ರತ್ಯವಾಯ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಔಪಾಸನ ಲೋಪ ಜನಿತ ದೋಷ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾರ್ಥಂ ಅಯಾಶ್ಚಾಗ್ನಿ ಮನೋಜ್ಯೋತಿರಿತಿ, ಭೂರ್ಭುವಂ ಸ್ವಃ ಸ್ವರೋ ಮಿತ್ಯೇರ್ಮಂತ್ರೈ ರಾಚ್ಯಾಹಿತೀರ್ಹೋಷ್ಯೇ ಸ್ರುವೇಣ ಚತುರ್ಗೃಹೀತಮಾಜ್ಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ।

ಓಂ ಅಯಾಶ್ಚಾಗ್ನೇಸ್ಯನಭಿಶಸ್ತಿಶ್ಚ ಸತ್ಯ ಮಿತ್ವ ಮಯಾ ಅಸಿ । ಅಯಸಾ ಮನಸಾ ಘೃತೋ ಯಾಸ್ಮಿನ್ ಹವ್ಯ ಮಾಯಿಷಸೇಯಾನೋ ಧೇಹಿ ಭೇಜಗ್ಂ ಸ್ವಾಹಾಃ । ಅಯಸೇನಗ್ನೇಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಮನೋಜ್ಯೋತಿರ್ಜುಷತಾಮಾಜ್ಯಂ ವಿಚ್ಛಿನಂ ಯಜ್ಞಗ್ಂ ಸಮಿದಂ ದಧಾತು । ಯಾ ಇಷ್ಟಾ ಉಷಸೋ ನಿಮ್ರುಶ್ಚತಾಃ ।
ಸಂದಧಾಮಿಹವಿಷಾಘೃತೇನ ಸ್ವಾಹಾಃ । ಉಷಸೋ ನಿಮ್ರುಗ್ಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವ ಸ್ವಃ ಸ್ವಾಹಾ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಇದಂ ವಿಷ್ಣುರ್ವಿಚಕ್ರಮೇ ತ್ರೇಧಾನಿಧದೇ ಪದಂ ಸಮೂಢಮಸ್ಯ ಪಾಂ ಸುರೇ ಸ್ವಾಹಾ । ವಿಷ್ಣವೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಅದ್ಯಪೂರ್ವೋಚ್ಚರಿತ ಏವಂಗಣ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಂ ಶುಭ ತಿಥೌ ಶ್ರೀ ಭಾರತೀರಮಣ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀ ವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸಾಯಂ ಪ್ರಾತರೌಪಾಸನಂ ತಂಡುಲೈರ್ಹೋಷ್ಯ। ತಂಡುಲಾಮಾದಾಯ ।

ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಾಹಾಃ । ಅಗ್ನಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ । ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತೇ ಸ್ವಾಹಾ ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಸೂರ್ಯಾಯ ಸ್ವಾಹಾಃ । ಸೂರ್ಯಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ । ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತೇಯೇ ಸ್ವಾಹಾಃ । ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಅಗ್ನಿರುತ್ತರ ಪೂಜಾಂ ಉಪಸ್ಥಾನಾಧಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ, ಹುತಭಸ್ಮಂ ಧೃತ್ವಾ, ಅನೇನ ಸಾಯಂ ಪ್ರಾತರೌಪಾಸನ ಹೋಮ ಕರಣೇನ ಭಗವಾನ್ ಹರಿಣೀ ಪತಿಃ ಶ್ರೀ ಪರಶುರಾಮ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ಪ್ರಿಯತೋ ವರದೋ ಭವತು

ಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ । ಅನಂತಾಯ ನಮಃ । ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣ ಮಸ್ತು॥ ॥ ಶ್ರೀ ಮಧ್ವೇಶಾರ್ಪಣಮಸ್ತು॥

ಅಧ್ಯಾಯ 7

ವೈಶ್ವದೇವ ಪ್ರಯೋಗಃ

1. ಆಚಮನಮ್

ಓಂ ಶ್ರೀಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಓಂ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ
ಓಂ ಶ್ರೀಮಾಧವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಓಂ ಶ್ರೀಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವೇ ನಮಃ ಓಂ ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀವಾಮನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀಹೃಷಿಕೇಶಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀಅನಿರುದ್ಧಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀನಾರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀಉಪೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಹರಯೇ ನಮಃ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ*

2. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ

ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

[1]ಓಂ ಭೂಃ । [2]ಓಂ ಭುವಃ । [3]ಓಗ್ಂ ಸುವಃ । [4]ಓಂ ಮಹಃ । [5]ಓಂ ಜನಃ । [6]ಓಂ ತಪಃ । [7]ಓಗ್ಂ ಸತ್ಯಂ ॥

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ಓಮಾಪೋ ಜ್ಯೋತೀರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸ್ವರೋಮ್॥

3. ಸಂಕಲ್ಪ

ಶ್ರೀಗೋವಿಂದ ಗೋವಿಂದ ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ಆದ್ಯಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯಪರಾರ್ಧೇ ಶ್ರೀಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ಕಲಿಯುಗೇ, ಪ್ರಥಮಪಾದೇ, ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ, ಭರತವರ್ಷೇ, ಭರತಖಂಡೇ, ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ, ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಶಾಲೀವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ, ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ, ಅಸ್ಮಿನ್ವರ್ತಮಾನೇ ಚಾಂದ್ರಮಾನೇನ .... ಸಂವತ್ಸರೇ .... ಆಯನೇ .... ಋತೌ .... ಮಾಸೇ .... ಪಕ್ಷೇ........ ಶುಭತಿಥೌ .... ವಾಸರೇ..... ಏವಂಗುಣ ವಿಶೇಷಣ ವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಂ ಶುಭತಿಥೌ (ದೇಶಕಾಲಾದೀನ್ ಉಚ್ಚಾರ್ಯ) ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತ ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಹರಿಣೀಪತಿ ಶ್ರೀಪರಶುರಾಮ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಆತ್ಮಾನ್ನ ಸಂಸ್ಕರಾರ್ಥಂ ಪಂಚಸೂನಾದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಚ ಪ್ರಾತಸ್ಸಾಯಂ ಏಕತಂತ್ರೇಣ ವೈಶ್ವದೇವ ಹೋಮಾಖ್ಯಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

4. ಅಗ್ನ್ಯಾವಾಹನಮ್

ಜುಷ್ಟೋದಮೂನಾ ಆತ್ರೇಯೋ ವಸುಶ್ರುತೋಽಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಏಹ್ಯಗ್ನೇ ರಾಹೂಗಣೋ ಗೌತಮೋಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಅಗ್ನ್ಯಾವಾಹನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಜುಷ್ಟೋದಮೂನಾ ಅತಿಥಿರ್ದುರೋಣ ಇಮಂ ನೋ ಯಜ್ಞ ಮುಪಯಾಹಿ ವಿದ್ವಾನ್ । ವಿಶ್ವಾ ಅಗ್ನೇ ಅಭಿಯುಜೋ ವಿಹತ್ಯಾ ಶತ್ರೂಯತಾ ಮಾಭರಾ ಭೋಜನಾನಿ ॥

ಏಹ್ಯಗ್ನ ಇಹ ಹೋತಾ ನಿಷೀದಾದಬ್ಧಃ ಸುಪುರ ಏತಾ ಭವಾನಃ ।
ಅವತಾಂ ತ್ವಾ ರೋದಸಿ ವಿಶ್ವಮಿನ್ವೇ ಯುಜಾವಮಹೇ
ಸೌಮನಸಾಯ ದೇವಾನ್ ॥ *(ಇತಿ ಅಕ್ಷತೈಃ ಅವಾಹ್ಯ ಅಚ್ಛಾದನಂ ದೂರೀ ಕೃತ್ಯ)*

೨. ಅಗ್ನಿಸ್ಥಾಪನಮ್

ಸಮಸ್ತವ್ಯಾಹೃತೀನಾಂ ಪರಮೇಷ್ಠೀ ಪ್ರಜಾಪತಿಃ ಪ್ರಜಾಪತಿರ್ಬೃಹತೀ । ಅಗ್ನಿಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸ್ವರೋಮ್ ವಿಷ್ಣುವೀರ್ಯಾತ್ಮಕಂ ರುಕ್ಮಕನಾಮಾನಮಗ್ನಿಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಯಾಮಿ ॥ (ಪ್ರೋಕ್ಷಿತೇಂಧನಾನಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ವೇಣುಧಮನ್ಯಾ (ಊದುಗೊಳವೆ) ಪ್ರಬೋಧ್ಯ ಧ್ಯಾಯೇತ್)

ಅಗ್ನೇ ಷೋಡಶ ಸಂಸ್ಕಾರ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವ್ಯಸ್ತ ಸಮಸ್ತ ವ್ಯಾಹೃತ್ಯಾ ಚತುರ್ವಾರಂ ಪುನಶ್ಚ ಪೂರ್ಣಾಹುತ್ಯರ್ಥಂ ಏಕವಾರಂ ಏವಂ ಪಂಚಾಜ್ಯಾಹುತೀರ್ಹೋಷ್ಯೇ॥

ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಯೇ ಶ್ರೀ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ

ಓಂ ಭುವಃಸ್ವಾಹಾ । ವಾಯವೇ ಶ್ರೀ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಸುವಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಸೂರ್ಯಾಯ ಶ್ರೀ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ।

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸುವಃ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವಃ ಸ್ವಾಹಾ ॥ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

6. ಧ್ಯಾನಮ್

ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗಾ ಗೌತಮೋ ವಾಮದೇವೋಽಗ್ನಿಸ್ತ್ರಿಷ್ಟುಪ್ । ಅಗ್ನಿ ಮೂರ್ತಿಧ್ಯಾನೇ ವಿನಿಯೋಗಃ ॥

ಓಂ ಚತ್ವಾರಿ ಶೃಂಗಾ ತ್ರಯೋ ಅಸ್ಯ ಪಾದಾ ದ್ವೇ ಶೀರ್ಷೇ ಸಪ್ತ ಹಸ್ತಾಸೋ ಅಸ್ಯ । ತ್ರಿಧಾ ಬದ್ಧೋ ವೃಷಭೋ ರೋರವೀತಿ ಮಹೋದೇವೋ ಮರ್ತ್ಯಾಂ ಆವಿವೇಶ ॥

7. ಆದೌ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಧ್ಯಾನಂ

ಉದ್ಯದ್ ರವಿಪ್ರಕರ ಸನ್ನಿಭಮಚ್ಯುತಾಂಕೇ ಸ್ವಾಸೀನಮಸ್ಯ ನುತಿ ನಿತ್ಯವಚಃ ಪ್ರವೃತ್ತಿಂ ।

ಧ್ಯಾಯೇದ್ ಗದಾಭಯಕರಂ ಸುಕೃತಾಂಜಲಿಂ ತಂ ಪ್ರಾಣಂ ಯಥೇಷ್ಟತನುಮುನ್ನತಕರ್ಮಶಕ್ತಿಂ ।

8. ಪರಶುರಾಮ ಧ್ಯಾನಂ

ಅಂಗಾರವರ್ಣಮಭಿತೋಂಡಬಹಿಃ ಪ್ರಭಾಭಿಃ ವ್ಯಾಪ್ತಂ ಪರಶ್ವಧ ಧನುರ್ಧರ ಮೇಕವೀರಂ ।

ಧ್ಯಾಯೆದ್ ಅಜೇಶ ಪುರುಹೂತಮುಖ್ಯೈಃ ಸ್ತುವದ್ಭಿಃ ಆವೀತಮಾತ್ಮಪದವೀಂ ಪ್ರತಿಪಾದಯಂತಮ್ ॥

ಸಪ್ತಹಸ್ತಶ್ಚತುಶ್ಶೃಂಗಃ ಸಪ್ತಜಿಹ್ವೋ ದ್ವಿಶೀರ್ಷಕಃ ।
ತ್ರಿಪಾತ್ ಪ್ರಸನ್ನವದನಃ ಸುಖಾಸೀನಃ ಶುಚಿಸ್ಮಿತಃ ॥

ಸ್ವಾಹಾಂ ತು ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ದೇವೀಂ ವಾಮೇ ಸ್ವಧಾಂ ತಥಾ ।
ಬಿಭ್ರದ್ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೈಸ್ತು ಶಕ್ತಿಮನ್ನಂ ಸ್ರುಚಂ ಸ್ರುವಂ ॥

ತೋಮರಂ ವ್ಯಜನಂ ವಾಮೇ ಘೃತಪಾತ್ರಂ ಚ ಧಾರಯನ್ ।
ಮೇಷಾರೂಢೋ ಜಟಾಬದ್ಧೋ ಗೌರವರ್ಣೋ ಮಹೌಜಸಃ ॥

ಧೂಮ್ರಧ್ವಜೋ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಃ ಸಪ್ತಾರ್ಚಿಃ ಸರ್ವಕಾಮದಃ ।
ಆತ್ಮಾಭಿಮುಖಮಾಸೀನಂ ಏವಂ ರೂಪೋ ಹುತಾಶನಃ ॥

ಏಷ ಹಿ ದೇವಃ ಪ್ರದಿಶೋನು ಸರ್ವಾಃ ಪೂರ್ವೋಹಿ ಜಾತಸ್ಸ ಉ ಗರ್ಭೇ ಅಂತಃ । ಸ ವಿಜಾಯಮಾನಃ ಸ ಜನಿಷ್ಯಮಾಣಃ ಪ್ರತ್ಯಙ್ಮುಖಾಸ್ತಿಷ್ಠತಿ ವಿಶ್ವತೋಮುಖಃ ॥

ಅಗ್ನೇ ವೈಶ್ವಾನರ ಶಾಂಡಿಲ್ಯ ಗೋತ್ರ, ಮೇಷಧ್ವಜ, ಮೇಷಾರೂಢ, ವರಪ್ರದ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖೋ ದೇವ, ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತ ಯಜ್ಞಪುರುಷಾತ್ಮಕ ಹರಿಣೀಪತಿ ಶ್ರೀ ಪರಶುರಾಮ, ಮಮ ಸಮ್ಮುಖೋ, ವರದೋ ಭವ ॥ ತ್ರಿಸ್ತ್ರಿಃ ಸಮ್ಮಾರ್ಷ್ಟಿ । ತ್ರಿಯಾವೃದ್ಧಿಂ ಯಜ್ಞಃ । ಅಥೋ ಮೇಧ್ಯತ್ವಾಯ ।

9. ಪೂಜನಮ್

ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ । ಹುತವಹಾಯ ನಮಃ । ಹುತಾಶನೇ ನಮಃ । ಕೃಷ್ಣವರ್ತ್ಮನೇ ನಮಃ । ದೇವಮುಖಾಯ ನಮಃ । ಸಪ್ತಜಿಹ್ವಾಯ ನಮಃ । ವೈಶ್ವಾನರಾಯ ನಮಃ । ಜಾತವೇದಸೇ ನಮಃ । ಯಜ್ಞಪುರುಷಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀ ಪರಶುರಾಮಾಯ ನಮಃ । (ಇತ್ಯಗ್ನ್ಯಲಂಕರಣಂ, ಹಸ್ತಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ, ಆತ್ಮಾನಂ ಚ ಅಲಂಕೃತ್ಯ)

(ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತ ಎಂಟೂ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಅಗ್ನಿಯ ಸುತ್ತಲೂ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಬೇಕು. ಬಳಿಕ ಪುನಃ ಪರಿಷೇಚನ ಕೆಳಗಿನ ಮಂತ್ರಗಳಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು.)

ಅದಿತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ । ಅನುಮತೇಽನು ಮನ್ಯಸ್ವ ।
ಸರಸ್ವತೇಽನುಮನ್ಯಸ್ವ । ದೇವ ಸವಿತಃ ಪ್ರಸುವ ॥

10. ಆಹುತಿ ಪ್ರದಾನಮ್ (ನೈವೇದ್ಯಶೇಷಂ ಹವಿರಾದಾಯ)

ಆಹುತೇರನುಜ್ಞಾ ॥ ಸುಹುತಮಸ್ತು ॥

ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಓಂ ನಮೋ ನಾರಾಯಣಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ । *(ಇತಿ ಅಷ್ಟಾಕ್ಷರಮಂತ್ರೇಣ ೮ ಆಹುತಯಃ) [ಎಂಟು ಆಹುತಿಗಳು ಅನ್ನದಿಂದ]*

ಓಂ ಕ್ಲೀಂ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಕೃಷ್ಣಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ। *(ಇತಿ ಷಡಕ್ಷರ ಮಂತ್ರೇಣ 6 ಆಹುತಯಃ)*

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತೇ ವಾಸುದೇವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ವಾಸುದೇವಾಯೇದಂ ನ ಮಮ ॥ (ಇತಿ ದ್ವಾದಶವಾರಂ)

ಸಹಸ್ರ ಶೀರ್ಷಾಪುರುಷಃ .... ಸಂತಿ ದೇವಾಃ ಸ್ವಾಹಾ ಸ್ವಾಹಾ ಪುರುಷಾಯೇದ ನ ಮಮ ।

ಓಂ ಸೂರ್ಯಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಸೂರ್ಯಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ।

ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಯ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಓಂ ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋದೇವೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ । ವಿಶ್ವೇಭ್ಯೋದೇವೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಓಂ ಧ್ರುವಾಯ ಭೂಮಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಧ್ರುವಾಯ ಭೂಮಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಓಂ ಧ್ರುವಕ್ಷಿತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಧ್ರುವಕ್ಷಿತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ॥

ಓಂ ಅಚ್ಯುತಕ್ಷಿತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಚ್ಯುತಕ್ಷಿತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಗ್ನಯ ಸ್ವಿಷ್ಟಕೃತ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ವೈಶ್ವದೇವ ಷಾಡ್ಗುಣ್ಯಾರ್ಥಂ ವ್ಯಾಹೃತಿಹೋಮಂ ಹೋಷ್ಯೇ।

ಓಂ ಭೂಃ ಸ್ವಾಹಾ, ಅಗ್ನಯೇ ಶ್ರೀ ಅನಿರುದ್ಧಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಓಂ ಭುವಃ ಸ್ವಾಹಾ ವಾಯುವೇ ಶ್ರೀ ಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಓಂ ಸುವಃ ಸ್ವಾಹಾ, ಸೂರ್ಯಾಯ ಶ್ರೀ ಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸುವಃ ಸ್ವಾಹಾ, ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಶ್ರೀ ವಾಸುದೇವಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ । (ಪರಿಸಮೂಹನಂ, ಪರ್ಯುಕ್ಷಣಂ)

ಅದಿತೇಽನ್ವಮಂಸ್ಥಾಃ । ಅನುಮತೇಽನ್ವಮಂಸ್ಥಾಃ ।

ಸರಸ್ವತೇಽನ್ವಮಂಸ್ಥಾಃ ದೇವ ಸವಿತಃ ಪ್ರಾಸಾವೀಃ ।

(ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತ ಉತ್ತರಪರಿಷೇಚನ ಮಾಡಬೇಕು.)

ಅಗ್ನ್ಯಂತರ್ಗತ ಹರಿಣೀಪತಿ ಶ್ರೀ ಪರಶುರಾಮಾಯ ನಮಃ ।

ಸರ್ವೋಪಚಾರಾರ್ಥೇ ಗಂಧಾಕ್ಷತ ತುಳಸೀಪತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

11. ಉಪಸ್ಥಾನಮ್

ಓಂ ಯಜ್ಞ ನಮಸ್ತೇ ಯಜ್ಞ । ನಮೋ ನಮಶ್ಚತೇ ಯಜ್ಞ । ಶಿವೇನ ಮೇ ಸಂತಿಷ್ಠಸ್ವ । ಉಪತೇ ಯಜ್ಞ ನಮಃ । ಉಪತೇ ನಮಃ ।

ಹೀಗೆ ಪ್ರಾರ್ಥಿಸಬೇಕು, ಬಳಿಕ, ಸರ್ವಸಮೃದ್ಧೋ ಭೂಯಾಸಮ್ ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದ್ದಂತೆ ಭಸ್ಮಧಾರಣ ಮಾಡಬೇಕು.

ಓಂ ಅಗ್ನಯೇ ನಮಃ ಸ್ವಸ್ತಿ । ಶ್ರದ್ಧಾಂ ಮೇಧಾಂ ಯಶಃ ಪ್ರಜ್ಞಾಂ ವಿದ್ಯಾಂ ಬುದ್ಧಿಂ ಶ್ರಿಯಂ ಬಲಂ । ಆಯುಷ್ಯಂ ತೇಜ ಆರೋಗ್ಯಂ ದೇಹಿ ಮೇ ಹವ್ಯವಾಹನ ॥

12. ಗೋತ್ರಾಭಿವಾದನಮ್

ಚತುಃಸ್ಸಾಗರಪರ್ಯಂತಂ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಶುಭಂ ಭವತು । ತ್ರಿಪ್ರವರಾನ್ವಿತಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ – ಅಘಮರ್ಷಣ – ಅಷ್ಟಕ – ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಗೋತ್ರಃ ಆಶ್ವಲಾಯನ ಸೂತ್ರಃ ಯಜ್‌ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯೀ.......... ಶರ್ಮಾಹಂ–ಭೋ–ಅಭಿವಾದಯೇ । ಅಭಿವಾದಯಾಮಿ ।

13. ಸಮಾಪನಮ್

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪೋಯಜ್ಞಃ ಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।
ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಂ ॥

ಮಂತ್ರ ಹೀನಂ ಕ್ರಿಯಾಹೀನಂ ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ಹುತಾಶನ ।
ಯತ್ಕೃತಂ ತು ಮಯಾ ದೇವ ಪರಿಪೂರ್ಣಂ ತದಸ್ತು ಮೇ ॥
ಅನೇನ ಪ್ರಾತಸ್ಸಾಯಂ ವೈಶ್ವದೇವ ಹೋಮೇನ ಭಗವಾನ್
ಯಜ್ಞಪುರುಷಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀ ಪರಶುರಾಮಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ।
ಪ್ರೀತೋ ವರದೋ ಭವತು । ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

॥ ಇತಿ ವೈಶ್ವದೇವಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ಅಧ್ಯಾಯ 8

ಬಲಿಹರಣವ್

(ದಕ್ಷಿಣಭಾಗೇ ಭೂಮಿಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ, ವರ್ತುಲಮಂಡಲಂ ಕೃತ್ವಾ ದ್ವಿತೀಯ ಭಾಗ ಮನ್ನಮಾದಾಯ, ಪ್ರಾಚೀಮಾರಭ್ಯ ಈಶಾನೀಪರ್ಯಂತಂ ಚಕ್ರಾಕಾರೇಣ ಬಲಿ ದದ್ಯಾತ್)

1. ಆಚಮನಮ್

ಓಂ ಶ್ರೀಕೇಶವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಓಂ ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ,
ಓಂ ಶ್ರೀಮಾಧವಾಯ ಸ್ವಾಹಾ ಓಂ ಶ್ರೀಗೋವಿಂದಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುವೇ ನಮಃ ಓಂ ಮಧುಸೂದನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀತ್ರಿವಿಕ್ರಮಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀವಾಮನಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಶ್ರೀಧರಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀಹೃಷಿಕೇಶಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಪದ್ಮನಾಭಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀದಾಮೋದರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಸಂಕರ್ಷಣಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀವಾಸುದೇವಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಪ್ರದ್ಯುಮ್ನಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀಅನಿರುದ್ಧಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಪುರುಷೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀಅಧೋಕ್ಷಜಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀನಾರಸಿಂಹಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀಅಚ್ಯುತಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಜನಾರ್ದನಾಯ ನಮಃ ಓಂ ಶ್ರೀಉಪೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ
ಓಂ ಶ್ರೀಹರಯೇ ನಮಃ ಶ್ರೀ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾಯ ನಮಃ

2. ಪ್ರಾಣಾಯಾಮಃ

ಪ್ರಣವಸ್ಯ ಪರಬ್ರಹ್ಮ ಋಷಿಃ । ಪರಮಾತ್ಮಾ ದೇವತಾ । ದೈವೀ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ । ಪ್ರಾಣಾಯಾಮೇ ವಿನಿಯೋಗಃ॥

[1]ಓಂ ಭೂಃ । [2]ಓಂ ಭುವಃ । [3]ಓಗ್ಂ ಸುವಃ । [4]ಓಂ ಮಹಃ । [5]ಓಂ ಜನಃ । [6]ಓಂ ತಪಃ । [7]ಓಗ್ಂ ಸತ್ಯಂ ॥

ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ಓಮಾಪೋ ಜ್ಯೋತೀರಸೋಽಮೃತಂ ಬ್ರಹ್ಮ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸ್ವರೋಮ್॥

3. ಸಂಕಲ್ಪ

ಶ್ರೀಗೋವಿಂದ ಗೋವಿಂದ ಶುಭೇ ಶೋಭನೇ ಮುಹೂರ್ತೇ ಆದ್ಯಬ್ರಹ್ಮಣಃ ದ್ವಿತೀಯುಪರಾರ್ಧೇ ಶ್ರೀಶ್ವೇತವರಾಹಕಲ್ಪೇ ವೈವಸ್ವತಮನ್ವಂತರೇ ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿತಮೇ ಕಲಿಯುಗೇ, ಪ್ರಥಮಪಾದೇ, ಜಂಬೂದ್ವೀಪೇ, ಭರತವರ್ಷೇ, ಭರತಖಂಡೇ, ದಂಡಕಾರಣ್ಯೇ, ಗೋದಾವರ್ಯಾಃ ದಕ್ಷಿಣೇ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಶಾಲೀವಾಹನಶಕೇ ಬೌದ್ಧಾವತಾರೇ, ರಾಮಕ್ಷೇತ್ರೇ, ಅಸ್ಮಿನ್ವರ್ತಮಾನೇ ಚಾಂದ್ರಮಾನೇನ .... ಸಂವತ್ಸರೇ .... ಆಯನೇ .... ಋತೌ .... ಮಾಸೇ .... ಪಕ್ಷೇ........ ಶುಭತಿಥೌ .... ವಾಸರೇ..... ಪೂರ್ವೋಕ್ತ ಏವಂಗುಣ..... ಶುಭತಿಥೌ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣು ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಬಲಿಹರಣಾಖ್ಯಂಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ । (ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ)

ಓಂ ಧರ್ಮಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಧರ್ಮಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಅಧರ್ಮಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಅಧರ್ಮಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಅದ್ಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ, ಅದ್ಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಓಷಧಿ ವನಸ್ಪತಿಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ, ಔಷಧಿ ವನಸ್ಪತಿಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ರಕ್ಷೋ ದೇವ ಜನೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ, ರಕ್ಷೋ ದೇವ ಜನೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಗೃಹ್ಯಾಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ, ಗೃಹ್ಯಾಭ್ಯಃ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಅವಸಾನೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ, ಅವಸಾನೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಅವಸಾನಪತಿಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ, ಅವಸಾನಪತಿಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಸರ್ವಭೂತೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ, ಸರ್ವಭೂತೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಕಾಮಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಕಾಮಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಅಂತರಿಕ್ಷಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಅಂತರಿಕ್ಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಯದೇಜತಿ ಜಗತಿ ಯಚ್ಚ ಚೇಷ್ಟತಿ ನಾಮ್ನೋ ಭಾಗೋ ಯನ್ನಾಮ್ನೇ ಸ್ವಾಹಾ । ನಾಮ್ನ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಪೃಥಿವ್ಯೈ ಸ್ವಾಹಾ । ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಅಂತರಿಕ್ಷಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಂತರಿಕ್ಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ದಿವೇ ಸ್ವಾಹಾ । ದಿವ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಸೂರ್ಯಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಸೂರ್ಯಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಚಂದ್ರಮಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಚಂದ್ರಮಸ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ನಕ್ಷತ್ರೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ । ನಕ್ಷತ್ರೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಇಂದ್ರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಇಂದ್ರಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಬ್ರಹ್ಮ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

(ಸರ್ವಾನ್ ಸಕೃತ್ ಪರಿಷಿಚ್ಯ) ಪ್ರಾಚೀನಾವೀತಿ

ದಕ್ಷಿಣೇ – ಸ್ವಧಾ ಪಿತೃಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ।

ಸ್ವಧಾ ಪಿತೃಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ । (ಕೈಗೆ ಉದಕಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿ) ಉಪವೀತಿ

ಉತ್ತರತಃ – (ಪಿತೃಬಲಿಯ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ) ನಮೋ ರುದ್ರಾಯ ಪಶುಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ, ರುದ್ರಾಯ ಪಶುಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ । (ಪರಿಷಿಚ್ಯ) ಮನುಷ್ಯೇಭ್ಯೋ ಹಂತಾ ಎಂದು ಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ । ಪರಮೇಷ್ಠಿನೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಪರಮೇಷ್ಠಿನ ಇದಂ ನ ಮಮ । ಯಥಾಕೂಪಃ ಶತಧಾರಃ ಸಹಸ್ರಧಾರೋ ಅಕ್ಷಿತಃ । ಏವಾಮೇ ಅಸ್ತುಧಾನ್ಯ ಸಹಸ್ರಧಾರಮಕ್ಷಿತಂ । ಧನಧಾನ್ಯೈ ಸ್ವಾಹಾ, ಧನಧಾನ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಯೇ ಭೂತಾಃ ಪ್ರಚರಂತಿ ದಿವಾನಕ್ತಂ ಬಲಿಮಿಚ್ಛಂತೋ ವಿತುದಸ್ಯ ಪ್ರೇಷ್ಯಾಃ। ತೇಭ್ಯೋ ಬಲಿಂ ಪುಷ್ಟಿಕಾಮೋ ಹರಾಮಿ ಮಯಿ ಪುಷ್ಟಿಂ ಪುಷ್ಟಿಪತಿರ್ದದಾತು ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಐಂದ್ರವಾರುಣವಾಯವ್ಯಾ ಯಾಮ್ಯಾ ವೈ ನೈಋತ್ಯಾಸ್ತಥಾ ।

ವಾಯಸಾಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಂತು ಭೂಮೌ ದತ್ತಂ ಮಯಾ ಬಲಿಂ ॥

(ಶ್ವ–ಚಾಂಡಾಲ ಭೂತ – ಪತಿತ – ವಾಯಸೇಭ್ಯೋಽನ್ನಂ ಭೂಮೌ ವಿಕಿರೇತ್।)

ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಕ ಪತಂಗಾಶ್ಚ ಜಂತವಃ ಪಾಪಚಾರಿಣಃ ।

ತೇ ಸರ್ವೇ ತೃಪ್ತಿಮಾಯಾಂತು ದರ್ವೀಭೂತೇನ ಚಾಂಬುನಾ ॥

(ಇತಿ ಗೃಹಾಂಗಣೇ ಕಿಂಚಿದುದಕಂ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್) (ಗೋದೋಹನ ಕಾಲಪರ್ಯಂತಂ ಅತಿಥಿಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷೇತ್)

(ಪಾದೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ) ಆಚಮ್ಯ ।

ಶಾಂತಾ ಪೃಥಿವೀ ಶಿವಮಂತರಿಕ್ಷಂ ದ್ಯೌರ್ನೋ ದೇವ್ಯಭಯಂ ನೋ ಅಸ್ತು । ಶಿವಾ ದಿಶಃ ಪ್ರದಿಶ ಉದ್ದಿಶೋನ ಆಪೋ ವಿಶ್ವತಃ ಪರಿಪಾಂತು ಸರ್ವತಃ ॥ ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ॥

ಯಸ್ಯಸ್ಮೃತ್ಯಾ....... ಅನೇನ ಬಲಿಹರಣೇನ ಭಗವಾನ್ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

॥ ಇತಿ ಬಲಿಹರಣಮ್ ॥

ರಕ್ಷೋ ದೇವ ಜನೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ, ರಕ್ಷೋ ದೇವ ಜನೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಗೃಹ್ಯಾಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ, ಗೃಹ್ಯಾಭ್ಯಃ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಅವಸಾನೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ, ಅವಸಾನೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಅವಸಾನಪತಿಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ, ಅವಸಾನಪತಿಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಸರ್ವಭೂತೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ, ಸರ್ವಭೂತೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಕಾಮಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಕಾಮಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಅಂತರಿಕ್ಷಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಅಂತರಿಕ್ಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಯದೇಜತಿ ಜಗತಿ ಯಚ್ಚ ಚೇಷ್ಟತಿ ನಾಮ್ನೋ ಭಾಗೋ ಯನ್ನಾಮ್ನೇ ಸ್ವಾಹಾ । ನಾಮ್ನ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಪೃಥಿವ್ಯೈ ಸ್ವಾಹಾ । ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಅಂತರಿಕ್ಷಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಅಂತರಿಕ್ಷಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ದಿವೇ ಸ್ವಾಹಾ । ದಿವ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಸೂರ್ಯಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಸೂರ್ಯಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಚಂದ್ರಮಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಚಂದ್ರಮಸ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ನಕ್ಷತ್ರೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ । ನಕ್ಷತ್ರೇಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಇಂದ್ರಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಇಂದ್ರಾಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಬ್ರಹ್ಮ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

(ಸರ್ವಾನ್ ಸಕೃತ್ ಪರಿಷಿಚ್ಯ) ಪ್ರಾಚೀನಾವೀತಿ

ದಕ್ಷಿಣೇ – ಸ್ವಧಾ ಪಿತೃಭ್ಯಃ ಸ್ವಾಹಾ ।

ಸ್ವಧಾ ಪಿತೃಭ್ಯ ಇದಂ ನ ಮಮ । (ಕೈಗೆ ಉದಕಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿ) ಉಪವೀತಿ

ಉತ್ತರತಃ – (ಪಿತೃಬಲಿಯ ಉತ್ತರಕ್ಕೆ) ನಮೋ ರುದ್ರಾಯ ಪಶುಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ, ರುದ್ರಾಯ ಪಶುಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ । (ಪರಿಷಿಚ್ಯ) ಮನುಷ್ಯೇಭ್ಯೋ ಹಂತಾ ಎಂದು ಬಲಿಯನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಪ್ರಜಾಪತಯ ಇದಂ ನ ಮಮ । ಪರಮೇಷ್ಠಿನೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಪರಮೇಷ್ಠಿನ ಇದಂ ನ ಮಮ । ಯಥಾಕೂಪಃ ಶತಧಾರಃ ಸಹಸ್ರಧಾರೋ ಅಕ್ಷಿತಃ । ಏವಾಮೇ ಅಸ್ತುಧಾನ್ಯ ಸಹಸ್ರಧಾರಮಕ್ಷಿತಂ । ಧನಧಾನ್ಯೈ ಸ್ವಾಹಾ, ಧನಧಾನ್ಯಾ ಇದಂ ನ ಮಮ ।

ಯೇ ಭೂತಾಃ ಪ್ರಚರಂತಿ ದಿವಾನಕ್ತಂ ಬಲಿಮಿಚ್ಛಂತೋ ವಿತುದಸ್ಯ ಪ್ರೇಷ್ಯಾಃ। ತೇಭ್ಯೋ ಬಲಿಂ ಪುಷ್ಟಿಕಾಮೋ ಹರಾಮಿ ಮಯಿ ಪುಷ್ಟಿಂ ಪುಷ್ಟಿಪತಿರ್ದದಾತು ಸ್ವಾಹಾ ॥

ಐಂದ್ರವಾರುಣವಾಯವ್ಯಾ ಯಾಮ್ಯಾ ವೈ ನೈಋತ್ಯಾಸ್ತಥಾ ।

ವಾಯಸಾಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಂತು ಭೂಮೌ ದತ್ತಂ ಮಯಾ ಬಲಿಂ ॥

(ಶ್ವ–ಚಾಂಡಾಲ ಭೂತ – ಪತಿತ – ವಾಯಸೇಭ್ಯೋಽನ್ನಂ ಭೂಮೌ ವಿಕಿರೇತ್।)

ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಕ ಪತಂಗಾಶ್ಚ ಜಂತವಃ ಪಾಪಚಾರಿಣಃ ।

ತೇ ಸರ್ವೇ ತೃಪ್ತಿಮಾಯಾಂತು ದರ್ವೀಭೂತೇನ ಚಾಂಬುನಾ ॥

(ಇತಿ ಗೃಹಾಂಗಣೇ ಕಿಂಚಿದುದಕಂ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್) (ಗೋದೋಹನ ಕಾಲಪರ್ಯಂತಂ ಅತಿಥಿಂ ಪ್ರತೀಕ್ಷೇತ್)

(ಪಾದೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ) ಆಚಮ್ಯ ।

ಶಾಂತಾ ಪೃಥಿವೀ ಶಿವಮಂತರಿಕ್ಷಂ ದ್ಯೌರ್ನೋ ದೇವ್ಯಭಯಂ ನೋ ಅಸ್ತು । ಶಿವಾ ದಿಶಃ ಪ್ರದಿಶ ಉದ್ದಿಶೋನ ಆಪೋ ವಿಶ್ವತಃ ಪರಿಪಾಂತು ಸರ್ವತಃ ॥ ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ॥

ಯಸ್ಯಸ್ಮೃತ್ಯಾ....... ಅನೇನ ಬಲಿಹರಣೇನ ಭಗವಾನ್ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಯಾಮಿ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರೀಯತಾಂ ॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

॥ ಇತಿ ಬಲಿಹರಣಮ್ ॥

ಬಲಿಹರಣಮ್

ಪೂರ್ವ

● ೧೮ ನಕ್ಷತ್ರೇಭ್ಯಃ ● ೧೯ ಇಂದ್ರಾಯ

● ೨೭ ಮನುಷ್ಯೇಭ್ಯೋ ಹಂತ
● ೨೪ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ
● ೨೬ ಧನದಾನ್ಯೈ ಸ್ವಾಹಾ

● ೨೫ ಪರಮೇಷ್ಠಿನೇ ಸ್ವಾಹಾ

೧ ಧರ್ಮಾಯ
೨ ಅಧರ್ಮಾಯ
೩ ಅದ್ಭ್ಯಃ
೪ ಔಷಧಿವನಸಪತಿಭ್ಯಃ
೫ ರಕ್ಷೋ ದೇವಯಜನೇಭ್ಯಃ
೬ ಗೃಹಾಭ್ಯಃ
೭ ಅವಸಾನೇಭ್ಯಃ
೮ ಅವಸಾನಪತಿಭ್ಯಃ
೯ ಸರ್ವಭೂತೇಭ್ಯಃ
೧೦ ಕಾಮಾಯ
೧೧ ಅಂತರಿಕ್ಷಾಯ
೧೨ ಯದೇಜತಿ ಜಗತಿಯಚ್ಚ ಚ್ಯೇಷ್ಠತಿ ನಾಮ್ನೋ ಭಾಗ್ಯೋಯ ನಾಮ್ನೇ ಸ್ವಾಹಾ
೧೩ ಪೃಥಿವ್ಯೈ
೧೪ ಅಂತರಿಕ್ಷಾಯ
೧೫ ದಿವೇ
೧೬ ಸೂರ್ಯಾಯ
೧೭ ಚಂದ್ರಮಸೇ

ಉತ್ತರ

● ೨೫ ಸೋಮಾಯ
● ೨೩ ಓಂ ನಮೋ ರುದ್ರಾಯ ಪಶುಪತಯೇ ಸ್ವಾಹಾ

ದಕ್ಷಿಣ

● ೨೮ ಬೃಹಸ್ಪತಯೇ
● ೨೨ ಓಂ ಸ್ವಧಾಪಿತೃಭ್ಯೋ

● ೨೦ ಪ್ರಜಾಪತಯೇ ● ೨೧ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ

ಪಶ್ಚಿಮ

ಅಧ್ಯಾಯ 6

ಅಥ ಯಜುರ್ವೇದೀಯಂ

ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞಮ್

॥ ಶ್ರೀ ॥

॥ ಓಂ ॥

॥ ಶ್ರೀಹರಯೇ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀ ಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ಶ್ರೀ ವೇದವ್ಯಾಸಾಯ ನಮಃ ॥

ಆಚಮನ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ, ಭಾರತೀರಮಣ ಮುಖ್ಯಪ್ರಾಣಾಂತರ್ಗತ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ದೇವ-ಋಷಿ- ಆಚಾರ್ಯ-ಪಿತೃತುಷ್ಟ್ಯರ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞೇನ ಯಕ್ಷ್ಯೇ ॥

ಓಂ ವಿದ್ಯುದಸಿ ವಿದ್ಯ ಮೇ ಪಾಪ್ಮಾನಮೃತಾತ್ಸತ್ಯಮುಪೈಮಿ ॥

ಈ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಜಲವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಬೇಕು.

ಎಡಗಾಲಿನ ಮೇಲೆ ಬಲಗಾಲನ್ನು ಇರಿಸಬೇಕು. ದರ್ಭೆಯನ್ನು ಅಂಜಲಿಯಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿ ಹಿಡಿದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಮೊದಲು ಓಂಕಾರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ವ್ಯಾಹೃತಿಯನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ಗಾಯತ್ರೀಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಾದ-ಅರ್ಧ-ಪೂರ್ಣ ಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಕೆಳಗೆ ತಿಳಿಸಿದಂತೆ ಪಠಿಸಬೇಕು.

ಓಂ । ಭೂರ್ಭುವಸ್ವಃ ।

ಪಾದಕ್ರಮಃ – ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಮ್ । ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಅರ್ಧರ್ಕ್ರಮಃ – ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಪೂರ್ಣರ್ಕ್ರಮಃ – ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ಯಜುರ್ವೇದಃ – ಓಂ ಇಷೇ ತ್ವೋರ್ಜೇ ತ್ವಾ ವಾಯವಃ ಸ್ಥೋ ಪಾಯವಃ ಸ್ಥ ದೇವೋ ವಃ ಸವಿತಾ ಪ್ರಾರ್ಪಯತು ಶ್ರೇಷ್ಠತಮಾಯ ಕರ್ಮಣ ಆ ಪ್ಯಾಯಧ್ವಮಘ್ನಿಯಾ ದೇವಭಾಗಮೂರ್ಜಸ್ವತೀಃ ಪಯಸ್ವತೀಃ ಪ್ರಜಾವತೀರನಮೀವಾ ಅಯಕ್ಷ್ಮಾ ಮಾ ವಃ ಸ್ತೇನ ಈಶತ ಮಾಽಘಶಂಸೋ ರುದ್ರಸ್ಯ ಹೇತಿಃ ಪರಿ ವೋ ವೃಣಕ್ತು ಧ್ರುವಾ ಅಸ್ಮಿನ್ ಗೋಪತೌ ಸ್ಯಾತ ಬಹ್ವೀರ್ಯಜಮಾನಸ್ಯ ಪಶೂನ್ ಪಾಹಿ ।

ಓಂ ಬ್ರಹ್ಮಸಂಧತ್ತಂ ತನ್ಮೇ ಜಿನ್ವತಮ್ । ಕ್ಷತ್ರ ಸಂಧತ್ತಂ ತನ್ಮೇ ಜಿನ್ವತಮ್ । ಇಷಂ ಸಂಧತ್ತಂ ತಾಂ ಮೇ ಜೀನ್ವತಮ್ । ಊರ್ಜ ಸಂಧತ್ತಂ ತಾಂ ಮೇ ಜಿನ್ವತಮ್ ॥ ರಯಿಂ ಸಂಧತ್ತಂ ತಾಂ ಮೇ ಜಿನ್ವತಮ್ । ಪುಷ್ಟಿಂ ಸಂಧತ್ತಂ ತಾಂ ಮೇ ಜಿನ್ವತಮ್ ॥ ಸ್ತುತೋಽಸಿ ಜನಧಾಃ । ದೇವಸ್ತ್ವಾ ಶುಕ್ರಪಾಃ ಪ್ರಣಯಂತು । ಸುವೀರಾಃ ಪ್ರಜಾಃ ಪ್ರಜನಯನ್ ಪರೀಹಿ ॥

ಋಗ್ವೇದಃ – ಓಂ ಅಗ್ನಿಮೀಳೇ ಪುರೋಹಿತಂ ಯಜ್ಞಸ್ಯ ದೇವಮೃತ್ವಿಜಮ್ । ಹೋತಾರಂ ರತ್ನಧಾತಮಮ್ ॥

ಸಾಮವೇದಃ - ಅಗ್ನ ಆಯಾಹಿ ವೀತಯೇ ಗೃಣಾನೋ ಹವ್ಯದಾತಯೇ । ನಿ ಹೋತಾ ಸತ್ಸಿ ಬರ್ಹಿಷಿ ।

ಅಥರ್ವಣವೇದಃ - ಶನ್ನೋ ದೇವಿರಭಿಷ್ಟಯ ಆಪೋ ಭವಂತು ಪೀತಯೇ । ಶಂ ಯೋರಭಿ ಸ್ರವಂತು ನಃ ।

ಓಂ ಅಗ್ನಿರ್ವೈ ದೇವಾನಾಮವಮೋ ವಿಷ್ಣುಃ ಪರಮಃ । (ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ)

ಓಂ ಅಥ ಮಹಾವ್ರತಂ । ಓಂ ಏಷಪಂಥಾ ಏತತ್ಕರ್ಮ ॥

ಓಂ ಅಥಾತಃ ಸಂಹಿತಾಯಾ ಉಪನಿಷತ್ ॥

ಓಂ ವಿದಾ ಮಘವನ್ ವಿದಾ ॥

ಓಂ ಮಹಾವ್ರತಸ್ಯ ಪಂಚವಿಂಶತಿಂ ಸಾಮಿದೇನ್ಯಃ (ಪಂಚಾರಣ್ಯಕಾನಿ)

ಓಂ ಅಥೈತಸ್ಯ ಸಮಾಮ್ನಾಯಸ್ಯ ಸಮಾಮ್ನಾಯ ಸಮಾಮ್ನಾತಃ । (ಇತಿ ಆಶ್ವಲಾಯನ ಕಲ್ಪ ಸೂತ್ರಂ)

ಓಂ ಮಯರಸತಜಭನಲಗ ಸಮ್ಮಿತಮ್ ॥ (ಇತಿ ಛಂದಃ)

ಓಂ ಗೌಃ ಗ್ಮಾ ಜ್ಮಾ ಕ್ಷ್ಮಾ ॥ (ನಿಘಂಟುಃ)

ಓಂ ಪಂಚಸಂವತ್ಸರಮಯಂ ॥ (ಜ್ಯೋತಿಷಂ)

ಓಂ ಅಥ ಶಿಕ್ಷಾಂ ಪ್ರವಕ್ಷ್ಯಾಮಿ । (ಶಿಕ್ಷಾ)

ಓಂ ವೃದ್ಧಿರಾದೈಚ್ । (ವ್ಯಾಕರಣಂ)

ಓಂ ಅಥಾಽತೋ ಧರ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾ (ಪೂರ್ವಮೀಮಾಂಸಾ)

ಓಂ ಅಥಾತೋ ದೈವೀ ಮೀಮಾಂಸಾ ಸ ವಿಷ್ಣುರಾಹ ಹಿ । ತಂ ಬ್ರಹ್ಮೇತ್ಯಾಚಕ್ಷತ । (ಇತಿ ದೈವೀ ಮೀಮಾಂಸಾ)

ಓಂ ಅಥಾಽತೋ ಬ್ರಹ್ಮಜಿಜ್ಞಾಸಾ (ಉತ್ತರಮೀಮಾಂಸಾ)

ಓಂ ಅಥಾಽತೋ ದರ್ಶಪೂರ್ಣಮಾಸೌ ವ್ಯಾಖ್ಯಾಸ್ಯಾಮಃ । (ಆಪಸ್ತಂಭಸೂತ್ರಂ)

ಯೋಗೀಶ್ವರಂ ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯಮ್ । (ಇತಿ ಸ್ಮೃತಿಃ)

ನಾರಾಯಣಂ ಗುಣೈಃ ಸರ್ವೈಃ ಉದೀರ್ಣಂ ದೋಷವರ್ಜಿತಮ್ ।

ಜ್ಞೇಯಂ ಗಮ್ಯಂ ಗುರೂಂಶ್ಚಾಪಿ ನತ್ವಾ ಸೂತ್ರಾರ್ಥ ಉಚ್ಯತೇ ॥ (ಸೂತ್ರಭಾಷ್ಯಮ್)

ನಾರಾಯಣಂ ಸುರಗುರುಂ ಜಗದೇಕನಾಥಂ

ಭಕ್ತಪ್ರಿಯಂ ಸಕಲಲೋಕನಮಸ್ಕೃತಂ ಚ ।

ತ್ರೈಗುಣ್ಯವರ್ಜಿತಮಜಂ ವಿಭುಮಾದ್ಯಮೀಶಂ

ವಂದೇ ಭವಘ್ನಮಮರಾಸುರಸಿದ್ಧವಂದ್ಯಮ್ ॥

ನಾರಾಯಣಂ ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ನರಂ ಚೈವ ನರೋತ್ತಮಂ ॥

ದೇವಿಂ ಸರಸ್ವತೀಂ ವ್ಯಾಸಂ ತತೋ ಜಯಮುದೀರಯೇತ್ ॥ (ಮಹಾಭಾರತಮ್)

ಜನ್ಮಾದ್ಯಸ್ಯ ಯತೋಽನ್ವಯಾದಿತರತಃ ಚಾರ್ಥೇಷ್ವಭಿಜ್ಞಃ ಸ್ವರಾಟ್ ತೇನೇ ಬ್ರಹ್ಮಹೃದಾ ಯ ಆದಿಕವಯೇ ಮುಹ್ಯಂತಿ ಯಂ ಸೂರಯಃ । ತೇಜೋವಾರಿಮೃದಾಂ ಯಥಾ ವಿನಿಮಯೋ ಯತ್ರ ತ್ರಿಸರ್ಗೋಽಮೃಷಾ ಧಾಮ್ನಾ ಸ್ವೇನ ಸದಾ ನಿರಸ್ತಕುಹಕಂ ಸತ್ಯಂ ಪರಂ ಧೀಮಹಿ ॥

ಅಶೋಚ್ಯಾನನ್ವಶೋಚಸ್ತ್ವಂ ಪ್ರಜ್ಞಾವಾದಾಂಶ್ಚ ಭಾಷಸೇ ।

ಗತಾಸೂನಗತಾಸೂಂಶ್ಚ ನಾನುಶೋಷಂತಿ ಪಂಡಿತಾಃ ॥

ಓಂ ತಚ್ಛಂಯೋರಾವೃಣೀಮಹೇ । ಗಾತುಂ ಯಜ್ಞಾಯ । ಗಾತುಂ ಯಜ್ಞಪತಯೇ । ದೈವೀಃ ಸ್ವಸ್ತಿರಸ್ತು ನಃ । ಸ್ವಸ್ತಿರ್ಮಾನುಷೇಭ್ಯಃ । ಊರ್ಧ್ವಂ ಜಿಗಾತು ಭೇಷಜಮ್ । ಶಂ ನೋ ಅಸ್ತು ದ್ವಿಪದೇ । ಶಂ ಚತುಷ್ಪದೇ ॥ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಪಠಿಸಬೇಕು.

ಓಂ ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮೋ ಅಸ್ತ್ವಗ್ನಯೇ ನಮಃ ಪೃಥಿವ್ಯೈ ನಮಃ ಓಷಧೀಭ್ಯಃ । ನಮೋ ವಾಚೇ ನಮೋ ವಾಚಸ್ಪತಯೇ ನಮೋ ವಿಷ್ಣವೇ ಮಹತೇ ಕರೋಮಿ ॥ ಓಂ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ಶಾಂತಿಃ ॥ ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಮೂರಾವರ್ತಿ ಪಠಿಸಬೇಕು.

ವೃಷ್ಟಿರಸಿ ವೃಶ್ಚ ಮೇ ಪಾಪ್ಮಾ ನಮೃತಾತ್ಸತ್ಯಮುಪಾಗಾಮ್ ॥

ಇತಿ ಜಲಂ ಸ್ಪೃಶೇತ್ । ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖಃ ಅಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇಣ ಸವ್ಯೇನ ಏಕೈಕವಾರಂ ತರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಈ ಮಂತ್ರವನ್ನು ಹೇಳಿ ಜಲವನ್ನು ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಬೇಕು. ನಿರ್ಮಾಲ್ಯ ತೀರ್ಥದಿಂದ ತರ್ಪಣ ಮಾಡಬೇಕು.

ಸವ್ಯದಿಂದ ಅಂಗುಲಿಯ ಮುಂಭಾಗದಿಂದ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖನಾಗಿ ಒಂದೊಂದು ಬಾರಿ ಈ ಕೆಳಗಿನ ದೇವತೆಗಳಿಗೆ ತರ್ಪಣವನ್ನು ಕೊಡಬೇಕು.

ದೇವತರ್ಪಣಮ್

ಬ್ರಹ್ಮಾದಯೋ ಯೇ ದೇವಾಃ ತಾನ್ ದೇವಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಸರ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಸರ್ವಾಃ ದೇವಪತ್ನೀಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಸರ್ವಾನ್ ದೇವಪುತ್ರಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಸರ್ವಾನ್ ದೇವಪೌತ್ರಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಸರ್ವಾನ್ ದೇವಪ್ರಪೌತ್ರಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಓಂ ಭೂಃ ದೇವಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಓಂ ಭುವಃ ದೇವಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಓಂ ಸುವಃ ದೇವಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಓಂ ಭೂರ್ಭುರ್ವಸುವಃ ದೇವಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಋಷಿತರ್ಪಣಮ್

ಕನಿಷ್ಠಾಂಗುಲಿಮೂಲೇನ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಮಾಲಾಕಾರಂ ಧೃತ್ವಾ ತರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

(ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಮಾಲಾಕಾರವಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಿರಿಬೆರಳಿನ ಮೂಲದಿಂದ ಋಷಿತರ್ಪಣವನ್ನು ಎರಡೆರಡು ಬಾರಿ ನೀಡಬೇಕು)

ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಾದರೋ ಯೇ ಋಷಯಃ ತಾನ್ ಋಷೀನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ,

ಸರ್ವಾನ್ ಋಷೀನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಸರ್ವಾನ್ ಋಷಿಗಣಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಸರ್ವಾಃ ಋಷಿಪತ್ನೀಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಸರ್ವಾನ್ ಋಷಿಪುತ್ರಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಸರ್ವಾನ್ ಋಷಿಪೌತ್ರಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಸರ್ವಾನ್ ಋಷಿಪ್ರಪೌತ್ರಾನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಓಂ ಭೂಃ ಋಷೀನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಓಂ ಭುವಃ ಋಷೀನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಓಂ ಸುವಃ ಋಷೀನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃಸುವಃ ಋಷೀನ್ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಪ್ರಜಾಪತಿಂ ಕಾಂಡಋಷಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಸೋಮಂ ಕಾಂಡಋಷಿಃ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಅಗ್ನಿ ಕಾಂಡಋಷಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ವಿಶ್ವಾನ್ ದೇವಾನ್ ಕಾಂಡಋಷಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಸಾಗ್ಂಹಿತೀಃ ದೇವತಾಃ ಉಪನಿಷದಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಯಾಜ್ಞಿಕೀರ್ದೇವತಾಃ ಉಪನಿಷದಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ವಾರುನೀರ್ದೇವತಾಃ ಉಪನಿಷದಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಬ್ರಹ್ಮಾಣಂ ಸ್ವಯಂಭುವಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ, ಸದಸಸ್ಪತಿಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ।

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ಅಧ್ಯಾಯ 5

ಅಥ ಯಜುರ್ವೇದೀಯಂ

ಭೋಜನ ಮಂತ್ರಃ

1. ಪರಿಷೇಕಃ

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸುವಃ ॥ ಓಂ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ ದೇವಸ್ಯ ಧೀಮಹಿ । ಧಿಯೋ ಯೋ ನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

(ಇತ್ಯನ್ನಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ) ಓಂ ಸತ್ಯಂ ತ್ವರ್ತೇನ (ರಾತ್ರೌ–ಋತಂ ತ್ವಾ ಸತ್ಯೇನ) ಪರಿಷಿಂಚಾಮಿ । ವಿಷ್ಣೋ ಅನ್ನಂ ರಕ್ಷಸ್ವ ॥ (ಪರಿಷಿಚ್ಯ ಸುರಭಿಮುದ್ರಾ ಪ್ರದರ್ಶ್ಯ)

ಅಂತಶ್ಚರತಿ ಭೂತೇಷು ಗುಹಾಯಾಂ ಸರ್ವತೋಮುಖಃ ।

ತ್ವಂ ಯಜ್ಞಸ್ತ್ವಂ ವಷಟ್ಕಾರಸ್ತ್ವಂ ವಿಷ್ಣುಃ ಪುರುಷಃ ಪರಃ ॥ (ಇತ್ಯನ್ನ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ)

2. ಚಿತ್ರಾಹುತಿಃ

ಓಂ ಚಿತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಾಯ ನಮಃ । ಯಮಾಯ ನಮಃ । ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ಭೂತೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಇತಿ ಚಿತ್ರಾಹುತೀಃ ದತ್ತ್ವಾ । ಜಲೇನ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ।

ಅಹಂ ವೈಶ್ವಾನರೋ ಭೂತ್ವಾ ಪ್ರಾಣಿನಾಂ ದೇಹ ಮಾಶ್ರಿತಃ ।

ಪ್ರಾಣಾಪಾನ ಸಮಾಯುಕ್ತಃ ಪಚಾಮಿ ಅನ್ನಂ ಚತುರ್ವಿಧಂ ॥

3. ಪ್ರಾಣಾಹುತಿಃ

ಅಮೃತೋಪಸ್ತರಣಮಸಿ ಸ್ವಾಹಾ । (ಇತಿ ತೀರ್ಥಂ ಪ್ರಾಶ್ಯ) ಓಂ ಪ್ರಾಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಅಪಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ವ್ಯಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ

ಉದಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಓಂ ಸಮಾನಾಯ ಸ್ವಾಹಾ । ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । (ಇತಿ ಪಂಚಾಹುತೀಃ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ)

4. ಉತ್ತರಾಪೋಶನಮ್

ಭೋಜನಾಂತೇ ಅಮೃತಾಪಿಧಾನಮಸಿ ಸ್ವಾಹಾ ॥ (ಇತಿ ಜಲಂ ಪಿಬೇತ್॥)

ರೌರವೇ ಪೂಯನಿಲಯೇ ಪದ್ಮಾರ್ಬುದನಿವಾಸಿನಾಮ್ ।

ಅರ್ಥಿನಾಮುದಕಂ ದತ್ತಂ ಅಕ್ಷಯ್ಯಮುಪತಿಷ್ಠತು ॥

ಅನ್ನದಾತಃ ಸುಖೀ ಭವ ।

(ಈ ಶ್ಲೋಕವನ್ನು ಹೇಳಿ, ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಉಳಿಸಿದ ಉಚ್ಛಿಷ್ಟವನ್ನು ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಿ (ಅಧಿಕಾರಿಗಳು) ಪಿತೃ ತೀರ್ಥದಿಂದ ಜಲವನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. ನಂತರ ಆಚಮನ ಮಾಡಿ)

ಇದಮನ್ನಂ ಪವಿತ್ರಂ ಸ್ಯಾತ್ ಪಾನೀಯಂ ಚಾತಿ ಪಾವನಂ ।
ಭುಕ್ತಪೀತವಿಶುದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಹರೇಃ ಪಾದೋದಕಂ ಪಿಬೇತ್ ॥

ಭೋಜನಾನಂತರಂ ವಿಷ್ಣೋರರ್ಪಿತಂ ತುಳಸೀದಲಂ ।
ಭಕ್ಷಣಾತ್ ಪಾಪನಿರ್ಮುಕ್ತಂ ಚಾಂದ್ರಾಯಣ ಶತಾಧಿಕಂ ॥

ಭುಕ್ತಶೇಷೇಣ ಚಾನ್ನೇನ ಪೀತಶೇಷೇಣ ವಾರಿಣಾ ।
ರೌರವೇಣ ಚ ತೀರ್ಥೇನ ವಾಮಭಾಗೇ ಭುವಿ ಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥

(ಹಸ್ತಂ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ, ತೀರ್ಥಂ ಪ್ರಾಸ್ಯ ತುಲಸೀ ದಲಭಕ್ಷಣಂ ಕೃತ್ವಾ, ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥)

ಇತಿ ಭೋಜನ ಮಂತ್ರಃ ಸಂಪೂರ್ಣಃ

ವಿವರಣೆ :

1. ಗಾಯತ್ರಿಯಿಂದ ಅನ್ನವನ್ನು ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಿ, ಸತ್ಯಂ ತ್ವರ್ತೇನ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಬಲಭಾಗದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಪರಿಷೇಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು. ನಂತರ ತುಪ್ಪದಿಂದ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಿದ ಅನ್ನದಿಂದ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಬರುವಂತೆ ಚಿತ್ರಾಹುತಿಯನ್ನು ಇಡಬೇಕು. ನಂತರ ಚಿತ್ರಾಹುತಿಯ ಮೇಲೆ ನೀರನ್ನು

ಪ್ರೋಕ್ಷಿಸಬೇಕು. ನಂತರ ತೀರ್ಥವನ್ನು ಅಮೃತೋಪಸ್ತರಣಮಸಿ ಎಂಬ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಪ್ರಾಣಾಯ ಸ್ವಾಹಾ, ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರದಿಂದ ಐದು ಆಹುತಿಗಳನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು.

2. ಭೋಜನವು ಪ್ರಾಣಾಗ್ನಿಹೋತ್ರ ಎನಿಸಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಮುಖವು ಆಹವನೀಯಾಗ್ನಿ ನಾಲಿಗೆ, ಸ್ರುಕ್‌ಸ್ರುವ, ಪಂಚಪ್ರಾಣಾಹುತಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಾಣಾತ್ಮನೇ ವೈಶ್ವಾನರಾಯಸ್ವಾಹಾ, ಪ್ರಾಣಾತ್ಮನೇ ವೈಶ್ವಾನರಾಯ ಇದಂ ನಮಮ. ಹೀಗೆ ಐದು ಆಹುತಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಬೇಕು. ಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ ಎಂದು ಜಲದಿಂದ ನೇತ್ರ ಸ್ಪರ್ಶ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಭೋಜನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಗೋವಿಂದ ಸ್ಮರಣೇ ಮಾಡುತ್ತ ಭೋಜನ ಮಾಡಬೇಕು.

॥ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು ॥

ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಾಶಿತವಾದ ಇತರ ಗ್ರಂಥಗಳು :

ಕೇಶವ-ಪುಷ್ಪ : ಶ್ರೀ ಬೃಹತೀ ಸಹಸ್ರಮ್

ಶ್ರೀ ಶೇಷಚಂದ್ರಿಕಾಚಾರ್ಯರ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಾನುಸಾರ ಕನ್ನಡಾನುವಾದ ಸಹಿತ

ನಾರಾಯಣ-ಪುಷ್ಪ :

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತಾ

ಋಗ್ವೇದೀಯ ಅಂಭೃಣೀ-ಪುರುಷ-ಶ್ರೀ-ಬಳಿತ್ಥಾ-ಮನ್ಯು ಸೂಕ್ತಗಳು

ಶ್ರೀಮತ್ ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಪಂಡಿತಾಚಾರ್ಯವಿರಚಿತಾ

ನಖಸ್ತುತಿಃ, ಶ್ರೀಹರಿ-ವಾಯುಸ್ತುತಿ

ಮಾಧವ-ಪುಷ್ಪ

ಶ್ರೀಮದಾನಂದತೀರ್ಥಭಗವತ್ಪಾದವಿರಚಿತೇ ಮಹಾಭಾರತ ತಾತ್ಪರ್ಯ ನಿರ್ಣಯ

ಸುಂದರಕಾಂಡ

ಭಾವಸಂಗ್ರಹ ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥರು

ಶ್ರೀ ಅಥರ್ವಣರಹಸ್ಯೇ

ಲಕ್ಷ್ಮೀಹೃದಯಮ್, ಶ್ರೀನಾರಾಯಣಹೃದಯಸ್ತೋತ್ರಮ್

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥಕೃತ ಶ್ರೀರಾಮಚಾರಿತ್ರ್ಯಮಂಜರೀ

ಶ್ರೀಮದ್ಭಾಗವತೇ ಷಷ್ಠಸ್ಕಂದೇ ನಾರಾಯಣವರ್ಮ

ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥಕೃತ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಚಾರಿತ್ರ್ಯಮಂಜರೀ

ಗೋವಿಂದ ಪುಷ್ಪ : ಶ್ರೀಮದಣುಭಾಷ್ಯಮ್

ಮೂಲ ಶ್ಲೋಕಗಳು ಹಾಗೂ ಶ್ರೀರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥರ 'ತತ್ತ್ವಮಂಜರಿ' ಟೀಕಾನುಸಾರ ಕನ್ನಡಾನುವಾದ ಸಹಿತ

ವಿಷ್ಣು ಪುಷ್ಪ

(ಶ್ರೀ ಶ್ರೀ ವಿಜಯೀಂದ್ರತೀರ್ಥ ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀನೃಸಿಂಹಾಷ್ಟಕಂ
ಶ್ರೀ ರಾಘವೇಂದ್ರತೀರ್ಥರಸ್ತೋತ್ರ, ಮಂಗಳಾಷ್ಟಕ, ಶತನಾಮಾವಳಿ
ಅಣು ರಾಘವೇಂದ್ರ ಸ್ತೋತ್ರ, ಗುರುಗುಣಸ್ತವನ, ಪ್ರಾರ್ಥನಾಸಂಕಲ್ಪ ಗದ್ಯ, ಸಮರ್ಪಣ ಗದ್ಯ
ಅಷ್ಟಾವಧಾನ ಸೇವಾ, ಪಾದಪೂಜಾ, ಕನಕಪೂಜಾ - ಕನ್ನಡಾನುವಾದಸಹಿತ)

ಮಧುಸೂದನ ಪುಷ್ಪ

ಭವಿಷ್ಯೋತ್ತರಪುರಾಣೇ [illegible] ವಿರಚಿತ ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹಸ್ತುತಿ, ಸಂಕಲ್ಪಗಳು, ತ್ರಿಕಾಲ ಸಂಧ್ಯಾವಂದನ, ಅಗ್ನಿಕಾರ್ಯ,
ದೇವಪೂಜಾ, ಬ್ರಹ್ಮಯಜ್ಞ, ವೈಶ್ವದೇವ, ಬಲಿಹರಣ, ತರ್ಪಣ, ಭೀಷ್ಮತರ್ಪಣ, ಯಮತರ್ಪಣ
ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಧಾರಣ ವಿಧಿ, ಚಾತುರ್ಮಾಸ್ಯದ ಸಂಕಲ್ಪಗಳು, ದಿನತ್ರಯ ಸಂಕಲ್ಪಗಳು

ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ ಪುಷ್ಪ

ಪವಮಾನಸೂಕ್ತಾರ್ಥಪ್ರಕಾಶ ಲೇಖಕರು : [illegible]

ವಾಮನ ಪುಷ್ಪ

[illegible] ವಾಯು-ಸರಸ್ವತೀ ಭಾರತೀದೇವಿಯ ಮತ್ತು [illegible]